

Sairauspäiväraha

16.02.2024

Sisällysluettelo

1	Etuusohje	1
1.1	Asiakkaan kokonaistilanne	1
1.1.1	Taustatiedot	1
1.1.1.1	Sairauspäivärahan suorituspäivien tarkistuspisteet	2
1.1.1.2	Asiantuntijayhteistyö	4
1.1.2	Työkyvyn arviointi	4
1.1.2.1	Sairauden tai vamman selvittäminen	9
1.1.2.2	Lääketieteelliset lisäselvitykset	10
1.1.2.3	Tutkimuksiin määrääminen	12
1.1.2.4	Työkyvyn arvioinnin erityistapauksia	13
1.1.2.5	Työkyvyttömyyden alkamispäivä ja yhtäjaksoisuus	17
1.1.3	Kuntoutustarpeen selvittäminen	17
1.1.3.1	Kuntoutuksen vastuunjako	18
1.1.3.2	Elämäntilanteet	19
1.1.3.2.1	Työsuhteessa oleva	19
1.1.3.2.2	Yrittäjä	21
1.1.3.2.3	Työtön	22
1.1.3.2.4	Opiskelija	23
1.1.3.2.5	Nuori (noin 16 – 30-vuotias)	25
1.1.3.3	Työkykykeskustelu	27
1.1.3.4	Asiakasmuistio - Työ- ja toimintakyvyn arviointi	30
1.1.3.5	Kun kuntoutustarve on selvitetty	30
1.2	Oikeus ja edellytykset	30
1.2.1	Vakuutetun oikeus	31
1.2.1.1	Suomessa asuvat ja heihin rinnastettavat	31
1.2.1.2	Suomessa työskentelevät ja yritystoimintaa harjoittavat	31
1.2.2	Työnantajan oikeus	32
1.2.2.1	Päivärahaetuus palkalliselta ajalta	34
1.2.2.2	Lomautus	35
1.2.2.3	Vuosiloma	35
1.2.2.3.1	Opetushenkilöstön loma	36
1.2.2.4	Irtisanomisaika	36
1.2.2.5	Konkurssipesä	37
1.2.2.6	Palkkaturvan maksaja	37
1.2.2.7	Ulkomainen työnantaja	37
1.2.3	Myöntämisedellytykset	38
1.2.3.1	Ikäedellytys	38
1.2.3.2	Työedellytys	39
1.2.3.3	YEL-päivärahan myöntämisedellytykset	39
1.2.4	Omavastuu-aika	40
1.2.4.1	Omavastuu-aika 1 + 9	40
1.2.4.2	Omavastuu-aika 1 päivä	40
1.2.4.3	Omavastuu-aikaa ei ole	41
1.2.4.4	55 päivän odotusaika	41
1.2.4.5	YEL-päiväraha-oikeus ja omavastuu-aika	42

1.2.4.6 MYEL-päiväraha Melasta	42
1.2.5 Enimmäisaika	42
1.2.5.1 Enimmäisaika ja ensisijaisuusaika	43
1.2.5.2 Enimmäisajan laskeminen	43
1.2.5.3 Enimmäisaikaan ei lasketa	45
1.2.6 Päivärahaoikeus enimmäisajan jälkeen	45
1.2.6.1 Enimmäisajan jälkeisen työkyvyn selvittely	45
1.2.6.2 Uuden sairauden perusteella	50
1.2.6.3 50 lisäpäivää saman sairauden perusteella	52
1.2.6.3.1 Paluu ansiotyöhön	52
1.2.6.3.2 30 päivän yhtäjaksoinen työssäolo	53
1.2.6.3.3 Enintään 50 arkipäivää	54
1.2.7 Kv-säännökset	54
1.2.7.1 EY-lainsäädäntöä soveltavien valtioiden välillä liikkuvien henkilöiden rahaetuudet	54
1.2.7.1.1 Vastuu etuuksista ja oikeus etuuksiin	55
1.2.7.1.2 Vuositulo (Työtulot)	57
1.2.7.1.3 Päivärahaetuuksien maksaminen muutettaessa ja muuton jälkeen	58
1.2.7.1.4 Päivärahaetuuksien hakeminen	59
1.2.7.1.5 Menettelyt työkyvyttömyyteen liittyvissä rahaetuuksissa	60
1.2.7.2 Sosiaaliturvasopimukset	61
1.3 Suhde muihin etuuksiin	61
1.3.1 Työeläkelakien mukainen työkyvyttömyyseläke	62
1.3.1.1 Täysi työkyvyttömyyseläke	63
1.3.1.1.1 Ensisijaisuusaika	63
1.3.1.1.2 Takautuva eläke ja sairauspäiväraha	64
1.3.1.1.3 Työkyvyttömyyseläke ensisijaisuusaikaa soveltamatta	64
1.3.1.1.4 Uusi ensisijaisuusaika	66
1.3.1.1.5 Kertasuoritukset	66
1.3.1.2 Osatyökyvyttömyyseläke	66
1.3.1.2.1 Osatyökyvyttömyyseläke täydeksi	69
1.3.1.3 Työuraeläke	71
1.3.2 Kansaneläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke	72
1.3.2.1 KEL-työkyvyttömyyseläkkeen alkaminen	73
1.3.2.1.1 Enimmäisajan jälkeen	73
1.3.2.1.2 Laskennallisen enimmäisajan jälkeen	74
1.3.2.1.3 Ilman laskennallista enimmäisaikaa	74
1.3.2.1.4 Takautuva KEL-työkyvyttömyyseläke ja sairauspäiväraha	75
1.3.3 Työkyvyttömyyseläkkeellä olevan oikeus sairauspäivärahaan	75
1.3.4 Kuntoutusetuudet	78
1.3.4.1 Kelan kuntoutusraha	78
1.3.4.2 Työeläkelakien mukainen kuntoutusraha	79
1.3.4.3 Kuntoutusajan ansionmenetyskorvaus	79
1.3.5 Vanhuuseläke ja varhennettu vanhuuseläke	80
1.3.6 Osittainen varhennettu vanhuuseläke	82
1.3.7 Osa-aikaeläke	83
1.3.8 Takuueläke	85
1.3.9 Eläketuki	87

1.3.10 Vanhempainpäivärahat	88
1.3.11 Tartuntatautipäiväraha	89
1.3.12 Osasairauspäiväraha	90
1.3.13 Opintoraha	90
1.3.14 Muun lain mukainen korvaus	91
1.3.14.1 Muun korvauksen viivästyminen	92
1.3.14.2 Korvauksen vähentäminen päivärahasta	94
1.3.14.3 Työtapaturma	96
1.3.14.4 Liikennevahinko	100
1.3.14.5 Sotilastapaturma	104
1.3.14.6 Urheilijan tapaturma	105
1.3.14.7 Vahingonkorvauslain mukainen korvaus	106
1.3.14.7.1 Vastuuvakuutus	106
1.3.14.7.2 Liukastumisesta johtuva työkyvyttömyys	106
1.3.15 Rikoksella aiheutettu työkyvyttömyys	107
1.3.15.1 Sairauspäivärahan ja vahingonkorvauksen suhde	108
1.3.15.2 Tarvittavat selvitykset	109
1.3.15.3 Periminen vakuutetulta	109
1.3.15.4 Rikosasian sovittelumenettely	109
1.3.16 Potilasvahinko	110
1.3.17 Luopumistuki	111
1.3.18 Työttömyysetuudet	112
1.3.19 Ulkomailta maksettavat etuudet	112
1.3.20 Perustulo	114
1.4 Hakeminen	114
1.4.1 Vireilletulo	117
1.4.2 Kuka voi hakea etuutta?	117
1.4.2.1 Työnantaja	117
1.4.2.2 Potilasvakuutuskeskus	117
1.4.3 Haku aika	118
1.4.4 Lisäselvitysten pyytäminen	118
1.4.4.1 Lisäselvitykset sairauspäivärahassa	118
1.5 Määrä	119
1.5.1 Vuositulo	119
1.5.1.1 Vuositulon tarkastelujakso	120
1.5.1.2 Eryitystilanne tarkastelujaksolla	120
1.5.1.2.1 Ammattiin valmistuminen ja tutkinnon suorittaminen	122
1.5.1.2.2 Oman lapsen hoitaminen	125
1.5.1.2.3 Ase- tai siviilipalveluksen suorittaminen	126
1.5.1.2.4 Suomeen muutto	127
1.5.2 Vuosituloon huomioitavat tulot	127
1.5.2.1 Palkkatulot	128
1.5.2.2 Vakuutus palkka	133
1.5.2.3 YEL- ja MYEL-työtulot	133
1.5.2.4 Ansiomenetykset korvaukset	134
1.5.2.5 Etuusperusteinen tulo	136
1.5.2.6 Muutokset vuositulossa	141

1.5.3 Sairauspäivärahaetuuksiin liittyvät muut määrät	143
1.5.3.1 Sairauspäivärahan laskukaava	143
1.5.3.2 Vuodenvaihteen 2019-2020 jälkeiset etuusjaksot	144
1.5.3.3 Vähimmäismäärä	145
1.5.3.4 YEL-päivärahan määräytyminen	145
1.5.3.5 Kahta tai useampaa työtä tekevän vuositulo	146
1.5.3.6 Yhdenjaksoinen työkyvyttömyys ja sairauspäivärahaetuuden uusiutuminen 30 päivän kuluessa	149
1.5.3.7 Sairauspäivärahaetuuden vuositulo muun päivärahaetuuden jälkeen	150
1.5.3.8 Suhde muihin etuuksiin ja vuositulo	150
1.6 Ratkaiseminen	151
1.6.1 Esteellisyydestä	151
1.6.2 Kuuleminen	151
1.6.3 Päätöksen antaminen	151
1.6.3.1 Päätöksensajaajat	151
1.6.3.2 Päätöksen perustelevminen	152
1.7 Maksaminen	153
1.7.1 Maksuosoite	154
1.7.1.1 Ulkomaan maksuosoite	155
1.7.2 Maksunsaajat	155
1.7.2.1 Asiakas	155
1.7.2.2 Työnantaja	156
1.7.2.3 Palkkaturvan maksaja	156
1.7.2.4 Potilasvakuutuskeskus	156
1.7.2.5 Edunvalvoja ja edunvalvontavaltuutettu	156
1.7.2.6 Hyvinvointialue	157
1.7.2.7 Työttömyyskassa	159
1.7.2.8 Kela	159
1.7.2.9 Valtakirja	160
1.7.2.10 Ulosottoviranomainen	160
1.7.2.11 Maksaminen regressinä	162
1.7.3 Ennakkopidätyksen yleiset periaatteet	162
1.7.4 Maksamisen rajoitukset	162
1.7.5 Muut maksuesteet	163
1.7.6 Etuusmaksujen peruutukset pankista	163
1.8 Keskeyttäminen	163
1.9 Liikamaksu	163
1.9.1 Takaisinperintä	164
1.9.2 Regressiperintä	164
1.9.2.1 Vahingonkorvaukset	167
1.10 Ilmoitusvelvollisuus	167
1.11 Päätöksen oikaisu ja poistaminen	167
1.11.1 Työnantaja asianosaisena	167
1.11.2 Oikaisuvaatimukset	169

1.12 Tarkistaminen	170
1.13 Lakkauttaminen	170
1.14 Muutoksenhaku	171
1.15 Seuranta	171
1.15.1 Seurannan OIWA-työt	171
1.15.2 Valvontaluettelot	174

1 Etuusohje

Etuusohje on toimintaohje, jota käytetään apuna etuuksien ratkaisutyössä ja neuvonnassa. Ohje on ensisijaisesti tarkoitettu Kelan sisäiseen käyttöön. Ohjeen pdf-tiedosto muodostuu automaattisesti Kelan intranetissä olevan etuusohjeen verkkosivuista.

Pdf-muotoisesta etuusohjeesta puuttuvat kaikille ohjeille sisällöltään samanlaiset ohjeet

- päätöksen oikaisu ja poistaminen
- takaisinperintä
- muutoksenhaku.

Näistä on tehty omat pdf-ohjeet.

1.1 Asiakkaan kokonaistilanne

Kelan tehtävänä on:

1. turvata asiakkaan toimeentulo lyhytaikaisen, työkyvyttömyydestä aiheutuneen ansionmenetyksen ajalle
2. selvittää asiakkaan kuntoutustarve ja ohjata häntä kuntoutusasiassa

Tavoitteiden täyttymiseksi selvitä asiakkaan kokonaistilanne ja ohjaa häntä aktiivisesti jo työkyvyttömyyden ja/tai sairauspäivärahakauden alkuvaiheessa. Huomioi myös muut etuudet ja ohjaa asiakasta tarvittaessa hakemaan niitä. Toimi tarvittaessa yhteistyössä muiden etuuksien asiantuntijoiden ja asiantuntijalääkärin kanssa. Soita asiakkaalle aina kun se on tarpeen asiakkaan työkykyprosessin edistämiseksi. Kiinnitä erityistä huomioita [soittamiseen](#) 60 ja 150 päivän täytyessä.

Myös muu taho voi olla Kelaan yhteydessä selvittäessään asiakkaan tilannetta ja pyytää esim. lääketieteellisiä lisäselvityksiä. Huomioi kuitenkin tietosuoja-asiat.

Lue lisää:

Tietojen luovuttaminen -luettelo

1.1.1 Taustatiedot

Muodosta ensin käsitys asiakkaan kokonaistilanteesta taustatietojen pohjalta. Kiinnitä huomio onko kyseessä [työsuhteessa oleva](#), [yrittäjä](#), [työtön](#), [opiskelija](#) vai [nuori](#). Tämä vaikuttaa työkyvyn ja kuntoutustarpeen arvioon.

Tutki

- sairauspäivärahan ja osasairauspäivärahan etuustilanne: hakemus, ammatti, sairausdiagnoosit, edelliset ratkaisut (erityisesti viimeisin päätös), [suorituspäivät](#), sekä sairauspäivärahaan liittyvät kommentit ja yhteydenotot .
- ajankohtaiset lääkärintlausunnot, hoito- ja kuntoutussuunnitelmat sekä kuntoutuspalautteet

- työ- ja toimintakyvyn arvioinnin muistiinpanot, joka sisältää mm. työkykykeskustelussa saadut tiedot
- asiantuntijalääkärin arviot
- muu etuustilanne: erityisesti kuntoutus- ja eläkepäätökset, vammaistuki sekä mahdolliset työeläkelaitoksen kuntoutuksen ja työkyvyttömyyseläkkeen ennakkopäätökset

Täydennä epäselväksi jääneet asiat asiakkaalta ensisijaisesti puhelimitse. Käytä tarvittaessa viestipalvelua tai asiakaskirjettä.

1.1.1.1 Sairauspäivärahan suorituspäivien tarkistuspisteet

Kun 60 suorituspäivää täyttyy

Sinulla on velvollisuus selvittää asiakkaan [kuntoutustarve](#) viimeistään, kun sairauspäivärahan ja osasairauspäivärahan suorituspäivät yhteensä ylittävät 60 päivää. (SVL 1224/2004 12 luku 6 §).

Tee yhteistyötä toisen asiantuntijan kanssa. Kun olet tekemässä sairauspäivärahapäätöstä, jonka yhteydessä 60 suorituspäivää täyttyy, käy tarvittaessa [työkykykeskustelu](#).

Huomaa myös, että työsuhteessa olevan asiakkaan tulee pian toimittaa työterveyshuollon lausunto, jossa on arvio jäljellä olevasta työkyvystä (ns. 90 päivän lausunto). Päätöksen yhteydessä asiakas saa liitteen (SV11), jossa muistutetaan asiakasta mahdollisuudesta saada kuntoutusta Kelan tai työeläkelaitoksen järjestämänä.

Kun 90 suorituspäivää täyttyy

Työterveyshuollon on arvioitava työntekijän jäljellä oleva työkyky, ja työnantajan on selvitettävä yhdessä työntekijän ja työterveyshuollon kanssa työntekijän mahdollisuudet jatkaa työssä. Työterveyshuollon lausunto työssä jatkamismahdollisuuksista on toimitettava viimeistään, kun sairauspäivärahaa on maksettu 90 arkipäivältä (SVL 1224/2004 8 luku 5 a §). Osasairauspäivärahan suorituspäiviä ei huomioida.

Kun päivärahaa myönnetään yli 80 päivältä, työsuhteessa oleva asiakas saa päätöksen mukana liitteen Selvityspyyntö mahdollisuuksista jatkaa työssä (SV13), jossa ohjataan asiakasta toimittamaan työterveyshuollon lausunto Kelaan. Lisäksi päivärahakäsittelijä on työkykykeskustelun yhteydessä kertonut asiakkaalle työterveyshuollon lausunnon merkityksestä ja vaikutuksesta sairauspäivärahan maksamiseen.

Työterveyslääkäri antaa lausunnon asiakkaan työssä jatkamismahdollisuuksista A-todistuksella tai B-lausunnolla. Kelan ei tarvitse tietää työterveysneuvottelujen sisältöä. Työterveyshuolto tulisi olla kaikilla työsuhteessa olevilla. Jos työterveyshuoltoa ei ole, ohjaa asiakasta itse selvittämään asiaa työnantajansa kanssa tai tarvittaessa työsuojeluhallinnolta.

Työterveyshuollon lausuntoa ei edellytetä yrittäjiltä, opiskelijoilta, työttömiltä eikä omaa taloutta hoitavilta vakuutetuilta. Työterveyshuollon lausuntoa ei edellytetä myöskään ulkomailla työskenteleviltä Suomessa vakuutetuilta henkilöiltä.

Jos asiakkaalla on useita työnantajia, yksi lausunto riittää.

Työterveyshuollon lausunnon puuttuminen

Jos työsuhteessa oleva asiakas ei toimita työterveyshuollon lausuntoa, selvitä lausunnon puuttumisen syy. Ota yhteyttä asiakkaaseen ensisijaisesti puhelimitse tai vaihtoehtoisesti viestipalvelulla tai kirjeellä PRL36.

Jos asiakas kieltäytyy toimittamasta lausuntoa ilman pätevää syytä, keskeytä sairauspäivärahan maksaminen 91. arkipäivästä alkaen. Keskeytys koskee myös työntajalle maksamista. Kerro asiakkaalle, että maksun keskeyttäminen koskee myös mahdollisia myöhempiä päiväraajaksoja enimmäisajan loppuun saakka. Jos sairauspäivärahan maksaminen keskeytetään, suorituspäivät lasketaan kuitenkin enimmäisaikaan. (SVL 1224/2004 8 luku 8 § 3 mom.)

Maksamista ei keskeytetä, jos lausunnon toimittamatta jättäminen ei johdu asiakkaasta tai jos keskeyttäminen olisi muutoin ilmeisen kohtuutonta. Pätevä syy lausunnon puuttumiselle voi olla työnantajan tai työterveyshuollon laiminlyönti, työterveyshuollon puuttuminen tai asiakkaan heikko terveydentila esim. sairaalahoito tai vakava psyykinen sairaus. Kohtuutonta on vaatia lausunto myös silloin, kun työssä jatkamisen suunnittelu ei ole enää ajankohtaista. Tällainen tilanne voi tulla silloin, kun 90 päivää täytyy yllättäen lyhyen työkyvyttömyysjakson vuoksi ja työntekijä on jo palannut töihin.

Jos työntekijä ilmoittaa, ettei hänellä ole työterveyshuoltoa, tarkista tieto työnantajalta.

Lue lisää tekninen ohje.

Kun 150 suorituspäivää täyttyy

Tutki asiakkaan tilanne, mm. työ- ja toimintakyvyn arvioinnin muistiinpanot ja mahdolliset kuntoutus- ja eläkehakemukset. Selvitä asiakkaan kuntoutustarvetta tarvittaessa vielä uudelleen, kun 150 suorituspäivää täyttyy. Soita myös asiakkaalle tarpeen mukaan ja [täydennä työkyvykeskustelua](#). Muistuta työsuhteessa olevaa ja yrittäjää mahdollisuudesta osasairauspäivärahaan. Kysy asiakkaalta mahdollisen kuntoutuksen etenemisestä.

150 päivän täytyttyä asiakkaalle lähtee eräajokirje PRI02, jossa asiakas saa tietoa kuntoutuksesta, osa-aikaisesta työskentelystä sekä kuntoutustuesta ja työkyvyttömyyseläkkeestä. Lisäksi kirjeessä on ohjeita toimeentulon turvaamiseksi kun sairauspäiväraha päättyy eikä eläkkeestä ole tullut vielä päätöstä tai se on hylätty.

Samassa yhteydessä Kela vahvistaa ja lähettää tiedon [ensisijaisuusajan päättymisestä](#) Eläketurvakeskukselle.

Jos työntekijän jäljellä olevaa työkykyä ja työssä jatkamisen mahdollisuuksia on selvitetty 90. sairauspäivärahapäivän jälkeen vielä uudelleen ennen kuin 150 suorituspäivää täyttyy, työntekijän tulee itse toimittaa ajantasainen työterveyshuollon lausunto Kelaan. Työterveyshuollon lausunnon toimittamatta jättäminen 150 suorituspäivän kohdalla ei koskaan johda sairauspäivärahan maksun keskeytymiseen.

Kun 230 suorituspäivää täyttyy

Tutki asiakkaan tilanne, mm. työ- ja toimintakyvyn arvioinnin muistiinpanot ja mahdolliset kuntoutus- ja eläkehakemukset. Selvitä asiakkaan kuntoutustarvetta tarvittaessa vielä uudelleen ennen, kuin 230 suorituspäivää täyttyy. Soita myös asiakkaalle tarpeen mukaan ja [täydennä työkyvykeskustelua](#). Yhteydenoton ensisijaisena tarkoituksena on varmistaa asiakkaan mahdollisen kuntoutuksen toteutuminen ja toimeentulon jatkumisen turvaaminen.

Kerro asiakkaalle [enimmäisajasta](#) ja ohjaa tarvittaessa hakemaan kuntoutustukea tai työkyvyttömyyseläkettä. Jos asiakkaan työkyvyttömyyseläkepääätös viipyy tai jos eläkehakemus hylätään, turvataan toimeentulon katkeamattomuus työttömyysetuudella. Kerro, että etuuden saamiseksi asiakkaan tulee viimeistään enimmäisajan täytyttyä ilmoittautua TE-toimistoon ja hakea työttömyysetuutta.

Varmista myös, että asiakas on tietoinen sairauspäivärahan [lisäpäiväoikeudesta](#).

Jos työntekijän jäljellä oleva työkyky ja työssä jatkamisen mahdollisuuksia on selvitetty uudelleen vielä ennen kuin 230 suorituspäivää täyttyy, työntekijän tulee itse toimittaa ajantasainen työterveyshuollon lausunto Kelaan. Työterveyshuollon lausunnon toimittamatta jättäminen 230 suorituspäivän kohdalla ei koskaan johda sairauspäivärahan maksun keskeytymiseen.

Kun 300 suorituspäivää täyttyy

Tutki asiakkaan tilanne, mm. työ- ja toimintakyvyn arvioinnin muistiinpanot ja mahdolliset kuntoutus- ja eläkehakemukset. Soita asiakkaalle tarvittaessa, varmistaaksesi hänen mahdollisen kuntoutuksen toteutuminen ja toimeentulon jatkuminen.

Jos työkyvyttömyys jatkuu enimmäisajan jälkeen vähintään kuukauden, mutta hylkäävät päivärahan enimmäisajan täyttymisen vuoksi, lähetä asiakkaalle PRI04 kirje, jonka liitteenä lähtee työkyvyttömyyseläkehakemus. Älä lähetä kirjettä, jos asiakas on jo toimittanut työkyvyttömyyseläkehakemuksen.

1.1.1.2 Asiantuntijayhteistyö

Hyödynnä muiden asiantuntijoiden osaamista missä tahansa vaiheessa, kun käsittelet sairauspäivärahaa hakemusta ja tuet asiakasta työkyvyn palauttamisessa sekä ylläpitämisessä. Keskustele tarvittaessa esim. kuntoutuksen-, vammaisasetuuden-, työkyvyttömyyseläkkeen tai muun asiantuntijan kanssa. Valmistaudu keskusteluun huolellisesti tutkimalla asiakkaan [taustatiedot](#) ja muodosta näkemyksesi asiakkaan kokonaistilanteesta. Kirjaa keskustelun sisältö ja johtopäätökset [työ- ja toimintakyvyn arvioinnin asiakasmuistioon](#).

Selvitä tarvittaessa kuntoutuksen asiantuntijalta, onko kuntoutus asiakkaan kohdalla ajankohtaista. Keskustele siitä, millainen kuntoutus ja mikä kuntouttava taho tulisi kysymykseen. Jos kuntoutus on ajankohtaista, sopikaa yhdessä, miten kuntoutus asian kanssa edetään ja kuka on yhteydessä asiakkaaseen.

Myös kuntoutustarpeeseen liittyvän arvion pyytäminen asiantuntijalääkäriltä on asiantuntijayhteistyötä. Asiantuntijalääkäri tukee sinua työkyvyn sekä kuntoutustarpeen ja kuntoutuksen oikea-aikaisuuden arvioinnissa.

Lue lisää asiantuntijalääkärin arvion pyytämisestä.

1.1.2 Työkyvyn arviointi

Asiakkaalla on oikeus päivärahaan, kun hän on sairauden vuoksi kykenemätön tekemään tavallista työtään tai työtä, joka on siihen läheisesti verrattavaa. (SVL 1224/2004 8 luku 4 §)

Arvioi saatujen lääkärinlausuntojen perusteella, onko asiakas työkyvytön tavalliseen työhönsä tai työhön, joka on siihen läheisesti verrattavaa. Ratkaisevaa on, miten sairaus tai vamma vaikuttaa asiakkaan toimintakykyyn suhteessa työn vaatimuksiin ja mikä on asiakkaan kyky tehdä työtään sairaudesta tai vammasta huolimatta. Pyydä tarvittaessa Kelan [asiantuntijalääkärin arvio](#).

Tavallinen työ

Selvitä asiakkaan tavallinen työ hakemuksesta. Jos hakemuksessa tai muissa asiakirjoissa ei ole riittävää tietoa tavallisesta työstä, pyydä tarvittaessa lisätiedot asiakkaalta ensisijaisesti viestillä, puhelimitse tai asiakaskirjeellä (PRL04 ja PRL05). Pelkkä ammattinimike ei aina riitä, koska työkykyä arvioidaan siihen työhön, josta asiakas on sairauden vuoksi jäänyt pois. Jos asiakkaalla on useampia kuin yksi työ, pyydä selvitykset kaikista töistä.

Työttömän työkykyä arvioidaan pääsääntöisesti siihen työhön, josta hän on jäänyt työttömäksi ja siihen läheisesti verrattavaan työhön. Pitkään työttömänä olleen asiakkaan työkykyä voidaan arvioida myös muuhun työhön, jota hänen koulutus, ammattitaito ja työhistoria huomioiden, voidaan pitää hänen tavallisena tai siihen verrattavana työnään. Myös työmarkkinoille ensimmäistä kertaa tulevan tai pitkän poissaolon jälkeen palaavan tai ammattiin juuri valmistuneen asiakkaan työkykyä arvioidaan siihen työhön, jota hänen koulutus, mahdollinen työhistoria sekä ammattitaito huomioiden, voidaan pitää hänen tavallisena työnään ja siihen läheisesti verrattavana työnä.

Ilman koulutusta ja/tai työkokemusta vailla olevan työnhakijan tavallisen työn arvioinnin lähtökohtana voidaan pitää asiakkaan omaa näkemystä siitä, mitä työtä hän hakee, hänen työnhakusuunnitelman mukaista työnhakuammattia sekä TE-toimiston näkemystä asiakkaan työhaun ammatillisesta kohdentumisesta. Näiden pohjalta voidaan asiakkaan tavallisena työnä pitää tunnistetun työnhakualan yleisiä töitä ja siihen läheisesti verrattavissa olevia töitä ilman ammatillisen koulutuksen ja aiemman työkokemuksen vaatimuksia.

Suomeen maahanmuuttajana tulleen asiakkaan työkykyä arvioidaan työhön, jota koulutus, ammattitaito ja työhistoria huomioiden, voidaan pitää hänen tavallisena työnään, Suomessa edellytettävät pätevyysvaatimukset huomioiden. Muussa tapauksessa maahanmuuttajan tavallisen työn arvioinnin lähtökohtana voidaan pitää asiakkaan omaa näkemystä siitä, mitä työtä hän hakee, hänen työnhakusuunnitelman mukaista työnhakuammattia sekä TE-toimiston näkemystä asiakkaan työhaun ammatillisesta kohdentumisesta. Näiden pohjalta voidaan asiakkaan tavallisena työnä pitää tunnistetun työnhakualan yleisiä töitä ja siihen läheisesti verrattavissa olevia töitä ilman ammatillisen koulutuksen ja aiemman työkokemuksen vaatimuksia.

Selvitä ensisijaisesti asiakkaalta millaista työtä hän hakee. Ellet saa riittävästi tietoa asiakkaalta, voit tiedustella tarkemmin TE – palvelujen viranomaislinjalta puh. 0295 020730 (ma – pe klo 9 – 16.15).

Ammattitaidottomalla 16-29 -vuotiaalla nuorella, on vahva koulutukseen hakeutumisen velvoite. Kun tällainen nuori ei ole työttömänä työnhakijana, ei työkykyä voi arvioida ammattitaidottoman työnhakuammattiin tms. Näissä tilanteissa on mahdollista arvioida hakijan työkykyä siihen, estääkö terveydentila häntä työkyvyttömyyden johdosta toimimaan työmarkkinoilla siten kuin ammattitaidottomalta nuorelta edellytetään. Työkyvyssä arvioidaan tällöin sitä, kykeneekö sairauspäivärahaa hakeva nuori terveydentilansa johdosta olemaan työttömänä työnhakijana, kartoittamaan opiskelumahdollisuuksia tai jatkamaan niitä ja/tai toimimaan yhteistyössä

eri toimijoiden kanssa omien koulutusmahdollisuuksiensa arvioimiseksi. Tavallisena työnä ja nuoren velvoitteena voidaan siten pitää ammatillista koulutusta vailla olevan työvoimamarkkinoilla toimimista, mihin terveydentilaa tulisi arvioida.

Opiskelijan työ on opiskelu. Opiskelijalla työkykyä verrataan opintojen aikana opiskeluun.

Vanhempainvapaalla, vuorotteluvapaalla tai muulla vastaavalla vapaalla olevan työkyky arvioidaan sen työn perusteella, josta hän on jäänyt vapaalle. Jos asiakas on vapaan aikana tehnyt jotain muuta työtä ja jäänyt siitä sairauden vuoksi pois, työkykyä arvioidaan tähän vapaan aikana tehtyyn työhön.

Oman talouden hoitamisella tarkoitetaan oman kotitalouden hoitamista. Esimerkiksi laitoksessa asuvan asiakkaan ei katsota hoitavan omaa talouttaan. Voit tarvittaessa tiedustella asiakkaalta esimerkiksi mitkä tehtävät häneltä ovat jääneet sairauden vuoksi tekemättä tai missä hän on tarvinnut toisten apua (asiakaskirje PRL20).

Hoitovapaalla olevan työkykyä arvioidaan oman kotitalouden ja lasten hoitotyöhön. Pyydä asiakkaalta selvitys, miten talouden ja lastenhoito on järjestetty sairauden aikana.

Pelkästään omaishoitajan tai perhehoitajan työtä tekevän työkykyä arvioidaan kyseiseen hoitotyöhön ja sen työn vaatimuksiin. Työkykyä arvioidessasi pyydä selvitys siitä, miten omaisen tai perhehoidossa olevan henkilön hoito on järjestetty sinä aikana, jona asiakas itse on sairauden johdosta estynyt hoitotyöstään (asiakaskirje PRL20). Selvityksen saatuasi arvioi asiakkaan kokonaistilanne huomioiden esimerkiksi hoidettavan henkilön hoidon ulkopuoliset järjestelyt ja myös perheen sisäisen avun saanti. Jos hoidettavan henkilön hoito on järjestetty muulla tavoin, voidaan asiakkaan katsoa estyneen tekemästä hoitotyötään ja oikeus sairauspäivärahan syntyä, jos häntä muutoin voidaan pitää SVL:n mukaisesti työkyvyttömänä. Hoitopalkkion maksaminen voi näissä tilanteissa joko päättyä tai jatkua edelleen sairauspäivärahan kanssa samanaikaisesti (Ks. [hoitopalkkion saajan vuositulo](#)). Hoitopalkkion maksamisen jatkuminen ei näin ollen vaikuta asiakkaan työkyvyn arvioimiseen.

Esimerkki

Asiakas hakee sairauspäivärahaa ajalle 12.3.-31.5.2020. Hän on työkyvyttömäksi tullessaan toiminut 5 kk kokopäiväisesti perheeseen sijoitettujen lasten perhehoitajana. Sitä edeltävästi hän on työskennellyt sekä työsuhteessa koodaajana että perhehoitajana 2 viikonloppuna kuukaudessa. Asiakkaalla on tarkastelujaksolla työsuhteen perusteella maksettua palkkatuloa sekä erisuuruisia perhehoitajan palkkioita. Hakemuksessaan asiakas ilmoittaa, että hoitopalkkion maksaminen jatkuu, sillä lapset ovat edelleen perheeseen sijoitettuna, mutta hoidosta vastaa asiakkaan puoliso kunnan sosiaalitoimen tukemana. Asiakkaan työkykyä arvioidaan perhehoitajan työhön. Tarkastelujakson aikaiset perhehoitajan hoitopalkkiot jätetään kokonaisuudessaan huomioimatta asiakkaan vuositulossa niin kauan, kun hoitopalkkion maksaminen jatkuu samanaikaisesti päivärahan kanssa.

Asiakkaalla, joka ei toimi pelkästään omaishoitajana tai perhehoitajana, on pääsääntöisesti jokin muu tavallinen työ, johon hänen työkykyään arvioidaan. Se voi olla työkyvyttömyyttä välittömästi edeltävä kokoaikatyö (palkka- tai yrittäjätyö), osa-aikatyö, opiskelu tai esim. työnhaun kautta määrittyvä tavallinen työ. Kun hoitopalkkion saajalla on hoitotyön lisäksi muu päätyöksi katsottava tavallinen työ, ei asiakkaan katsota näissä tilanteissa tekevän kahta tai useampaa työtä, vaikka hoitopalkkion

maksaminen jatkuu. Asiakkaan oikeus sairauspäivärahaan syntyy, jos häntä voidaan pitää SVL:n mukaisesti työkyvyttömänä hänen päätyöksi katsottavaan tavalliseen työhönsä. Hoitopalkkion maksaminen voi näissä tilanteissa joko päättyä tai jatkua edelleen sairauspäivärahan kanssa samanaikaisesti eikä hoidon järjestelyjä ole tarvetta näissä tilanteissa selvittää. (Ks. [hoitopalkkion saajan vuositulo](#)).

Esimerkki

Asiakas hakee sairauspäivärahaa ajalle 12.3.-31.5.2020. Hän työskentelee työsuhteessa koodaajana ja toimii samanaikaisesti isänsä omaishoitajana. Asiakkaalla on tarkastelujaksolla työsuhteen perusteella maksettua palkkatuloa sekä omaishoitajan hoitopalkkiota. Hakemuksessaan asiakas ilmoittaa, että hoitopalkkion maksaminen jatkuu, sillä isä asuminen asiakkaan taloudessa jatkuu edelleen kunnan sosiaalitoimen tukemana. Asiakkaan työkykyä arvioidaan hänen koodaajan työhönsä. Tarkastelujakson aikaiset omaishoidon hoitopalkkiot jätetään huomioimatta asiakkaan vuositulossa niin kauan, kuin hoitopalkkion maksaminen jatkuu samanaikaisesti päivärahan kanssa.

Useampi kuin yksi työ

Asiakkaalla, joka tekee useampaa kuin yhtä työtä ja tulee johonkin niistä työkyvyttömäksi, on oikeus saada tästä työstä aiheutuneen ansionmenetyksen korvaamiseksi sairauspäivärahaa. Älä hylkää hakemusta sen vuoksi, että asiakas on jatkanut työn tekemistä toisessa työssään. Ennen sairauspäivärahan myöntämistä arvioi, onko asiakas sairausvakuutuslain tarkoittamalla tavalla työkyvytön siihen työhön, josta hän on jäänyt pois.

Pyydä tarvittaessa asiantuntijalääkärin arvio työkyvyttömyydestä ja kirjoita arviopyyntöön

- tekeekö asiakas samanaikaisesti kahta tai useampaa työtä
- mitkä nämä työt ovat
- mistä työstä/töistä asiakas on jäänyt työkyvyttömyyteen vedoten pois.

Opiskelija voi työkyvyttömäksi tullessaan olla myös muussa työssä ja olla työkyvytön vain opiskeluun jatkaen muussa työssään. Ks. [Kahta tai useampaa työtä tekevän vuositulo](#).

Esimerkki

Asiakas työskentelee sekä tarjoilijana, että tekee samanaikaisesti toimistotyötä. Asiakas on joutunut jäämään sorminivelten, ranteen ja jalkojen kiputilojen vuoksi pois tarjoilijan työstä (=työkyvytön), mutta on jatkanut toimistotyössä. Päiväraha voidaan myöntää, jos asiakas on työkyvytön tarjoilijan työhön ja sairauspäivärahaa maksetaan työkyvyttömyyden aiheuttaman ansionmenetyksen korvaamiseksi siitä huolimatta, että hän on jatkanut toimistotyössään.

Esimerkki

Asiakas työskentelee huoltamotyöntekijänä (kassatyöskentely, tarjoileminen, ruoan valmistus) ja on samalla päätoiminen opiskelija. Asiakas on joutunut jäämään olkapäähän jännevamman johdosta tehdyn leikkauksen vuoksi pois huoltamotyöntekijän työstä (=työkyvytön), mutta on jatkanut opiskelua. Päiväraha voidaan myöntää, jos asiakas on työkyvytön huoltamotyöntekijän

työhön ja sairauspäivärahaa maksetaan työkyvyttömyyden aiheuttaman ansionmenetyksen korvaamiseksi siitä huolimatta, että hän on jatkanut opiskelua.

Esimerkki

Asiakas työskentelee palkanlaskijana ja sivutoimisena kirjanpitäjänä. Asiakas on jäänyt pois ranteen nyrjähdysvamman vuoksi sivutoimisen kirjanpitäjän työstä, mutta on jatkanut palkanlaskijan työssä. Molemmat työt ovat työtehtäviltään toimistotyötä ja asiakkaan työkykyä arvioidaan molempien töiden osalta toimistotyöhön. Lääketieteellisessä arvioissaan asiantuntijalääkäri katsoo, että asiakasta ei voida pitää ranteen nyrjähdysvamman seurauksena sairausvakuutuslain mukaisesti kirjanpitäjän työhön työkyvyttömänä. Asiakkaan hakemus päivärahasta hylätään, koska asiakasta pidetään työkykyisenä.

Työskentely sairauspäivärahajakson aikana

Jos asiakas työskentelee satunnaisesti sairauspäivärahakaudella tai yhdenjaksoisen sairausloman aikana, hänelle ei myönnetä sairauspäivärahaa työssäolopäiviltä. Jos kysymys on kuitenkin hyvin vähäisestä työskentelystä esimerkiksi 1–2 tuntia viikossa, päiväraha voidaan myöntää tai maksamista edelleen jatkaa myös työpäivältä.

Jos opiskelija alkaa sairauspäivärahakaudella työskennellä satunnaisesti muussa työssä, hänelle ei myönnetä sairauspäivärahaa työssäolopäiviltä. Jos kysymys on kuitenkin hyvin vähäisestä työskentelystä esimerkiksi 1–2 tuntia viikossa, päiväraha voidaan myöntää tai maksamista edelleen jatkaa myös työpäivältä.

Jos olet myöntämässä päivärahaa ja asiakirjoista käy ilmi, että asiakkaalla on tai saattaa olla satunnaista työskentelyä työkyvyttömyysjakson aikana, ota häneen yhteyttä ja selvitä mahdolliset työskentelypäivät. Informoi työskentelyn vaikutuksesta sairauspäivärahaoikeuteen ja mahdollisesti myös määrään, jos esim. vuositulon tarkastelujakso muuttuu. Käytä Onnissa omavastuuajan jälkeisen työkyvyttömyysjakson aikana tehtyjen työpäivien hylkäämiseksi valintaa työhönmeno, jotta työssäolopäivä on samalla myös omavastuupäivä. Päiväraha jatkuu näissä tilanteissa työssäolopäivää seuraavasta päivästä. Huomaa, että jos asiakas työskentelee sairauspäivärahan omavastuuajalla, päivärahaoikeus voi syntyä vasta, kun omavastuu aika on täyttynyt.

Esimerkki

Asiakkaalle on myönnetty päiväraha 15.10.–15.12. Asiakas ilmoittaa olleensa työssä 5.11. ja 20.–25.11. Tarkista päiväraha 5.11. lukien siten, että päiväraha maksetaan ajoille 15.10.–4.11., 6.11.–19.11. ja 26.11.–15.12.

Jos asiakkaalla on jatkuvasti työpäiviä, arvioi työkyvyttömyys kokonaisuudessaan uudelleen.

Uudet opinnot sairauspäivärahajakson aikana

Jos asiakas, jonka työkykyä on arvioitu muuhun kuin opiskeluun, aloittaa opiskelun, opiskelujen vaikutus arvioidaan yksilöllisesti. Jos opiskelu sairauspäivärahakaudella on laajamittaista ja tavoitteellista, esimerkiksi tutkintoon johtavaa, asiakkaan tavallinen työ saattaa vaihtua opiskeluun.

Jos asiakas aloittaa opinnot ammatillisena kuntoutuksena ja saa kuntoutusrahaa, sairauspäivärahaoikeutta ei ole.

Opiskelu vähäisessä määrin sairauspäivärahajakson aikana

Sairauspäivärahaa haettaessa opiskelijan työkyvyttömyyttä arvioidaan kuten muutoinkin sairauspäivärahaa myönnettäessä.

Päätoiminen opiskelija voi opiskella vähäisessä määrin sairauspäivärahakauden aikana sen vaikuttamatta päivärahaoikeuteen. Vähäisellä opiskelulla tarkoitetaan opiskelua, joka on määrältään enintään 40 prosenttia ohjeellisesta lukukauden tai lukuvuoden opiskelutavoitteesta.

Esimerkki

Päätoiminen AMK -opiskelija Jukka on hakenut sairauspäivärahaa ajalle 16.9.2020 – 30.11.2020. Hänen työkyvyttömyyden taustalla on vaikea-asteinen masennustila F32.2. Asiantuntijalääkärin arvion perusteella Jukka on ahdistuneisuuden, fyysisen levottomuuden ja foobisten oireiden johdosta kykenemätön opiskelemaan omalla AMK-koulutuslinjalla edistymiseen ja opintopisteisiin johtavalla tavalla. Vaikka asiaa ratkaistaessa käy ilmi, että Jukka on vähäisen määrän rajoissa osallistunut luennoille ja pyrkinyt tällä tavalla pysyttelemään kiinni opinnoissaan ja opiskeluympäristössään, on hän työkyvyttömyyden johdosta oikeutettu sairauspäivärahaan. Jukka voi myös jatkaa opiskeluaan vähäisessä määrin, sen vaikuttamatta hänen sairauspäivärahaoikeuteen.

Opiskelijan tulee itse seurata milloin vähäinen määrä ylittyy. Tee ratkaisutyössä kokonaisarvio voidaanko opiskelijaa pitää edelleen työkyvyttömänä, kun hän ilmoittaa vähäisen määrän ylittyneen.

Alla ohjeellisia arvioita opiskelun vähäisestä määrästä.

- Korkeakouluopinnot:
  - 24 opintopistettä lukuvuodessa
  - 12 opintopistettä lukukaudessa
  - 3 opintopistettä kuukaudessa
- Ammatilliset opinnot:
  - 24 osaamispistettä tai 16 opintoviikkoa lukuvuodessa
  - 12 osaamispistettä tai 8 opintoviikkoa lukukaudessa
  - 3 osaamispistettä tai 2 opintoviikkoa kuukaudessa
  - Jos opintojen laajuutta ei ole määritetty osaamispisteinä tai opintoviikkoina, rajana on enintään 10 viikkotuntia opetukseen osallistumista.
- Lukio-opinnot:
  - 20 opintopistettä lukuvuodessa
  - 10 opintopistettä tai 1 ylioppilastutkintoon kuuluvaa koetta lukukaudessa
  - 2 opintopistettä kuukaudessa

1.1.2.1 Sairauden tai vamman selvittäminen

Sairauspäivärahaa ja osasairauspäivärahaa haettaessa asiakkaan on esitettävä tarpeellinen ja luotettava selvitys sairaudesta ja työkyvyttömyyden alkamisajankohdasta. Jos työkyvyttömyys jatkuu pitempään kuin sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan, asiakkaan on esitettävä työkyvyttömyydestään lääkärintodistus tai -lausunto (VnA 1335/2004 2 luku 1 § 1 mom.).

Yleensä voit myöntää päivärahan A-todistuksella (SV 6), kun työkyvyttömyys kestää alle 60 päivää. Poikkeukset löydät asiantuntijalääkärin arvio -ohjeesta.

Jos työkyvyttömyys jatkuu sen jälkeen, asiakkaan on esitettävä B-lausunto (SV 7). Pyydä B-lausunto aikaisemmin, jos työkyvyn arviointi on tavallista vaikeampaa tai jos kuntoutustarve on syytä selvittää jo varhaisessa vaiheessa.

Pyydä B-lausunto päivärahopäätöksessä tai asiakaskirjeellä (PRL16 tai PRL19). Vaihtoehtoisesti asiakas voi halutessaan toimittaa potilaskertomuksen kopion työkyvyttömyysajalta.

Lääkärinlausunto voidaan hyväksyä, vaikka lausunto on kirjoitettu etävastaanotolla tapahtuneen tutkimustilanteen perusteella. Lausuntoja laativia lääkäreitä velvoittaa Valviran ohjeistus lääkärinlausunnon kirjoittamisesta. Ohjeissa korostetaan muun muassa sitä, että todistuksen/lausunnon tulee perustua sellaisiin tietoihin, joiden paikkansapitävyydestä lääkäri itse on vakuuttunut. Vastaanotosta tulee aina laatia ja arkistoida asianmukaiset sairauskertomukset. Voit tarvittaessa pyytää todistuksen/lausunnon täydentämiseksi sairauskertomuskopion riippumatta siitä, miten tutkimustilanne on toteutettu.

Lue lisää: [Valviran ohjeistus lääkärinlausunnon kirjoittamisesta](#).

Ulkomailla kirjoitettu lääkärinlausunto voidaan hyväksyä, jos siitä selviää työkyvyttömyyden syy ja työkyvyttömyysaika. Todistuksen allekirjoituksesta ja leimasta pitää olla pääteltävissä, että todistuksen tai lausunnon on kirjoittanut lääkäri.

Pyydä tarvittaessa asiakkaalta itseltään puhelimitse lisää tietoa ammatista ja työstä. Voit pyytää puhelimitse lisätietoja myös sairaudesta ja hoito- ja kuntoutussuunnitelmasta sekä työhön paluun suunnitelmasta.

Työntekijäasemassa olevan asiakkaan on esitettävä työterveyshuollon lausunto sairauspäivärahan maksamista varten viimeistään silloin, kun sairauspäivärahaa on maksettu 90 päivältä. Lausunnon tulee sisältää arvio työntekijän jäljellä olevasta työkyvystä sekä tieto siitä, että työnantaja on yhdessä työntekijän ja työterveyshuollon kanssa selvittänyt työntekijän mahdollisuudet jatkaa työssä. (SVL 1224/2004 8 luku 5 a §).

Työterveyshuollossa toimiva lääkäri kirjoittaa työterveyshuollon lausunnon A-todistus- tai B-lausunto-lomakkeelle sille varattuun kohtaan. Lausunnon perusteella ei arvioida työntekijän työkyvyttömyyttä eikä oikeutta päivärahaan. Jos työterveyslääkäri on kuitenkin samalla lausuntolomakkeella ottanut kantaa työntekijän työkyvyttömyyteen, sen perusteella ratkaistaan myös oikeus päivärahaan.

Osasairauspäiväraha

Jos asiakas hakee osasairauspäivärahaa, hänen tulee esittää A-todistus tai B-lausunto, jonka on laatinut asiakkaan työtehtävät tunteva työterveyslääkäri tai muu asiakkaan työolosuhteet tunteva lääkäri.

Lue lisää osasairauspäivärahasta.

1.1.2.2 Lääketieteelliset lisäselvitykset

Jos esitetystä lääkärinlausunnosta ei riittävästi selviä asiakkaan sairaus, työkyvyttömyys tai kuntoutuksen tilanne, voit pyytää lisäselvitystä asiakkaan terveydentilasta häneltä itseltään. Omakannasta tulostetut ja kopioidut tiedot eivät

korvaa lääkärinlausuntoa tai sen kopiota. Niitä voidaan kuitenkin tapauskohtaisesti käyttää lisäselvityksinä, jos niiden aitoutta ei ole syytä epäillä. Voit pyytää lisäselvitystä myös suoraan lääkäriltä tai terveydenhuollon toimintayksiköltä. Laadi lisäselvityspyyntö huolellisesti, jotta saat hakemuksen ratkaisemiseksi välttämättömät tiedot, mutta et tarpeetonta tietoa, ettei henkilötietolain edellyttämä tietosuoja vaarannu. Esim. potilaskertomustietoja ei saa pyytää asiakkaan koko sairaushistorian ajalta, vaan ne tiedot, jotka tarvitaan käsiteltävänä olevan työkyvyttömyysjakson ratkaisemiseksi.

Konsultoi tarvittaessa asiantuntijalääkärinä lisäselvityksen tarpeesta ja aina silloin, jos tarkoitus on määrätä asiakas lisätutkimuksiin.

Jos saat lisäselvityksen muualta kuin asiakkaalta itseltään ja jos selvitys johtaisi sairauspäivärahan hylkäämiseen kokonaan tai osittain, kuule asiakasta ennen asian ratkaisemista (asiakaskirje PRS 03). (HallintoL 434/2003 6 luku 34–36 §). Asiakasta tulee kuulla ennen asian ratkaisemista myös silloin, jos selvität päiväraharatkaisua varten asiakkaan lääkkeitä ja selvityksen perusteella olet päättämässä hylkäävään ratkaisuun.

Lisäselvitykset asiakkaalta

Saat arvokasta tietoa asiakkaan ajankohtaisesta tilanteesta [työkykykeskustelussa](#). Lisäksi voi olla tarpeen pyytää lääketieteellistä lisäselvitystä työkyvyn ja/tai kuntoutustarpeen selvittämiseksi., kuten kopio sairauskertomuksesta. Asiakas voi toimittaa myös Omakanta-palvelusta tulostetun sairauskertomuksen.

Lue lisää: [Lääketieteelliset lisäselvitykset](#)

Pyydä tarvittaessa asiantuntijalääkärin arvio siitä, tarvitaanko lisäksi työterveyshuollon lääkärin tai jonkin erikoisalalan lääkärin lausunto.

Jos asiakas on toimittanut A-todistuksen tai B-lausunnon, jonka perusteella työkyvyttömyyttä ei voida luotettavasti arvioida koko esitetylle ajalle, voit myöntää päivärahan osalle aikaa. Pyydä tällöin päätöksessä, että asiakas toimittaa myöhemmin tapahtuvalta kontrollikäynniltä sairauskertomuskopion tai uuden B-lausunnon, jolloin ratkaisutyöhön saadaan ajankohtaiset tiedot hoitotilanteesta työkyvyn ja kuntoutustarpeen arviointia varten. Jos lisäselvitystä ei ole tullut pyyntöpäivämäärään mennessä, tulee oiwaan Tarkistettava asia/Jatkopäätös antamatta -työ. Varmista asiakkaalta, onko lisäselvitys tulossa. Ellei lisäselvitystä tule, pyydä tarvittaessa asiantuntijalääkärin arvio ja tee ratkaisu. Jos joudut hylkäämään hakemuksen, tee se aina työkykyisyys –perusteella, koska asiakas on jo aiemmin toimittanut kyseiselle ajalle lääkärintodistuksen/-lausunnon.

Lisäselvitykset terveydenhuollosta

Voit pyytää hakemuksen käsittelyssä tarvittavat välttämättömät lisäselvitykset suoraan asiakasta hoitaneelta lääkäriltä, sairaalalta, terveyskeskukselta tai muulta sairaanhoitolaitokselta (asiakaskirje YHV03), jos et voi arvioida asiakkaan työkyvyttömyyttä esitetyn lääkärinlausunnon perusteella. Voit konsultoida asiantuntijalääkärinä tarvittavista lisäselvityksistä.

Kelalla on lakiin perustuva oikeus saada pyynnöstä etuuden ratkaisemista varten välttämättömät tiedot lääkäriltä tai muulta terveydenhuollon ammattihenkilöltä sekä julkiselta ja yksityiseltä terveydenhuollon toimintayksiköltä (SVL 1224/2004 19 luku 1

§ 2 mom.) Asiakkaan suostumusta tietojen hankkimiseen ei tarvita. Kuule kuitenkin asiakasta ennen päätöksen tekemistä, jos olet pyytänyt suoraan terveydenhuollosta lisäselvityksiä ja niiden tietojen perusteella sairauspäiväraha hylätään kokonaan tai osittain. Tarvittavat tiedot voit pyytää kopiona potilaskertomuksista tai muista potilasasiakirjoista. Kelalla on oikeus saada kopiot maksutta. Laadi selvityspyyntö huolellisesti, jotta saat juuri ne tiedot, joita tarvitset ja jotka on oikeus saada.

Jos asiakas on toimittanut Kelalle sairauspäivärahan hakemista varten lääkärinlausunnon ja se on selvästi puutteellinen, etkä sen perusteella pysty ratkaisemaan päiväraha hakemusta, voit tarvittaessa pyytää lausunnon kirjoittajaa täydentämään sitä. Konsultoi tässä tilanteessa asiantuntijalääkärinä siitä mitä lisäselvitystä tarvitaan. Lausunnon täydentämisestä ei makseta erikseen palkkiota lausunnon kirjoittajalle.

Uusi lausunto terveydenhuollosta

Voit pyytää asiakkaan terveydentilasta, hoidosta tai työkyvystä lausunnon lääkäriltä tai muulta terveydenhuollon ammattihenkilöltä tai sosiaalipalvelujen tuottajalta (asiakaskirje YHV02). Pyydä tarvittaessa asiantuntijalääkärin arvio lisäselvityksen tarpeesta ja siitä, minkä erikoisalan lausunto tarvitaan. Kun terveydenhuollon ammattihenkilö tai muu asiantuntija kirjoittaa Kelan pyynnöstä lausunnon, Kela on velvollinen maksamaan lausunnosta kohtuullisen palkkion (SVL 19 luku 12 §). Muita kustannuksia ei korvata.

Terveydenhuollon ammattipätevyyden omaavat henkilöt on lueteltu Valviran internet-sivuilla Valvira.fi.

Sosiaalipalvelujen tuottajia ovat sosiaalihuollon laitokset, avohuollon toimintayksiköt, perhekodit ja sosiaalihuollon palveluita antavat yksityiset ammatinharjoittajat.

Kirjanpito- ja maksuliikenneryhmä maksaa lausuntopalkkion kustannuksen. Toimi näin:

Käytä lomaketta Tietoa talouspalveluista > Ulkomaan ja etuusmaksujen maksumääräys (pdf) ja täydennä siitä seuraavat kohdat:

- maksun tiedot (oikean yläkulman tekstikentät)
- maksun aihe (*Korvaus lausunnosta*) ja summa.

Lähetä täydennetty lomake sähköpostin liitteenä osoitteeseen KASSA ja kirjaa vietin aiheeksi SAVA.

Jos sinulla on kysyttävää palkkion maksamiseen liittyen, ota yhteyttä yllä mainittuun sähköpostiosoitteeseen.

Kirjaa työn kommenttiin tieto palkkion maksamisesta.

1.1.2.3 Tutkimuksiin määrääminen

Asiakas voidaan määrätä toimintakyvyn arviointitutkimuksiin, jos Kelaan toimitettujen lääketieteellisten selvitysten perusteella ei pystytä arvioimaan, onko asiakas työkykyinen vai työkyvytön. Tutkimukseen määrääminen voi olla tarpeen, vaikka asiakas olisi toimittanut alkuperäisten hakemusasiakirjojen lisäksi Kelan pyytämät lisäselvitykset (esim. B-lausunto tai potilaskertomus), eikä työkykyä voida niidenkään perusteella arvioida. Tutkimuksen tarpeen arvioi aina Kelan asiantuntijalääkäri.

Tutkimuksiin määrääminen ei pääsääntöisesti tule kysymykseen, jos

- asiakas on valittanut sairauspäivärahapäätöksestä tai asia on jo muutoksenhakuelimessä ratkaistavana
- asiakkaan tutkimukset ovat kesken terveydenhuollossa. Jos tutkimukset ovat kesken terveydenhuollossa, niiden valmistumista ja tutkimustuloksia tulee odottaa ensin.

Kun asiantuntijalääkäri on todennut tutkimuksen tarpeen, hän kirjaa arvioonsa seuraavat asiat:

- mitkä ovat tutkimuksen yksilölliset tavoitteet ja tutkimuskysymykset
- moniammatillisen (-alaisen) työryhmän kokoonpano
- tutkimuksessa tarvittavat perushintaan kuuluvat laboratoriotestit (tai kannanotto, ettei laboratoriotestejä tarvita lainkaan)
- vain tarvittaessa: tutkimustyyppien ulkopuoliset tutkimukset eli ns. lisätutkimukset esim. erikoisalakonsultaatiot, laboratoriotestit tms.

Tutkimusmääräyksen (PRV10) laatimiseksi tarvitaan edellä mainitut asiakaskohtaiset tiedot. Pyydä asiantuntijalääkäriltä tarvittaessa tarkentamaan arviotaan, jos edellä esitetyissä asioissa on epäselvyyttä tai puutteita.

Kelan tulee varmistua asiakkaan toimeentulon turvaamisesta tutkimuksen ajalle. Yleensä sairauspäiväraha myönnetään tutkimustulosten saapumiseen saakka.

Jos asiakas kieltäytyy osallistumasta tutkimuksiin, hakemus ratkaistaan käytettävissä olevilla tiedoilla. Tällöin päiväraha voidaan myöntää tai hylätä joko kokonaan tai osittain. (SVL 1224/2004 15 luku 2 § 2 mom. ja 13 §).

Tarkemmat ohjeet toimintakyvyn arviointitutkimuksiin lähettämisestä löydät Työvälineet-sivustolta.

1.1.2.4 Työkyvyn arvioinnin erityistapauksia

Monisikiöraskaus ja työkyvyttömyys

Synnytyssairaaoloissa on odottaville äideille suositeltu kaksosraskauden johdosta sairauslomaa vaihtelevasti ja tätä koskeva A-todistus on kirjoitettu usein jo 25. raskausviikon jälkeen. Monisikiöraskauden poikkeavan luonteen johdosta siihen liittyy riskejä verrattuna tavalliseen raskauteen.

Terveydellisten riskien minimoimiseksi, on yleensä perusteltua myöntää sairauspäivärahaa kaksos- tai muun monisikiöraskauden johdosta 25. raskausviikon jälkeen silloin, kun hoitava lääkäri katsoo työstä poisjäännin asiakkaan työn luonteen kannalta tarpeelliseksi.

Plastiikkakirurgiset toimenpiteet ja työkyvyttömyys

Puhtaasti esteettisistä syistä tehtävät plastiikkakirurgiset toimenpiteet eivät ole sairausvakuutuslaissa tarkoitettua tarpeellista sairauden hoitoa. Näiden toimenpiteiden jälkeistä työkyvyttömyyttä ei myöskään pidetä sairaudesta johtuvana, jolloin oikeutta sairauspäivärahaan ei ole. Jos kuitenkin esteettiseen kirurgiseen toimenpiteeseen liittyy odottamaton komplikaatio, siihen kohdistuvan hoidon voidaan katsoa johtuvan sairaudesta. Tällöin asiakkaalla on oikeus korvaukseen ansionmenetyksestä. Julkisessa terveydenhuollossa tehty plastiikkakirurginen toimenpide on aina tarpeellista sairaanhoitoa ja toimenpiteestä johtuva työkyvyttömyysaika oikeuttaa sairauspäivärahaan.

Julkisessa terveydenhuollossa tehdyt toimenpiteet

Julkisessa terveydenhuollossa tehty toimenpide (esim. lihavuusleikkaus tai sukupuolenkorjausleikkaus) on yleensä tarpeellista sairaanhoitoa. Välittömästi toimenpiteestä johtuva työkyvyttömyys oikeuttaa sairauspäivärahaan, jos työkyvyttömyys jatkuu yli omavastuuajan. Sairauspäivärahan perustetta ei tarvitse erikseen selvittää.

Yksityisessä terveydenhuollossa tehdyt toimenpiteet

Myös yksityisessä terveydenhuollossa tehty toimenpide voi olla tarpeellista sairaanhoitoa ja toimenpiteestä johtuva työkyvyttömyysaika voi oikeuttaa sairauspäivärahaan. Tarpeellisella sairaanhoidolla tarkoitetaan sairauden vuoksi annettua yleisesti hyväksytyyn hyvän hoitokäytännön mukaista hoitoa.

Transsukupuolisuuden hoito

Laki sukupuolen vahvistamisesta (295/2023) ja siihen liittyvät asetusmuutokset tulivat voimaan 3.4.2023. Välittömästi sukupuolen korjaukseen liittyvästä hoidosta ja toimenpiteestä johtuva työkyvyttömyys oikeuttaa sairauspäivärahaan, jos työkyvyttömyys jatkuu yli omavastuuajan.

Rintarauhasen pahanlaatuisten kasvainten vaaran takia tehty ennaltaehkäisevä leikkaus (BRCA 1/2 -geenivirhe)

Julkisessa terveydenhuollossa tehty rintojen poistoleikkaus todetun BRCA 1/2 -geenivirheen vuoksi katsotaan lääketieteellisesti perustelluksi ja tarpeelliseksi yleisesti hyväksytyyn hoitokäytännön mukaiseksi hoidoksi. Välittömästi toimenpiteestä johtuva työkyvyttömyys oikeuttaa sairauspäivärahaan, jos työkyvyttömyys jatkuu yli omavastuuajan.

Tutkimuksiin tai hoitoon odottaminen

Tutkimuksiin tai hoitoon odottaminen ei yksistään ole riittävä syy myöntää päivärahaa. Tapauskohtaisesti joudut selvittämään ja tarvittaessa pyytämään lisäselvitystä tilanteesta ja arvioimaan tai asiantuntijalääkäri arvioi, onko asiakas työkyvytön vai työkykyinen.

Useissa pitkäaikaissairauksissa sairauden kulku on aaltomainen. Esimerkiksi nivelrikko on sairaus, joka oireilee ajoittain enemmän. Jos asiakas on saanut lähetteen erikoissairaanhoidon lisätutkimuksiin, ei se välttämättä tarkoita aina, että hän olisi koko odotusajan työkyvytön.

Sisäilmaongelmat

Homevauriotyöpaikalla osa työntekijöistä saa oireita ollessaan altistuneena työpaikallaan, mutta työpaikan ulkopuolella oireilu häviää. Jotkut sairastuvat pysyvämmiin ja oireita esiintyy myös työpaikan ulkopuolella.

Työpaikalla oireilevat, mutta altistusta välttämättä täysin työkykyiset henkilöt voivat saada sairauspäivärahaa yleensä erilaisten lyhyiden akuuttien hengityselinsairauksien aiheuttamien työkyvyttömyysjaksojen ajalta.

Sairauspäivärahaa ei voida myöntää, jos asiakas on työkykyinen ammattiinsa mutta oireilee työpaikan olosuhteiden vuoksi. Tällöin asiakkaalla saattaa olla oikeus ammattitautilain mukaisiin korvauksiin, jos syy-yhteys esim. allergisen nuhan ja työpaikan olosuhteiden välillä on osoitettavissa.

Päihteiden käyttö ja työkyvyttömyys

Päihdesairauksissa oikeutta sairauspäivärahaan arvioidaan samoin periaattein kuin muissakin sairauksissa. Päihderiippuvuus ei ole este sairauspäivärahan myöntämiselle.

Päihteen liikkakäyttö ja päihtymystila eivät aiheuta sairausvakuutuslain mukaista päivärahaan oikeuttavaa työkyvyttömyyttä. Liikkakäytön aiheuttama myrkytys ja vierotusoireet eivät myöskään aiheuta yleensä sairauspäivärahan omavastuu-aikaa pitempää yhtäjaksoista työkyvyttömyyttä.

Päihteen pitkäaikainen ja runsas käyttö saattaa johtaa päihderiippuvuuteen. Päihderiippuvuus yksinään ei pääsääntöisesti oikeuta sairauspäivärahaan. Liikennealan työtehtävissä työkykyarviossa otetaan kuitenkin huomioon ajoterveyden näkökulma, pyydä tällöin asiantuntijalääkärin arvio.

Pitkäaikainen päihderiippuvuus saattaa johtaa elimellisiin sairauksiin, esimerkiksi alkoholin aiheuttamiin kohde-elinvaurioihin. Tällöin mahdollinen työkyvyttömyys arvioidaan ensisijaisesti elinaurion perusteella.

Alkoholin vuoksi tarvittava katkaisuhoido ei kestä yleensä yli sairauspäivärahan omavastuu-aikaa.

Enintään kuukauden kestävä laitoshoido tai kuntoutus

- Selvitä aina ensin, onko asiakkaalle tehty kuntoutuspäätös päihdekuntoutuksesta ja onko tarkoitus hakea kuntoutusrahaa. Asiakas on voinut saada hoitotaholta päätöksen päihdekuntoutuksesta (yleensä päihdehuoltolain perusteella). Päätös tehdään yleensä Ilmoitus kuntoutuspäätöksestä (KU114) -lomakkeella. Tee toimeksiantotyö kuntoutusrahan työhöön, jolloin kuntoutusrahan valmistelija selvittää, voidaanko asiakkaalle myöntää kuntoutusraha.
- Jos asiakkaalla ei ole kuntoutuspäätöstä, voit myöntää päivärahan tilanteessa jossa asiakkaalla on lääkärin toteama päihderiippuvuus ja hän on tarvinnut ympärivuorokautista hoitoa julkisessa tai yksityisessä terveydenhuollon laitoksessa, sosiaalihuollon tai päihdehuollon toimintayksikössä tai päihdeongelmaisten laitoksessa. Voit myöntää päivärahan A-todistuksella noin 30 päivän ajalle, jos tieto laitoksessa olostä on varmistettu.

Muissa päihhteissä kuin alkoholiriippuvuudessa laitoshoidon aika saattaa olla pidempi riippuen sairauden vaikeusasteesta ja hoitosuunnitelmasta. Pyydä tarvittaessa asiantuntijalääkärin arvio.

Lue lisää Kuntoutusrahan etuusohjeesta päihdekuntoutuksesta ja yksilökohtaisesta päihdekuntoutuksesta.

Yli kuukauden kestävä laitoshoido tai avohoido

Jos laitosmuotoinen hoito pitkittyy yli kuukauden ja A-todistus työkyvyttömyydestä on kirjoitettu päihderiippuvuuden diagnoosilla, tarvitaan B-lausunto tai ainakin potilaskertomuskopio josta selviää ajankohtainen terveydentila ja toimintakyky kuukauden jatkuneen hoidon tai kuntoutuksen loppupuolella. Samoin tarvitaan B-lausunto tai muu tarkempi selvitys aina, jos työkyvyttömyyden pääasialliseksi syyksi esitetään alkoholi- tai päihderiippuvuutta ja asiakasta hoidetaan avohoidossa. Sairauspäiväraha-oikeuden ratkaisemiseksi tarvitaan kaikkien työkykyyn vaikuttavien sairauksien diagnoosit perusteluineen ja kuvaus niiden vaikutuksesta toimintakykyyn. Yleensä on aiheellista pyytää asiantuntijalääkärin arvio.

Lisäselvityksen pyytäminen päihteiden käytöstä

Päihteiden riskikäyttö saattaa vaikuttaa työkyvyn arviointiin, ja joidenkin mielenterveydenhäiriöiden ja neurologisten sairauksien luotettava diagnosointi edellyttää päihteettömyyttä. Jos lääkärinlausunnossa on viitteitä päihteiden riskikäytöstä, asiantuntijalääkäri voi työkyvyttömyyden arvioimiseksi pitää tarpeellisena, että pyydetään lisäselvitystä terveydenhuollosta mahdollisesta työkykyyn vaikuttavasta päihdekäytöstä tai päihteettömyydestä. Tarvittaessa voidaan pyytää tietoa mahdollisten alkoholinkäyttöä kuvaavien laboratoriotutkimusten ja/tai huumeeseulan tuloksista, ellei tietoja ole kirjattu lääkärinlausuntoon. Pyydä lisäselvitys vain, jos asiantuntijalääkäri sitä esittää. Asiantuntijalääkärin tulee perustella lisäselvityspyyntö.

Lue tarvittaessa lisää Terveysportin [käypä hoito suosituksesta](#) ja [alkoholiongelman hoidosta](#).

Ammattitaudit

Ammattitaudit ovat sairauksia, joiden pääasiallinen aiheuttaja on jokin työssä oleva fyysikaalinen, kemiallinen tai biologinen tekijä. Työtapaturma- ja ammattitautilaissa säädetään, mitkä sairaudet katsotaan ammattitaudeiksi.

Osan ammattitaudeista, esimerkiksi rasitusvammat hoitaa tavallisesti työterveyslääkäri. Ammattitautia voidaan tutkia ensi vaiheessa oman alueen keskussairaalassa. Tarvittaessa potilas voidaan lähettää lisätutkimuksiin Työterveyslaitokselle tai sen aluepisteiden poliklinikoille. Työpaikkaselvitysten tarkoitus on tunnistaa mahdolliset ammattitaudin aiheuttajat, esimerkiksi herkistävät kemikaalit ja altistumisreitit sekä tehdä arvioita.

Tavallisimpia ammattitaueteja voivat olla erilaiset hengityselinsairaudet, ammatti-ihotaudit, hermoston sairaudet, tuki- ja liikuntaelimestön sairaudet ja muut ammattitaudit, kuten tärinätauti, infektiotaudit, meluvamma.

Ammattitaudin korvaa se vakuutusyhtiö, jossa työnantajan tapaturmavakuutus oli ammattitaudin ilmetessä. Korvaaminen edellyttää syy-yhteyttä korvattavan vamman tai sairauden ja työssä olleen altisteen välillä. Kaikki sairaudet, joilla on syy-yhteys työhön, eivät kuitenkaan ole ammattitaueteja. Ammattitautia epäiltäessä korvausvelvollisuuden selvittely tulisi laittaa vireille työnantajan vakuutuslaitoksessa ja sairauspäivärahan käsittelyyn pitäisi pyytää viivästyministodistus.

Jos asiakas oireilee työssään, voi hänellä olla oikeus saada sairauspäivärahaa esim. eri hengitystieoireisiin liittyvien tulehdussairauksien pohjalta. Kun tosiasiallinen oireilun syy löytyy ja työkykyisyys altistumisen ulkopuolella selviää, ei sairauspäivärahaan ole enää oikeutta.

Kehitykselliset häiriöt

Kehityksellisen häiriön taustalla on synnynnäinen tai varhain lapsen elämässä ilmennyt aivojen kehityksen poikkeavuus. Kehitykselliset häiriöt voivat olla vaikea-asteisia ja laaja-alaisesti toimintakykyä heikentäviä (kehitysvammaisuus, autismi). Kapea-alaisempia ja usein lieväästeisempia kehityksellisiä häiriöitä ovat mm. kielelliset, näönvaraiset tai motoriset erityisvaikeudet sekä oppimisvaikeudet.

Vaikka diagnosointi tapahtuisi myöhemmällä iällä, on kehityksellinen häiriö ollut henkilöllä lapsuudesta saakka. Sairauspäivärahaan ei ole sen perusteella oikeutta, koska asiakkaan tilanteessa ei ole tapahtunut muutosta suhteessa aikaisempaan tilanteeseen. Hänen ei katsota tulleen kehityksellisen häiriön vuoksi sairausvakuutuslain tarkoittamalla tavalla työkyvyttömäksi tavalliseen työhönsä tai läheisesti siihen verrattavaan työhön.

Huomaa, että asiakkaalla voi olla oikeus sairauspäivärahaan, jos hän sairastuu muuhun työkyvyttömyyttä aiheuttavaan sairauteen.

Diagnoosina yleisvaarallinen tai muu tartuntatauti

Jos Kelalle toimitetun A-lääkärintodistuksen diagnoosi viittaa [yleisvaaralliseen](#) tai [muuhun tartuntatautiin](#), selvitä mahdollisuus tartuntatautipäivärahaan.

Tartuntatautipäivärahan myöntämisedellytyksistä löydät tietoa tartuntatautipäivärahan ohjeesta.

1.1.2.5 Työkyvyttömyyden alkamispäivä ja yhtäjaksoisuus

Asiakkaan tulee esittää lääkärintodistus työkyvyttömyydestä, jos työkyvyttömyys jatkuu yli omavastuuajan. Omavastuuajalle riittää esim. työnantajan tai terveydenhuollon selvitys. Käsittele päiväraha-asia aina yhtäjaksoisen työkyvyttömyyden alkamispäivästä lukien. Terveydenhuollon selvitys voi esim. opiskelijoiden ja työttömien osalta olla terveydenhoitajan tai sairaanhoitajan todistus. Asiakas ei itse voi valita alkamisaikaa.

Huomaa, että asiakas on voinut olla sairastumispäivänään työssä.

Jos lääkärintodistus puuttuu viikonlopun tai arkipyhän ajalta ajalta, selvitä onko asiakas ollut kuitenkin poissa työstään. Viikonlopun tai arkipyhän ajalta lääkärintodistusta ei välttämättä tarvita, jos sama sairaus jatkuu maanantaina tai välittömästi arkipyhää seuraavana päivänä.

Jos sitä vastoin lääkärintodistus puuttuu arkipäivän ajalta, työkyvyttömyyttä ei yleensä voida pitää yhtäjaksoisena. Tämä koskee myös esim. osa-aikatyön tai vuorotyössä olevien arkivapaita.

YEL-päivärahan hakija voi esittää sairauspäivärahan omavastuuajalle terveydenhoitajan tai sairaanhoitajan antaman todistuksen sairaudesta.

Jos työkyvyttömyys on aiheutunut työtapaturmasta tai liikennevahingosta, selvitä yhtäjaksoisen työkyvyttömyyden alkamispäivä vakuutusyhtiöstä. Yhtäjaksoisen työkyvyttömyyden katsotaan alkaneen tapaturman sattumisesta, vaikka sairauspäivärahaa ei ole haettu.

1.1.3 Kuntoutustarpeen selvittäminen

Selvitä asiakkaan työhön paluun ja kuntoutuksen mahdollisuudet mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Selvitä osasairauspäiväraha- tai sairauspäiväraha-asiaa käsitellessäsi asiakkaan kokonaistilanne erityisesti, kun

- hänellä on jo useita sairauspäivärahakausia ja/tai kuntoutustukijaksoja
- työhön paluun yritykset eivät ole onnistuneet
- asiakkaalla on työttömyysjaksoja tai työttömyys on pitkittynyt
- hänellä ei ole ammatillista koulutusta
- sosiaalinen selviytyminen on heikkoa
- lääkärinlausunnosta nähdään, että asiakas ei pysty todennäköisesti
  - palaamaan entiseen työhönsä tai
  - työskentelemään opiskelemassaan ammatissa.

Jos asiakkaan tilanne tuntuu vaikealta selvittää tai tarvitset lisätietoa muista etuuksista, tee asiantuntijayhteistyötä. Pyydä tarvittaessa asiantuntijalääkärin apua kuntoutustarpeen arvioimiseen. Lue lisää atl-arvio menettelyohjeesta.

Kuntoutustarpeen selvittämisvelvollisuus

Laki velvoittaa sinua ohjaamaan tarvittaessa asiakkaan Kelan tai muun tahon kuntoutukseen.

Kelan on selvitettävä asiakkaan kuntoutustarve mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, viimeistään kuitenkin silloin, kun asiakkaan sairauspäivärahan ja osasairauspäivärahan enimmäisaikoihin luettavien päivien lukumäärä yhteensä ylittää 60 sekä lisäksi vielä tarvittaessa, kun sairauspäivärahan ja osasairauspäivärahan enimmäisaikoihin luettavien päivien lukumäärä ylittää 150 tai 230 päivää (SVL 1224/2004 12 luku 6 §). Selvittämisessä on olennaista asiakkaan sairauden ja kokonaistilanteen aiheuttaman työ- tai opiskelukyvyn heikkenemisen sekä tähän liittyvän kuntoutustarpeen havaitseminen riittävän varhaisessa vaiheessa. Kuntoutustarpeen selvittäminen voi edellyttää sairauspäivärahakäsittelijän, kuntoutuskäsittelijän sekä asiantuntijalääkärin yhteistyötä. Päivärahapäätöksessä, jossa 60 suorituspäivää ylittyy, asiakkaalle lähtee automaattisesti liitteenä kirje Tietoa kuntoutuksesta (SV 11).

Kuntoutustarpeeseen tulee ottaa kantaa aina päivärahahakemusta ratkaistaessa. Kirjaa kannanotto myös tilanteissa, joissa terveydenhuollon tutkimukset ovat kesken.

Kelan ei tarvitse selvittää ammatillisen kuntoutuksen tarvetta, jos se selvitetään muualla (esim. työeläkelaitoksessa). Huomioi kuitenkin asiakkaan kokonaistilanne ja mahdollinen lääkinnällisen kuntoutuksen tarve. Ohjaa asiakas tarvittaessa Kelan tai muiden tahojen kuntoutuspalveluihin.

Kuntoutustarpeen selvittämisen toteuttaminen

Asiakkaalla on kuntoutustarve, kun todetaan, että hänen työ- ja toimintakykyään on mahdollista tukea tai parantaa kuntoutuksellisin keinoin. Tutustu taustatietoihin ja selvitä kuntoutustarve ja -mahdollisuudet ensisijaisesti Kelassa olevien lausuntojen ja asiakirjojen perusteella. Tee tarvittaessa yhteistyötä kuntoutuskäsittelijän ja asiantuntijalääkärin kanssa. Huomaa, että kuntoutustarpeen selvittämisen yhtenä työvälineenä toimii myös työkykykeskustelu asiakkaan kanssa.

Jos kuntoutustarpeen selvittäminen ei ole mahdollista käytettävissä olevien asiakirjojen ja muiden tietojen perusteella, saattaa olla tarpeen pyytää asiakkaalta esimerkiksi lääketieteellisiä lisäselvityksiä tai selvitys asiakkaan ammatista ja työstä (PRL 04). Lääketieteellisten lisäselvitysten pyytämisestä kuntoutustarpeen selvittämiseksi on hyvä sopia asiantuntijalääkärin kanssa.

1.1.3.1 Kuntoutuksen vastuunjako

Terveydenhuollolla on aina vastuu hoidosta ja kuntoutuksesta. Kuntoutusta voivat järjestää ja korvata mm. Kela, työeläkelaitokset, vakuutusyhtiöt, sosiaali- ja terveystalot. Kela vastaa erityisesti nuorten ja työelämään vakiintumattomien työkäisten ammatillisesta kuntoutuksesta. Työeläkelaitoksilla on puolestaan päävastuu työelämässä olevien tai olleiden ammatillisesta kuntoutuksesta, joiden yhteys työelämään ei ole lopullisesti katkennut.

Kela voi järjestää lääkinällistä kuntoutusta, jos se edistää työstä, opiskelusta tai muista arjen toiminnoista suoriutumista. Kela ei järjestä lääkinällistä kuntoutusta, jos asiakas on julkisessa laitoshoidossa (esimerkiksi sairaalahoidossa) tai se liittyy välittömästi sairaanhoitoon (asiakkaan hoidollinen tilanne ei ole vielä vakiintunut). Terveystenhoito järjestää lääkinällistä kuntoutusta ja siellä tulisi myös tunnistaa ja selvittää ammatillisen kuntoutuksen tarve.

Kela voi maksaa [kuntoutusrahaa](#), jos kuntoutuspäätöksen on tehnyt Kela, työterveyshuolto, kunta tai kuntayhtymä. Ohjaa asiakas hakemaan kuntoutusrahaa pitempiketoisten ammatillisten kuntoutusjaksojen ajalle. Jos asiakas on sairauspäivärahakaudella ollut lyhytaikaisessa, enintään viikon kestävässä kuntoutuksessa, voidaan sairauspäiväraha maksaa tältä ajalta. Tällainen lyhytaikainen kuntoutus on esim. ammatillinen kuntoutuspalvelu, johon Kela on asiakkaan lähettänyt. Jos asiakkaan ammatillisen kuntoutuksen järjestää työeläkelaitos, ohjaa asiakas hakemaan kuntoutusrahaa työeläkelaitoksestaan. Jos kuntoutuksen järjestää työeläkelaitos tai vakuutusyhtiö, se maksaa yleensä myös kuntoutusrahan.

Jos työeläkelaitoksen tai Kelan kuntoutusrahalla tuetut kuntoutustoimenpiteet keskeytyvät asiakkaan terveydentilan johdosta, voi sairauspäiväraha tulla kyseeseen, ellei sitä ole myönnetty enimmäisaikaan saakka.

1.1.3.2 Elämäntilanteet

Sairauspäivärahan käsittelijänä olet keskeisessä roolissa asiakkaan kuntoutustarpeen selvittämisessä. Luo käsitys asiakkaan ajankohtaisesta kokonaistilanteesta. Elämäntilanteiden mukainen näkökulma voi helpottaa asiakkaan kokonaistilanteen hahmottamisessa. Tässä yhteydessä elämäntilanteet jaotellaan seuraavasti:

- [työsuhteessa oleva](#)
- [yrittäjä](#)
- [työtön](#)
- [opiskelija](#)
- [nuori](#) (noin 16 – 30-vuotias)

1.1.3.2.1 Työsuhteessa oleva

Työsuhteessa olevan kokonaistilannetta hahmottaessa, pohdi mm.:

- Onko asiakkaalla useampi työnantaja tai lisäksi yritystoimintaa?
- Mikä on [työ tai ammatti](#)?
- Mitä työ(t) pitää sisällään?
- Mistä työstä ei sairauden takia selviydy ja mitä pystyy tekemään?
- Onko aikaisempia työkyvyttömyys- ja kuntoutusjaksoja?
- Millaisia kuntouttavia- tai muita tukitoimenpiteitä on suunnitteilla?
- Onko työterveyshuolto järjestetty, mikä on hoitava taho?
- Onko osa-aikainen työskentely mahdollista?
- Onko työnkuvaa muokattu sairauden johdosta?
- Maksaako työnantaja(t) sairausajalta palkkaa, miten pitkään?
- Kenelle päiväraha maksetaan?
- Miten toimeentulo turvataan enimmäisajan täyttymisen jälkeen, esim. työkyvyttömyyseläke, työttömyysetuus, toimeentulotuki?

Työsuhteessa olevan asiakkaan työkykyprosessissa keskeinen asia on työterveyshuollon lausunto työssä jatkamismahdollisuuksista (ns. 90 päivän lausunto). Työterveyshuolto koordinoi yhteistyötä ja järjestää tarvittaessa yhteisneuvottelun (työntekijä – työnantaja – työterveyshuolto), jonka jälkeen työterveyslääkäri laatii lausunnon työntekijän jäljellä olevasta työkyvystä ja mahdollisuuksista jatkaa työssä. Yhteisneuvottelun tarkoituksena on selvittää asiakkaan jäljellä olevaa työkykyä, arvioida työhön paluun ajankohtaisuutta ja mahdollisuuksia palata nykyiseen työhön mahdollisten työjärjestelyjen avulla. Asia tulee sinulle ajankohtaiseksi [työkykykeskustelussa](#) ja [kun 90 suorituspäivää täyttyy](#).

Työnantaja on voinut laiminlyödä velvollisuutensa järjestää työterveyshuollon. Ohjaa tällöin asiakasta selvittämään työhön palaamista ja kuntoutusmahdollisuuksia hoitavan lääkärinsä kanssa.

Työsuhteessa olevan työhön palaamisen tukeminen

Alle on koottu joitakin vaihtoehtoja työhön palaamisen tukemiseksi. Pyydä kuntoutuskäsittelijältä neuvoa asiakkaan kuntoutusvaihtoehtojen selvittämiseen.

1. Työterveyshuolto ja työnantaja

Sairauden aiheuttaman työkyvyttömyyden hoito kuuluu työterveyshuollolle. Työnantajalla on kustannuksellaan velvollisuus järjestää työntekijälle työterveyshuolto työstä ja työolosuhteista johtuvien terveysvaarojen ja –haittojen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi sekä työntekijöiden turvallisuuden, työkyvyn ja terveyden suojelemiseksi ja edistämiseksi. Työnantajalla ja esimiehellä on tärkeä rooli työhön paluun tukemisessa. Työpaikalla voidaan esim. tehdä työhön palaamista tukevia järjestelyjä, kuten muutoksia työajoissa tai tehtävissä.

Kysy asiakkaalta, onko suunnitelma kuntoutuksesta tai työhön paluusta jo tehty. Jos suunnitelmaa ei ole tehty, kehoita asiakasta ottamaan asia puheeksi ensin työterveyshuollossa.

2. Työeläkelaitokset

Työeläkelaitoksilla on päävastuu työsuhteessa olevien kuntoutuksesta. Neuvo asiakasta ottamaan yhteyttä työeläkelaitokseen. Asiakas voi selvittää oman työeläkelaitoksen ja hakea lisätietoa työeläkekuntoutuksesta [työelake.fi](#) –palvelussa. Tarvittaessa voit pyytää kuntoutuskäsittelijää selvittämään asiakkaan työeläkelaitoksen.

Jos asiakas on jo hakenut työeläkekuntoutusta, näet etuusjärjestelmästä, jos asiakas on saanut kuntoutuspäätöksen tai kuntoutuksen ennakkopäätöksen. Työeläkelaitos voi antaa ennakkopäätöksen oikeudesta työeläkekuntoutukseen, jos kuntoutussuunnitelman tekeminen viivästyy. Ennakkopäätös on voimassa yhdeksän kuukautta siitä, kun päätös on tullut lainvoimaiseksi. Tänä aikana asiakkaan on esitettävä työeläkelaitokselle kuntoutussuunnitelma. Jos huomaat, että asiakkaan kuntoutusasia ei ole edennyt, tiedustele syytä siihen.

Jos työeläkelaitos hylkää ammatillisen kuntoutuksen sillä perusteella, että asiakkaalla ei ole työkyvyttömyyden uhkaa, asiakas voi hakea Kelasta ammatillista kuntoutusta. Huomaa, että työeläkekuntoutettava voi hyötyä myös lääkinnällisestä kuntoutuksesta, jota Kela ja terveydenhuolto järjestävät.

3. Kela

Muista osasairauspäiväraha, jos asiakkaan työsuhde on kokoaikainen. Tiedustele asiakkaalta, onko työhön palaamista jo suunniteltu tai kokeiltu. Kerro

osasairauspäivärahan käytännöistä, jos se voisi tulla asiakkaan tilanteessa kysymykseen.

Työsuhteessa oleva voi saada myös Kelan kuntoutusta esim.

- [kuntoutus- ja sopeutumisvalmennuskurssit](#), kun tavoitteena on tukea työ-, opiskelu- ja toimintakykyä
- [KIILA-kuntoutus](#), kun tavoitteena on työkyvyn parantaminen tai työelämässä pysyminen
- [kuntoutuspsykoterapia](#), kun tavoitteena on työ- tai opiskelukyvyn tukeminen tai parantaminen

Pyydä tarvittaessa kuntoutuskäsittelijältä neuvoa eri kuntoutusvaihtoehtojen selvittämiseen.

4. Tapaturma- ja liikennevakuutusyhtiöt

Jos kuntoutustarve aiheutuu työtapaturmasta, ammattitaudista tai liikennevahingosta, tapaturma- tai liikennevakuutusyhtiö on vastuussa myös kuntoutuksesta. Vaikka taustalla olisi jo vanha vahinko, voi kuntoutuksen järjestäminen kuulua vakuutusyhtiölle.

5. Työ- ja elinkeinopalvelut (TE-palvelut)

Jos asiakas tarvitsee muutoksia työolosuhteisiin, ne voivat järjestyä TE-palvelujen kautta. Pyydä asiakasta kuitenkin ensin keskustelemaan asiasta työterveyshuollossa.

1.1.3.2.2 Yrittäjä

Yrittäjän kokonaistilannetta hahmottaessa, pohdi mm.:

- Mitä töitä asiakas tekee yrityksessään?
- Mitä työ pitää sisällään?
- Onko voimassa oleva YEL tai MYEL-vakuutus?
- Onko yritystoiminnan lisäksi työsuhde?
- Mistä työstä ei sairauden takia selviydy ja mitä pystyy tekemään?
- Onko aikaisempia työkyvyttömyys- ja kuntoutusjaksoja?
- Millaisia kuntouttavia- tai muita tukitoimenpiteitä on suunnitteilla?
- Onko työterveyshuolto järjestetty, mikä on hoitava taho?
- Onko yrityksessä mahdollista tehdä työtehtäviin liittyviä muutoksia?
- Onko osa-aikainen työskentely mahdollista?
- Miten toimeentulo turvataan enimmäisajan täyttymisen jälkeen, esim. työkyvyttömyyseläke, työttömyysetuus, toimeentulotuki?

Huomaa että työnkuvan muuttaminen saattaa olla yrittäjällä haastavampaa, kuin työsuhteessa olevalla asiakkaalla. Koska yrittäjiltä ei edellytetä työterveyshuollon lausuntoa työssä jatkamismahdollisuuksista, tulee hänen työkykyprosessin etenemiseen kiinnittää erityistä huomiota Kelassa. Tämä edellyttää asiakkaan mukana pitämistä hänen työkykyprosessissa.

Yrittäjän työhön palaamista voidaan tukea pääsääntöisesti samoin kuin [työsuhteessa olevan](#) asiakkaan. Pyydä tarvittaessa kuntoutuskäsittelijältä neuvoa asiakkaan kuntoutusvaihtoehtojen selvittämiseen.

Huomaa kuitenkin, että yrittäjällä ei aina ole työterveyshuoltoa. Jos sitä ei ole, ohjaa asiakasta selvittämään työhön palaamista ja kuntoutusmahdollisuuksia hoitavan

lääkärintä kanssa. Muista erityisesti osasairauspäiväraha, joka voi yrittäjän tilanteessa olla toimiva vaihtoehto työhön palaamisessa.

1.1.3.2.3 Työtön

Työttömän kokonaistilannetta hahmottaessa, pohdi mm.:

- Mikä on [työ tai ammatti](#), mitä työtä asiakas hakee?
- Hakeeko koko- vai osa-aikatyötä?
- Minkälainen on työ- ja koulutushistoria?
- Kuinka pitkään on ollut työttömänä tai lomautettuna?
- Mistä työstä ei sairauden takia selviydy ja mitä pystyy tekemään?
- Onko aikaisempia työkyvyttömyys- ja kuntoutusjaksoja?
- Millaisia kuntouttavia- tai muita tukitoimenpiteitä on suunnitteilla?
- Onko työterveyshuolto järjestetty, mikä on hoitava taho?
- Miten toimeentulo turvataan enimmäisajan täyttymisen jälkeen, esim. työkyvyttömyyseläke, työttömyysetuus, toimeentulotuki?

Koska työttömiltä ei edellytetä työterveyshuollon lausuntoa työssä jatkamismahdollisuuksista, tulee hänen työkykyprosessin etenemiseen kiinnittää erityistä huomiota Kelassa. Tämä edellyttää asiakkaan mukana pitämistä hänen työkykyprosessissa.

Tavallisesti työttömällä ei ole työterveyshuoltoa. Poikkeuksena ovat ne työttömät, jotka on irtisanottu tuotannollisista ja taloudellisista syistä ja joiden työsuhde on kestänyt vähintään 5 vuotta. Mikäli työnantajan palveluksessa työskentelee säännöllisesti vähintään 30 työntekijää, työnantajalla on velvollisuus järjestää työttömäksi tulleelle työterveyshuolto 6 kuukauden ajan työntekovelvollisuuden päättymisestä. Työterveyshuollon tulee olla saman tasoista ja laajuista kuin työsuhhteessa olevilla.

Työttömän työhön paluun tukeminen

Alle on koottu joitakin vaihtoehtoja työhön palaamisen tukemiseksi. Pyydä kuntoutuskäsittelijältä neuvoa asiakkaan kuntoutusvaihtoehtojen selvittämiseen.

1. Terveystenhoito

Työttömien hoidossa ja kuntoutuksessa terveydenhuollon rooli on merkittävä, koska työttömällä ei yleensä ole työterveyshuoltoa. Kysy asiakkaalta, onko suunnitelma kuntoutuksesta tai työhön paluusta jo tehty tai onko siitä jo keskusteltu. Ohjaa tarvittaessa asiakasta selvittämään työhön palaamista ja kuntoutusmahdollisuuksia hoitavan lääkärintä kanssa tai varaamaan aika omasta terveyskeskuksesta.

2. Kela

Kerro asiakkaalle Kelan kuntoutusvaihtoehtoista. Näitä ovat esim.

- [ammattillinen kuntoutuspalvelus](#), kun asiakas tarvitsee tukea kuntoutuksen mahdollisuuksien ja kokonaistilanteen selvittämisessä
- [koulutus](#) ammatillisena kuntoutuksena, kun asiakas tarvitsee koulutuksen, joka mahdollistaa osallistumisen työelämään sairaudesta tai vammasta huolimatta ja/tai joka vähentää työkyvyttömyyden riskiä
- [työllistymistä edistävä ammatillinen kuntoutus](#), kun asiakas tarvitsee sairauden ja kokonaistilanteensa vuoksi yksilöllistä valmentajan tukea työtehtävän, ammattialan tai opiskelualan valintaan

- [ammattillinen kuntoutuskurssi](#), kun sairaus ja elämäntilanne hankaloittaa ammatin tai koulutusalan valintaa tai työllistymistä tai kun asiakas tarvitsee tukea elämänhallintaan ja omien voimavarojen löytymiseen sekä opiskelujen aloittamiseen ja työpaikan hakemiseen
- [kuntoutus- ja sopeutumisvalmennuskurssit](#), kun tavoitteena on tukea työ-, opiskelu- ja toimintakykyä
- [kuntoutuspsykoterapia](#), kun tavoitteena on työ- tai opiskelukyvyn tukeminen tai parantaminen

3. Työeläkelaitokset

Työeläkelaitoksilla on päävastuu työsuhteessa olevien kuntoutuksesta. Se voi olla myös työttömien kohdalla vastuussa ammatillisen kuntoutuksen toteutumisesta, jos asiakkaalla on vähintään viisi vuotta työhistoriaa ja työsuhteen katkeamisesta on alle 2,5 vuotta. Näissä tilanteissa neuvo asiakasta ottamaan yhteyttä työeläkelaitokseen. Asiakas voi selvittää oman työeläkelaitoksen ja hakea lisätietoa työeläkekuntoutuksesta [työelake.fi](#) -palvelussa. Tarvittaessa voit pyytää kuntoutuskäsittelijää selvittämään asiakkaan työeläkelaitoksen.

Jos asiakas on jo hakenut työeläkekuntoutusta, tarkista työeläkekuntoutuksen tiedot tai kuntoutuksen ennakkopäätöksen tiedot etuusjärjestelmästä. Työeläkelaitos voi antaa ennakkopäätöksen oikeudesta työeläkekuntoutukseen, jos kuntoutussuunnitelman tekeminen viivästyy. Ennakkopäätös on voimassa yhdeksän kuukautta siitä, kun päätös on tullut lainvoimaiseksi. Tänä aikana asiakkaan on esitettävä työeläkelaitokselle kuntoutussuunnitelma. Jos huomaat, että asiakkaan kuntoutusasia ei ole edennyt, tiedustele syytä siihen.

Jos työeläkelaitos hylkää ammatillisen kuntoutuksen sillä perusteella, että asiakkaalla ei ole työkyvyttömyyden uhkaa, asiakas voi hakea Kelasta ammatillista kuntoutusta. Huomaa, että työeläkekuntoutettava voi hyötyä myös lääkinnällisestä kuntoutuksesta, jota Kela ja terveydenhuolto järjestävät.

4. Työ- ja elinkeinopalvelut (TE-palvelut)

TYP:n (työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu) palvelu voi tulla kyseeseen, kun pidempään työttömänä ollut asiakas tarvitsee palvelujen yhteensovittamista. TYP:ssä tehdään monialainen työllistymissuunnitelma, joka voi sisältää julkisia työvoimapalveluja, sosiaali- ja terveystyöpalveluja sekä kuntoutuspalveluja.

[TE-toimistot](#) tarjoavat asiakkailleen asiantuntijapalveluja, esim. tuetun työllistymisen palvelut tai osaamisen kehittämisen palvelut.

5. Tapaturma- ja liikennevakuutusyhtiöt

Jos kuntoutustarve aiheutuu työtapaturmasta, ammattitaudista tai liikennevahingosta, tapaturma- tai liikennevakuutusyhtiö on vastuussa myös kuntoutuksesta. Vaikka taustalla olisi jo vanha vahinko, voi kuntoutus silti tulla vakuutusyhtiöstä. Pyydä tarvittaessa kuntoutuskäsittelijältä neuvoa asian selvittämiseen.

1.1.3.2.4 Opiskelija

Opiskelijan kokonaistilannetta hahmottaessa, pohdi mm.:

- Mitä asiakas opiskelee?

- Onko opiskelu päätoimista vai sivutoimista ja liittyykö siihen mahdollisesti muun työn tekemistä?
- Saako opintotukea vai kuntoutusrahaa?
- Minkälainen on työ- ja koulutushistoria?
- Miten sairaus vaikuttaa opiskeluun ja mahdolliseen työntekoon?
- Ovatko opinnot keskeytyneet? Onko tarkoitus jatkaa nykyisiä opintoja työkyvyttömyyden jälkeen?
- Onko asiakkaan opinnot edenneet suunnitellulla tavalla? Onko käytössä tukitoimia, jotta opinnot etenisivät?
- Onko aikaisempia työkyvyttömyys- ja kuntoutusjaksoja?
- Millaisia kuntouttavia- tai muita tukitoimenpiteitä on suunnitteilla?
- Mikä taho vastaa opiskeluterveydenhuollosta, YTHS vai julkinen terveydenhuolto?
- Kykeneekö [opiskelemaan vähäisissä määrin](#)? Onko hänellä myös kuntoutustarvetta?
- Miten toimeentulo turvataan enimmäisajan täyttymisen jälkeen, esim. työkyvyttömyyseläke, työttömyysetuus, toimeentulotuki?

Opiskelu voi olla päätoimista tai työn ohessa suoritettavaa sivutoimista opiskelua. Mikäli hän työskentelee opintojensa ohessa, hänellä saattaa olla työterveyshuollon palvelut käytettävissä. Usein työnteko opiskelun ohessa on kuitenkin niin pienimuotoista, että tätä tukiverkostoa ei ole olemassa.

Koska päätoimiselta opiskelijalta ei edellytetä työterveyshuollon lausuntoa työssä jatkamismahdollisuuksista, tulee hänen työkykyprosessiinsa kiinnittää erityistä huomiota Kelassa.

Huomioi opiskelun vaikutus asiakkaan [työkyvyn arviointiin](#) ja [päivärahan määräytymiseen](#).

Opiskelijan työhön tai opiskeluun paluun tukeminen

Alle on koottu joitakin vaihtoehtoja opiskeluun tai työhön palaamisen tukemiseksi. Pyydä kuntoutuskäsittelijältä neuvoa asiakkaan kuntoutusvaihtoehtojen selvittämiseen. Lisätietoa saat [kela.fi -sivulta](#). Nuorten kuntoutuksen osalta tutustu [tähän](#) sivuun.

1. Terveystenhoito

Keskustele asiakkaan kanssa, onko hoitavan lääkärin kanssa suunniteltu kuntoutusta. Ohjaa tarvittaessa asiakasta selvittämään kuntoutusmahdollisuuksia Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiöön (YTHS) tai kunnan opiskeluterveydenhuoltoon.

2. Kela

Kerro asiakkaalle Kelan kuntoutusvaihtoehtoista. Näitä ovat esim.

- [Mielenterveydenhäiriötä sairastavan kuntoutuskurssit](#) esim. masennuksesta tai ahdistushäiriöstä kärsiville
- [kuntoutuspsykoterapia](#), joka edistää kuntoutujan työ- ja opiskelukykyä sekä tukee opintojen edistymistä, työelämässä pysymistä ja työelämään siirtymistä tai sinne palaamista
- mielenterveyttä ja opiskelukykyä tukevat [Opi-kurssit](#) niille 16-29-vuotiaille nuorille, jotka opiskelevat Kelan yhteistyöoppilaitoksessa tutkintoon johtavassa koulutuksessa
- [ammattillinen kuntoutuspalvelus](#), kun asiakas tarvitsee tukea kuntoutuksen mahdollisuuksien ja kokonaistilanteen selvittämisessä

- [koulutus](#) ammatillisena kuntoutuksena, kun asiakas tarvitsee koulutuksen, joka mahdollistaa osallistumisen työelämään sairaudesta tai vammasta huolimatta ja/tai joka vähentää työkyvyttömyyden riskiä
- [nuoren kuntoutusrahaa](#) voidaan myöntää alle 20-vuotiaalle nuorelle opiskelun tai muun työelämään tähtäävän kuntoutuksen ajalle
- [nuoren ammatillinen kuntoutus](#) (Nuotti –valmennus) on tarkoitettu 16 – 29-vuotiaalle nuorelle, joka tarvitsee tukea jokapäiväisen elämän erilaisiin haasteisiin, apua oman tulevaisuutensa suunnitteluun sekä opiskelu- ja työelämän suunnan löytämiseen.

3. Ohjaamot ja etsivä nuorisotyö

[Ohjaamot](#) tarjoavat alle 30-vuotiaille apua työhön, koulutukseen ja arkeen liittyvissä asioissa. Ne toimivat eri paikkakunnilla sekä verkossa. Tutustu Ohjaamoiden palveluihin ja ohjaa asiakas tarvittaessa niiden piiriin. Myös etsivä nuorisotyö voi olla asiakkaalle tueksi.

4. Tapaturma- ja liikennevakuutusyhtiöt

Jos kuntoutustarve aiheutuu työtapaturmasta, ammattitaudista tai liikennevahingosta, tapaturma- tai liikennevakuutusyhtiö on vastuussa myös kuntoutuksesta. Vaikka taustalla olisi jo vanha vahinko, voi kuntoutus silti tulla vakuutusyhtiöstä. Pyydä tarvittaessa kuntoutuskäsittelijältä neuvoa asian selvittämiseen.

1.1.3.2.5 Nuori (noin 16 – 30-vuotias)

Nuoren kokonaistilannetta hahmottaessa, selvitä ensin onko hän [työsuhteessa oleva](#), [yrittäjä](#), [työtön](#) vai [opiskelija](#). Jos mikään em. ei vastaa nuoren nykyistä elämäntilannetta, pohdi mm.:

- Miten toimeentulo on tällä hetkellä turvattu?
- Minkälainen on työ- ja koulutushistoria?
- Miten sairaus vaikuttaa opiskeluun tai työntekoon?
- Onko aikaisempia työkyvyttömyys- ja kuntoutusjaksoja?
- Millaisia kuntouttavia- tai muita tukitoimenpiteitä on suunnitteilla?
- Mikä on hoitava taho?
- Millainen sosiaalinen tukiverkosto on?
- Miten toimeentulo turvataan enimmäisajan täyttymisen jälkeen, esim. työkyvyttömyyseläke, työttömyysetuus, toimeentulotuki?

Jos asiakas ei ole työssä, työnhakijana tai opiskelijana, on olemassa yhteiskunnasta syrjäytymisen vaara. Siksi on erityisen tärkeää ottaa asiakkaan kokonaistilanne haltuun varhaisella asiakaskontaktilla ja [moniammatillista yhteistyötä](#) hyödyntäen. Harkitse [työkykykeskustelun](#) käymistä jo päivärahakautta avatessasi.

Nuoren työhön tai opiskeluun paluun tukeminen

Nuoren kokonaistilanteen ja kuntoutusvaihtoehtojen selvittely voi olla erityisen haastavaa. Alle on koottu joitakin vaihtoehtoja työhön palaamisen tukemiseksi. Pyydä kuntoutuskäsittelijältä neuvoa asiakkaan kuntoutusvaihtoehtojen selvittämiseen.

1. Terveystuella

Keskustele asiakkaan kanssa, onko hoitavan lääkärin kanssa suunniteltu kuntoutusta. Ohjaa tarvittaessa asiakasta selvittämään kuntoutusmahdollisuuksia hoitavan lääkärinsä kanssa tai varaamaan aika omasta terveystieteisestä.

2. Kela

Kerro asiakkaalle Kelan kuntoutusvaihtoehtoista. Näitä ovat esim.

- [nuoren ammatillinen kuntoutus](#), kun nuori tarvitsee apua oman tulevaisuutensa suunnittelussa tai suunnan löytämisessä opiskelu- ja työelämään
- [nuorten mielenterveydenkurssit](#) (Nuppu ja Iku) tai [kuntoutuspsykoterapia](#), kun tavoitteena on työ- tai opiskelukyvyn tukeminen tai parantaminen
- [Opi-kurssit](#), kun asiakas tarvitsee tukea opintoihin ja elämänhallintaan
- [amatillinen kuntoutus selvitys](#), kun asiakas tarvitsee tukea kuntoutuksen mahdollisuuksien ja kokonaistilanteen selvittämisessä
- [koulutus ammatillisena kuntoutuksena](#), kun asiakas tarvitsee koulutuksen, joka mahdollistaa osallistumisen työelämään sairaudesta tai vammasta huolimatta ja/tai joka vähentää työkyvyttömyyden riskiä
- [koulutuskokeilu](#), kun asiakkaalla on vaikeuksia koulutusalan valinnassa
- [amatillinen kuntoutuskurssi](#), kun sairaus ja elämäntilanne hankaloittaa ammatin tai koulutusalan valintaa tai työllistymistä tai kun asiakas tarvitsee tukea elämänhallintaan ja omien voimavarojen löytymiseen sekä opiskelujen aloittamiseen ja työpaikan hakemiseen
- [työllistymistä edistävä ammatillinen kuntoutus](#), kun asiakas tarvitsee sairauden ja kokonaistilanteensa vuoksi yksilöllistä valmentajan tukea työtehtävän, ammattialan tai opiskelualan valintaan
- [nuoren kuntoutusrahaa](#) voidaan myöntää alle 20-vuotiaalle nuorelle opiskelun tai muun työelämään tähtäävän kuntoutuksen ajalle

3. Ohjaamot ja etsivä nuorisotyö

[Ohjaamot](#) tarjoavat alle 30-vuotiaille apua työhön, koulutukseen ja arkeen liittyvissä asioissa. Ne toimivat eri paikkakunnilla sekä verkossa. Tutustu Ojaamoiden palveluihin ja ohjaa asiakas tarvittaessa niiden piiriin. Myös etsivä nuorisotyö voi olla asiakkaalle eduksi.

4. Työ- ja elinkeinopalvelut (TE-palvelut)

TYP:n (työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu) palvelut voivat tulla kyseeseen, kun pidempään työttömänä ollut asiakas tarvitsee palvelujen yhteensovittamista. TYP:ssä tehdään monialainen työllistymissuunnitelma, joka voi sisältää julkisia työvoimapalveluja, sosiaali- ja terveystieteellisiä palveluja sekä kuntoutuspalveluja.

[TE-toimistot](#) tarjoavat asiakkailleen asiantuntijapalveluja, esim. tuetun työllistymisen palvelut tai osaamisen kehittämisen palvelut.

5. Tapaturma- ja liikennevakuutusyhtiöt

Jos kuntoutustarve aiheutuu työtapaturmasta, ammattitaudista tai liikennevahingosta, tapaturma- tai liikennevakuutusyhtiö on vastuussa myös kuntoutuksesta. Vaikka taustalla olisi jo vanha vahinko, voi kuntoutus silti tulla vakuutusyhtiöstä. Pyydä tarvittaessa kuntoutuskäsittelijältä neuvoa asian selvittämiseen.

1.1.3.3 Työkykykeskustelu

Työkykyasioiden selvittämiseksi tehtävää yhteydenottoa asiakkaaseen kutsutaan työkykykeskusteluksi. Työkykykeskustelulla pääset jo varhaisessa vaiheessa vuoropuheluun asiakkaan kanssa ja saat tarvitsemaasi tietoa kuntoutustarpeen selvittämiseen. Keskustelu auttaa selvittämään asiakkaan jäljellä olevaa työkykyä ja mahdollisuuksia työhönpaluuseen sekä sitä, miten työkykyä voidaan parantaa tai ylläpitää. Samalla asiakasta voidaan motivoida kuntoutuksellisiin toimiin ja varmistaa, että asiakas saa tarvitsemansa tiedon toimeentulonsa turvaamiseen.

Soita asiakkaalle aina, kun arvioit sen olevan tarpeen. Pysähdy miettimään työkykyasiaa erityisesti 60, 150 ja 230 päivän täytyessä, ja muinakin aikoina tarpeen mukaan. Kun huomaat, että asiakkaan sairauspäivärahan suorituspäivien määrä on ylittämässä 230 päivää, eikä työkykykeskustelua aiemmin ole käyty, mieti olisiko työkykykeskustelu nyt ajankohtainen. Käy työkykykeskustelu harkintasi mukaan myös silloin, kun enimmäisaika on aiemmin täyttynyt ja asiakas hakee sairauspäivärahaa uudelleen. Harkitse työkykykeskustelun käymistä jo avatessasi sairauspäivärahakautta, kun kyseessä on [nuori](#) ja/tai syrjäytymisvaarassa oleva asiakas.

Voi olla tilanteita, jolloin työkykykeskustelu on tarpeeton esim. kun

- ajankohtainen ja tarpeellinen kuntoutus on jo menossa ja olet varmistanut kuntoutuksen riittävyyden
- asiakkaan sairaus on vaikea ja johtaa asiantuntijalääkärin arvion mukaan pysyvään työkyvyttömyyteen, mihin ei voida kuntoutuksella vaikuttaa

Jos työkykykeskustelun käyminen puhelimitse ei onnistu yhteisen kielen puutteen tai asiakkaan vamman vuoksi, keskustele asiakkaan tilanteesta kuntoutuksen asiantuntijan kanssa tai tee arviopyyntö asiantuntijalääkärille. Jos keskustelu asiakkaan kanssa arvioidaan tarpeelliseksi, huomaa, että tulkin käyttäminen voi olla mahdollista.

Jos havaitset kokonaistilannetta tarkastellessasi, että asiakkaalla on pitkäkestoisia haasteita terveydentilassa, elämänhallinnassa tai toimeentulossa, hän voi hyötyä moniammatillisesta palvelusta.

Huomaa myös, että hallintolain mukaan asiakasta on tarvittaessa lisäksi ohjattava hakeutumaan kunnan sosiaalihuollon tai muiden palvelujen piiriin.

Lue lisää:

Kuntaan tehtävät ilmoitukset

Ennen työkykykeskustelua

Valmistaudu työkykykeskusteluun

- Tutustu asiakkaan [taustatietoihin](#)
- Pohdi asiakkaan tilannetta ja vaihtoehtoja työkyvyn edistämiseksi ja toimeentulon turvaamiseksi
- Toimi tarvittaessa [moniammatillisessa yhteistyössä](#) toisen asiantuntijan kanssa
- Mieti missä vaiheessa asiakkaan kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen on ja sovelta ohjaustasi sen mukaisesti

Muodosta ennen yhteydenottoa näkemys kokonaistilanteesta. Mieti millaisilla kysymyksillä kartoitat asiakkaan elämäntilannetta. Kun olet perehtynyt asiakkaan tietoihin ja mahdollisesti keskustellut myös toisen asiantuntijan kanssa, asiakkaan elämäntilanteen kartoittamisessa tarvittavat kysymykset ja keskustelun laajuus on helpompi hahmottaa.

Asiakkaan tarve ohjaukseen ja tukeen vaihtelee, joten mieti miten syvää tai laajaa ohjauksen tulisi olla. Hyvin keskeneräisessä hoidollisessa tilanteessa ei kannata tarjota asiakkaalle liikaa tietoa, koska hän ei sitä pysty ehkä vielä hyödyntämään.

Työkykykeskustelun sisältö

Mieti kysymykset ja keskustele asiakkaan kanssa

- varmista asiakkaan henkilöllisyys
- huomioi asiakkaan elämäntilanne
  - [työsuhteessa oleva](#)
  - [yrittäjä](#)
  - [työtön](#)
  - [opiskelija](#)
  - [nuori](#)
- keskustele asiakkaan ajankohtaista tilanteesta, jatkosuunnitelmista ja palvelutarpeista
- pyydä tarvittavat lisäselvitykset
- ohjaa tarvittaessa kuntoutuksen ja muiden etuuksien hakemisessa

Jos et saa asiakasta puhelimitse kiinni, lähetä hänelle viesti ja kerro, että soitat uudelleen. Jos et vieläkään saa asiakasta kiinni, toimi kuten muulloinkin ja kirjaa yhteydenoton tarkoitus sen varalta, että asiakas ottaa myöhemmin yhteyttä. Jos asiakasta ei ole aiemmin tavoitettu ja saat jatkohakemuksen, käy työkykykeskustelu silloin.

Keskustele seuraavista aihepiireistä:

- elämäntilanne
- työkyvyttömyys
- sairauden hoito- ja kuntoutussuunnitelma
- toteutunut hoito ja kuntoutus sekä niiden tulokset
- asiakkaan oma näkemys kuntoutustarpeesta
- sairaudesta aiheutuvat kustannukset
- kotona selviytyminen ja avuntarve
- toimeentulo

Ohjaa asiakasta tilanteen mukaan seuraavissa asioissa

- kuntoutus
- osasairauspäiväraha
- työterveyshuollon lausunto työssä jatkamisen mahdollisuuksista ns. 90 päivän lausunto ja mahdolliset myöhemmät työterveyshuollon lausunnot
- miten toimia, jos sairauspäiväraha hylätään työkykyisyyden perusteella (muut etuudet, kuntoutusvaihtoehdot)
- muut ajankohtaiset etuudet esim. kuntoutustuki/työkyvyttömyyseläke, vammaisetuudet, sairaanhoidonkorvaukset, asumistuki

- yhteydenotto toiseen vastuutahoon esim. terveys- ja sosiaalityö, työeläkelaitos, vakuutusyhtiö

Voit kertoa asiakkaalle, että hän saa päätöksen yhteydessä liitteen SV11, jossa kehoitetaan selvittämään kuntoutusmahdollisuuksia. Ohjaa asiakasta tarvittaessa tutustumaan kuntoutukseen Kelan internet-sivuilla.

Kuuntele aktiivisesti, mitä asiakas kertoo ja kysy tarvittaessa täydentäviä kysymyksiä. Keskustelun eteneminen riippuu asiakkaan yksilöllisestä tilanteesta. Tee puhelun aikana itsellesi muistiinpanoja.

Työkykykeskustelun täydentäminen

Seuraa asiakkaan tilannetta ja ole häneen yhteydessä aina tarvittaessa. Jos soitat uuden työkykypuhelun, tiedustele asiakkaalta millaisia suunnitelmia ja toimenpiteitä hoidon ja/tai kuntoutuksen suhteen on tehty ja miten ne ovat vaikuttaneet työkyvyn palautumiseen. Selvitä samalla, onko työhön palaaminen mahdollista ja onko sitä suunniteltu. Ohjaa asiakasta aktiivisesti. Muistuta sairauspäivärahan enimmäisajan kestosta ja keskustele toimeentulon turvaamisesta enimmäisajan jälkeen. Muista myös sairauspäivärahan lisäpäivät. Huomioi edelleen [asiantuntijayhteistyön](#) mahdollisuus. Kirjaa johtopäätökset työ- ja toimintakyvyn arvioinnin asiakasmuistioon seuraavaa käsittelijää ajatellen.

Kun sairauspäivärahaa on myönnetty 150 päivää, varmista, että kuntoutusmahdollisuudet on selvitetty. Varmista, että asiakas tietää, miten toimia enimmäisajan täytyessä. Ohjaa asiakasta hakemaan kuntoutustukea/ työkyvyttömyyseläkettä, jos työhön palaaminen ole mahdollista eikä hakemusta vielä ole tehty. Jos työkyvyttömyyseläkepäättös viipyy tai hylätään, asiakkaan tulee ilmoittautua työnhakijaksi TE-palveluihin hakeakseen työttömyysetuutta. Ilmoittautuminen kannattaa tehdä viimeistään sairauspäiväraha-ajan loppumista seuraavana päivänä, jotta toimeentuloon ei tule katkoksia. Kerro myös, että mikäli toimeentulo ei muulla tavoin varmistu, asiakas voi hakea perustoimeentulotukea. [Toimeentulotuki](#) on pienituloisen henkilön tai perheen viimesijainen tuki. Asiakkaan tulee hakea kaikki muut taloudelliset tuet ennen kuin toimeentulotuki voidaan myöntää.

Vaikka työkyvyttömyys sairauspäivärahan näkökulmasta jatkuu, työkyvyttömyyseläke tai kuntoutustuki saatetaan hylätä, koska työkyvyttömyys määritellään eri tavalla sairauspäivärahaa ja työkyvyttömyyseläkkeitä koskevissa laeissa. Sairauspäivärahapäättös ja eläkepäättös voivat poiketa toisistaan, vaikka terveydentilassa ei olisi tapahtunut muutoksia Kannusta asiakasta kuntoutusvaihtoehtojen pohtimiseen yhdessä hoitavan tahon ja mahdollisen työnantajan kanssa.

Työkykykeskustelun jälkeen

Muista haastattelun jälkitoimet:

- keskustele vielä tarvittaessa toisen asiantuntijan kanssa
- muodosta näkemys asiakkaan kuntoutustarpeesta ja kuntoutuksen ajankohtaisuudesta
- tee johtopäätökset ja dokumentoi keskustelu yhteydenottoon ja työ- ja toimintakyvyn arvioinnin muistiinpanoihin.

Yhteydenottoa kirjatessasi valitse palveluksi Työkykyneuvonta ja etuudeksi se etuus, jonka prosessissa asiakas on sekä syyksi Ennakoiva asiantuntijapalvelu. Kirjoita keskustelun ydinkohdat, suunnitelma ja johtopäätökset Työ- ja toimintakyvyn arvioinnin muistiinpanoihin. Toimi joustavasti ja hoida asia kerralla kuntoon.

Lue lisää:

Työ- ja toimintakyvyn arvioinnin asiakasmuistio

1.1.3.4 Asiakasmuistio - Työ- ja toimintakyvyn arviointi

Asiakkaan työ-, opiskelu- ja toimintakykyyn liittyvät olennaiset tiedot kirjataan Työ- ja toimintakyvyn arvioinnin asiakasmuistioon (ASMU). Kirjaaminen sujuvoittaa asiakkaan kokonaistilanteeseen perehtymistä ja kuntoutustarpeen arviointia. Asiakasmuistiossa on selkeä rakenne ja otsikot, jotka ohjaavat sinua kirjaamisessa.

Kirjaa asiakasmuistioon ne asiat, joista voi olla hyötyä seuraavalle etuuskäsittelijälle tai palveluneuvojalle. Kullakin asiakkaalla on yksi Työ- ja toimintakykyarvioinnin asiakasmuistio, jonka aloitat, kun tarve kirjaamiselle ilmenee. Jos asiakkaalla on muistio jo valmiina, muokkaa tätä. Varmista, että asiakasmuistion tiedot ovat ajan tasalla.

Lue lisää teknisestä ohjeesta.

1.1.3.5 Kun kuntoutustarve on selvitetty

Hyödynnä [asiantuntijayhteistyötä](#) kuntoutuksen oikea-aikaisuuden ja oikean kuntoutuksen arvioinnissa. Kun havaitset työkykykeskustelussa tai muulloin sairauspäivärahaa käsitellessäsi, että

kuntoutustarve on ajankohtainen, eikä asiakkaalla ole olemassa vielä kuntoutussuunnitelmaa tai suositusta

- selvitä kuntoutuksen ajankohtaisuus kuntoutuskäsittelijältä tai asiantuntijalääkäriltä ja lähetä asiakkaalle hänen tilanteeseensa sopiva kuntoutushakemus
- jos asia vaatii lisäksi kuntoutushaastattelua, sovi siitä kuntoutuskäsittelijän kanssa, jolloin hän ottaa yhteyttä asiakkaaseen.

kuntoutustarve on ajankohtainen ja asiakkaalla on kuntoutussuunnitelma tai suositus

- lähetä asiakkaalle hänen tilanteeseensa sopiva kuntoutushakemus, pyydä tarvittaessa apua kuntoutuskäsittelijältä

asiakkaalla ei ole kuntoutustarvetta nyt, eikä sitä näyttäisi olevan lähitulevaisuudessakaan

- kirjaa johtopäätökset Työ- ja toimintakyvyn arvioinnin muistiinpanoihin

1.2 Oikeus ja edellytykset

Sairauspäivärahaan on oikeus 16–67-vuotiaalla sairausvakuutuslain mukaan vakuutetulla henkilöllä, jos päivärahan myöntämisedellytykset täyttyvät.

1.2.1 Vakuutetun oikeus

Sairausvakuutuslain mukaan vakuutettuja ovat:

- Suomessa vakinaisesti asuvat ja heihin rinnastettavat, ja
- Suomessa työskentelevät ja yritystoimintaa harjoittavat henkilöt, vaikka he eivät vakinaisesti asuisikaan Suomessa.

Ennen etuushakemuksen ratkaisemista varmista, että vakuuttaminen on selvitetty siltä ajalta, jolle etuutta on haettu.

1.2.1.1 Suomessa asuvat ja heihin rinnastettavat

Suomessa vakinaisesti asuva on vakuutettu sairausvakuutuslain mukaan (SVL 1224/2004 1 luku 2 § 1 mom.). Vakainainen Suomessa asuminen ratkaistaan asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain mukaan ([AspSotuL 16/2019](#)).

Lue lisää vakinaisesta asumistarkoituksesta.

Suomessa asuviin rinnastetaan enintään 6 kuukauden ajan tilapäisesti ulkomailla oleskelevat henkilöt ([AspSotuL 6 §](#)).

Lisäksi vakuuttamislain 11–13 §:ssä mainittuihin henkilöryhmiin kuuluvat ovat laissa säädetyin edellytyksin edelleen sairausvakuutuslain mukaan vakuutettuja, myös yli 6 kuukautta kestävän ulkomailla oleskelun ajan. Tällaisia henkilöryhmiä ovat mm. valtion palveluksessa ulkomailla työskentelevät, kehitysyhteistyöntekijät, suomalaisella aluksella palvelevat merimiehet, lähetetyt työntekijät, suomalaisen työnantajan ulkomailla palvelukseensa ottamat työntekijät, sekä päätoimiset opiskelijat ja tutkijat. Myös näihin ryhmiin kuuluvien mukana ulkomailla olevien perheenjäsenten oikeus Suomen sosiaaliturvaan voi säilyä saman ajan.

Lue lisää Suomesta muutosta.

Huomaa, että työntekijöinä ja yrittäjinä EY-lainsäädäntöä soveltavassa [1] liikkuvien sosiaaliturva määräytyy EY:n sosiaaliturvalainsäädännön perusteella. Esimerkiksi lyhytaikainenkin työskentely muussa EY-lainsäädäntöä soveltavassa maassa, voi johtaa Suomen sairausvakuutuksen päättymiseen.

Lue lisää EY:n sosiaaliturva-asetuksesta 883/2004 ja 1408/71.

[1] EU- ja ETA-maat sekä muut EY-lainsäädäntöä soveltavat valtiot

1.2.1.2 Suomessa työskentelevät ja yritystoimintaa harjoittavat

---

Suomessa työskentelevä tai yritystoimintaa harjoittava henkilö voi olla sairausvakuutettu, vaikka häntä ei pidettäisi vakinaisesti Suomessa asuvana (SVL 1224 /2004 1 luku 2 § 1 ja 2 mom.).

Työskentelyyn perustuva sairausvakuuttaminen edellyttää, että työntekijä ansaitsee kuukausittain vähintään vakuuttamislain mukaisen rajapalkan verran. Työntekijä voi säilyä sairausvakuutettuna myös työskentelyn vähentyessä, keskeytyessä tai päättyessä, mikäli hän on oikeutettu työntekijän jälkisuojaan.

Lue lisää vakuuttamislain ([AspSotuL 16/2019](#)) mukaisesta työskentelyyn perustuvasta vakuuttamisesta.

Yritystoiminnan harjoittamiseen perustuva sairausvakuuttaminen edellyttää, että yrittäjä on velvollinen ottamaan yrittäjän eläkelain (Yrittäjän eläkelaki 1272/2006) tai maatalousyrittäjän eläkelain ([Maatalousyrittäjän eläkelaki 1280/2006](#)) mukaisen vakuutuksen. Neljän kuukauden yritystoiminnan harjoittaminen on ehto Suomessa asuvien henkilöiden kuulumiseksi yrittäjän eläkelain soveltamisen piiriin, joten yrittäjän on käytännössä tullut harjoittaa yritystoimintaa yhdenjaksoisesti vähintään neljän kuukauden ajan, ennen vakuuttamista koskevan hakemuksen jättämistä. Edellytykset täyttävä yrittäjä vakuutetaan yritystoiminnan aloittamisesta lukien. Lue lisää yrittäjästä.

[1] EU- ja ETA-maat sekä muut EY-lainsäädäntöä soveltavat valtiot

Harkitessasi sairausvakuuttamista työskentelyn tai yritystoiminnan harjoittamisen perusteella huomioi, että samat vakuuttamisen edellytykset koskevat sekä EU-lainsäädäntöä soveltavista maista [1] ja sosiaaliturvasopimusmaista, että kaikista muistakin maista tulevia työntekijöitä ja yrittäjiä. Lisäksi edellytetään oleskelulupavaatimuksen täyttymistä ([AspSotuL 4 §](#)). Lue lisää oleskeluluvasta. Sairausvakuutuslain ja vakuuttamislain työntekijän vakuuttamisen säännökset ovat melko yhtenäiset, mutta ne eroavat ns. kolmansista maista tulleiden yrittäjien osalta.

Sairausvakuutettuja eivät kuitenkaan ole Suomessa vieraan valtion edustustossa tai kansainvälisessä järjestössä työskentelevät ulkomaan kansalaiset.

1.2.2 Työnantajan oikeus

Päivärahaetuudella tässä tarkoitetaan sairauspäivärahaa, vanhempainpäivärahoja, luovutuspäivärahaa sekä kuntoutusrahaa. Perhevapaalla tässä tarkoitetaan äitiys-, erityisäitiys-, raskaus-, erityisraskaus-, isyys- ja vanhempainvapaita.

Työ- tai virkasuhde

Päivärahaetus maksetaan työnantajalle, jos työnantaja maksaa työsuhteen perusteella palkkaa tai sitä vastaavaa korvausta työstä poissaolon ajalta. Palkkaa vastaava korvaus voi olla esim. luontoisetuus, kuten autoetu. Lisäksi edellytetään, että työsuhteen ehdoissa on sovittu etuuden tai sen osan maksamisesta työntekijän sijasta työnantajalle.

Työnantajan velvollisuus maksaa palkkaa työstäpoissaolon ajalta voi perustua:

- työ- tai virkasuhteen ehtoihin
- oppisopimussuhteeseen
- työ- tai virkaehtosopimukseen

Jos työntekijällä on oikeus saada palkkaa sairauspoissaolon, perhevapaan tai kuntoutuksen ajalta, hänellä ei ole oikeutta päivärahaetuuteen siltä osin kuin hän on saanut palkkaa. Työntekijän saamaa palkkaa verrataan ohjelmallisesti samalta ajalta maksettavan päivärahaetuuden määrään. Jos päivärahaetus on suurempi kuin

palkka, ylimenevä osuus maksetaan työntekijälle itselleen. Jos työntekijällä on useita poissaoloajan palkkaa maksavia työnantajia, päivärahaetuus jaetaan työnantajien kesken maksettujen palkkojen suhteessa.

Työnantajan osallisuus etuusasiaan päättyy palkanmaksun päättyessä, minkä jälkeen työnantajalla ei enää ole oikeutta saada tietoa työntekijän etuusasiasta (palkanmaksun jälkeiseltä ajalta). Työntekijän valittaessa päätöksestä, annetaan muutoksenhakuun liittyvä lausunto tiedoksi pääsääntöisesti vain hänelle itselleen. Työnantajan oikeudesta saada lausunto tiedoksi kerrotaan muutoksenhaun etuusohjeessa.

Luottamustoimi

Päivärahaetuus maksetaan luottamustoimen palkkion maksajalle, jos vakuutettu saa sairaudesta, työkyvyttömyydestä, raskaudesta ja synnytyksestä tai lapsen hoidosta johtuvan poissaolon ajalta palkkiota. Näin ollen päiväraha maksetaan esimerkiksi eduskunnalle, kun eduskunta maksaa kansanedustajalle palkkiota tämän työkyvyttömyyden, raskauden ja synnytyksen sekä lapsen hoidon vuoksi poissaoloajalta.

Työnantajalla ja työntekijällä eri näkemykset

Kelassa ei ole mahdollista tuntea kaikkien virka- ja työehtosopimusten sisältöjä, vaan asianosaisten tulee itse tietää, milloin työntekijä on palkallisella vapaalla ja miltä ajalta päiväraha maksetaan työnantajalle. Voit yleensä tehdä ratkaisun työnantajan ilmoituksen mukaisesti. Työnantajan tulee ilmoittaa Kelaan ne palkat, joista sillä on oikeus päivärahaetuuteen työsuhteen ehtojen perusteella. Jos työnantajalla ja työntekijällä on asiasta eri näkemykset, kuule molempia osapuolia ja tee ratkaisu sen jälkeen.

Yritystoiminta ja työ- tai virkasuhde

Jos YEL/MYEL-vakuutettu yrittäjä tai apurahan saaja on samanaikaisesti työsuhteessa myös ulkopuoliseen työnantajaan, niin päivärahaetuus jaetaan YEL/MYEL-vakuutetulle henkilölle ja hänen työnantajalleen YEL/MYEL-työtulon ja työnantajan maksaman palkan suhteessa.

Jos YEL/MYEL-vakuuttaminen päättyy esim. perhevapaan tai pitkän sairauspoissaolon vuoksi etuus oikeuden tai työkyvyttömyyden alkaessa eikä vakuutus ole voimassa ajalla, jolta työnantaja maksaa työstäpoissaoloajan palkkaa, etuutta ei jaeta yrittäjän ja hänen työnantajansa kesken. Etuus maksetaan tällöin työnantajalle palkkaa vastaavalta osalta samalla tavalla kuin silloin, jos yrittäjä ei ole vakuuttamisvelvollinen eikä hänellä sen vuoksi ole voimassa olevaa YEL/MYEL-vakuutusta.

Palkanmaksu yrittäjälle

Yritys voi maksaa sairauspoissaolon, vanhempainvapaan tai kuntoutuksen ajalta palkkaa yrittäjälle. Päivärahaetuus voidaan maksaa yritykselle vain, jos yrittäjä on työsuhteessa yritykseen. Jos työsuhdetta ei ole, päiväraha maksetaan yrittäjälle itselleen.

Työsuhteisia eivät ole yrittäjät, jotka kuuluvat YEL- tai MYEL-vakuutuksen soveltamisalan piiriin. Työsuhteesta ei aina välttämättä ole kyse silloinkaan, kun yrittäjä ei ole YEL- tai MYEL-vakuuttamisvelvollinen. Epäselvässä tilanteessa, esim. jos palkkatiedot on ilmoitettu henkilölle, joka ilmoittaa työskentelevänsä yrittäjänä tässä

yrityksessä, tarkista poissaoloajan palkan ilmoittaneelta yritykseltä ja tarvittaessa palkkaa saaneelta yrittäjältä, onko kysymyksessä työsuhde.

Esimerkki

Vanhuuseläkkeelle jäänyt yrittäjä, joka jatkaa yritystoimintaa, ei ole YEL- tai MYEL-vakuuttamisvelvollinen. Jos yrittäjä omistaa yrityksen kokonaan tai työskentelee muutoin johtavassa asemassa yrityksessä, päivärahaa ei makseta yritykselle, koska yrittäjä ei ole työsuhteessa.

1.2.2.1 Päivärahaetus palkalliselta ajalta

Päivärahaetus maksetaan työnantajalle siltä osin kuin työnantaja on maksanut palkkaa työstä poissaolon ajalta. Jos työnantaja ei maksa palkkaa päivärahaetuuden ajalta, päivärahaetus maksetaan työntekijälle itselleen. Työnantajan velvollisuus maksaa palkkaa sairauspoissaolon, perhevapaan tai kuntoutuksen ajalta perustuu yleensä työ- tai virkaehtosopimukseen, joskus työ-, virka- tai oppisopimussuhteen ehtoihin. Palkanmaksuvelvollisuus vaihtelee siten eri aloilla ja eri työtehtävissä.

Työstä poissaoloajan palkanmaksuvelvoite voi riippua myös siitä, tekeekö työntekijä koko- vai osa-aikaista työtä ja onko kyseessä kuukausi- vai tuntipalkka. Myös se vaihtelee, maksetaanko poissaoloajan palkkaa työntekijän vapaapäiviltä. Jos kyseessä on kuukausipalkka tai työntekijä tekee viisipäiväistä työviikkoa työnantaja maksaa yleensä palkkaa myös poissaoloaikaan sisältyviltä vapaapäiviltä.

Jos vakuutettu on hakemuksessa ilmoittanut saavansa palkkaa päivärahaetuuden ajalta eikä työnantaja ole hakenut päivärahaetuutta, pyydä työnantajaa ilmoittamaan palkanmaksusta asiointipalvelussa lomakkeella Ilmoitus työnantajan maksamasta palkasta Y 17 tai tulorekisterin palkkailmoituksella lähetetyllä hakemuksella. Jos työnantajan ilmoittama palkallinen vapaa on yhtäjaksoinen, maksetaan päivärahaetus työnantajalle jakson kaikilta arkipäiviltä (mukaan lukien työntekijän mahdolliset vapaapäivät). Päiviltä, joilta työnantaja ei ole ilmoittanut maksaneensa palkkaa, ei päivärahaetuutta makseta työnantajalle.

Useita työnantajia

Jos vakuutetulla on samanaikaisesti useita työnantajia, jotka maksavat sairauspoissaolon, perhevapaan tai kuntoutuksen ajalta palkkaa, etuuden määrä jaetaan työnantajien kesken maksettujen palkkojen suhteessa (SVL 1224/2004 7. luku 4. § 3. mom.). Jos etuus on maksettu yhdelle työnantajalle ennen kuin toinen työnantaja on ilmoittanut palkan maksamisesta, päätös ja maksu on oikaistava.

Työnantajalla ja työntekijällä eri näkemykset

Voit yleensä tehdä ratkaisun työnantajan ilmoituksen mukaisesti. Työnantajan tulee ilmoittaa Kelaan ne palkat, joista sillä on oikeus päivärahaetuuteen työsuhteen ehtojen perusteella. Jos työnantajalla ja työntekijällä on asiasta eri näkemykset, kuule molempia osapuolia ja tee ratkaisu sen jälkeen.

1.2.2.2 Lomautus

Työnantaja voi työ sopimuslain edellyttämällä perusteilla lomauttaa työntekijän. Se tarkoittaa, että työntekijän työntekovelvollisuus ja työnantajan palkanmaksuvelvollisuus keskeytyvät lomautuksen ajaksi, vaikka työsuhde jatkuu. Lomautuksesta on ilmoitettava vähintään 14 päivää ennen lomautuksen alkamista. Lomautus voidaan toteuttaa kokoaikaisena tai lyhentämällä päivittäistä tai viikoittaista työaika.

Jos sairauspoissaolo, perhevapaa tai kuntoutus ajoittuu päällekkäin lomautuksen kanssa, työehtosopimuskäytännössä poissaolon katsotaan johtuvan ensiksi alkaneesta syystä (aikaprioriteettiperiaate). Tämä vaikuttaa myös siihen, milloin työnantajalla on velvollisuus maksaa palkkaa sairausajan, perhevapaan tai kuntoutuksen ajalta.

Esimerkki

Jos työntekijä on sairauden, perhevapaan tai kuntoutuksen vuoksi poissa työstä silloin, kun lomautusilmoitus annetaan, työnantajalla on oikeus päivärahaetuuteen siihen asti, kun palkanmaksuvelvollisuus sairauspoissaolon, perhevapaan tai kuntoutusajan perusteella jatkuu. Lomautuksen alkaminen ei vaikuta tässä tilanteessa.

Esimerkki

Jos työntekijä sairastuu, jää perhevapaalle tai menee kuntoutukseen lomautusilmoituksen antamisen jälkeen, mutta ennen lomautuksen alkamista, päivärahaetuus maksetaan työnantajalle lomautuksen alkamiseen saakka ja sen jälkeen vakuutetulle. Jos työntekijän sairaus, perhevapaa tai kuntoutus jatkuu lomautuksen päätyttyä ja myös työnantajan palkanmaksuvelvollisuus jatkuu, päivärahaetuus maksetaan työnantajalle palkanmaksuvelvollisuuden tai työstä poissaolon päättymiseen saakka.

Esimerkki

Jos työntekijä sairastuu, jää perhevapaalle tai menee kuntoutukseen lomautuksen aikana, työnantajalla ei ole palkanmaksuvelvollisuutta. Päivärahaetuus maksetaan tällöin työntekijälle. Jos työntekijän sairaus, perhevapaa tai kuntoutus kuitenkin jatkuu vielä lomautuksen päättymisen jälkeen ja työnantajalla on palkanmaksuvelvollisuus, päivärahaetuus maksetaan työnantajalle palkanmaksuvelvollisuuden tai työstäpoissaolon päättymiseen saakka.

1.2.2.3 Vuosiloma

Vuosiloma-ajalta päiväraha maksetaan työntekijälle, vaikka työntekijä olisi vuosilomansa aikana työkyvytön, perhevapaalla tai kuntoutuksessa. Vuosiloma-ajan palkkaa ei siis pidetä sairauspoissaolon, perhevapaan tai kuntoutusajan palkkana. Lomarahen vaihtaminen vapaaksi rinnastetaan vuosilomaan.

Jos kyseessä oleva perhevapaa perustuu 1.8.2022 voimaan tulleen lain mukaiseen raskaus-, erityisraskaus- tai vanhempainvapaaseen, ei vanhempainpäivärahaan ole oikeutta lakisääteisen vuosiloman tai muun palkallisen vapaan ajalta.

1.2.2.3.1 Opetushenkilöstön loma

Opetushenkilöstön sairausloman, perhevapaiden ja kuntoutusajan palkkaus riippuu noudatettavasta virka- tai työehtosopimuksesta sekä palvelussuhteen nimikkeestä ja kestosta. Muista ammattiryhmistä opettajat poikkeavat siinä, että vain osa alan henkilöstöstä on vuosilomalain piirissä.

Opetusvelvollisuustyöajassa tai vuosityöajassa olevat opettajat eivät kuulu vuosilomamääräysten tai vuosilomalain piiriin. Opettajilla, joilla ei ole vuosilomaoikeutta, on laskennallinen vuosiloma sairausvakuutuslain päivärahaetuuksien kohdentamiseksi. Sairauspäiväraha, äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainraha ja kuntoutusraha maksetaan laskennallisen vuosiloman ajalta opettajalle itselleen. 1.8.2022 voimaan tulleen lain mukaista raskaus- ja vanhempainrahaa tai erityisraskausrahaa ei makseta laskennallisen vuosiloman ajalta. Laskennallinen vuosiloma alkaa aina 16.6. eikä sitä voi siirtää. Laskennallisen vuosiloman päiviä ovat kaikki arkipäivät juhannusaattoa lukuun ottamatta. Joissakin oppilaitoksissa opettajilla on laskennallisen vuosiloman sijaan kesävapajakso ja yleensä osalta tuon kesävapajakson alusta lukien opettajan päiväraha maksetaan hänelle itselleen.

Huomaa, että opettajan työnantajan tulee itse olla tietoinen palkanmaksuvelvollisuudesta ja palkanmaksun perusteista tai esim. siitä, miltä kesävapajakson ajalta sillä ei ole oikeutta päivärahaan. Työnantajan tulee esittää työstä poissaoloaikaan kohdistuneita palkanmaksutietoja Kelaan vain siltä osin kuin työnantajalla on oikeus päivärahaetuuteen työsuhteen ehtojen perusteella. Näin ollen esim. opettajan laskennallisen vuosiloman ulkopuolelle jäävältä kesäkeskeytyksen ajalta päivärahaetus maksetaan työnantajalle vain, jos työnantaja hakee päivärahaa ja ilmoittaa maksaneensa palkkaa sairauspoissaolon, kuntoutuksen, äitiys-, isyys-, vanhempainvapaan tai osittaisen vanhempainvapaan perusteella. Muussa tapauksessa päiväraha maksetaan asiakkaalle itselleen. 1.8.2022 voimaan tulleen lain mukaiseen raskaus- ja vanhempainrahaan ei kuitenkaan ole oikeutta työskentelyn tai palkallisen vapaan ajalta.

1.2.2.4 Irtisanomisaika

Jos työnantajalla on velvollisuus maksaa irtisanomisaikana sairauspoissaolon, perhevapaan tai kuntoutuksen johdosta palkkaa, päivärahaetus maksetaan palkkaa vastaavalta osalta työnantajalle. Muussa tapauksessa se maksetaan työntekijälle.

Työntekijän työskentelyvelvoite irtisanomisaikana ei vaikuta työnantajan oikeuteen saada päivärahaetus. Aikaprioriteettiperiaatetta ei sovelleta irtisanomistilanteisiin samalla tavoin kuin lomautuksessa.

Esimerkki

Työntekijä on sairastunut, jäänyt äitiys- tai raskausvapaalle tai aloittanut kuntoutuksen 14.3. ja hänet irtisanotaan 1.4. lukien. Työnantaja ilmoittaa maksavansa poissaoloajan palkkaa 14.4. saakka. Päivärahaetus maksetaan työnantajalle palkanmaksuilmoituksen mukaisesti.

Esimerkki

Työntekijä on irtisanottu 1.3. lukien ja irtisanomisaika jatkuu 30.4. saakka. Hän sairastuu, jää äitiys- tai raskausvapaalle tai aloittaa kuntoutuksen 14.3.

alkaen. Työnantaja ilmoittaa maksavansa irtisanomisajalla päivärahaetuuden mukaista palkkaa 14.4. saakka. Päivärahaetus maksetaan työnantajalle palkanmaksuilmoituksen mukaisesti.

Työnantajalla ja työntekijällä eri näkemykset

Voit yleensä tehdä ratkaisun työnantajan ilmoituksen mukaisesti. Työnantajan tulee ilmoittaa Kelaan ne palkat, joista sillä on oikeus päivärahaetuuteen sopimuksen perusteella. Jos työnantajalla ja työntekijällä on asiasta eri näkemykset, kuule molempia osapuolia ja tee ratkaisu sen jälkeen.

1.2.2.5 Konkurssipesä

Jos työnantaja on asetettu konkurssiin ja työnantaja tai konkurssipesä on maksanut sairauspoissaolon, perhevapaan tai kuntoutuksen ajalta työntekijälle palkkaa, konkurssipesällä on oikeus päivärahaetuuteen palkan määrään saakka.

1.2.2.6 Palkkaturvan maksaja

Jos työnantaja on tehnyt konkurssin tai on maksukyvytön ja työntekijä ei ole saanut palkkojaan, hänellä on oikeus palkkaturvaan. Työntekijä voi jättää hakemuksen TE-toimistoon tai suoraan ELY-keskukseen, joka antaa päätöksen asiasta.

Lue lisää palkkaturvasta:

- www.te-palvelut.fi/palkkaturva
- www.ely-keskus.fi/palkkaturva

Palkkaturvana maksettavat saatavat siirtyvät kaikkine oikeuksineen valtiolle palkkaturvapäätöksen antopäivänä (Palkkaturvalaki 16. §). Päivärahaetus maksetaan ELY-keskukselle palkan määrään saakka, jos se on maksanut palkkaturvaa sairauden, perhevapaan tai kuntoutuksen ajalta palkkaa työsopimusten ja -ehtojen mukaisesti. Muussa tapauksessa päivärahaetus maksetaan työntekijälle itselleen.

Etuuden maksamiseen ELY-keskukselle tarvitaan

- palkkaturvapäätös tai ilmoitus ELY-keskuksesta
  - maksunsaajan maksuosoitetiedot
- työntekijän henkilötiedot
- tiedot työstä poissaoloajalta maksetun palkan määrästä ja maksuajasta
- maksuvaikkeuksiin joutuneen työnantajan nimi.

1.2.2.7 Ulkomainen työnantaja

Ulkomaisella työnantajalla voi olla oikeus päivärahaetuuteen, jos

- EY-lainsäädäntöä soveltavassa maassa tai sosiaaliturvasopimusmaassa kotipaikan omaava työnantaja on maksanut palkkaa ja hakee päivärahaetuutta
- muun ulkomaisen työnantajan ja Suomessa vakuutetun henkilön työsuhteeseen sovelletaan Suomen työlainsäädäntöä ja työsuhteen ehtoissa on määräys päivärahaetuuden maksamisesta työnantajalle.

YHTE-etuusjärjestelmissä (sairauspäivärahat, kuntoutusrahat, vanhempainpäivärahat) ulkomaiselle työnantajalle tarvitaan Kelassa muodostettava tekninen keino tunnus. Keino tunnus muodostetaan ohjelmallisesti, kun sellainen ulkomainen työnantaja rekisteröidään asiakkaaksi, jolla ei ole suomalaista Y-tunnusta. Keino tunnus on aina 999-alkuinen ja 9-numeroa sisältävä tunnus. Ulkomaisen työnantajan voi rekisteröidä asiakkaaksi vain toimihenkilö, jolla on oikeudet rekisteröidä työnantajan tilinumero (Maksujenhallinta-ryhmä).

Selvitä ensin, onko työnantajalla suomalaista Y-tunnusta tai onko työnantaja jo rekisteröity ulkomaan tunnuksella Kelan asiakkaaksi, jolloin sille on jo muodostettu Kelan keino tunnus. Hae työnantajaa Anni-käyttöliittymän Yritys ja yhteisöasiakkaat –toiminnossa ensin Y-tunnuksellinen työnantaja- ja sen jälkeen Ulkomainen työnantaja –haulla. Voit hakea työnantajaa nimellä tai hakemuksessa mahdollisesti ilmoitetulla eurooppalaisella kaupparekisteri-tunnuksella.

Jos ulkomaisella työnantajalla ei ole suomalaisesta Y-tunnusta eikä ulkomaista työnantajaa ole vielä lisätty Kelan työnantaja-asiakkaaksi, lähetä maksujenhallintaryhmään sähköposti (etuusmaksut@kela.fi) työnantajan rekisteröimiseksi Kelan järjestelmään. Ilmoita viestissä henkilötunnus, jonka tiedoista ulkomaisen työnantajan hakemus löytyy. Pyydä tarvittaessa työnantajaa ilmoittamaan tilinumero lomakkeella Y122. n tunnuksen saamiseksi Kelan maksujenhallintaryhmään.

1.2.3 Myöntämisedellytykset

Sairauspäivärahaan on oikeus sairausvakuutuslain mukaan vakuutetulla, joka on

- 16–67-vuotias (ikäedellytys) ja
- sairauden vuoksi kykenemätön tekemään tavallista työtään tai työtä, joka on siihen läheisesti verrattavaa (työkyvyttömyysedellytys)

1.2.3.1 Ikäedellytys

Sairauspäivärahaan on oikeus 16–67-vuotiaalle vakuutetulle. Päivärahaa maksetaan 16-vuotissyntymäpäivää seuraavasta arkipäivästä lukien. Päivärahaa maksetaan enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jona vakuutettu täyttää 68 vuotta.

Jos työkyvyttömyys on alkanut vakuutetun täytettyä 15 vuotta ja se jatkuu edelleen hänen täytettyään 16 vuotta, päivärahaa maksetaan 16-vuotissyntymäpäivää seuraavasta päivästä alkaen enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jota seuraavan kuukauden aikana työkyvyttömyys on jatkunut yhden vuoden (SVL 1224/2004 8 luku 2 §).

Huomaa, että päivärahaoikeutta ei ole, jos vakuutetun työkyvyttömyys on alkanut ennen 15 vuoden ikää. Alle 15-vuotiaana työkyvyttömiksi tulleilta eläkkeenhakijoilta ei edellytetä sairauspäivärahan enimmäisaikaa tai sitä vastaavaa ns. laskennallista enimmäisaikaa (KEL 568/2007 15 § 3 mom.).

Esimerkki

Vakuutettu on tullut työkyvyttömäksi 15.1.2016 ollessaan 15-vuotias. Hän täyttää 16 vuotta 1.2.2016. Sairauspäivärahaa voidaan maksaa 2.2.2016 alkaen (ensimmäinen syntymäpäivän jälkeinen arkipäivä) 31.12.2016 asti, sillä 15.1.2017 työkyvyttömyys tulee jatkuneeksi yhden vuoden.

1.2.3.2 Työedellytykset

Työedellytyksen täyttymistä ei enää selvitetä 1.1.2016 lukien ratkaistavissa päivärahoissa.

1.2.3.3 YEL-päivärahan myöntämisedellytykset

YEL-vakuutetulle yrittäjälle maksetaan YEL-päivärahaa osalta sairauspäivärahan omavastuuajaksi. YEL-päivärahaan on oikeus henkilöllä, joka on sairausvakuutuslaissa tarkoitetulla tavalla työkyvytön ja jolla on työkyvyttömyyden alkaessa voimassa pakollinen tai vapaaehtoinen yrittäjän eläkelain mukainen eläkevakuutus (SVL 1224/2004 8 luku 10 §).

Yrittäjän eläkelain säännösten mukaan YEL-vakuutuksen voimassaolo päättyy, jos yrittäjän ilmoituksen tai muun selvityksen perusteella käy ilmi, että yrittäjä on lopettanut yrittäjätoimintansa tai hän ei enää muutoin ole vakuuttamisvelvollinen. Eläkelaitos päättää vakuutuksen, jos vakuuttamisen edellytyksiä ei enää ole, esim. pitkän työkyvyttömyyden johdosta. YEL-vakuutuksen on oltava voimassa työkyvyttömyyden alkamispäivänä, jotta vakuutettu voi saada YEL-päivärahaa.

YEL-päivärahan käsittelyssä ja työkyvyttömyyden arvioinnissa noudatetaan sairauspäivärahaa koskevia säännöksiä ja ohjeita.

Sairauspäivärahaa koskevia säännöksiä ei kuitenkaan sovelleta mm. seuraavissa tilanteissa

- YEL-päivärahaa ei makseta työnantajalle
- YEL-päivärahopäiviä ei lasketa mukaan sairauspäivärahopäiviin eikä sitä myöskään huomioida enimmäisajassa eikä ensisijaisuusajassa
- YEL-päivärahaan ei sovelleta yhden päivän omavastuuajasta, jos työkyvyttömyys alkaa uudelleen 30 kalenteripäivän kuluessa päivästä, jolta viimeksi maksettiin päivärahaa.

MYEL-vakuutuksen vaikutus YEL-päivärahaan

Yrittäjä ja apurahansaaja, jolla on työkyvyttömyyden alkaessa samanaikaisesti voimassa YEL- ja MYEL-vakuutus, on oikeutettu sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan päivärahaan kummankin vakuutuksen perusteella.

YEL-päivärahan suhde muihin etuuksiin

YEL-päivärahaan sovelletaan samoja säännöksiä kuin sairauspäivärahaan. Jos yrittäjä on saanut työkyvyttömyyden johdosta esimerkiksi muun lain mukaista korvausta ja hän hakee YEL-päivärahaa samalta ajalta saman työkyvyttömyyden perusteella, YEL-päivärahasta vähennetään muun lain mukainen korvaus.

1.2.4 Omavastuu aika

Omavastuuajalta ei ole oikeutta sairauspäivärahaan. Palkansaajalla on työ sopimuslakiin perustuva oikeus saada palkkaa sairauspäivärahan omavastuuajalta.

YEL-vakuutetulle henkilölle maksetaan osalta sairauspäivärahan 1+9 arkipäivän omavastuu aikaa YEL-päivärahaa Kelasta. Maatalousyrittäjien eläkelaitos (Mela) maksaa vastaavasti MYEL-vakuutetulle henkilölle Mela-sairauspäivärahaa.

Työkyvyttömäksi tulleella työttömyysetuuden (työttömyyspäiväraha, työmarkkinatuki) saajalla on oikeus työttömyysetuuteen sairauspäivärahan omavastuuajalta (TTL 1290/2002 3 luku 3 § 4 mom.). Edellytyksenä on, että hän ei saa päivärahaa vastaavaa muuta lakisääteistä korvausta eikä sairausajan palkkaa työnantajalta.

1.2.4.1 Omavastuu aika 1 + 9

Sairauspäiväraha myönnetään omavastuu aikaa seuraavasta arkipäivästä lukien. Omavastuu aika on sairastumispäivä ja 9 sitä lähinnä seuraavaa arkipäivää (SVL 1224/2004 8 luku 7 §). Sairastumispäivä voi olla mikä tahansa kalenteripäivä, myös pyhä- tai arkipyhäpäivä. Tarkista, että työkyvyttömyys on omavastuuajalta yhtäjaksoinen. Vakuutettu on voinut olla sairastumispäivänä työssä. Arkipäivällä tarkoitetaan muita päiviä kuin sunnuntai-, pyhä- tai arkipyhäpäiviä. Omavastuu aika lasketaan työkyvyttömyyden alkamisesta lukien myös niissä tapauksissa, joissa hakemus on myöhässä.

1.2.4.2 Omavastuu aika 1 päivä

Jos työkyvyttömyys alkaa saman sairauden perusteella uudelleen 30 kalenteripäivän kuluessa suorituspäiviä sisältäneen sairaus- tai osasairauspäivärahaajakson viimeisestä myöntöpäivästä, sairauspäivärahaa maksetaan työkyvyttömyyden alkamispäivää (sairastumispäivä) seuraavasta arkipäivästä lukien eli omavastuu aika on yksi päivä (SVL 1224/2004 8 luku 7 § 2 mom.). Sairastumispäivä voi olla mikä tahansa kalenteripäivä, myös pyhä- tai arkipyhäpäivä. Huomaa, että vakuutettu on voinut olla sairastumispäivänä työssä.

Esimerkki

Vakuutetulle on myönnetty ja maksettu sairauspäivärahaa 1+9 päivän omavastuuajan jälkeen ajalle 26.1.2020–14.3.2020. Jos sama sairaus uusiu-

tuu 30 kalenteripäivän kuluessa edellisen sairauspäivärahan myöntämisestä eli viimeistään 13.4.2020, on omavastuu-aika 1 päivä.

Esimerkki

Vakuutetulle on myönnetty sairauspäivärahaa 1+9 päivän omavastuuajan jälkeen sunnuntaipäivältä 26.1.2020. Myönnetty sairauspäiväraha-jakso ei sisällä yhtään suorituspäivää. Vaikka sama sairaus uusiutuu 30 kalenteripäivän kuluessa edellisen sairauspäivärahan myöntämisestä eli viimeistään 25.2.2020, on omavastuu-aika 1+9 arkipäivää.

Esimerkki

Vakuutetulle on myönnetty sairauspäivärahaa 1+9 päivän omavastuuajan jälkeen ajalle 25.1.2020 – 26.1.2020. Sairauspäivärahaa maksetaan vain lauantailta (25.1.2020), joka on sairausvakuutuslain mukainen arkipäivä. Jos sama sairaus uusiutuu 30 kalenteripäivän kuluessa edellisen sairauspäivärahan myöntämisestä eli viimeistään 25.2.2020, on omavastuu-aika 1 päivä.

1.2.4.3 Omavastuu-aikaa ei ole

Omavastuu-aikaa ei ole, jos sairauspäivärahaan oikeuttava työkyvyttömyys alkaa tai jatkuu välittömästi sitä edeltäneen osasairauspäivärahan tai kuntoutusrahan jälkeen (SVL 1224/2004 8 luku 7 § 3 mom.).

Kuntoutusrahalla tarkoitetaan:

- Kelan maksamaa kuntoutusrahaa
- työeläkelakien mukaista kuntoutusrahaa, osakuntoutusrahaa tai kuntoutusavustuksena maksettavaa kuntoutusrahaa
- ansionmenetykskorvausta työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain, liikennevakuutuslain, sotilasvammalain, sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain sekä tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

1.2.4.4 55 päivän odotusaika

Jos työkyvyttömyys alkaa 1.1.2019 tai myöhemmin, ei 55 päivän odotusaikaa sovelleta sairauspäivärahan käsittelyssä.

Jos työkyvyttömyys on alkanut ennen 1.1.2019, sairauspäiväraha maksetaan vähimmäismääräisen suuruisena sen jälkeen, kun sairaudesta johtuva työkyvyttömyys on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään 55 kalenteripäivää (SVL 1224/2004 8 luku 7 §). Jos työkyvyttömyyden alkaessa on kuitenkin ilmeistä, että työkyvyttömyys tulee jatkumaan vähintään päivärahan enimmäisajan, sairauspäiväraha maksetaan vähimmäismääräisenä heti 1 + 9 arkipäivän jälkeen ilman odotusaikaa. Pyydä tarvittaessa asiantuntijalääkärin arvio vakuutetun työkyvyttömyydestä ja siitä, onko ilmeistä, että työkyvyttömyys tulee jatkumaan vähintään vuoden ajan yhtäjaksoisesti.

1.2.4.5 YEL-päivärahoikeus ja omavastuu aika

Yrittäjälle, jolla on työkyvyttömyyden alkaessa voimassa yrittäjän eläkeläisissä tarkoitettua eläketurvaa koskeva vakuutus, maksetaan omavastuuajan korvauksena YEL-päivärahaa työkyvyttömyyden ajalta enintään SVL:n 7 §:n 1 momentin mukaisen omavastuuajan päättymiseen asti lukuun ottamatta työkyvyttömyyden alkamispäivää.

YEL-päivärahaa myönnetään näin ollen enintään SVL:n mukaisen omavastuuajan (1 + 9 arkipäivää) loppuun saakka. YEL-päiväraha myönnetään, vaikka työkyvyttömyys ei kestäisi koko edellä mainittua omavastuu-aikaa.

Huomaa, että asiakkaalla ei ole oikeutta YEL-päivärahaan, jos hän ei ole yrittäjätyöhön työkyvyttömyyden. Esimerkiksi, jos yrittäjä, joka samanaikaisesti tekee palkkatyötä, on jäänyt sairautensa johdosta pois vain palkkatyöstään ja samanaikaisesti jatkaa yrittäjätyössään normaaliin tapaan, asiakkaalla ei ole YEL-päivärahoikeutta, koska työkyvyttömyyden aiheuttama työstä poissaolo on kohdistunut muuhun kuin yrittäjätyöhön.

Esimerkki

YEL-päivärahan suhde sairauspäivärahan omavastuu-aikaan

Hakija on työkyvyttömyyden ajalla 30.5. (ti) - 6.6.2023 (ti). Hakijalla on 30.5.2023 voimassa oleva YEL-vakuutus. YEL-päivärahan omavastuu-aika on 30.5.2023 ja hänelle myönnetään YEL-päivärahaa ajalle 31.5. - 6.6.2023 (kuusi arkipäivää). Hän tulee uudelleen työkyvyttömäksi saman sairautensa perusteella 11.6. - 15.6.2023. Hänellä ei ole oikeutta sairauspäivärahaan yhden päivän omavastuuajan perusteella, sillä työkyvyttömyys ei ole ensimmäisellä kerralla ylittänyt sairauspäivärahan omavastuu-aikaa (1 + 9 arkipäivää). YEL-päivärahaan asiakkaalla on oikeus sairastumispäivän jälkeen eli ajalta 12.6. - 15.6.2023

1.2.4.6 MYEL-päiväraha Melasta

Mela maksaa maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vakuutetulle henkilölle sairauspäivärahan omavastuuajalta Mela-sairauspäivärahaa (Laki 118/1991), jonka omavastuu-aika on sairastumispäivä ja kolme sitä seuraavaa päivää. Omavastuu-aika kuluu kaikkina kalenteripäivinä. Mela-sairauspäivärahan määrä on 1/514 MYEL-työtulosta.

Lue lisää [Mela-sairauspäiväraha](#)

1.2.5 Enimmäisaika

Sairauspäiväraha myönnetään enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jota seuraavan kuukauden aikana päivärahopäivien määrä nousisi 300 päivään.

Enimmäisaikaan lasketaan mukaan kaikki arkipäivät myös lauantait ja aatot (SVL 1224/2004 8 luku 8 §).

Huomaa, että osasairauspäivärahassa on oma enimmäisaika 120 arkipäivää ja 1.1.2023 lukien 150 arkipäivää. Osasairauspäivärahan enimmäisajan kuluminen ei vaikuta sairauspäivärahan enimmäisaikaan.

Vakuutetun päätöksessä ilmoitetaan, että enimmäisaika päättyy sen kuukauden loppuun, jota seuraavan kuukauden aikana tulisi 300 päivää myönnettäväksi. Päätös enimmäisajasta tehdään, vaikka työkyvyttömyys päättyisi jo sen kuukauden aikana, jonka lopussa enimmäisaika päättyy. Huomaa, että asiakkaan enimmäisaikaan laskettavat päivärahapäivät näkyvät työnantajan päätöksessä enintään 90 päivään saakka. Tämän jälkeen työnantajan päätöksessä ei enää tietosuojaesitystä näy asiakkaan enimmäisaikaan huomioitavien päivärahapäivien lukumäärää palkanmaksun jatkumisesta huolimatta.

Esimerkki

Vakuutetun 300. sairauspäivärahapäivä on 15.2.2016. Hänellä on oikeus päivärahaan 31.1.2016 asti. Työkyvyttömyys on päätynyt 15.1.2016. Vakuutetulle tehdään päätös enimmäisajasta, mutta hänelle maksetaan päivärahaa vain 15.1.2016 asti. Jos työkyvyttömyys kuitenkin jatkuisi saman sairauden perusteella 19.1.2016 alkaen, voitaisiin hänelle myöntää päivärahaa vielä ajalle 19.1.–31.1.2016.

1.2.5.1 Enimmäisaika ja ensisijaisuusaika

Ensisijaisuusaika vahvistetaan täyden työkyvyttömyyseläkkeen alkamisajankohdan määrittelyä varten. Ensisijaisuusaika ja enimmäisaika ovat pääsääntöisesti yhtenevät, jos työkyvyttömyys ensisijaisuusajan vahvistamisen jälkeen jatkuu yhtäjaksoisena ensisijaisuusajan päättymiseen saakka. Jos vakuutetun työkyvyttömyys ei kuitenkaan ensisijaisuusajan vahvistamisen jälkeen ole yhtäjaksoista, ensisijaisuusaika ja enimmäisaika poikkeavat toisistaan ja sairauspäivärahaa voidaan maksaa enimmäisajan loppuun asti.

1.2.5.2 Enimmäisajan laskeminen

Enimmäisaikaan lasketaan kaikki sairauspäivärahapäivät kahden edeltäneen vuoden ajalta sellaisen työkyvyttömyyden alkamisesta, johon sovelletaan 1+9 arkipäivän omavastuu-aikaa. Jos vakuutettu on ollut yhtäjaksoisesti työkykyinen 12 kuukauden ajan, tätä edeltäneitä päivärahapäiviä ei oteta huomioon enimmäisajassa.

Aikaisemmat päivärahapäivät lasketaan aina uudelleen jokaisen sellaisen päivärahan myönnön yhteydessä, johon sovelletaan 1 + 9 arkipäivän omavastuuta.

Enimmäisaikaan lasketaan myös sellainen ennen päivärahan hakemista alkanut työkyvyttömyysaika, jolta vakuutettu ei ole hakenut tai jolta hänelle ei ole myönnetty päivärahaa muun korvauksen saamisen vuoksi. Tällöin edellytetään, että vakuutettu on ollut tuona aikana SVL:ssa tarkoitetulla tavalla työkyvyttön ja työkyvyttömyys jatkuu yhtäjaksoisena.

Esimerkki

Vakuutettu on saanut liikennevakuutuslain mukaista ansionmenetyskorvausta 1.9.2016–31.5.2017. Hän ei ole hakenut sairauspäivärahaa. Vakuutetun työkyvyttömyys jatkuu 1.6.2017 alkaen, josta lähtien hän hakee sairauspäivärahaa. Vakuutettua pyydetään toimittamaan Kelaan selvitykset 1.9.2016 alkaneesta työkyvyttömyydestä. Jos vakuutettua pidetään työkyvyttömänä SVL:n tarkoittamalla tavalla ja hän täyttää muut edellytykset, myönnetään hänelle sairauspäiväraha 1.9.2016 alkaen. Sairauspäivärahapäivät 1.9.2016 alkaen lasketaan mukaan enimmäisaikaan.

Esimerkki

Vakuutettu on saanut liikennevakuutuslain mukaista päivärahaa 1.9.2016–31.5.2017. Hän ei ole hakenut sairauspäivärahaa. Hän on palannut työhön, mutta työkyvyttömyys alkaa saman sairauden perusteella uudelleen 1.9.2017. Vakuutettu hakee sairauspäivärahaa. Päiväraha myönnetään 1 + 9 arkipäivän omavastuuajan jälkeen. Päivärahan enimmäisaikaan luetaan sairauspäivärahapäivät omavastuuajan jälkeiseltä ajalta.

Esimerkki

Vakuutettu työskentelee linja-auton kuljettajana ja talonmiehenä. Hän on tullut työkyvyttömäksi linja-auton kuljettajan työhön ja saanut sairauspäivärahaa 1.10.-31.10.2016 yhteensä 26 päivää. Hän on palannut linja-auton kuljettajan työhön, mutta on joutunut jäämään työkyvyttömyyden vuoksi pois talonmiehen työstään 5.12.-31.12.2016. Vakuutettu hakee sairauspäivärahaa. Päiväraha myönnetään 1+9 arkipäivän omavastuuajan jälkeen yhteensä 12 päivältä. Päivärahan enimmäisaikaan luetaan sairauspäivärahapäivät omavastuuajan jälkeiseltä ajalta molemmista työkyvyttömyysjaksoista.

Enimmäisaikaan lasketaan myös sellaiset päivät, joilta vakuutetulla työkyvyttömyyden perusteella on oikeus päivärahaan, mutta päivärahaa ei makseta, koska

- päivärahan maksaminen on keskeytetty sen vuoksi, ettei työntekijä ole toimittanut Kelaan työterveyshuollon lausuntoa viimeistään silloin, kun päivärahaa on maksettu 90 arkipäivältä
- vakuutettu on suorittamassa hänelle tuomittua vankeusrangaistusta vankilassa lukuun ottamatta sakon muuntorangaistusta
- vakuutettu on varusmiespalveluksessa tai sitä vastaavassa vapaaehtoisessa asepalveluksessa, aseettomana, reserviläisenä tai nostoväkeen kuuluvana puolustusvoimien palveluksessa taikka siviilipalveluksessa
- vakuutetun työtulojen määrä jää alle vähimmäismäärän
- vakuutetulla on oikeus työkyvyttömyyden vuoksi muun lain perusteella sairauspäivärahaa suurempaan ansionmenetyskorvaukseen
- vakuutetulle on maksettu työkyvyttömyysajalla vanhempainpäivärahaa
  - enimmäisaikaan ei kuitenkaan lasketa varhennettua äitiysrahaa, koska se on sairauspäivärahan estävä etuus (SVL 1224/2004 8 luku 6 § 2 mom.)
- hakemus on myöhästynyt. (SVL 1224/2004 8 luku 8 § 3 mom.).

Muussa EY-lainsäädäntöä soveltavassa maassa maksetut päivärahapäivät otetaan huomioon sairauspäivärahan enimmäisaikaa laskettaessa samalla tavoin kuin, jos vastaavalta ajalta olisi maksettu Suomessa päivärahaa. Maksupäivät voidaan kysyä tarvittaessa lomakkeella E 001 edellisen toimivaltaisen valtion yhteyselimeltä tai

henkilön edelliseltä sairausvakuutuskassalta, jos sen osoite on tiedossa. (Asetukset 883/2004, 5 artikla ja 1408/71, 35 artikla)

1.2.5.3 Enimmäisaikaan ei lasketa

Enimmäisaikaan ei lasketa

- päiviä, joilta päiväraha hylätty sillä perustella, että vakuutetulla ei ole lainkaan oikeutta päivärahaan esim. estävän etuuden vuoksi
- YEL-päivärahapäiviä
- tartuntatautilain mukaisia päivärahapäiviä
- luovutuspäivärahapäiviä
- osasairauspäivärahapäiviä.

1.2.6 Päivärahoikeus enimmäisajan jälkeen

Jos asiakas on **enimmäisajan täyttymisen jälkeen ollut välillä työkykyinen**, hän voi saada uudelleen sairauspäivärahaa enimmäisajasta huolimatta seuraavissa tilanteissa:

- Minkä tahansa sairauden perusteella (300 pv), kun hän on enimmäisajan jälkeen ollut vähintään 12 kuukautta yhtäjaksoisesti työkykyinen. Huomaa, että asiakkaan työkykyisyyttä pidetään yhtäjaksoisena, vaikka 12 kuukauden aikaan sisältyisi lyhyitä enintään 1+9 arkipäivän omavastuuajan pituisia työkyvyttömyysjaksoja. (SVL 1224/2004 8 luku 9 § 1 – 4 mom.)
- Saman sairauden perusteella ns. lisäpäivinä (50 pv), kun hän on enimmäisajan jälkeen ollut alle 12 kuukautta työkykyinen, palannut ansiotyöhön ja sama kuin edeltävällä enimmäisajalla työkyvyttömyyttä aiheuttanut sairaus uusiutuu työssäolon jatkuttua yhtäjaksoisesti vähintään 30 kalenteripäivää. Päivärahaa maksetaan yhdessä tai useammassa jaksossa enintään 50 arkipäivältä. (SVL 1224/2004 8 luku 9 § 5 mom.)
- Uuden sairauden perusteella (300 pv), kun hän on enimmäisajan jälkeen ollut vähintään päivän työkykyinen ja työkyvyttömyyden aiheuttaa sairaus, joka ei ole aiheuttanut työkyvyttömyyttä viimeisen enimmäisajan aikana (= uusi sairaus). Oikeus sairauspäivärahaan uuden sairauden perusteella voi alkaa jo ennen 12 kuukauden yhtäjaksoista työkykyisyyttä. (SVL 1224/2004 8 luku 9 § 1 – 4 mom.)

1.2.6.1 Enimmäisajan jälkeisen työkyvyn selvittely

Asiakkaan enimmäisajan jälkeinen työkyky tulee selvittää tilanteessa, jossa asiakas enimmäisajan täyttymisen jälkeen hakee uudelleen sairauspäivärahaa. Selvitettäväksi tulee tällöin asiakkaan työkyky enimmäisajan täyttymisen ja uudelleen sairastumisen välisenä aikana.

Selvitettävä aika

sairauspäiväraha enimmäisajalle	selvitettävä aika	uusi hakemus
---------------------------------	-------------------	--------------

Selvittäessäsi asiakkaan enimmäisajan jälkeistä työkykyä, ota huomioon asiakkaan sairauspäivärahaa ja muita työkykyetuuksia kuten esim. työkyvyttömyyseläkettä varten Kelaan toimitetut lääkärinlausunnot, enimmäisajan jälkeiset sairauspäivärahaetuspäätökset ja niiden perustelut sekä tiedossa olevat muiden lakien mukaiset työkyvyttömyyteen perustuvat korvaus- ja eläketiedot (HEKY, tulorekisteri). Arvioi asiakkaan työkykyisyys niiden ja asiakkaan enimmäisajan jälkeisen toiminnan perusteella. Asiakkaan työkykyisyyttä pidetään yhtäjaksoisena, vaikka 12 kuukauden aikaan sisältyisi lyhyitä enintään 1+9 arkipäivän omavastuuajan pituisia työkyvyttömyysjaksoja. Sillä ei ole merkitystä, minkä sairauden aiheuttaman työkyvyttömyyden johdosta enimmäisajan jälkeinen työkykyisyys katkeaa omavastuuaikaa pidemmältä ajalta. Huomaa, että asiakkaan enimmäisajan jälkeinen tosiasiallinen työssäolo, kokoaikainen opiskelu tai muu työkykyisyyteen rinnastettava toiminta osoittaa hänen pääsääntöisesti olleen työkykyinen lääkärinlausunnoista huolimatta.

Kun asiakas enimmäisajan täyttymisen jälkeen hakee uudelleen sairauspäivärahaa, selvitä aluksi onko asiakas haetulla ajalla työkykyinen vai työkyvytön.

Jos asiakas on työkykyinen, hylkää sairauspäiväraha hakemus aina perusteella 'ei työkyvytön'. Jos asiakkaan aiempi enimmäisajan täyttyminen olisi myös este päivärahahan myöntämiselle, tulee päätökseen lisäksi ohjelmallisesti perustelu 'enimmäisaika täyttynyt'.

Jos asiakas on työkyvytön, selvitä onko hän ollut enimmäisajan jälkeen välillä työkykyinen ja minkä ajan.

- Jos asiakas **ei ole ollut enimmäisajan jälkeen päivääkään työkykyinen**, hylkää hakemus työkyvyttömyydestä huolimatta enimmäisajan täyttymisen perusteella. Sairautta ei tällöin voida pitää uutena sairautena, vaikka se lääketieteellisesti olisikin eri sairaus, jos asiakas ei ole ollut työkykyinen vähintään yhden päivän ajan enimmäisajan jälkeen.
- Jos asiakas on **ollut enimmäisajan jälkeen työkykyinen yhdenjaksoisesti vähintään 12 kuukauden ajan**, voit myöntää sairauspäivärahan (300 pv) uudelleen riippumatta siitä, mikä sairaus aiheuttaa työkyvyttömyyden.
- Jos asiakas on ollut enimmäisajan jälkeen **työkykyinen alle 12 kuukauden ajan**, selvitä aiheuttaako työkyvyttömyyttä sama vai uusi sairaus kuin aikaisemmalla enimmäisajalla.
- Jos kyseessä on **uusi sairaus**, voit myöntää sairauspäivärahan (300 pv) uuden sairauden perusteella, koska enimmäisajan jälkeistä vähintään 12 kuukauden työkykyisyysaika ei uuden sairauden kohdalla edellytetä.
- Jos kysymyksessä on **sama sairaus** kuin edeltävällä enimmäisajalla, ei oikeutta sairauspäivärahaan ole, ellei asiakas ole enimmäisajan jälkeen ollut ansiotyössä. Selvitä näin ollen työkykyisyysajan lisäksi myös asiakkaan ns. lisäpäiviin oikeuttava työssäolo enimmäisajan jälkeen. Asiakkaalla voi olla saman sairauden perusteella oikeus enimmäisajan jälkeisiin lisäpäiviin 30 kalenteripäivän yhtäjaksoisen työssäolon perusteella. Lue lisää kohdasta 50 lisäpäivää saman sairauden perusteella. ([linkki](#))
- Hylkää hakemus pelkän enimmäisajan täyttymisen perusteella vain siinä tapauksessa, että asiakas on uudelleen työkyvytön saman sairauden perusteella,

mutta hänellä ei ole enimmäisajan täyttymisestä johtuen enää oikeutta sairauspäivärahaan (300 pv) eikä sairauspäivärahan lisäpäiviin (50 pv).

Huomaa, että asiakkaan ammatti ja tavallinen työ on voinut joissakin tapauksissa vaihtua edellisen enimmäisajan täyttymisen jälkeen.

Esimerkki

Asiakkaan 300. sairauspäivärahapäivä olisi 16.3.2022. Hänellä on näin ollen oikeus päivärahaan 28.2.2022 asti. Työkyvyttömyys on päätynyt 28.2.2022. Asiakkaan oikeus sairauspäivärahaan saman sairauden perusteella alkaa aikaisintaan 1.3.2023 ellei hän ole enimmäisajan jälkeen palannut lisäpäiviin oikeuttavalla tavalla ansiotyöhön vähintään 30 kalenteripäivän ajaksi.

Esimerkki

Asiakkaan 300. sairauspäivärahapäivä olisi 16.2.2021. Hänellä on näin ollen oikeus päivärahaan 31.1.2021 asti. Tämän jälkeen hän on saanut täyttä kuntoutustukea ajalla 1.2.2021 - 28.2.2022. Asiakkaan oikeus sairauspäivärahaan saman sairauden perusteella alkaa aikaisintaan 1.3.2023 ellei hän ole kuntoutustuen jälkeen palannut lisäpäiviin oikeuttavalla tavalla ansiotyöhön vähintään 30 kalenteripäivän ajaksi.

Työkykyinen asiakas

Asiakas on enimmäisajan jälkeen työkykyinen ajalla, jolla

- hänelle ei ole myönnetty sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa tai muuta täyttä täyttä työkyvyttömyyttä osoittavaa etuutta, eikä hän myöskään ole esittänyt työkyvyttömyyttä osoittavia lääkärinlausuntoja Kelaan tälle ajalle,
- hän on enimmäisajan jälkeisistä lääkärinlausunnoista huolimatta ollut tosiasiallisesti työssä tai opiskellut päätoimisesti,
- Kelassa olevista enimmäisajan jälkeisistä lääkärinlausunnoista ei tule osoitetuksi, että asiakas on ollut työkyvytön.
  - Huomaa, että esim. Kelassa olevat lääkärinlausunnot eivät sellaisenaan osoita asiakkaan työkyvyttömyyttä, vaan asiakkaan enimmäisajan jälkeistä työkykyä tulee arvioida samalla tavoin kuin sairauspäivärahakauden aikana.
  - Näissä tilanteissa työkyvyn tarkastelu edellyttää pääsääntöisesti aina asiantuntijalääkärin arviointia. Arvioinnissa tulee aina harkittavaksi mm. mikä on ollut asiakkaan sairaus ja sen toteamishetki sekä aiempien lääkärintodistusten näyttö asiakkaan työkyvyttömyydestä.
- hän on saanut osittaisen työkyvyttömyyden perusteella osakuntoutustukea tai osatyökyvyttömyyseläkettä,
- hän on ollut työttömänä työnhakijana TE-toimistossa
  - Työttömänä työnhakijana pidetään henkilöä, joka on rekisteröitynyt työnhakijaksi työhallinnon tietojärjestelmään, pitänyt työnhakunsa voimassa, ilmoittanut työ- ja elinkeinotoimistolle yhteystietonsa ja joka asioi työ- ja elinkeinotoimistossa toimiston edellyttämällä tavalla.
  - Huomaa, että esim. 12 kuukauden työkykyisaika täyttyy ja uusi sairauspäivärahoikeus voi alkaa, vaikka asiakas ei terveydellisistä syistä ole ollut työhön kykenevä enimmäisajan jälkeen, mutta hän kuitenkin on ollut tämän ajan yhtäjaksoisesti työttömänä työnhakijana. Tällöin merkitystä ei ole sillä, onko asiakas esittänyt lääkärintodistuksia työkyvyttömyydestään ko. 12 kuukauden ajalta. Työttömänä työnhakijana olo rinnastetaan työkykyisaikaan myös vähintään yhden päivän työkykyisyyttä arvioitaessa.

- Yhtäjaksoisen työttömänä työnhakijana olon katsotaan keskeytyneen, jos työkyvyttömyys ylittää sairauspäivärahan omavastuuajan (1+9 arkipäivää) ja työnhaku on jäänyt uusimatta.
- Tarkista tarvittaessa asiakkaan työnhaku Työlinja-puhelinpalvelusta osoitteesta www.te-palvelut.fi
- hän on osallistunut julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (916/2012) mukaiseen palveluun tai mainitun lain 6 luvussa tarkoitettuun opiskeluun
- – Julkisenä työvoima- ja yrityspalveluna tarjotaan työnvälityspalveluita, tieto- ja neuvontapalveluita, osaamisen kehittämispalveluita sekä yritystoiminnan käynnistämis- ja kehittämispalveluita. Julkiseen työvoima- ja yrityspalveluun kuuluvat myös henkilöasiakkaan palveluprosessiin liittyvät asiantuntija-arvioinnit sekä kyseisen lain mukaiset tuet ja korvaukset
- hän on oikeutettu työttömyysturvalain mukaiseen etuuteen, koska työkyvyttömyyseläkehakemus on vireillä tai hylätty.
- hän on saanut Kelan kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaista kuntoutusrahaa
- hän on saanut työeläkelakien mukaista kuntoutusrahaa, osakuntoutusrahaa tai kuntoutusavustuksena maksettavaa kuntoutusrahaa
  - Työkykyisyysaikaan luetaan myös kuntoutuskorotuksen aika, jos asiakkaan osakuntoutustuki tai osatyökyvyttömyyseläke on korotettu kuntoutuksen ajaksi täydeksi työkyvyttömyyseläkkeeksi.
- hän on saanut kuntoutusta koskevien sääntöjen perusteella ansionmenetykskorvausta työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjien työtapaturma- ja ammattitautilain, liikennevakuutuslain, sotilasvammalain tai sotilastapaturmalain nojalla

Esimerkki

Enimmäisaika on täyttynyt 31.3.2021. Asiakas on ollut työtön työnhakija 1.4.2021 lukien. Hän on esittänyt saman sairauden johdosta B-lausunnon 1.4.2022 alkaen. Asiantuntijalääkäriin mukaan hän on sairausvakuutuslain tarkoittamalla tavalla työkyvytön. Hänellä on oikeus päivärahaan 1.4.2022 alkaen.

Esimerkki

Enimmäisaika on täyttynyt 31.3.2021. Asiakas on ollut työtön työnhakija 1.4.2021 lukien. Hän on hakenut saman sairauden johdosta sairauspäivärahaa työttömänä työnhakijana ollessaan ajoille 1.5.–15.7.2021 ja 15.9.–31.10.2021. Hakemukset on hylätty. Hakija on katsottu työkyvyttömäksi, mutta 12 kuukauden työkykyisyysaika ei täyty. Asiakas on hakenut sairauspäivärahaa uudelleen lääkärinlausunnolla, jossa hänet on katsottu työkyvyttömäksi 1.3.–31.5.2022. Sairauspäiväraha hylätään ajalta 1.–31.3.2022 ja oikeus päivärahaan alkaa 1.4.2022 lukien. Päiväraha maksetaan 1 + 9 arkipäivän omavastuuajan jälkeen.

Sairauspäiväraha voidaan myöntää saman sairauden johdosta vasta 1.4.2022 alkaen, vaikka lääkärinlausunto on kirjoitettu 1.3.2022 alkaen, koska 12 kk:n työkykyisyyteen rinnastettava aika (työtön työnhakija) täyttyy vasta 1.4.2022. Päivärahan myöntäminen edellyttää, että asiakas voidaan katsoa 1.3.2022 alkaen kirjoitetun lausunnon perusteella työkyvyttömäksi myös 1.4.2022 lukien. Jos arviointi ei ole mahdollista, työkyvyttömyydestä 1.4.2022 lukien tarvitaan uusi selvitys.

Työkyvytön asiakas

Jos asiakkaasta on Kelassa enimmäisajan jälkeisen ajan ylittäviä lääkärinlausuntoja, eikä asiakas ole ollut enimmäisajan jälkeisen ja uuden sairastumisen välisenä aikana työssä eikä aikaa voida muutoinkaan rinnastaa työkykyisyysaikaan, pyydä aina asiantuntijalääkärin arvio asiakkaan nykyisestä sekä enimmäisajan jälkeisestä työkyvystä.

Huomaa, että Kelassa oleva lääkärinlausunto ei sellaisenaan osoita asiakkaan työkyvyttömyyttä, vaan hänen enimmäisajan jälkeistä työkykyä tulee arvioida samalla tavoin kuin sairauspäivärahakauden aikana. Näissä tilanteissa enimmäisajan jälkeinen työkyvyn tarkastelu edellyttää pääsääntöisesti aina asiantuntijalääkärin arviointia asiassa. Arvioinnissa tulee aina harkittavaksi mm. mikä on ollut asiakkaan sairaus ja sen toteamishetki sekä aiempien lääkärintodistusten näyttö asiakkaan työkyvyttömyydestä.

Enimmäisajan jälkeen työkyvyttömänä pidetään asiakasta,

- joka on saanut sairauspäivärahaa tai osasairauspäivärahaa
  - Sairauspäivärahan enimmäisajan jälkeistä ajanjaksoa, jolta asiakas on saanut osasairauspäivärahaa, ei näin ollen lasketa 12 kuukauden työkykyisyysaikaan
- joka on saanut täyttä lakisääteistä työkyvyttömyyseläkettä tai kuntoutustukea niiden lisäksi maksetusta kuntoutuskorotuksesta tai KKRL:n mukaisesta eläkkeensaajan kuntoutusrahasta huolimatta
- joka on saanut täyttä muun lain mukaista korvausta (ns. SOLITA- korvaukset)
- jonka katsotaan Kelassa olevien lääkärinlausuntojen tai muiden käytettävissä olevien tietojen perusteella olevan työkyvytön, eikä hän tuona aikana ole tehnyt tosiasiallisesti ansiotyötä tai opiskellut päätoimisesti eikä aikaa voida muutoinkaan rinnastaa työkykyisyysaikaan.
  - Huomaa, että esim. YEL- tai MYEL vakuutuksen voimassaolo tai työ- tai virkasuhteen olemassaolo eivät sellaisenaan osoita asiakkaan työkykyisyyttä.
  - Huomaa kuitenkin, että vaikka asiakas ei terveydellisistä syistä ole ollut työhön kykenevä enimmäisajan jälkeen, työkykyisyysedellytys täyttyy, jos hän kuitenkin on ollut tämän ajan työttömänä työnhakijana (Ks. työkykyinen asiakas).

Jos uuteen sairauspäivärahakauteen ei ole oikeutta, ohjaa asiakasta tarvittaessa ilmoittautumaan työnhakijaksi tai hakemaan kuntoutustukea tai työkyvyttömyyseläkettä.

Esimerkki

Enimmäisaika on täyttynyt 31.3.2021. Asiakas on tämän jälkeen saanut osasairauspäivärahaa 1.4.-31.8.2021 välisenä aikana. Asiakas on tämän jälkeen palannut työhön. Asiakkaan oikeus uuteen sairauspäivärahakauteen saman sairauden perusteella alkaa aikaisintaan 1.9.2022. Saman sairauden perusteella asiakkaalla voi kuitenkin olla työskentelyn perusteella oikeus sairauspäivärahan lisäpäiviin jo ennen 1.9.2022.

Työkyvyttömyyseläkkeellä oleva asiakas

Työkyvyttömyyseläkkeellä olevalla asiakkaalla, joka on enimmäisajan täytyttyä ja eläkkeellä ollessaan ollut yhtäjaksoisesti työssä 12 kuukautta ennen työkyvyttömyyden alkamista, on uudelleen oikeus saada päivärahaa, jos hän tulee työkyvyttömäksi siihen työhön, jota hän eläkkeellä ollessaan on tehnyt. Vaikka asiakas ei täyden työkyvyttömyyseläkkeen johdosta ole työkykyinen, rinnastetaan 12 kuukauden yhdenjaksoinen työskentely työkykyisyyteen siten, että se oikeuttaa eläkkeen saajan

sairauspäivärahaan (Ks. Työkyvyttömyyseläkkeellä olevan oikeus sairauspäivärahaan). Jos kysymyksessä on uusi sairaus, voi oikeus päivärahaan alkaa jo ennen 12 kuukauden työssäoloaikaa. Jos päiväraha-asiakirjoja ei enää ole, selvitä millä perusteella työkyvyttömyyseläke on myönnetty.

1.2.6.2 Uuden sairauden perusteella

Asiakkaalla on oikeus sairauspäivärahaan enimmäisajan täyttymisestä huolimatta, vaikka hän ei ole ollut enimmäisajan jälkeen työkykyinen yhtäjaksoisesti 12 kuukauden aikaa, jos työkyvyttömyys johtuu uudesta sairaudesta. Uuden sairauden perusteella päivärahaa voidaan myöntää uudelleen enimmäisajalta (SVL 1224/2004 8 luku 9 §).

Sairautta ei kuitenkaan voida pitää uutena sairautena, vaikka se lääketieteellisesti olisikin eri sairaus, jos asiakas ei ole ollut työkykyinen vähintään yhden päivän ajan enimmäisajan jälkeen.

Vähintään yhden päivän työkykyisyyden tarkastelussa toteutetaan samaa menettelyä kuin 12 kuukauden työkykyisyyden tarkastelussa. Enimmäisajan jälkeinen vähintään päivän työkykyisyys tulee kyetä todentamaan tosiasiallisella työskentelyllä, työkyvyttömyyden katkolla tai työkykyisyyteen rinnastettavalla toiminnalla. Sama sairaus/uusi sairaus -tilanteissa esim. kuntoutusrahalla tai työttömänä työnhakijana olo rinnastetaan työssäoloon vähintään yhden päivän työkykyisyyttä tutkittaessa. Sen sijaan pelkkä YEL/MYEL-vakuutuksen voimassaolo ei sellaisenaan osoita asiakkaan enimmäisajan jälkeistä työkykyisyyttä. Ks. tarkemmin 12 kuukauden työkykyisyyssajan jälkeen.

Esimerkki

Asiakkaan sairauspäivärahan enimmäisaika on täyttynyt 31.12.2022. Lääkärintodistus on kirjoitettu 28.2.2023 saakka. Todistuksen perusteella asiakasta pidetään enimmäisajan jälkeen työkyvyttömänä 28.2.2023 asti. Asiakas on kuitenkin ollut enimmäisajan jälkeen työttömänä työnhakijana 2.1.2023 lukien. Hän sairastuu uuteen sairauteen 13.1.2023. Asiakas on ollut enimmäisajan jälkeen välillä työkykyinen (= työkykyisyyteen rinnastettava työtön työnhakija) ajalla 2.1.- 12.1.2023: Hänellä on oikeus sairauspäivärahaan uuden sairauden perusteella.

Esimerkki

Asiakkaan sairauspäivärahan enimmäisaika on täyttynyt 31.12.2022. Lääkärintodistus on kirjoitettu 28.2.2023 saakka. Todistuksen asiakasta pidetään enimmäisajan jälkeen työkyvyttömänä 28.2.2023 asti. Hän sairastuu uuteen sairauteen 13.1.2023. Asiakkaalla on voimassa oleva YEL-vakuutus, mutta hän ilmoittaa, että ei ole enimmäisajan jälkeen työskennellyt yrityksessä. Asiakkaalla ei ole muutakaan toimintaa, joka osoittaisi hänen olleen enimmäisajan jälkeen välillä työkykyinen. Asiakas ei ole ollut ajalla 1.1.-12.1.2023 päivääkään työkykyinen, eikä hänellä uudesta sairaudesta huolimatta ole oikeutta sairauspäivärahaan.

Uutena sairautena pidetään sairautta, joka ei ole aiheuttanut työkyvyttömyyttä aikaisempaan enimmäisaikana ja jonka ei voida katsoa liittyvän aikaisempaan työkyvyttömyyteen. Uuden sairauden perusteella päivärahaa voidaan myöntää niin kauan kuin uusi sairaus aiheuttaa työkyvyttömyyden, vaikka asiakas olisi sairastunut uudelleen aikaisemmin kuluneen enimmäisajan aikana työkyvyttömyyttä

aiheuttaneeseen sairauteen. Aikaisempaan enimmäisaikana tarkoitetaan viimeksi täyttynyttä enimmäisaikaa. Jos käsiteltävän sairausajan työkyvyttömyydessä on kyse sairaudesta, joka ei ole aiheuttanut työkyvyttömyyttä viimeisen enimmäisajan aikana, kyseessä on uusi sairaus.

Jos asiakas esimerkiksi tulee työkyvyttömäksi enimmäisajan jälkeen saman sairauden perusteella ja tänä aikana sairastuu lisäksi uuteen sairauteen, asiakkaalla on oikeus päivärahaan uuden sairauden perusteella niin kauan, kun uusi sairaus aiheuttaa hänelle työkyvyttömyyden.

Esimerkki

Asiakkaan sairauspäivärahan enimmäisaika on täyttynyt 31.12.2022. Hänelle on myönnetty kuntoutustukea 1.1.-28.2.2023 väliselle ajalle. Lääkärintodistus on kirjoitettu 31.3.2023 saakka. Todistuksen perusteella asiakasta pidetään enimmäisajan jälkeen työkyvyttömänä 31.3.2023 asti. Asiakas on ollut kuntoutustuen jälkeen työtön työnhakija 5.3.2023. Hän sairastuu uuteen sairauteen 13.3.2023. Asiakas on ollut enimmäisajan jälkeen välillä työkykyinen (=työkykyisyyteen rinnastettava työtön työnhakija) ajalla 5.3.-12.3.2023. Hänellä on oikeus sairauspäivärahaan uuden sairauden perusteella.

Jos asiakas lisäpäiviin oikeuttaneen sairauden aikana sairastuu lisäksi uuteen sairauteen, asiakkaalla on välittömästi lisäpäivien jälkeen oikeus päivärahaan uuden sairauden perusteella ilman omavastuu-aikaa niin kauan kuin uusi sairaus aiheuttaa hänelle työkyvyttömyyden.

Esimerkki

Asiakkaan enimmäisaika on täyttynyt 31.12.2018, minkä jälkeen hän on palannut työhönsä. Työkyvyttömyys on enimmäisajalla aiheutunut tuki- ja liikuntaelinsairaudesta. Asiakas on joutunut jäämään pois työstään 25.1.2019 lukien, koska on tullut työkyvyttömäksi. Työkyvyttömyyden on aiheuttanut sama tuki- ja liikuntaelinsairaus, joka on aiheuttanut työkyvyttömyyden enimmäisajalla. Hoitava lääkäri on arvioinut, että työkyvyttömyys tästä sairaudesta kestää 30.4.2019 saakka ja asiakas on sairausvakuutuslain tarkoittamalla tavalla työkyvytön. Asiakkaalla ei ole oikeutta sairauspäivärahaan työkyvyttömyydestään huolimatta, koska sairauspäivärahan enimmäisaika on täyttynyt.

Myöhemmin asiakkaalla diagnosoitua verenkierroelinten sairautta. Hoitavan lääkärin mukaan asiakas on työkyvytön ajalla 1.3. – 30.4.2019.

Jos verenkierrosairauden voidaan katsoa sellaisenaan aiheuttavan asiakkaalle sairausvakuutuslain mukaisen työkyvyttömyyden, voidaan päiväraha myöntää uuden sairauden perusteella.

Työkyvyttömyyseläkepäättös ei lainvoimainen

Jos asiakkaalle ei ole myönnetty työkyvyttömyyseläkettä päivärahan enimmäisajan täyttymisen jälkeen, asiakkaan mahdollinen muutoksenhaku eläkepäättöksestä ja se, ettei eläkepäättös ole lainvoimainen, eivät estä uuden sairauspäiväraha-hakemuksen ratkaisemista. Tällaisessa tapauksessa asiakkaan sairauspäiväraha-oikeutta tulee arvioida sen hetkisen tilanteen mukaan eli siten kuin eläkettä ei olisi myönnetty.

1.2.6.3 50 lisäpäivää saman sairauden perusteella

Vakuutetulla on oikeus sairauspäivärahaan enimmäisajan täyttymisestä huolimatta saman sairauden perusteella, jos hän palaa ansiotyöhön ja hänen sairautensa uusiutuu, kun työssäolo on jatkunut yhtäjaksoisesti vähintään 30 kalenteripäivää.

Päivärahaa voidaan maksaa enintään 50 arkipäivältä yhdessä tai useammassa jaksossa.

1.2.6.3.1 Paluu ansiotyöhön

Lisäpäiviin oikeuttava ansiotyöhön paluu tarkoittaa asiakkaan palaamista enimmäisajan jälkeen työelämään palkansaajana tai yrittäjänä. Asiakas voi palata joko aikaisempaan työhönsä tai aloittaa kokonaan uuden työn. Työhön paluuta tarkastellaan suhteessa viimeisimpään enimmäisaikaan. Vähintään 30 kalenteripäivän työssäolojakso voi alkaa välittömästi enimmäisajan jälkeen tai myöhemmin, kuitenkin ennen uuden työkyvyttömyysjakson alkamista. Työssäolojakso voi alkaa myös jo enimmäisajan viimeisen kuukauden aikana, jos asiakas on mennyt tuolloin työhön eikä sairauspäivärahaa ole tästä syystä maksettu kuukauden loppuun saakka.

Oikeus lisäpäiviin voi syntyä myös silloin, kun asiakas on saanut enimmäisajan jälkeen täyttä kuntoutustukea ja lisäpäiviin oikeuttava työskentely on kokonaisuudessaan tapahtunut täyden kuntoutustuen päättymisen jälkeen.

Jos kysymyksessä on useamman työn tekijä, joka on koko enimmäisajan aikana ollut pois vain osasta työstään, työhön paluuna ei pidetä sitä, että hän on jatkanut pelkästään työssä, jota hän on kyennyt tekemään myös koko edeltävän sairauspäivärahan enimmäisajan aikana. Työhön paluuna ei pidetä myöskään sitä, että opiskelija palaa enimmäisajan jälkeen opiskelemaan tai kotityötä tehnyt takaisin kotityöhön. Enimmäisajan jälkeen työttömäksi työnhakijaksi hakeutumista ei myöskään rinnasteta ansiotyöhön paluuseen. Jos aiemmin työtön asiakas kuitenkin saa enimmäisajan jälkeen työtä ja työssäolo jatkuu yhtäjaksoisesti vähintään 30 kalenteripäivää, hänellä voi olla oikeus lisäpäiviin.

Jos eläkkeellä oleva asiakas (SVL 1224/2004 8 luku 6 §) menee eläkkeelle siirtymisen jälkeen palkkatyöhön tai ryhtyy yrittäjäksi, hänellä lisäpäiväoikeus voi syntyä vasta, kun hän eläkkeellä ollessa tehdyn työn perusteella on saanut eläkkeensaajan sairauspäivärahaa enimmäisajalta ja hän on sen jälkeen palannut työhön vähintään 30 kalenteripäiväksi ennen kuin sairastuu uudelleen.

Huomaa, että jos täyttä työkyvyttömyyseläkettä saava ryhtyy työhön eläkkeellä ollessaan tai eläkkeen ollessa lepäämässä, hänen tulee olla ensin työssä yhtäjaksoisesti 12 kuukautta, jotta hän voi saada päivärahaa saman sairauden perusteella. Hänelle voi syntyä oikeus lisäpäiviin vasta, kun hän 12 kuukauden yhtäjaksoisen työskentelyn jälkeen sairastuu, saa enimmäisajan eläkkeensaajan päivärahaa ja palaa sen jälkeen työhön vähintään 30 kalenteripäiväksi.

1.2.6.3.2 30 päivän yhtäjaksoinen työssäolo

Yhtäjaksoisella 30 päivän työskentelyllä tarkoitetaan kalenteripäiviä, jolloin siihen sisältyvät myös sunnuntai- ja pyhäpäivät. Työssäolon tulee olla yhtäjaksoista siten, että sen keskeyttävät vain työn säännönmukaiset tai niihin rinnastettavat viikkotyövapaat. Yhtäjaksoisen työskentelyn tulee olla tosiasiallista työskentelyä, joten esim. vuosilomaa, pekkasvapaata ja omasta tai lapsen sairaudesta johtuvaa poissaoloa ei rinnasteta työssäoloon. Yhtäjaksoista 30 päivän työssäoloa laskettaessa otetaan joustavasti huomioon erilaiset työjärjestelyt esim. vuorotyössä. Asiakas voi 30 päivän aikana työskennellä eri työnantajilla, jos kuitenkin yhtäjaksoisen työskentelyn vaatimus täyttyy. Selvitä palkansaajan työssäolo hakemuksen tiedoista tai työnantajan palkkailmoituksesta. Jos asiakkaan työssäolo on päättynyt, pyydä tarvittaessa selvitys työnantajalta kirjeellä PRL34 tai viestillä.

Päivittäisen työajan pituudelle ei ole asetettu erityisvaatimuksia. Työssäolon edellytys täyttyy myös säännönmukaisessa osa-aikatyössä. Esim. työskentely osasairauspäivärahan, osakuntoutustuen ja osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana tai oppisopimuksella työskentely silloin, kun työsuhde on voimassa. Kuntoutustoimenpiteinä järjestettävien työkokeilujen osalta edellytetään, että työsuhde on voimassa ja työnantaja maksaa työkokeilun ajalta palkkaa eikä kyseessä ole täydellä kuntoutustuella (100%:n työkyvyttömyysaste) oleva asiakas.

Myös yrittäjän tulee olla työskennellyt enimmäisajan jälkeen lisäpäiviin oikeuttavalla tavalla. Työkykyisen YEL tai MYEL –vakuutetun yrittäjän ei tarvitse selvittää tosiasiallista työskentelyään yritystoiminnassa, sillä YEL tai MYEL -vakuutuksen voimassaolo on riittävä selvitys lisäpäiviin oikeuttavasta työskentelystä silloin, kun yrittäjä on enimmäisajan jälkeen ollut yhtäjaksoisesti työkykyinen vähintään 30 kalenteripäivää (ks. myös 12 kuukauden työkykyisyyssajan jälkeen).

Tosiasiallista työskentelyä edellytetään yrittäjältä, jolla ei ole YEL- tai MYEL–vakuutusta. Samoin sitä edellytetään myös YEL- tai MYEL-vakuutetulta yrittäjältä silloin, kun häntä muutoin Kelassa olevien tietojen perusteella pidettäisiin työkyvyttömänä. Selvitä yrittäjänä työskentelyn yhtäjaksoinen kesto sähköpostitse tai esim. asiakaskirjeellä (PRL33). Yrittäjätyön päivittäisen työajan pituudelle ei ole asetettu vaatimuksia. Työssäolon edellytys täyttyy, jos yrittäjä on tehnyt jotain yritystoimintaan liittyvää työtä.

Esimerkki

YEL-vakuuttamattoman yrittäjän sairauspäivärahan enimmäisaika on täyttynyt 31.10.2022. Hänelle ei ole myönnetty kuntoutustukea tämän jälkeiselle ajalle. Asiakas on esittänyt Kelaan lääkärinlausuntoja enimmäisajan täyttymisen jälkeiselle ajalle. Lausuntojen perusteella hänen katsotaan olleen SVL:n mukaisesti työkyvytön 31.12.2022 saakka. Asiakas hakee uudelleen päivärahaa 16.1.2023 lukien saman sairauden perusteella. Asiakas kertoo palanneensa takaisin yrittäjätyöhönsä 5.11.2022 lukien. Hän on näin ollen palannut ajalla 5.11.2022-15.1.2023 yhtäjaksoisesti työhön vähintään 30 päivän ajaksi lisäpäiviin oikeuttavalla tavalla.

Esimerkki

MYEL-vakuutetun yrittäjän sairauspäivärahan enimmäisaika on täyttynyt 31.10.2022. Hänelle ei ole myönnetty kuntoutustukea tämän jälkeiselle

ajalle. Asiakas on esittänyt Kelaan lääkärinlausuntoja, joiden perusteella hänen katsotaan olleen enimmäisajan jälkeen SVL:n mukaisesti työkyvytön 31.12.2022 saakka. Asiakas hakee uudelleen päivärahaa 12.1.2023 lukien saman sairauden perusteella. Asiakas kertoo palanneensa takaisin yrittäjätyöhönsä 14.11.2022 lukien. Hän on näin ollen palannut ajalla 14.11.2022-11.1.2023 yhtäjaksoisesti työhön vähintään 30 päivän ajaksi lisäpäiviin oikeuttavalla tavalla.

Esimerkki

YEL-vakuutetun yrittäjän sairauspäivärahan enimmäisaika on täyttynyt 31.10.2022. Hänelle ei ole myönnetty kuntoutustukea tämän jälkeiselle ajalle. Asiakas on esittänyt Kelaan lääkärinlausuntoja, joiden perusteella hänen katsotaan olleen enimmäisajan jälkeen SVL:n mukaisesti työkyvytön 31.12.2022 saakka. Asiakas hakee uudelleen päivärahaa 12.2.2023 lukien saman sairauden perusteella. YEL-vakuutuksen voimassaolon perusteella asiakkaan katsotaan palanneen ajalla 1.1.-11.2.2023 yhtäjaksoisesti työhön vähintään 30 päivän ajaksi lisäpäiviin oikeuttavalla tavalla.

1.2.6.3.3 Enintään 50 arkipäivää

Sairauspäivärahaa myönnetään yhdessä tai useammassa jaksossa yhteensä enintään 50 arkipäivää ja sille lasketaan oma kertymä. Omavastuu-aikaan ja päivärahan määrän laskentaan sovelletaan samoja säännöksiä kuin päivärahaan yleensä. Jos työnantaja on maksanut sairausajan palkkaa, työnantajalla on oikeus sairauspäivärahaan.

Kun vakuutetulle on myönnetty päivärahaa yhteensä 50 arkipäivältä, hänellä on oikeus päivärahaan uudelleen saman sairauden perusteella vasta, kun hän on viimeisimmän työkyvyttömyysjakson jälkeen ollut työkykyinen yhtäjaksoisesti 12 kuukauden ajan.

1.2.7 Kv-säännökset

Kelan etuuksien saaminen edellyttää Suomen sosiaaliturvaan kuulumista. Yleensä kaikki Suomessa vakituisesti asuvat henkilöt kuuluvat Suomen sosiaaliturvaan. Jos henkilö muuttaa ulkomaille tilapäisesti eli alle 6 kuukaudeksi, hänellä on pääsääntöisesti oikeus Suomen sosiaaliturvaan ja Kelan etuuksiin. EU- tai ETA-maihin ja Sveitsiin töihin muuttavien kohdalla kuitenkin lyhytkin työskentely riittää yleensä siirtämään henkilön työskentelymaahan sosiaaliturvan piiriin.

1.2.7.1 EY-lainsäädäntöä soveltavien valtioiden välillä liikkuvien henkilöiden rahaetuudet

---

Asetusta 883/2004 ja sen täytäntöönpanoasetusta 987/2009 sovelletaan 1.5.2010 lukien EU-jäsenvaltioiden välillä liikkuviin EU-kansalaisiin. ETA-maat Norja, Islanti ja Liechtenstein soveltavat asetusta 1.6.2012 lukien ja Sveitsi 1.4.2012 alkaen. Asetusta sovelletaan eräin poikkeuksin lisäksi muiden maiden kansalaisiin, jotka liikkuvat EU:n jäsenmaiden välillä. Edellytyksenä jäsenmaiden välillä liikkumisen lisäksi on, että kolmannen maan kansalainen on asunut laillisesti jossain jäsenvaltiossa ennen liikkumistaan.

EY:n sosiaaliturva-asetusta 1408/71 sovelletaan 1.5.2010 jälkeenkin toistaiseksi tilanteissa, joissa asetus 883/2004 ei sovellu EU/ETA-alueella (ml. Sveitsi) liikkuvaan henkilöön.

Lue lisää asetuksista 883/2004 ja 1408/71.

Asetuksissa tarkoitettuja rahaetuuksia Suomen etuuksista ovat sairausvakuutuslain mukaiset sairauspäiväraha, osasairauspäiväraha, äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainraha, luovutuspäiväraha ja erityishoitoraha sekä Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukainen kuntoutusraha.

Asetuksissa säädetään, miten rahaetus annetaan ja mikä EY-lainsäädäntöä soveltava valtio vastaa kustannuksista, kun asetusten piiriin kuuluva henkilö siirtyy maasta toiseen tai kun hän oleskelee tai asuu muussa kuin toimivaltaisessa jäsenvaltiossa.

Rahaetuuksia koskevat tiedot välitetään maasta toiseen E 100 -sarjan lomakkeilla. Sovellettaessa asetusta 883/2004 E-lomakkeeseen liitetään kansilehti, joka on tulostettavissa Windowsin tehtävöpalkin Käynnistä-valikosta kohdasta Etuuskäsittely > E-lomakkeiden täyttäminen ja tulostaminen (KiTu).

1.2.7.1.1 Vastuu etuuksista ja oikeus etuuksiin

[Työntekijät ja itsenäiset ammatinharjoittajat](#)

[Eläkkeensaajat](#)

[Työttömät](#)

[Opiskelijat](#)

[Perheenjäsenet](#)

[Virkamiehet](#)

[Rajatyöntekijät](#)

Pääsääntö

Rahaetuksista vastaa aina toimivaltainen valtio tai seuraavassa esitettyjen sääntöjen perusteella määräytyvä vastuussa oleva valtio (eläkkeensaajat, työttömät). Rahaetuksia voidaan maksaa myös muussa kuin toimivaltaisessa jäsenvaltiossa asuville tai oleskeleville (eksportointiperiaate).

Asetusten 883/2004 ja 1408/71 lainvalintamääräyksillä määrätään, minkä EY-lainsäädäntöä soveltavan maan lainsäädännön piiriin asetuksen tarkoittama henkilö kuuluu. Valtio, jonka piiriin henkilö kuuluu, on henkilön toimivaltainen valtio.

Lue lisää asetuksista 883/2004 ja 1408/71.

Työntekijät ja itsenäiset ammatinharjoittajat

Asetusten lainvalintamääräyksissä määrätään, minkä EY-lainsäädäntöä soveltavan maan lainsäädäntöä työntekijään on sovellettava. Jäsenmaa, jonka lainsäädäntöä työntekijään sovelletaan, on työntekijän toimivaltainen valtio. Työntekijän rahaetuudet maksetaan toimivaltaisesta maasta myös silloin, kun henkilö oleskelee tai asuu muussa EY-lainsäädäntöä soveltavassa maassa.

Eläkkeensaajat

Sovellettaessa asetusta 883/2004 ja eläkkeensaaja on oikeutettu sairauspäivärahaan tai kuntoutusrahaan, hänen rahaetuuksistaan vastaa työskentelyvaltio. Jos eläkkeensaaja ei työskentele, hänen kuntoutusrahaetuuksistaan vastaa kuitenkin luontoisetuuksien kustannuksista vastuussa oleva valtio.

Asetusta 1408/71 sovellettaessa eläkkeensaajien ja heidän perheenjäsentensä osalta, vastuu kuuluu jollekin heidän aikaisemmasta työskentelymaastaan.

1. Jos eläkkeensaajalla on oikeus asuinmaan kansallisen lainsäädännön mukaan sairaus- ja äitiysetuuksiin ja

- eläkkeensaaja saa eläkettä asuinmaasta: Asuinmaa vastaa etuuksista (27 art.)
- eläkkeensaaja ei saa eläkettä asuinmaastaan: Etuuksista vastaa kohdassa 2 selostetun järjestyksen mukaan määräytyvä maa. Jos vastuussa olevaa maata ei näin löydy, jää vastuu etuuksista asuinmaalle. (28 a art.)

2. Eläkkeensaajalla ei ole oikeutta asuinmaan kansallisen lainsäädännön mukaan sairaus- ja äitiysetuuksiin (28 art.) ja

- eläkkeensaaja saa eläkettä jäsenmaasta, jossa hänellä olisi oikeus etuuksiin, jos hän asuisi siellä: Tämä maa vastaa etuuksista.
- jos edellisessä kohdassa mainittuja maita on useampia, vastaa etuuksista se maa, jonka vakuutuskaudet ovat pitemmät.
- jos em. tapauksessa vakuutuskaudet ovat yhtä pitkät, vastaa etuuksista se näistä maista, jossa hän on ollut viimeksi vakuutettu.
- jos ei löydy eläkettä maksavaa maata, jossa eläkeläinen olisi oikeutettu etuuksiin, jos asuisi siellä, hän ei saa etuuksia mistään.

Asetusta 1408/71 sovellettaessa Suomi vastaa myös muussa jäsenmaassa asuvan vastuullaan olevan eläkeläisen rahaetuuksista riippumatta siitä, pidetäänkö eläkeläistä Suomessa vakuutettuna. Kysymykseen voi tulla käytännössä kuntoutusraha ja vanhempainpäivärahat.

Työttömät

Työttömien ja heidän perheenjäseniensä etuuksista vastaa työttömyysturvaa maksava maa. Työttömän hakiessa työtä toisesta jäsenmaasta, rahaetuuksista vastaa se maa, joka vastaa työttömyysetuuden kustannuksista (lähtömaa) siltä ajalta, jolta etuuksia maksetaan.

Lue lisää työttömyysturvan säilyttämisestä haettaessa työtä EY-lainsäädäntöä soveltavasta maasta.

Opiskelijat

Opiskelijoiden etuuksista vastaa asuinvaltio. Opiskeluvaltio vastaa etuuksista, jos opiskelija täyttää opiskeluvaltion kansallisessa lainsäädännössä asetetut vakuuttamisen edellytykset.

Lue lisää asetuksista 883/2004 ja 1408/71.

Perheenjäsenet

Pelkkä perheenjäsenyys Suomessa vakuutettuun työntekijään, opiskelijaan, eläkeläiseen tai työttömään ei tuo oikeutta sairausvakuutuslain perusteella maksettaviin rahaetuuksiin Suomesta, vaan aina edellytetään henkilön joko asumisen (soveltamisalalaki) tai työskentelyn (asetukset) perusteella olevan henkilökohtaisesti vakuutettu Suomessa.

Lue lisää asetuksista 883/2004 ja 1408/71.

Virkamiehet

Virkamiehiin ja heidän perheenjäseniinsä sovelletaan asetuksia ja vastuu heille annetuista etuuksista kuuluu jäsenmaalle, jonka palveluksessa he ovat tai ovat olleet.

Rajatyöntekijä

Suomessa työskentelevä rajatyöntekijä saa rahaetuudet Suomesta. Suomessa asuva, mutta muussa EY-lainsäädäntöä soveltavassa maassa työskentelevä rajatyöntekijä, saa rahaetuudet työskentelymaasta.

Lue lisää rajan yli työskentelystä.

1.2.7.1.2 Vuositulo (Työtulot)

Vuositulo

Vuosituloon otetaan huomioon tulot ajalta, jona asiakas on ollut sairausvakuutuslain mukaisesti Suomessa vakuutettu. Jos asiakkaalle on määritetty vakuutuspalkka, ei ulkomaantuloa oteta huomioon vuositulossa.

Asiakas voi poikkeuksellisesti esittää palkkatulon ajalta, jolloin hän ei ollut Suomessa vakuutettuna, jos hän on ollut aikaisemmin Suomessa vakuutettuna ja ansainnut tulon työskennellessään toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai valtiossa, jossa sovelletaan Euroopan unionin lainsäädäntöä, ja on tullut uudelleen Suomessa vakuutetuksi. Edellytyksenä on myös, että asiakkaalla ei ole Suomesta lainkaan vuosituloa.

Lue lisää [ulkomaantulosta](#).

Työtulo (Vuonna 2019 alkaneissa päivärahaetuuksissa)

Rahaetuuden perusteena olevina työtuloina otetaan huomioon vain Suomessa vakuutettuna olon ajalta ansaitut tulot (883/2004, 21 artikla ja 1408/71, 23 artikla). Vakuutuspalkka ja ulkomaan työtulot eivät välttämättä näy verotiedoissa. Ota yhteyttä Maksujenhallintaryhmään / Työtulo- ja verotustiedot -työjonon kautta, jos henkilö on ollut vakuutettuna Suomessa.

Jos henkilö muuttaa ulkomailta Suomeen ja tulee samalla Suomessa vakuutetuksi, etuuden perusteena voidaan käyttää SVL 11 luvun 4 §:n 4 momentin perusteella arvioituja Suomessa ansaittuja työtuloja. Ulkomailta muuttoa ja Suomen vakuutukseen siirtymistä voidaan pitää ammatinvaihtumista vastaavana muuna syynä.

Päivärahaetus voi poikkeuksellisesti määräytyä ulkomaan työtulon perusteella edellyttäen, että kysymyksessä on henkilö,

- joka on aiemmin ollut Suomessa vakuutettu ja palaa takaisin Suomen vakuutukseen ja
- on ollut palkkatyössä ja ansainnut tulot työskennellessään EU:n jäsenvaltiossa tai valtiossa, jossa sovelletaan EU:n lainsäädäntöä ja
- jolla ei ole Suomessa verotuksessa todettua työtuloa eikä Suomessa ansaittua 6 kuukauden työtuloa.

Jos etuuden saajan palkka maksetaan muuna valuuttana kuin euroina ja etuuden perusteena käytetään kuuden kuukauden työtuloja, työtulot muunnetaan euroiksi käyttäen kuuden kuukauden ajanjakson viimeisenä päivänä julkaistua muuntokurssia (hallintotoimikunnan päätös H3, 15.10.2009). Valuuttakurssien muuntamisessa käytetään Euroopan Keskuspankin päivittäin julkaisemia muuntokursseja. Valuutan muuntaminen voidaan suorittaa [EKP:n internetsivuilla](#).

1.2.7.1.3 Päivärahaetuuksien maksaminen muutettaessa ja muuton jälkeen

---

Työntekijälle, itsenäiselle ammatinharjoittajalle, opiskelijalle ja heidän perheenjäsenilleen maksetaan rahaetuudet lähtömaasta sairaus- ja vanhempainpäivärahakauden loppuun, myös heidän muuttaessaan toiseen jäsenmaahan.

Suomesta

Sairauspäivärahakaudella muuttavalle maksetaan päivärahaa niin pitkään kuin työkyvyttömyys jatkuu yhdenjaksoisena, korkeintaan sairauspäivärahakauden enimmäisaika.

Kuntoutusrahaa maksetaan niin kauan kuin päätöksessä on mainittu, edellyttäen, että kuntoutus jatkuu kuntoutuspäätöksen tai -suunnitelman mukaisesti toisessa EY-lainsäädäntöä soveltavassa maassa.

Erityishoitorahaa asiakkaalle maksetaan niin kauan kuin erityishoitorahan myöntämisedellytykset täyttyvät (vanhemman läsnäolo välttämätön, vaikea sairaus, painavat lääketieteelliset syyt).

Jos muu jäsenvaltio alkaa maksaa vastaavaa päivärahaetuutta omien säännönsä mukaan, tämä etuus voidaan vähentää Suomen etuudesta (SVL 12 luku 10 §, KKRL 36 §).

1.1.2020 alkaen

Suomesta muuhun EU-lainsäädäntöä soveltavaan valtioon kesken päivärahan maksukauden muuttava päivärahaetuuden saaja pidetään Suomessa vakuutettuna päivärahan maksukauden ajan, jos hän on työskennellyt tai saanut ansionmenetystä korvaavaa päivärahaa välittömästi ennen päivärahaetuuden alkamista (enintään 1 kuukauden katkos voidaan hyväksyä).

Henkilön päivärahan perusteena olevalla vuosituloilla tai päivärahan määrällä ei ole merkitystä vakuuttamisen kannalta. Tällainen päivärahan saaja rinnastetaan työntekijään asetusten 883/2004 ja 1408/71 lainvalintamääräyksiä sovellettaessa (A883 art 11.2).

Jos henkilö ei ole työskennellyt eikä saanut ansionmenetystä korvaavaa päivärahaa välittömästi ennen päiväraha-oikeuden alkamista, ei hän pysy muuttotilanteessa vakuutettuna, mutta päiväraha maksetaan kuitenkin päivärahan maksukauden loppuun saakka.

Kansainvälisten asioiden keskuksen asiantuntijat ratkaisevat Suomen sairausvakuutukseen kuulumisen.

31.12.2019 asti

Muuttajalle maksetaan sairausvakuutuslakiin sekä Kelan kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annettuun lakiin perustuvia päivärahaetuksia Suomesta riippumatta siitä, perustuuko etuuden määrä edeltäviin työtuloihin, vai onko kyseessä vähimmäismääräisenä maksettava päiväraha.

Suomesta muuhun EY-lainsäädäntöä soveltavaan valtioon muuttava päivärahaetuuden saaja pidetään Suomessa vakuutettuna päivärahan maksukauden ajan, kun etuuden määrä perustuu edeltäviin työtuloihin. Tällainen päivärahan saaja rinnastetaan työntekijään asetusten 883/2004 ja 1408/71 lainvalintamääräyksiä sovellettaessa.

Lue lisää Suomesta muutosta.

Suomeen

Edellisen toimivaltaisen valtion tulee maksaa etuuskausi loppuun työntekijälle, itsenäiselle ammatinharjoittajalle, opiskelijalle ja heidän perheenjäsenelleen heidän muuttaessaan Suomeen.

Jos on epäselvää, minkä jäsenvaltion vastuulle asetuksen 883/2004 mukaan etuuden maksaminen kuuluu, ota yhteyttä Kansainvälisten asioiden osaamiskeskukseen (sähköpostiosoite KV-ASIAT).

Päivärahaetuuden maksamista voidaan jatkaa Suomesta, jos henkilö palaa Suomeen toisesta jäsenmaasta sen jälkeen, kun päivärahaetuuden maksaminen toimivaltaisen valtion lainsäädännön mukaan on päättynyt. Edellytyksenä on, että päivärahakautta Suomen lainsäädännön mukaan on jäljellä ja että päivärahaetuuden saamisen edellytykset muutoin täyttyvät.

1.2.7.1.4 Päivärahaetuuksien hakeminen

Päivärahaetuutta voi hakea suoraan toimivaltaisesta laitoksesta tai asuin- tai oleskelumaan laitos voi välittää hakemuksen toimivaltaiselle laitokselle.

Lue lisää E-lomakkeiden käytöstä (E 115–E 119 täyttöohjeet)

Muussa jäsenvaltiossa asuva vakuutettu

Käsittele toisessa jäsenmaassa asuvan Suomessa vakuutetun rahaetuushakemus samalla tavoin kuin myöntäessäsi päivärahaetuutta Suomessa asuvalle. Hanki puuttuvat tiedot vakuutetulle lähetettävällä hakemuslomakkeella. Jos asuin- tai oleskelupaikan laitos on toimittanut lomakkeen E 115, lomake katsotaan hakemukseksi. Ilmoita tekemästäsi etuuspäätöksestä asuinpaikan laitokselle lomakkeella E 117 ja hylkäävästä etuuspäätöksestä lisäksi lomakkeella E 118. Jos työkyvyttömyysaika

on lomakkeella E 115 tai sen liitteenä olevassa lääkärintodistuksessa alle sairauspäivärahan omavastuajan, voit tehdä hylkäävän päätöksen ilman, että pyydät vakuutettua täyttämään kansallisen hakemuslomakkeen.

Muussa jäsenvaltiossa vakuutettu Suomessa

Jos muussa EU-maassa vakuutettu, mutta Suomessa asuva tai oleskeleva hakee täällä rahaetuuksia, toimita toimivaltaiselle laitokselle lomake E 115.

1.2.7.1.5 Menettelyt työkyvyttömyyteen liittyvissä rahaetuuksissa

---

Asetuksen 987/2009 artiklassa 27 säädetään menettelyistä, joita vakuutetun, asuinjäsenvaltion laitoksen ja toimivaltaisen laitoksen on noudatettava silloin, kun työhön kykenemättömyyteen liittyviä rahaetuuksia haettaessa oleskelu- tai asuinjäsenvaltio on muu kuin toimivaltainen jäsenvaltio. Menettelyjä sovelletaan tarvittavin muutoksin, jos vakuutettu oleskelee muussa kuin toimivaltaisessa jäsenvaltiossa.

Kun Suomi on toimivaltainen valtio ja etuuden hakija asuu muussa jäsenmaassa, pyydä sairauspäiväraha- ja kuntoutusraahahakemuksissa tarvittavat lääketieteelliset lisäselvitykset pääsääntöisesti etuuden hakijalta. Huomaa, että lisäselvitysten pyytäminen suoraan asuin- tai oleskelupaikan laitokselta oikeuttaa laitoksen perimään lääkärinlausuntojen ja tutkimusten kustannukset.

Menettely, jota vakuutetun on noudatettava

Jos toimivaltaisen jäsenvaltion lainsäädäntö edellyttää lääkärintodistuksen esittämistä rahaetuuden saamiseksi, vakuutetun on pyydettävä asuinjäsenvaltion lääkäriä, joka määritteli hänen terveydentilansa, todistamaan työkyvyttömyyden ja sen keston. Vakuutetun on lähetettävä todistus toimivaltaiselle laitokselle toimivaltaisen jäsenvaltion lainsäädännössä säädetyn ajan kuluessa.

Jos asuinjäsenvaltiossa hoitoa antavat lääkärit eivät anna työkyvyttömyydestä todistuksia ja niitä vaaditaan toimivaltaisen jäsenvaltion lainsäädännössä, asianomaisen henkilön on käännyttävä asuinpaikan laitoksen puoleen. Asuinpaikan laitoksen on heti järjestettävä henkilön työkyvyttömyyden lääketieteellinen arviointi ja todistuksen laatiminen. Todistus toimitetaan toimivaltaiselle laitokselle viipymättä.

Työkyvyttömyystodistuksen toimittaminen ei vapauta vakuutettua täyttämästä kaikkia sovellettavassa lainsäädännössä säädettyjä velvoitteita, erityisesti työnantajaansa nähden. Työnantaja ja/tai toimivaltainen laitos voi tarvittaessa kehottaa työntekijää osallistumaan toimintaan, jonka tarkoituksena on edistää ja tukea hänen paluutaan työelämään. (Asetus 987/2009, 27 artikla kohta A)

Menettely, jota asuinjäsenvaltion on noudatettava

Jos toimivaltainen laitos pyytää, asuinpaikan laitos suorittaa tarpeelliset asianomaisen henkilön hallinnolliset tarkastukset tai lääkärintarkastukset soveltamansa lainsäädännön mukaisesti.

Asuinpaikan laitos toimittaa tarkastuksen tehneen lääkärin lausunnon erityisesti työhön kykenemättömyyden todennäköisestä kestosta viipymättä toimivaltaiselle laitokselle. (Asetus 987/2009, 27 artikla kohta B)

Menettely, jota toimivaltaisen valtion on noudatettava

Toimivaltaisella laitoksella säilyy oikeus teettää valitsemallaan lääkäriillä vakuutetun lääkärintarkastus.

Toimivaltainen laitos maksaa rahaetuudet suoraan asianomaiselle henkilölle ja ilmoittaa tästä tarvittaessa asuinpaikan laitokselle. Jos toimivaltainen laitos epäilee rahaetuudet, sen on ilmoitettava päätöksestään vakuutetulle ja samanaikaisesti myös asuinpaikan laitokselle.

Tarkastuksen tehneen lääkärin tai laitoksen lääketieteellisten havaintojen perusteella toisessa jäsenvaltiossa laaditussa vakuutetun työkyvyttömyyttä koskevassa todistuksessa olevat merkinnät ovat oikeudellisesti yhtä päteviä kuin toimivaltaisessa jäsenvaltiossa laadittu todistus. (Asetus 987/2009, 27 artikla kohta C)

Vastuu kustannuksista

Jos toimivaltainen laitos pyytää asuin- tai oleskelupaikan laitosta toimittamaan rahaetuuden ratkaisemisessa tarvittavat vakuutetun lääkärintutkimukset, asuin- tai oleskelupaikan laitos voi laskuttaa lääkärinlausunnosta ja tutkimuksista aiheutuneet kustannukset toimivaltaiselta laitokselta.

Jos toisessa jäsenvaltiossa asuva tai oleskeleva vakuutettu pyydetään tutkimuksiin toimivaltaiseen jäsenvaltioon, edellytyksenä on, ettei matkustaminen vaaranna vakuutetun terveyttä. Toimivaltainen valtio vastaa vakuutetun matka- ja asumiskustannuksista. (Asetus 987/2009, 87 artikla)

1.2.7.2 Sosiaaliturvasopimukset

Suomella on voimassa olevat sosiaaliturvasopimukset Chilen, Israelin, Kanadan (Quebec), Saksan, USA:n, Viron ja Australian kanssa. Lisäksi Pohjoismaiden kesken on solmittu sosiaaliturvasopimus.

Suhde EY-asetuksiin 883/2004 ja 1408/71

Jos kahden tai useamman EY-lainsäädäntöä soveltavan maan välillä solmittu sosiaaliturvasopimus koskee samoja henkilöitä ja samoja etuuksia kuin asetukset 883/2004 ja 1408/71, asetuksen määräykset syrjäyttävät sopimuksen määräykset. Tämän vuoksi Saksan ja Pohjoismaiden kanssa solmitut sopimukset ovat merkitykseltään hyvin rajoitettuja.

Lue lisää Suomen solmimista sosiaaliturvasopimuksista.

1.3 Suhde muihin etuuksiin

Vakuutetun saamat muut etuudet ja korvaukset vaikuttavat sairauspäivärahaan eri tavoin. Muu etuus tai korvaus voi estää sairauspäivärahan saamisen, jolloin sairauspäivärahaa ei voida myöntää tai se lakkautetaan muun etuuden alkamisesta lukien. Muu etuus tai korvaus voi olla ensisijainen. Tällöin sairauspäivärahaa

maksetaan vain muun etuuden tai korvauksen ylittävältä osalta. Sairauspäiväraha voi olla myös ensisijainen muuhun etuuteen nähden. Muuta etuutta maksetaan vain, jos sitä jää maksettavaksi, kun sairauspäivärahan määrä on ensin vähennetty. Sairauspäivärahan saaminen voi lisäksi estää muun etuuden saamisen, jolloin muuta etuutta ei myönnetä tai se lakkautetaan sairauspäivärahan myöntämisestä lukien.

Puolison saamat etuudet eivät vaikuta sairauspäivärahaan. Sairauspäiväraha voi vaikuttaa sen saajan puolison etuuksiin.

Jos sairauspäivärahasta vähennetään samalta ajalta kuukausittain maksettavaa muun lain mukaista etuutta, päivärahasta vähennetään arkipäivää kohti muun etuuden kuukausimäärän kahdeskymmenesviidesosa. Etuuden vähentämiseen liittyvä muutos koskee niitä ratkaisuja, joissa työkyvyttömyys alkaa 1.1.2018 tai sen jälkeen.

1.1.2020 Lukien

Jos sairauspäivärahasta vähennetään samalta ajalta työtaturman tai ammattitaudin johdosta maksettavaa muun lain mukaista etuutta, katso teknisestä ohjeesta, miten vähennettävä päiväkohtainen määrä uusissa alkavissa etuusjaksoissa muodostuu - Tekninen ohje.

Sairauspäivärahan suhde muihin etuuksiin säilyy pääsääntöisesti entisen kaltaisena. Katso tarkemmin 1.1.2020 voimaan tulleen lainmuutoksen vaikutukset Määrä ja Suhde muihin etuuksiin - eri ohjeenkohdista.

1.3.1 Työeläkelakien mukainen työkyvyttömyyseläke

Työeläkkeillä tarkoitetaan lakisääteisiä ansioeläkkeitä. Työntekijän eläkelain 3 §:ssä ([TyEL 395/2006 3 §](#)) on lueteltu yksityisten ja julkisten alojen työeläkelait, joiden perusteella maksetaan palvelussuhteeseen perustuvia eläkkeitä. Sairausvakuutuslaissa työeläkelaeilla tarkoitetaan lisäksi kansanedustajan eläkkeestä ja sopeutumisrahasta annettua lakia (329/1967) ja valtioneuvoston jäsenen oikeudesta eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä annettua lakia (870/1977). Työeläkelakien mukainen työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää täytenä tai osatyökyvyttömyyseläkkeenä (TyEL 395/2006 35 § 1 mom.).

Sairauspäiväraha on yleensä ensisijainen työeläkelain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen nähden. Täysi työkyvyttömyyseläke alkaa tällöin aikaisintaan sairauspäivärahan ensisijaisuusajan päättymistä seuraavan kuukauden alusta. Täysi työkyvyttömyyseläke voidaan kuitenkin joissakin tilanteissa myöntää ensisijaisuusaikaa soveltamatta, jolloin työkyvyttömyyseläke alkaa työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta. Osatyökyvyttömyyseläkkeen myöntämisessä ei sovelleta ensisijaisuusaikaa.

Täysi työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ja osatyökyvyttömyyseläke täyttä työkyvyttömyyseläkettä vastaavaksi vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä. (TyEL 395/2006 52 §)

1.1.2020 lukien ei muutoksia.

1.3.1.1 Täysi työkyvyttömyyseläke

Täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään toistaiseksi tai kuntoutustukena määräajaksi (TyEL395/2006 44 § 1 mom.).

1.1.2020 lukien ei muutoksia.

1.3.1.1.1 Ensisijaisuusaika

Kela vahvistaa sairauspäivärahan ensisijaisuusajan täyden työkyvyttömyyseläkkeen alkamisajankohdan määrittelyä varten (SVL 1224/2004 12 luku 3 §).

Ensisijaisuusaikana sairauspäiväraha on ensisijainen, eikä eläkettä vähennetä sairauspäivärahasta. Ensisijaisuusaikaa noudattaen myönnetty täysi työkyvyttömyyseläke alkaa pääsääntöisesti aina ensisijaisuusajan päättymistä välittömästi seuraavan kalenterikuukauden alusta. Ensisijaisuusaika on kalenteriaikaa ja se kuuluu, vaikka päivärahaa ei maksettaisi.

Ensisijaisuusaikaan sisältyy sairauspäivärahan enimmäisajan 150 ensimmäistä päivää ja sitä seuraavat viisi kalenterikuukautta. Ensisijaisuusaika päättyy kuitenkin jo neljännen kalenterikuukauden lopussa, jos päivärahaa yhtäjaksoisesti maksettaessa enimmäisaikakin päättyisi tällöin.

Ensisijaisuusaika vahvistetaan, kun enimmäisaikaan laskettavia päivärahopäiviä on ollut vähintään 150. Ilmoitus ensisijaisuusajasta lähetetään ohjelmallisesti Eläketurvakeskukselle, kun 150. suorituspäivä on kulunut. Eläketurvakeskus välittää tiedon edelleen asianomaiselle eläkelaitokselle.

Ensisijaisuusaikana vakuutetulla on oikeus täyteen sairauspäivärahaan, vaikka hänellä olisikin oikeus täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen. Ensisijaisuusajan jälkeen sairauspäivärahaa maksetaan vain siltä osin kuin se ylittää samalta ajalta maksettavan työkyvyttömyyseläkkeen määrän.

Ensisijaisuusaikaa ei vahvisteta

- jos vakuutettu on täyttänyt työntekijän eläkelain 11 §:ssä vakuutetun ikäluokalle säädetyn alimman vanhuuseläkeiän viimeistään 150. päivärahan suorituspäivänä.
- jos vakuutettu saa täyttä työkyvyttömyyseläkettä jo päivärahaa hakiessaan. Tällöin päivärahaa maksetaan vain siltä osin kuin se ylittää työkyvyttömyyseläkkeen määrän.
- jos päiväraha myönnetään työeläkelakien mukaisella työkyvyttömyyseläkkeellä ollessa tehdyn työn perusteella (SVL 1224/2004 8 luku 6 § 3 mom.). Tällöin työeläkelakien mukaista täyttä työkyvyttömyyseläkettä ei vähennetä päivärahasta. Huomaa, että tässä tilanteessa järjestelmä voi virheellisesti vahvistaa uuden ensisijaisuusajan, katso tarkemmat tiedot Teknisestä ohjeesta

Työeläkelaitos ottaa työkyvyttömyyseläkkeen alkamisaikaa määrättäessä huomioon sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa vastaavan ulkomailta maksettavan etuuden samalla tavoin kuin sairauspäivärahan, kuitenkin enintään sairausvakuutuslain mukaiseen enimmäissuoritusaikaan saakka. Selvitä tarvittaessa ulkomailta maksetun etuuden aika ja rekisteröi se Aikaisemmat suorituspäivät -toiminnolla.

1.3.1.1.2 Takautuva eläke ja sairauspäiväraha

Kelalla on oikeus periä takautuvasti ensisijaisuusaikaa noudattaen myönnetty työeläkelakien mukainen täysi työkyvyttömyyseläke maksettua sairauspäivärahaa vastaavalta osalta (SVL 1224/2004 12 luku 3 § 5 mom.). Työeläkelakien mukainen täysi työkyvyttömyyseläke on myönnetty ensisijaisuusaikaa noudattaen silloin, kun se alkaa välittömästi ensisijaisuusajan päättymistä seuraavan kuukauden alusta.

Jos vakuutetulle on myönnetty sairauspäivärahaa saman sairauden perusteella enimmäisajan jälkeen lisäpäiville vähintään 30 kalenteripäivän työssäolon perusteella (SVL 1224/2004 8 luku 9 § 5 mom.), työeläkelaitos voi tästä huolimatta myöntää täyden työkyvyttömyyseläkkeen takautuvasti ensisijaisuusajan päättymistä seuraavan kuukauden alusta lukien, jolloin työkyvyttömyyseläke peritään eläkelaitokselta regressinä myös lisäpäiviltä maksettua sairauspäivärahaa vastaavalta osalta. Työeläkelaitos katsoo näissä tilanteissa lyhytaikaiseksi (1-2 kuukautta) jääneen työhönpaluun työkokeiluksi ja myöntää eläkkeen myös tälle ajalle. Lue lisää yhteensovittamisesta Työeläke 1.7.2011 jälkeen ensisijaisuusaikaa soveltaen.

Valtion, kunnan tai evankelisluterilaisen kirkon palveluksessa oleva henkilö voi saada peruseläkkeen lisäksi lisäeläkettä, jos työ- tai virkasuhde on alkanut ennen vuotta 1993 ja jos palvelus jatkuu omaan henkilökohtaiseen eläkeikään saakka tai työkyvyttömyys alkaa virka- tai työsuhteen aikana. Kun takautuva eläke vähennetään päivärahasta, otetaan huomioon myös lisäeläkkeen osuus.

Muu julkisoikeudellinen lain tai eläkesäännön nojalla myönnetty työkyvyttömyyseläke otetaan sairauspäivärahassa huomioon soveltuvien osin samoin kuin valtion eläkelain mukainen eläke.

Takautuvasti ensisijaisuusaikaa noudattaen myönnetty yksityisten alojen työeläkelakien mukainen työkyvyttömyyseläke ja sen ajalle mahdollisesti myönnetty kuntoutuskorotus vähennetään päivärahasta. Päivärahasta ei kuitenkaan vähennetä:

- rekisteröityä tai rekisteröimätöntä lisäetua
- vapaaehtoiseen eläkejärjestelyyn perustuvaa eläkettä
- TyEL 395/2006 8 §:n mukaista luottamustoimen perusteella myönnettyä eläkettä.

Kunnallisen alan työehtosopimuksen mukaisesti eläkkeeseen johtaneissa tilanteissa työnantajan palkanmaksu voi muuttua takautuvan eläkemyönnön jälkeen. Tällöin perintä on normaalia takaisinperintää työnantajalta.

1.3.1.1.3 Työkyvyttömyyseläke ensisijaisuusaikaa soveltamatta

---

Vakuutettu voi hakea täyttä työeläkelakien mukaista työkyvyttömyyseläkettä suoraan hakematta ensin päivärahaa. Vakuutetulle voidaan tietyissä tilanteissa myöntää täysi työeläkelakien mukainen työkyvyttömyyseläke myös ensisijaisuusaikaa soveltamatta. Työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että vakuutetun työkyvyttömyys kestää yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan. Jos vakuutetulle on myönnetty työkyvyttömyyseläke ja hän sen jälkeen hakee sairauspäivärahaa, ensisijaisuusaikaa ei

vahvisteta. Tällöin sairauspäivärahaa maksetaan vain siltä osin kuin se ylittää samalta ajalta maksettavan eläkkeen määrän (SVL 1224/2004 12 luku 3 § 4 mom.).

Jos eläkehakemuksen vireille tullessa vakuutetulle on myönnetty työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan kohdistuvaa päivärahaa vähintään kuukauden ajaksi, mutta ensisijaisuusaikaa ei tällöin vielä ole vahvistettu, eläkelaitos ei yleensä tee päätöstä eläkkeen alkamisesta ennen kuin ensisijaisuusaika vahvistetaan.

Jos sairauspäiväraahakemus on vireillä eläkehakemuksen vireille tullessa, eläkelaitos odottaa eläkkeen hakemista seuraavan toisen kalenterikuukauden loppuun tietoa siitä, myönnetäänkö työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan kohdistuvaa päivärahaa vähintään kuukaudeksi.

Jos vakuutetun työkyvyttömyys ei ensisijaisuusajan vahvistamisen jälkeen ole yhtäjaksoista, ensisijaisuusaika ja enimmäisaika poikkeavat toisistaan. Näissä tilanteissa sairauspäiväraha voidaan maksaa enimmäisajan loppuun asti. Jos eläkettä ei ole myönnetty ensisijaisuusajan päättymistä seuraavan kuukauden alusta, eläke on nykyisen soveltamiskäytännön perusteella tullut myönnettyksi ensisijaisuusaikaa soveltamatta eläketapahtumaa seuraavan kuukauden alusta.

Täysi työkyvyttömyyseläke alkaa ensisijaisuusaikaa soveltamatta, jos

- eläkehakemus on tehty ennen kuin Kela on vahvistanut sairauspäivärahan ensisijaisuusajan ja eläkehakemuksen tekemistä seuraavan toisen kalenterikuukauden loppuun mennessä ei ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhtäjaksoisesti maksettavaa päivärahaa, joka kohdistuu eläkkeeseen oikeuttavan työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan, tai
- eläkkeeseen oikeuttavan työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan kohdistuva päiväraahakemus on hylätty eikä vakuutetulle ole myönnetty hylkäämisen jälkeiseen aikaan kohdistuvaa vähintään kuukauden ajalta yhtäjaksoisesti maksettavaa päivärahaa tai
- eläkkeeseen oikeuttava työkyvyttömyys alkaa sairauspäivärahan ensisijaisuusajan päättymisen jälkeen ja vakuutetulle on myönnetty työkyvyttömyyden jälkeiselle ajalle sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n 5 momentin mukaista sairauspäivärahaa lisäpäivinä tai
- eläkkeeseen oikeuttava työkyvyttömyys alkaa sairauspäivärahan ensisijaisuusajan vahvistamisen jälkeen uudelleen ja vakuutetun eläke on myönnetty eläketapahtumahetkeä seuraavan kuukauden alusta.

Jos täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään ensisijaisuusaikaa soveltamatta, takautuvasti myönnetystä eläkkeestä vähennetään samalta ajalta maksettu sairauspäiväraha. Työkyvyttömyyseläkettä maksetaan sairauspäivärahan määrän ylittävä osa. (TyEL 395/2006 43 § 3 mom.)

Ilmoita työeläkelaitokselle takautuvasti maksetun sairauspäivärahan määrä (asiakaskirje PRV03).

KEL-työkyvyttömyyseläke vähennetään samalle ajalle myönnetystä sairauspäivärahasta. Jos vakuutetulle ei ole maksettu KEL-työkyvyttömyyseläkettä eikä eläkehakemusta ole vireillä, ilmoita työeläkelaitokselle myönnetyn päivärahan kokonaismäärä.

Jos KEL-työkyvyttömyyseläkehakemus on vireillä, selvitä, onko sillä vaikutusta sairauspäivärahan ja työkyvyttömyyseläkkeiden yhteensovituksessa. Jos työeläkelakien mukainen työkyvyttömyyseläke on niin suuri, ettei KEL-työkyvyttömyyseläkettä jää maksettavaksi, ilmoita työeläkelaitokselle myös silloin myönnetyn sairauspäivärahan kokonaismäärä. Lue lisää kansaneläkkeen määrästä.

Jos vakuutetulle tulee maksettavaksi KEL-työkyvyttömyyseläkettä, ilmoita työeläkelaitokselle KEL-työkyvyttömyyseläkkeellä vähennetyn sairauspäivärahan määrä. Työeläkelaitos vähentää takautuvasta eläkkeestä tämän määrän. Jos myönnetyn sairauspäivärahan määrä on pienempi kuin työkyvyttömyyseläkkeet yhteensä, työeläkettä jää maksettavaksi KEL-työkyvyttömyyseläkkeellä vähennetyn päivärahan ylittävä osa. Jos sairauspäiväraha on suurempi tai yhtä suuri kuin työkyvyttömyyseläkkeet yhteensä, KEL-työkyvyttömyyseläkkeellä ei ole vaikutusta lopputulokseen, koska takautuvaa työeläkelakien mukaista työkyvyttömyyseläkettä ei jää maksettavaksi. Lue lisää yhteensovittamisesta: Työeläke ensisijaisuusaikaa soveltamatta.

Huomaa kuitenkin, että osatyökyvyttömyyseläkkeellä olevalle asiakkaalle kuntoutuksen johdosta tilapäisesti täytenä myönnetty kuntoutustuki kuntoutuskorotuksineen vähennetään sairauspäivärahasta siltä ajalta, kun sitä maksetaan sairauspäivärahan kanssa samalta ajalta. Tarkastelujakson aikaista osatyökyvyttömyyseläkettä ei huomioida näissä tilanteissa asiakkaan vuosituloon.

1.3.1.1.4 Uusi ensisijaisuusaika

Uusi ensisijaisuusaika voidaan vahvistaa vain, jos aikaisemman päättymisestä on kulunut kuusi kuukautta (SVL 1224/2004 12 luku 3 § 2 mom.). Myös uuden työkyvyttömyysjakson perusteella sairauspäivärahan enimmäisaikaan laskettavia päivärahopäiviä tulee olla vähintään 150 päivää. Ensisijaisuusaikaa ei kuitenkaan vahvisteta, jos vakuutetulle on myönnetty työkyvyttömyyseläke.

1.3.1.1.5 Kertasuoritukset

Työeläkelakien mukaisissa työkyvyttömyyseläkkeissä sovelletaan ensisijaisuusaikaa koskevia säännöksiä myös silloin, kun eläke maksetaan kertasuorituksena. Kertasuoritus lasketaan ajassa eteenpäin eläkepäätöksen antamisesta lukien. Takautuvasti myönnettävä eläke on kuukausieläkettä. ETK:n tulkinnan mukaan työeläkelaitokset eivät maksa takautuvaa kuukausieläkettä kertasuoritustilanteessa Kelalle johtuen työntekijän eläkelain kertasuoritusta koskevasta säännöksestä (TyEL 395/2006 114 §:n 4 momentti). Näin ollen kertasuoritustilanteessa takautuvaa eläkettä ei peritä Kelalle.

1.3.1.2 Osatyökyvyttömyyseläke

Osatyökyvyttömyyseläke alkaa eläketapahtumaa seuraavan kuukauden alusta (TyEL 395/2006 42 §). Osatyökyvyttömyyseläkkeen tai sitä vastaavaan muun kuin täyden työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisessä ei sovelleta ensisijaisuusaikaa (SVL 1224/2004 12 luku 4 §).

Sairauspäivärahan ja osatyökyvyttömyyseläkkeen keskinäiseen yhteensovitukseen vaikuttaa eläkkeen alkamisvuosi.

Osatyökyvyttömyyseläkettä ei vähennetä päivärahasta, jos osatyökyvyttömyyseläke tai sitä välittömästi edeltänyt täysi työkyvyttömyyseläke on alkanut ennen sen kalenterivuoden alkua, jota koskevat työtulot ovat sairauspäivärahan perusteena. Osatyökyvyttömyyseläkettä ei vähennetä sairauspäivärahasta myöskään silloin, kun päivärahan perusteena käytetään kuuden kuukauden tuloja ja ne ovat kokonaisuudessaan osatyökyvyttömyyseläkkeellä tai sitä välittömästi edeltäneellä täydellä kuntoutustuella oloajalta.

Jos osatyökyvyttömyyseläke on alkanut työtulovuonna tai sen jälkeen, osatyökyvyttömyyseläke vähennetään päivärahasta. Samoin se vähennetään päivärahasta, jos esitetyt kuuden kuukauden tulot ovat ajalta ennen osatyökyvyttömyyseläkkeen alkamista tai osatyökyvyttömyyseläke on alkanut kyseisenä kuuden kuukauden aikana.

Huomaa, että osatyökyvyttömyyseläkkeellä olevan sairauspäivärahan määrään laskennassa et voi käyttää Eläkeajan työtulo –kenttää.

Jos vakuutetun oikeus osatyökyvyttömyyseläkkeeseen on alkanut sinä verovuonna, jonka työtulot ovat normaalisti sairauspäivärahan määrän perusteena, sairauspäiväraha myönnetään tätä edeltävän verovuoden työtulojen perusteella edellyttäen, että ne ovat suuremmat kuin osatyökyvyttömyyseläkkeen alkamisvuoden työtulot. Vertailu tehdään ohjelmallisesti palkkakertoimella korottamattomien verotuksessa todettujen työtulojen kesken, jonka jälkeen tehdään palkkakerroinkorotus (SVL 1224/2004 11 luku 3 § 2 mom.)

Osatyökyvyttömyyseläke vähennetään päivärahasta eläkkeen alkamisvuodesta riippumatta, jos päiväraha määräytyy edeltävän etuuden perusteella.

Jos osatyökyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti ja samalta ajalta on maksettu sairauspäivärahaa, osatyökyvyttömyyseläkettä maksetaan vain siltä osin kuin sen määrä ylittää samalta ajalta maksetun päivärahan määrän (TyEL 395/2006 43 § 3 mom.).

Jos päivärahan maksaminen jatkuu vielä takautuvasti myönnetyn osatyökyvyttömyyseläkkeen maksun alkamisen jälkeiseltä ajalta, tarkista päiväraha eläkkeen maksun alkamisajankohdasta ja ilmoita eläkelaitokselle eläkkeen takautuvalta ajalta maksetun päivärahan tiedot.

1.1.2020 lukien

Osatyökyvyttömyyseläke alkaa eläketapahtumaa seuraavan kuukauden alusta (Tyel 395/2006 42 §). Osatyökyvyttömyyseläkkeen tai sitä vastaavaan muun kuin täyden työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisessä ei sovelleta ensisijaisuusaikaa (SVL 1224/2004 12 luku 4 §). Sairauspäivärahan ja osatyökyvyttömyyseläkkeen keskinäiseen yhteensovitukseen ja osatyökyvyttömyyseläkkeen huomioimiseen vuositulossa vaikuttaa eläkkeen alkamisajankohta ja sen maksamisen jatkuminen sairauspäivärahan kanssa samalta ajalta.

Osatyökyvyttömyyseläke vuositulossa

Osatyökyvyttömyyseläke huomioidaan vuosituloon, jos se on alkanut ennen tarkastelujakson alkamista tai tarkastelujaksolla ja sen maksaminen on myös päättynyt ennen sairauspäivärahaetusoikeuden alkamista. Osatyökyvyttömyyseläke huomioidaan vuosituloon myös silloin, kun se päättyy työkyvyttömyyden alkamista

edeltävän kuukauden aikana. Osatyökyvyttömyyseläke huomioidaan vuosituloon etuusperusteisena tulona.

Osatyökyvyttömyyseläkettä ei huomioida vuosituloon, jos se on alkanut ennen tarkastelujakson alkamista tai tarkastelujaksolla ja sen maksaminen jatkuu sairauspäivärahaetuuden kanssa samanaikaisesti. Osatyökyvyttömyyseläkettä ei myöskään vähennetä edellä mainitussa tilanteessa asiakkaan sairauspäivärahasta.

Jos asiakkaan osatyökyvyttömyyseläkkeen maksaminen päättyy sairauspäivärahakaudella, eikä sitä ole edellä mainitulla tavalla huomioitu asiakkaan vuositulossa, päivärahän vuositulo tarkistetaan eläkkeen päättymisajankohtaa seuraavasta päivästä lukien ja osatyökyvyttömyyseläke huomioidaan alkuperäisen tarkastelujakson ajalta vakuutetun vuosituloon.

Huomaa, että jos osatyökyvyttömyyseläkkeen maksaminen on osalta tarkastelujakson aikaa ollut työskentelyn johdosta tilapäisesti keskeytyksissä tai korottunut kuntoutuksen ajalta täydeksi, osatyökyvyttömyyseläkkeen ei katsota päättyneen. Eläkkeen maksaminen katsotaan näissä tilanteissa vain keskeytyneen tai korottuneen tilapäisesti eikä tarkastelujakson aikaista osatyökyvyttömyyseläkettä edelleenkään huomioida asiakkaan vuosituloon. Vuosituloon huomioidaan kuitenkin tarkastelujaksolla kuntoutuksen ajalle täydeksi korottunut kuntoutustuki kuntoutuskorotuksineen ja eläkkeen aikaisen työskentelyn ajalta maksettu palkka maksupäivän mukaisesti.

Osatyökyvyttömyyseläkkeellä olevalle asiakkaalle kuntoutuksen johdosta tilapäisesti täytenä myönnetty kuntoutustuki kuntoutuskorotuksineen vähennetään sairauspäivärahasta siltä ajalta, kun sitä maksetaan sairauspäivärahan kanssa samalta ajalta. Osatyökyvyttömyyseläkettä ei kuitenkaan huomioida näissä tilanteissa asiakkaan vuosituloon.

Esimerkki

Asiakas on sairastunut työkokeilun aikana ja sairauspäivärahaa haetaan ajalta 3.4.2023 - 30.6.2023. Sairauspäivärahan tarkastelujakso on 1.3.2022 – 29.2.2023. Tarkastelujakson aikana asiakas on saanut osatyökyvyttömyyseläkettä 1.3.- 30.11.2022 ja täyttä kuntoutustukea kuntoutuskorotuksineen eläkeyhtiön tukeman työkokeilun ajalta 1.12.2022 – 30.4.2023. Osatyökyvyttömyyseläkkeen maksaminen on jatkunut 1.5.2023 lukien.

Asiakkaan kuntoutustoimenpiteen keskeytyessä osatyökyvyttömyyseläkkeen tulkitaan jatkuneen koko sairausloman ajan. Osatyökyvyttömyyseläkettä ei huomioida vuosituloon ajalta 1.3.-30.11.2022 eikä vähennetä sairauspäivärahasta. Tarkastelujakson aikainen täysi kuntoutustuki kuntoutuskorotuksineen ajalta 1.12.2022 – 29.2.2023 huomioidaan sitä vastoin asiakkaan vuosituloon ja vähennetään sairauspäivärahasta 30.4.2023 saakka.

Tekninen ohje - poikkeuksellinen vuositulo

Osatyökyvyttömyyseläkkeen vähentäminen sairauspäivärahaetuudesta

Osatyökyvyttömyyseläke vähennetään sairauspäivärahaetuudesta silloin, kun osatyökyvyttömyyseläke alkaa sen tarkastelujakson jälkeen, jolta ajalta asiakkaan vuositulo on laskettu ja se myönnetään sairauspäivärahan kanssa samalle ajalle.

Jos osatyökyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti tarkastelujakson jälkeisestä ajankohdasta lukien sairauspäivärahaetuuden kanssa samalle ajalle, jolta asiakkaalle on maksettu sairauspäivärahaetuutta, eläkettä ei vähennetä sairauspäivärahaetuudesta takautuvalta ajalta, vaan osatyökyvyttömyyseläkettä maksetaan vain siltä osin kuin sen määrä ylittää samalta ajalta maksetun päivärahan määrän (Tyel 395/2006 43 § 4 mom.).

Ilmoita näissä tilanteissa eläkelaitokselle takautuvalta ajalta maksetun päivärahan tiedot eläkkeen maksamista varten. Jos päivärahan maksaminen jatkuu vielä takautuvan maksun jälkeiselle ajalle, sairauspäivärahaetuus tarkistetaan eläkkeen säännöllisen maksamisen alkamisesta lukien ja osatyökyvyttömyyseläke vähennetään sairauspäivärahasta kyseisestä ajankohdasta lukien.

Jos sen sijaan osatyökyvyttömyyseläke myönnetään asiakkaalle takautuvasti alkamaan jo tarkastelujaksolla ja sen maksaminen edelleen jatkuu sairauspäivärahan kanssa samanaikaisesti, ei myönnetyllä osatyökyvyttömyyseläkkeellä ole vaikutusta asiakkaan vuosituloon, eikä sitä vähennetä sairauspäivärahasta.

Vaikka asiakkaalla on edellä mainitussa tilanteessa edelleen oikeus saman suuruiseen sairauspäivärahan määrään, ilmoitetaan näissäkin tilanteissa takautuvan sairauspäivärahan määrää Tyel 43 § 4 mom. velvoittamana eläkelaitokselle (PRV 03) huomioitavaksi takautuvan ajan eläkkeen maksamisessa.

Tekninen ohje -osatyökyvyttömyyseläke.

Katso esimerkit:

- Sairauspäivärahajaksolla alkanut osatyökyvyttömyyseläke
- Sairauspäivärahajaksolla takautuvasti alkanut osatyökyvyttömyyseläke
- Tarkastelujakson ja sairauspäivärahaetuuden aikainen osatyökyvyttömyyseläke
- Takautuva tarkastelujakson ja sairauspäivärahaetuuden aikainen osatyökyvyttömyyseläke
- Tarkastelujaksolla päättynyt osakuntoutustuki
- Tarkastelujaksolla päättyneeseen osakuntoutustukeen takautuvasti jatkoa
- Sairauspäivärahakaudella päättynyt osakuntoutustuki
- Sairauspäivärahakaudella päättyneeseen osakuntoutustukeen takautuvasti jatkoa
- Sairauspäivärahaetuuden aikaisen osatyökyvyttömyyseläkkeen maksaminen keskeytyksissä

1.3.1.2.1 Osatyökyvyttömyyseläke täydeksi

Jos osatyökyvyttömyyseläkettä saavan henkilön työkyky muuttuu siten, että hänellä on oikeus saada täyttä työkyvyttömyyseläkettä, ja muutoksen voidaan arvioida kestävän vähintään vuoden ajan, osatyökyvyttömyyseläke muutetaan täydeksi työkyvyttömyyseläkkeeksi. (TyEL 395/2006 48 § 2 mom.). Tässä tilanteessa täyden työkyvyttömyyseläkkeen alkamiseen sovelletaan samoja TyEL 395/2006 41 §:n säännöksiä kuin silloin, kun täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään ilman edeltävää osatyökyvyttömyyseläkettä. Täysi työkyvyttömyyseläke voi alkaa sairauspäivärahan ensisijaisuusajan jälkeen tai se voi alkaa työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta ilman ensisijaisuusaikaa.

Kun osatyökyvyttömyyseläke muuttuu täydeksi työkyvyttömyyseläkkeeksi ja sovelletaan ensisijaisuusaikaa, täysi työkyvyttömyyseläke alkaa sairauspäivärahan

ensisijaisuusajan päättymistä seuraavan kuukauden alusta. Osatyökyvyttömyyseläkettä maksetaan täyden työkyvyttömyyseläkkeen alkamiseen saakka.

Muutos tädeksi työkyvyttömyyseläkkeeksi tapahtuu kuitenkin työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta, eikä ensisijaisuusaikaa sovelleta, jos

- eläkehakemus on tehty ennen kuin Kela on vahvistanut sairauspäivärahan ensisijaisuusajan ja eläkehakemuksen tekemistä seuraavan toisen kalenterikuukauden loppuun mennessä ei ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhtäjaksoisesti maksettavaa päivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan,
- työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan kohdistuva päiväraha-hakemus on hylätty eikä vakuutetulle ole myönnetty hylkäämisen jälkeiseen aikaan kohdistuvaa vähintään kuukauden ajalta yhtäjaksoisesti maksettavaa päivärahaa (TyEL 395/2006 41 §) tai
- työkyvyttömyys alkaa sairauspäivärahan ensisijaisuusajan päättymisen jälkeen ja työntekijälle on myönnetty työkyvyttömyyden jälkeiselle ajalle sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n 5 momentin mukaista sairauspäivärahaa.

Jos päiväraha-oikeus jatkuu yhtäjaksoisena ensisijaisuusajan jälkeen, osatyökyvyttömyyseläkkeen yhteensovitus säilyy ennallaan. Jos osatyökyvyttömyyseläke on alkanut ennen työtulovuotta tai kuuden kuukauden tulot ovat kokonaan osatyökyvyttömyyseläkkeellä oloajalta, osatyökyvyttömyyseläkettä ei vähennetä päivärahasta.

Jos täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti ensisijaisuusajan jälkeen ja samalle ajalle on myönnetty päivärahaa, työeläkelaitos maksaa täyden työkyvyttömyyseläkkeen ja osatyökyvyttömyyseläkkeen erotuksen regressinä Kelalle. Tarkista päiväraha täyden työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisaikajankohdasta.

Jos osatyökyvyttömyyseläke muuttuu tädeksi siten, ettei ensisijaisuusaikaa sovelleta, työkyvyttömyyseläkettä maksetaan päivärahan määrän ylittävä osa.

1.1.2020 lukien

Jos tarkastelujakson aikainen ja vuositulossa huomioimatta jätetty osatyökyvyttömyyseläke muuttuu tädeksi työkyvyttömyyseläkkeeksi ensisijaisuusaikaa soveltaen ja samalle ajalle on myönnetty sairauspäivärahaa, päiväraha tarkistetaan täyden työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisaikajankohdasta lukien ja sairauspäivärahasta vähennetään täyden työkyvyttömyyseläkkeen määrä. Tarkistuksen yhteydessä asiakkaan tarkastelujaksolle myönnetty osatyökyvyttömyyseläke huomioidaan vuositulossa. Takautuvassa tilanteessa työeläkelaitos maksaa täyden työkyvyttömyyseläkkeen ja osatyökyvyttömyyseläkkeen erotuksen regressinä Kelalle. Jos liikamaksua jää vielä regressin jälkeen jäljelle, se peritään asiakkaalta itseltään.

Jos tarkastelujakson aikainen ja vuositulossa huomioimatta jätetty osatyökyvyttömyyseläke muuttuu tädeksi työkyvyttömyyseläkkeeksi ensisijaisuusaikaa soveltamatta, päiväraha tarkistetaan täyden työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisaikajankohdasta lukien ja asiakkaan tarkastelujaksolle myönnetty osatyökyvyttömyyseläke huomioidaan vuositulossa. Takautuvalta ajalta täyttä työkyvyttömyyseläkettä ei vähennetä sairauspäivärahasta, vaan työeläkelaitokselle ilmoitetaan uuden päätöksen (osatyökyvyttömyyseläke huomioitu vuosituloon) mukaisesti takautuvasti maksetun sairauspäivärahan määrä (asiakaskirje PRV03).

Jos päivärahan maksaminen jatkuu vielä täyden työkyvyttömyyseläkkeen takautuvan maksun jälkeiselle ajalle, täysi työkyvyttömyyseläke vähennetään sairauspäivärahasta kyseisestä ajankohdasta lukien.

Tekninen ohje - poikkeuksellinen vuositulo

Esimerkit:

- Osatyökyvyttömyyseläke muuttuu sairauspäivärahajaksolla täydeksi työkyvyttömyyseläkkeeksi ensisijaisuusaikaa soveltaen
- Osatyökyvyttömyyseläke muuttuu sairauspäivärahajaksolla täydeksi ensisijaisuusaikaa soveltaen ja samanaikainen KEL:n tk-eläke
- Osatyökyvyttömyyseläke muuttuu sairauspäivärahajaksolla takautuvasti täydeksi Tyel:n työkyvyttömyyseläkkeeksi ensisijaisuusaikaa soveltaen
- Osatyökyvyttömyyseläke muuttuu täydeksi Tyel:n työkyvyttömyyseläkkeeksi ensisijaisuusaikaa soveltamatta sairauspäivärahajaksolla
- Osatyökyvyttömyyseläke muuttuu täydeksi Tyel:n työkyvyttömyyseläkkeeksi ensisijaisuusaikaa soveltamatta sairauspäivärahajaksolla ja samanaikainen KEL:n eläke
- Osatyökyvyttömyyseläke muuttuu takautuvasti täydeksi Tyel:n työkyvyttömyyseläkkeeksi ensisijaisuusaikaa soveltamatta sairauspäivärahajaksolla
- Osatyökyvyttömyyseläke takautuvasti täydeksi Tyel:n työkyvyttömyyseläkkeeksi ensisijaisuusaikaa soveltamatta sairauspäivärahajaksolla ja samanaikainen KEL:n eläke

1.3.1.3 Työuraeläke

Työeläkelakien mukainen työuraeläke voidaan myöntää henkilölle, joka on täyttänyt 63 vuotta, jos hänellä on vähintään 38 vuoden työura rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavassa työssä. Lisäksi edellytetään, että henkilön työkyky on sairauden, vian tai vamman vuoksi heikentynyt ja työssä jatkamisen mahdollisuudet ovat raskaan työuran ja sairauden vuoksi heikentyneet. Työuraeläke on työkyvyttömyyseläke, mutta työkyvyttömyyden kriteerit ovat lievemmat kuin täydessä työkyvyttömyyseläkkeessä. Työuraeläkettä ei ole kansaneläkejärjestelmässä.

Työuraeläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä. Sen vuoksi työuraeläkettä aletaan myöntää aikaisintaan 1.2.2018 lukien, jolloin v. 1955 syntyneiden alin vanhuuseläkeikä ylittää 63 vuotta.

Työuraeläke alkaa aikaisintaan eläkkeen hakemista seuraavan kuukauden alusta. Sairauspäivärahan ensisijaisuusaikaa koskevia säännöksiä ei sovelleta työuraeläkkeeseen. Jos vakuutetulle myönnetään takautuvasti työuraeläke samalle ajalle, jolta hänelle on maksettu sairauspäivärahaa, työuraeläke vähennetään sairauspäivärahasta (SVL 122472004 12 luku 2 §). Kelalla on oikeus periä takautuvasti maksettu työuraeläke maksettua sairauspäivärahaa vastaavalta osalta.

Työuraeläkkeen saajaan sovelletaan eläkkeensaajan päivärahaa koskevia säännöksiä. (SVL 1224/2004 8 luku 6 § 3 mom.).

Jos työuraeläkettä saava 68 vuotta nuorempi vakuutettu on eläkkeelle siirtymisen jälkeen työssä ja tulee työkyvyttömäksi työhön, jota hän eläkkeellä ollessaan välittömästi ennen työkyvyttömyyden alkamista on tehnyt, hänellä on oikeus

sairauspäivärahaan. Vakuutetun tavallisena työnä pidetään sitä työtä, jota hän on tehnyt eläkkeellä ollessaan. Päivärahan myöntäminen edellyttää, että vakuutettu on tosiasiallisesti tehnyt työtä eläkkeellä ollessaan välittömästi ennen työkyvyttömyyden alkamista. Jos työsuhde on päätynyt ennen kuin työkyvyttömyys alkaa, vakuutetun ei voida katsoa tulleen työkyvyttömäksi tekemäänsä työhön. Kyse on silloin muusta sairastumisesta.

Päivärahaa voidaan myöntää niin kauan kuin vakuutettu katsotaan sairausvakuutuslain tarkoittamalla tavalla työkyvyttömäksi, kuitenkin enintään 300 arkipäivältä. Päivärahan määrä lasketaan eläkkeelläoloaikana ansaittujen tulojen perusteella noudattaen soveltuvin osin SVL 11 luvun säännöksiä. Esimerkiksi ammatinvaihtumista koskevia säännöksiä tai SVL 11 luvun 4 §:n 5 momentin säännöksiä ei sovelleta eläkkeensaajan tulojen arviointiin. Työuraeläkettä ei vähennetä eläkkeensaajan päivärahasta.

1.1.2020 lukien

Työuraeläkkeellä olevalla päivärahan vuositulo määräytyy vain eläkkeellä oloaikaisen palkka- ja yrittäjätulon (YEL/MYEL-työtulo) perusteella, noudattaen soveltuvin osin SVL 11 luvun säännöksiä. Työuraeläkettä saavan vuosituloon ei huomioida palkka- ja yrittäjätulon lisäksi muita tarkastelujakson aikaisia tuloja. Jos asiakas on jäänyt työuraeläkkeelle ennen tarkastelujakson alkamista, voidaan vuosituloon huomioida palkka- ja yrittäjätulot koko 12 kuukauden tarkastelujakson ajalta. Jos hän on jäänyt eläkkeelle 12 kuukauden tarkastelujakson aikana, huomioidaan vuosituloon palkka- ja yrittäjätulot vain tarkastelujakson aikaiselta eläkkeellä oloajalta.

Jos eläkkeellä olevan asiakkaan oikeus sairauspäivärahaetuuteen katkeaa, mutta hän tulee uudelleen oikeutetuksi sairauspäivärahaetuuteen viimeistään 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jolta viimeksi maksettiin eläkeajan vuosituloon perustuvaa sairaus- tai osasairauspäivärahaa, määräytyy uusi sairauspäivärahaetus (sairaus- ja osasairauspäiväraha) vähintään saman eläkeajan vuositulon perusteella kuin edellisellä sairauspäivärahaetusjaksolla. Vertailu tehdään edeltävän sairauspäivärahaetusjakson viimeisen maksupäivän perusteena olleen eläkeajan vuositulon ja uuden työkyvyttömyyshetken mukaisen tarkastelujakson ajalta lasketun eläkeajan vuositulon kesken. Edellä mainitussa tilanteessa päivärahan määrä perustuu aina vähintään edeltävän sairauspäivärahaetusjakson eläkeajan vuosituloon.

Työuraeläkkeellä olevalle, jolle syntyy työskentelyn perusteella oikeus sairauspäivärahaan, maksetaan päiväraha vähimmäismääräisenä, jos se muutoin vuositulon perusteella jäisi vähimmäismääräistä pienemmäksi. Sairauspäiväraha voi kuitenkin jäädä tosiasiallisesti laissa säädettyä vähimmäismäärää pienemmäksi silloin, kun sairauspäivärahasta vähennetään muu, samalta ajalta saman työkyvyttömyyden perusteella maksettava etuus. Työuraeläkettä ei vähennetä sairauspäivärahasta.

Tallenna eläkeajan vuositulo etuusjärjestelmään poikkeuksellisenä vuositulona. Ks. Tekninen ohje - poikkeuksellinen vuositulo.

1.3.2 Kansaneläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke

KEL-työkyvyttömyyseläkkeeseen on oikeus 16–64-vuotiaalla vakuutetulla, joka on sairauden, vian tai vamman takia kykenemätön tekemään tavallista työtään tai muuta

siihen verrattavaa työtä, jota on pidettävä hänen ikänsä, ammattitaitonsa sekä muut seikat huomioon ottaen hänelle sopivana ja kohtuullisen toimeentulon turvaavana (KEL 568/2008 12 §). Työkyvyttömyyseläke myönnetään toistaiseksi tai kuntoutustukena määräajaksi.

Alle 20-vuotiaalle työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää sen jälkeen, kun on selvitetty, ettei hänellä ole mahdollisuuksia ammatilliseen kuntoutukseen.

60 vuotta täyttäneen työkyvyttömyyseläkeoikeutta arvioitaessa painotetaan työkyvyttömyyden ammatillista luonnetta.

KEL:n työkyvyttömyyseläke myönnetään aina pysyvästi sokealle tai liikuntakyvyttömälle henkilölle.

1.1.2020 lukien

Jos vakuutettu on saanut enimmäisajan sairauspäivärahaa ja siirtynyt sen jälkeen täydelle työkyvyttömyyseläkkeelle, hänellä ei pääsääntöisesti ole oikeutta päivärahaan.

KEL 12 §:n 1 momentin mukaista työkyvyttömyyseläkettä saavalla voi kuitenkin olla oikeus sairauspäivärahaan siinä tapauksessa, että hän on alle 68-vuotias ja tulee työkyvyttömäksi työhön, jota hän eläkkeellä ollessaan välittömästi ennen työkyvyttömyyden alkamista on tehnyt (SVL 1224/2004 8 luku 6 § 3 mom.). Ks. [Työkyvyttömyyseläkkeellä olevan oikeus sairauspäivärahaan](#).

KEL 12 §:n 4 mom. mukaisella, sokeuden tai liikuntakyvyttömyyden perusteella myönnetyllä työkyvyttömyyseläkkeellä olevaan ei sovelleta eläkkeellä olevan vuositulo, vaan vuositulo määräytyy normaaliin tapaan. KEL 12 §:n 4 mom. mukaista työkyvyttömyyseläkettä ei kuitenkaan huomioida vakuutetutun vuositulossa, eikä sitä vähennetä sairauspäivärahasta (SVL 1224/2004 12 luku 2 §).

1.3.2.1 KEL-työkyvyttömyyseläkkeen alkaminen

KEL:n mukainen työkyvyttömyyseläke myönnetään pääsääntöisesti siitä alkaen, kun sairauspäivärahan enimmäisaika on tullut täyteen. Jos vakuutetulla ei ole ollut oikeutta saada sairauspäivärahaa, oikeus KEL:n työkyvyttömyyseläkkeeseen voi alkaa yleensä vasta, kun päivärahan enimmäisaikaa vastaava aika on päättynyt. Laskennallinen enimmäisaika määritetään, jos päivärahaa ei ole haettu tai hakemus on hylätty eikä vakuutetulle ole myönnetty työeläkelakien mukaista työkyvyttömyyseläkettä.

Jos vakuutetulle on myönnetty työeläkelakien mukainen työkyvyttömyyseläke, KEL:n työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää samasta ajankohdasta. Työeläkelakien mukainen työkyvyttömyyseläke voi olla myös osatyökyvyttömyyseläke tai se on voitu maksaa kertasuorituksena. Tällöin ei tarvitse selvittää laskennallista enimmäisaikaa.

1.3.2.1.1 Enimmäisajan jälkeen

KEL:n mukainen työkyvyttömyyseläke alkaa yleensä aikaisintaan sairauspäivärahaoikeuden päättymistä seuraavan kuukauden alusta (KEL 568/2007 15 §).

1.3.2.1.2 Laskennallisen enimmäisajan jälkeen

Työkyvyttömyyseläkettä edeltää yleensä sairauspäivärahakausi. Jos vakuutettu ei kuitenkaan ole hakenut sairauspäivärahaa tai hänen hakemuksensa on hylätty sen vuoksi, että häntä on pidetty työkykyisenä (SVL 1224/2004 8 luku 4 §) eikä hänelle ole aiemmin myönnetty sairauspäivärahaa enimmäisaikaan saakka, KEL:n työkyvyttömyyseläkettä varten vahvistetaan ns. laskennallinen enimmäisaika. Oikeus KEL:n mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen alkaa, kun sairauspäivärahan enimmäisaikaa vastaava aika on päättynyt.

Lue lisää alkamisajasta.

Laskennallinen sairauspäivärahan enimmäisaika määritellään sen työkyvyttömyyden alkamisen mukaan, jonka perusteella eläkettä on haettu. Laskennallinen enimmäisaika määritellään samoilla säännöillä kuin, jos työkyvyttömyyden perusteella olisi haettu päivärahaa. Aikaisemmat päivärahapäivät otetaan huomioon normaalisti.

Pyydä tarvittaessa asiantuntijalääkärin arvio työkyvyttömyyden alkamisajan määrittämiseksi. Pyydetessä ilmoita Työkyvyttömyyseläkkeiden ratkaisukeskukselle laskennallinen enimmäisaika työkyvyttömyyseläkettä varten.

1.3.2.1.3 Ilman laskennallista enimmäisaikaa

Laskennallista sairauspäivärahakautta ei edellytetä silloin, kun

- eläkkeen hakijalle on myönnetty työeläkelakien mukainen työkyvyttömyyseläke
- työkyvyttömyys on alkanut ennen 15 vuoden ikää
- 16 vuotta täyttäneellä ei selvitysten perusteella ole mahdollisuuksia ammatilliseen kuntoutukseen tai kuntoutus keskeytyy sairauden vuoksi tai päättyy tuloksettomana
- hakija on täyttänyt työeläkelakien mukaisen vanhuuseläkkeen alaikärajan ja saa vanhuuseläkettä työeläkelakien perusteella.

Yhtenevästi työeläkkeen kanssa

Jos vakuutetulle on myönnetty työeläkelakien mukainen työkyvyttömyyseläke, kansaneläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää samasta ajankohdasta. Työeläke voi olla täysi työkyvyttömyyseläke, osatyökyvyttömyyseläke tai kertasuoritettava eläke. Kansaneläkettä ei kuitenkaan ilman erityistä syytä makseta pitemmältä kuin kuuden kuukauden ajalta ennen etuuden hakemista.

Nuoren työkyvyttömyyseläke

Jos vakuutettu on tullut työkyvyttömäksi jo ennen kuin hän on täyttänyt 15 vuotta eikä hänellä selvitysten perusteella katsota olevan mahdollisuuksia ammatilliseen kuntoutukseen, voidaan KEL:n mukainen työkyvyttömyyseläke myöntää ilman laskennallista päivärahakautta 16 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta lukien.

Alle 20-vuotiaalle työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää vasta sen jälkeen, kun hänen mahdollisuutensa ammatilliseen kuntoutukseen on selvitetty. Jos ammatillinen

kuntoutus jatkuu nuoren täyttäessä 20 vuotta, työkyvyttömyyseläkettä ei makseta ennen kuntoutuksen tai kuntoutusrahan maksamisen päättymistä (KEL 568/2007 3 luku 16 §).

Vanhuuseläke työeläkejärjestelmästä

Työeläkelakien mukaisen vanhuuseläkkeen alaikärajan täyttäneelle henkilölle voidaan myöntää kansaneläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta, kuitenkin aikaisintaan siitä lukien, kun hänelle on myönnetty työeläkelakien mukainen vanhuuseläke (KEL 15 § 4 mom.).

1.3.2.1.4 Takautuva KEL-työkyvyttömyyseläke ja sairauspäiväraha

---

Sairauspäivärahan kanssa samalle ajalle takautuvasti myönnetty KEL - työkyvyttömyyseläke vähennetään sairauspäivärahasta. Työkyvyttömyyseläke peritään regressinä maksetun sairauspäivärahan määrään saakka. Regressiperintä koskee myös tilanteita, joissa sairauspäiväraha maksetaan työnantajalle. Kansaneläkkeen lapsikorotusta ei sitä vastoin peritä regressinä. (KEL 568/2007 70 §)

Sokeuden ja liikuntakyvyttömyyden perusteella myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä ei vähennetä sairauspäivärahasta (SVL 1224/2004 12 luku 2 §).

1.1.2020 lukien ei muutoksia.

1.3.3 Työkyvyttömyyseläkkeellä olevan oikeus sairauspäivärahaan

---

Jos asiakas on saanut enimmäisajan sairauspäivärahaa ja siirtynyt sen jälkeen täydelle työkyvyttömyyseläkkeelle, hänellä ei pääsääntöisesti ole oikeutta päivärahaan.

KEL 12 §:n 1 momentin mukaista työkyvyttömyyseläkettä tai työeläkelakien mukaista täyttä työkyvyttömyyseläkettä saavalla voi kuitenkin olla oikeus sairauspäivärahaan siinä tapauksessa, että hän on alle 68-vuotias ja tulee työkyvyttömäksi työhön, jota hän eläkkeellä ollessaan välittömästi ennen työkyvyttömyyden alkamista on tehnyt (SVL 1224/2004 8 luku 6 § 3 mom.).

Asiakas voi saada sairauspäivärahaa saman sairauden perusteella vasta kun hän on ollut työssä yhtäjaksoisesti 12 kuukauden ajan eläkkeellä ollessaan. Työ voi olla samaa työtä, jota hän teki ennen eläkkeelle jäämistä tai muuta työtä. Jos kysymyksessä on uusi sairaus, oikeus päivärahaan voi alkaa jo aikaisemmin. Työkyvyttömyyttä arvioidaan siihen työhön, jota asiakas on eläkkeellä oloaikanaan viimeksi tehnyt. Eläkkeellä ollessa työskentelyn aika rinnastetaan työkykyisyysaikaan (SVL 1224/2004 8 luku 9 § 3 mom.).

Asiakkaan tavallisena työnä pidetään sitä työtä, jota hän on tehnyt eläkkeellä ollessaan. Päivärahan myöntäminen edellyttää, että hän on tosiasiallisesti tehnyt työtä eläkkeellä ollessaan välittömästi ennen työkyvyttömyyden alkamista. Jos työsuhte on päättynyt ennen kuin työkyvyttömyys alkaa, asiakkaan ei voida katsoa tulleen työkyvyttömäksi tekemäänsä työhön. Kyse on silloin muusta sairastumisesta.

Päivärahaa voidaan myöntää niin kauan kuin vakuutettu katsotaan sairausvakuutuslain tarkoittamalla tavalla työkyvyttömäksi, kuitenkin enintään 300 arkipäivältä. Päivärahan määrä lasketaan eläkkeelläoloaikana ansaittujen tulojen perusteella noudattaen soveltuvin osin SVL 11 luvun säännöksiä. Esimerkiksi ammatinvaihtumista koskevia säännöksiä tai SVL 11 luvun 4 §:n 5 momentin säännöksiä ei sovelleta eläkkeensaajan tulojen arviointiin. Työkyvyttömyyseläkettä ei vähennetä eläkkeensaajan päivärahasta.

Sokeuden tai liikuntakyvyttömyyden perusteella työkyvyttömyyseläkkeellä olevalla on oikeus sairauspäivärahaan, jos hän on sairauden aiheuttaman työkyvyttömyyden vuoksi estynyt tekemästä tavallista työtään. Työkyvyttömyyseläke ei vaikuta sairauspäiväraha-oikeuteen eikä sitä vähennetä sairauspäivärahasta. (SVL 1224/2004 12 luku 2 §)

Lepäämässä oleva työkyvyttömyyseläke

KEL:n mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen ja työeläkelakien mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen voi jättää lepäämään työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämiseksi annetun lain (738/2009) perusteella. Säännökset koskevat työeläkelakien mukaista täyttä sekä osatyökyvyttömyyseläkettä. Lepäämään voidaan jättää toistaiseksi myönnetty työkyvyttömyyseläke, samoin kuin määräaikainen kuntoutustuki. Laki on määräaikainen ja se on voimassa vuoden 2020 loppuun saakka (87/2016).

Eläkkeen lepäämään jättäminen tarkoittaa, että eläkkeen maksu keskeytetään, jos kansaneläkelain tai työeläkelain mukaista työkyvyttömyyseläkettä saava ansaitsee työssä enemmän kuin 784,52 euroa kuukaudessa (v. 2019). Työeläkkeissä ansaintaraja voi olla myös 784,52 euroa korkeampi. Jos täyttä työkyvyttömyyseläkettä saavan työansiot ovat yli 40 % tai osatyökyvyttömyyseläkettä saavan työansiot yli 60 % työkyvyttömyyseläkkeen alkamista edeltäneestä vakiintuneesta keskiansiosta, eläke jätetään lepäämään. Eläke jätetään lepäämään eläkkeensaajan ilmoituksesta tai eläkelaitoksen aloitteesta. Eläkkeen keskeytysaika on myös eläkkeellä oloaika.

Eläkkeen lepäämään jättämistä koskevat säännökset eivät koske KEL 12 §:n 4 momentin perusteella pysyvän sokeuden tai liikuntakyvyttömyyden perusteella eläkettä saavia. He voivat eläkkeensä ohella saada ansiotuloa ilman ansaintarajaa.

Työkyvyttömyyseläkkeen voi jättää lepäämään vähintään kolmeksi kuukaudeksi ja enintään kahdeksi vuodeksi. Jos eläke on ollut lepäämässä, sen pitää olla maksussa vähintään kuukauden, jotta sen voi jättää uudelleen lepäämään.

Työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen aloitetaan uudelleen eläkkeensaajan ilmoituksesta, kun hän lopettaa työnteon tai kun hänen työansionsa jäävät alle ansaintarajan. Määräajaksi lepäämään jätetty eläke palautetaan maksuun määräajan kuluttua.

Lepäämässä olevan eläkkeen suhteesta sairauspäivärahaan ei ole erikseen säädetty. Työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämiseksi annetun lain perusteluissa (HE 72/2009) on todettu, että täydellä työkyvyttömyyseläkkeellä olevalla ei lähtökohtaisesti ole oikeutta sairauspäivärahaan. Hänellä voi kuitenkin olla oikeus sairauspäivärahaan, jos hän työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisensä jälkeen eläkkeen rinnalla tai eläkkeen lepäämisen aikana on työssä ja tulee työkyvyttömäksi tähän työhön.

Vakuutetun oikeuteen saada sairauspäivärahaa sovelletaan samoja säännöksiä riippumatta siitä, tapahtuuko työskentely työkyvyttömyyseläkkeellä ollessa vai eläkkeen ollessa lepäämässä. Oikeus sairauspäivärahaan saman sairauden perusteella on, jos vakuutetun yhtäjaksoinen työskentely eläkkeellä ollessa tai eläkkeen lepäämisen aikana on kestänyt 12 kuukauden ajan ennen työkyvyttömyyden alkamista. Oikeus sairauspäivärahaan arvioidaan suhteessa siihen työhön, jota vakuutettu tekee eläkkeen lepäämisen aikana. Jos kysymyksessä on uusi sairaus, oikeus päivärahaan voi alkaa jo aikaisemmin. Sairauspäivärahoikeuteen ei vaikuta se, että työkyvyttömyyseläke palautetaan maksuun eikä työkyvyttömyyseläkettä vähennetä päivarahasta.

Määrä 1.1.2020 lukien

Jos asiakas on saanut enimmäisajan sairauspäivärahaa ja siirtynyt sen jälkeen täydelle työkyvyttömyyseläkkeelle, hänellä ei pääsääntöisesti ole oikeutta päivärahaan.

KEL 12 §:n 1 momentin mukaista työkyvyttömyyseläkettä tai työeläkelakien mukaista täyttä työkyvyttömyyseläkettä saavalla voi kuitenkin olla oikeus sairauspäivärahaan siinä tapauksessa, että hän on alle 68-vuotias ja tulee työkyvyttömäksi työhön, jota hän eläkkeellä ollessaan välittömästi ennen työkyvyttömyyden alkamista on tehnyt (SVL 1224/2004 8 luku 6 § 3 mom.).

Täydellä työkyvyttömyyseläkkeellä tai kuntoutustuella olevalla päivärahan vuositulo määräytyy vain eläkkeellä oloaikaisen palkka- ja YEL/MYEL-työtulon perusteella noudattaen soveltuvin osin SVL 11 luvun säännöksiä. Täyttä työkyvyttömyyseläkettä tai kuntoutustukea saavan vuosituloon ei huomioida eläkkeellä oloajan palkka- ja YEL- sekä MYEL-työtulon lisäksi muita tarkastelujakson aikaisia tuloja. Perhehoitajan palkkiot ja omaishoitajan palkkiot rinnastuvat palkkatuloihin. Sen sijaan esim. yrittäjälle maksettuja työkorvauksia ei huomioida palkkatuloon rinnastuvina tuloina.

Huomaa, että eläkeajan vuosituloon huomioitavalla palkkatulolla tarkoitetaan palkkaa, joka on eläkkeelle siirtymisen jälkeen tehdystä työstä saatua palkkaa ja joka on maksettu tarkastelujaksolla. Jos asiakas on jäänyt täydelle työkyvyttömyyseläkkeelle tai kuntoutustuella ennen tarkastelujakson alkamista, vuosituloon huomioidaan kaikki palkka- ja YEL- sekä MYEL-työtulot 12 kalenterikuukauden tarkastelujakson ajalta. Jos asiakas on jäänyt eläkkeelle 12 kalenterikuukauden tarkastelujakson aikana, huomioidaan vuosituloon palkka- ja YEL- sekä MYEL-työtuloa vain tarkastelujakson aikaiselta eläkkeellä oloajalta.

Jos eläkkeellä olevan asiakkaan oikeus sairauspäivärahaetuuteen katkeaa, mutta hän tulee uudelleen oikeutetuksi sairauspäivärahaetuuteen viimeistään 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jolta viimeksi maksettiin eläkeajan vuosituloon perustuvaa sairaus- tai osasairauspäivärahaa, määräytyy uusi sairauspäivärahaetus (sairaus- ja osasairauspäiväraha) vähintään saman eläkeajan vuositulon perusteella kuin edellisellä sairauspäivärahaetusjaksolla. Vertailu tehdään edeltävän sairauspäivärahaetusjakson viimeisen maksupäivän perusteena olleen eläkeajan vuositulon ja uuden työkyvyttömyyshetken mukaisen tarkastelujakson ajalta lasketun eläkeajan vuositulon kesken. Edellä mainitussa tilanteessa päivärahan määrä perustuu aina vähintään edeltävän sairauspäivärahaetusjakson eläkeajan vuosituloon.

Täydellä työkyvyttömyyseläkkeellä tai kuntoutustuella olevalle, jolle syntyy työskentelyn perusteella oikeus sairauspäivärahaan, maksetaan päiväraha vähimmäismääräisenä, jos se muutoin vuositulon perusteella jäisi vähimmäismääräistä pienemmäksi tai asiakkaan eläkkeellä oloajan palkka- ja YEL- sekä MYEL-työtulon perusteella laskettua eläkeajan vuosituloa ei ole lainkaan.

Sairauspäiväraha voi kuitenkin jäädä tosiasiallisesti laissa säädettyä vähimmäismäärää pienemmäksi silloin, kun sairauspäivärahasta vähennetään muu, samalta ajalta saman työkyvyttömyyden perusteella maksettava etuus. Täyttä työkyvyttömyyseläkettä tai kuntoutustukea ei vähennetä päivärahasta.

Huomaa, että KEL 12 §:n 4 momentin mukaisella työkyvyttömyyseläkkeellä olevaan ei sovelleta eläkkeellä olevan vuosituloa, vaan vuositulo määräytyy normaaliin tapaan. Sokeuden tai liikuntakyvyttömyyden perusteella myönnettyä KEL 12 §:n 4 momentin mukaista työkyvyttömyyseläkettä ei kuitenkaan huomioida asiakkaan vuositulossa, eikä sitä vähennetä sairauspäivärahasta (SVL 1224/2004 12 luku 2 §).

Tallenna eläkeajan vuositulo etuusjärjestelmään poikkeuksellisenä vuositulona. Ks. Tekninen ohje - poikkeuksellinen vuositulo.

1.3.4 Kuntoutusetuudet

Vakuutetulla ei ole oikeutta saada sairauspäivärahaa samalta ajalta, jolta hän saa

- Kelan kuntoutusrahaa
- työeläkelakien mukaista kuntoutusrahaa, osakuntoutusrahaa tai harkinnanvaraista kuntoutusavustusta
- ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuslain, liikennevakuutuslain, sotilasvammalain tai sotilastapaturmalain kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

1.3.4.1 Kelan kuntoutusraha

Sairauspäivärahaan ei ole oikeutta ajalta, jolta vakuutettu saa Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain (KKRL, 566/2005) mukaista kuntoutusrahaa.

Kuntoutusrahan hakeminen ei estä päivärahan saamista. Jos vakuutetulla on yhtä aikaa vireillä sekä kuntoutusraha- että päiväraha hakemus, selvitä kuntoutusrahaoikeus ensin.

Jos vakuutettu tulee työkyvyttömäksi kuntoutuksen aikana, sairauspäivärahaa voidaan maksaa vasta siitä lukien, kun kuntoutusrahan maksaminen lakkaa. Jos sairauspäiväraha myönnetään takautuvasti samalle ajalle, jolta on maksettu kuntoutusrahaa, takautuvasti maksettava sairauspäiväraha peritään regressinä Kelalle liikaa maksetun kuntoutusrahan määrään saakka (KKRL 566/2005 39 § 2 mom.).

Työnantajalle maksettua kuntoutusrahaa ei voi periä regressinä sairauspäivärahaan, vaan perintä on tehtävä normaalina takaisinperintänä.

Jos vakuutetulle myönnetään takautuvasti kuntoutusrahaa samalle ajalle, jolta hänelle on maksettu sairauspäivärahaa, oikeus sairauspäivärahaan päättyy kuntoutusrahaoikeuden alkamisesta lukien.

Jos kuntoutusrahaa on myönnetty takautuvasti samalle ajalle, jolta on maksettu sairauspäivärahaa, takautuvasti maksettava kuntoutusraha peritään regressiuitauksena Kelalle liikaa maksetun sairauspäivärahan määrään saakka (KKRL 566/2005 39 § 2 mom.).

Lue lisää Kelan kuntoutusrahasta.

Sairauspäiväraha lyhytaikaisen kuntoutuksen ajalta

Jos vakuutettu on sairauspäivärahakaudella ollut lyhytaikaisessa enintään viikon kestävässä kuntoutuksessa, voidaan sairauspäivärahaa maksaa tältä ajalta. Tällainen lyhytaikainen kuntoutus on esimerkiksi ammatillinen kuntoutus selvitys, johon Kela on vakuutetun lähettänyt.

Jos vakuutettu on jo hakenut kuntoutusrahaa lyhytaikaisen kuntoutuksen ajalta, hän voi peruuttaa hakemuksen, ja sairauspäivärahaa voidaan maksaa kuntoutuksen ajalta.

1.1.2020 lukien ei muutoksia.

Ks. [Sairauspäivärahaetuuden vuositulo muun päivärahaetuuden jälkeen](#).

1.3.4.2 Työeläkelakien mukainen kuntoutusraha

Sairauspäivärahaan ei ole oikeutta siltä ajalta, jolta vakuutettu saa työeläkelakien mukaista

- kuntoutusrahaa
- osakuntoutusrahaa tai
- harkinnanvaraista kuntoutusavustusta.

Työeläkelakien mukaisen kuntoutusrahan hakeminen ei estä päivärahan saamista. Päivärahaa voidaan maksaa siihen saakka, kunnes kuntoutusraha on myönnetty.

Jos vakuutetulle myönnetään takautuvasti kuntoutusrahaa samalle ajalle, jolta hänelle on maksettu päivärahaa, oikeus sairauspäivärahaan päättyy kuntoutusrahoikeuden alkamisesta lukien. Takautuvasti maksettava kuntoutusraha peritään regressinä eläkelaitokselta liikaa maksetun sairauspäivärahan määrään saakka (SVL 1224/2004 12 luku 5 § 2 mom.).

1.1.2020 lukien ei muutoksia.

Lue lisää Työeläkelaitoksen kuntoutusrahasta.

1.3.4.3 Kuntoutusajan ansionmenetykskorvaus

Sairauspäivärahaan ei ole oikeutta siltä ajalta, jolta vakuutettu saa kuntoutusajan ansionmenetykskorvausta

- työtapaturma- ja ammattitautilain
- maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain
- liikennevakuutuslain
- sotilasvammalain
- sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain tai
- tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain perusteella.

Työtapaturma- ja ammattitautilain (TyTAL 459/2015) sekä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (MATAL 873/2015) mukaan ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksetaan kuntoutusrahaa. Kuntoutusraha on yhden vuoden ajan vahinkopäivästä lukien täysimääräisen päivärahan suuruinen ja sen jälkeen täysimääräisen tapaturmaeläkkeen suuruinen.

Kuntoutusrahaa voidaan maksaa ammatillisen koulutuksen päätyttyä enintään 6 kuukauden ajalta, jos kuntoutuja ei koulutuksen päätyttyä onnistu heti saamaan työtä tai ansiotaso jää selvästi koulutuksen mukaista ansiotasoa alhaisemmaksi. Kuntoutusrahan suuruus on työansioden vähentymistä vastaava suhteellinen osa täysimääräisestä päivarahasta tai tapaturmaeläkkeestä.

Ennen 1.1.2016 sattuneissa vahinkotapahtumissa ansionmenetykskorvaus kuntoutuksen ajalta maksetaan tapaturmavakuutuslain mukaisena päivarahana, tapaturmaeläkkeenä tai elinkorkona.

Liikennevahingon johdosta tarvittavan kuntoutuksen korvaamisesta säädetään laissa liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta (626/1991).

Sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain ja tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain perusteella maksetaan kuntoutusrahaa ammatillisen kuntoutuksen ajalta samalla tavoin kuin työtapaturma- ja ammattitautilain nojalla korvattavissa tapaturmissa.

Jos vakuutettu on saanut kuntoutusajan ansionmenetykskorvausta ja hän hakee sen päättymisen jälkeen sairauspäivärahaa, kuntoutusajan ansionmenetykskorvauksen aikaa ei lueta sairauspäivärahapäivien suoritusajaksi, koska vakuutetun katsotaan olleen työkykyinen kuntoutusaikana.

Jos vakuutetulle myönnetään takautuvasti kuntoutusajan ansionmenetykskorvausta samalle ajalle, jolta hänelle on maksettu päivärahaa, lakkautta päiväraha kuntoutusajan ansionmenetykskorvauksen alkamisesta lukien.

1.1.2020 lukien ei muutoksia.

Ks. Vuosituloon huomioitavat tulot - [Ansionmenetykskorvaukset](#).

Lue lisää vakuutuslaitoksen kuntoutusrahasta.

1.3.5 Vanhuuseläke ja varhennettu vanhuuseläke

Sairauspäivärahaan ei ole oikeutta asiakkaalle, jolle on myönnetty:

- kansaneläkelain tai työeläkelakien mukaista vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä (SVL 1224/2004 8 luku 6 § 1 mom. 4 kohta)
- kansanedustajan sopeutumiseläkettä tai sopeutumisrahaa.

Päivärahaa myönnetään enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jota seuraavan kuukauden alusta lukien asiakkaalle on myönnetty vanhuuseläkettä, varhennettua vanhuuseläkettä, kansanedustajan sopeutumiseläkettä tai sopeutumisrahaa.

Jos asiakkaalle myönnetään työeläkelakien mukainen vanhuuseläke takautuvasti samalle ajalle, jolta on maksettu sairauspäivärahaa, Kelalla on oikeus periä

eläkelaitokselta takautuvasti maksettava eläke maksetun sairauspäivärahan määrään saakka (SVL 1224/2004 12 luku 5 § 1 mom.).

Jos asiakkaalle myönnetään KEL:n mukainen vanhuuseläke samalle ajalle, jolta sairauspäivärahaa on maksettu, takautuvasti myönnetty eläke peritään Kelalle sairauspäivärahaa vastaavalta osalta (KEL 568/2007 70 §).

Varhennettu vanhuuseläke on poistunut työeläkejärjestelmästä 1.1.2013 alkaen. Vuonna 1952 ja sen jälkeen syntyneellä henkilöllä ei pääsääntöisesti ole oikeutta varhennettuun vanhuuseläkkeeseen.

KEL:n mukaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen on oikeus ennen vuotta 1958 syntyneellä 63 vuoden iässä. Vuonna 1958—1961 syntyneellä on oikeus saada vanhuuseläke varhennettuna 64 vuoden iässä.

Jos vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä saava 68 vuotta nuorempi vakuutettu on eläkkeelle siirtymisen jälkeen työssä ja tulee työkyvyttömäksi työhön, jota hän eläkkeellä ollessaan välittömästi ennen työkyvyttömyyden alkamista on tehnyt, hänellä on oikeus sairauspäivärahaan (SVL 1224/2004 8 luku 6 § 3 mom.). Vakuutetun tavallisena työnä pidetään sitä työtä, jota hän on tehnyt eläkkeellä ollessaan. Päivärahan myöntäminen edellyttää, että vakuutettu on tosiasiallisesti tehnyt työtä eläkkeellä ollessaan välittömästi ennen työkyvyttömyyden alkamista. Jos työsuhte on päättynyt ennen kuin työkyvyttömyys alkaa, vakuutetun ei voida katsoa tulleen työkyvyttömäksi tekemäänsä työhön. Kyse on silloin muusta sairastumisesta.

Eläkkeellä olevan sairauspäivärahaa voidaan maksaa niin kauan kuin hänen katsotaan sairausvakuutuslain tarkoittamalla tavalla työkyvyttömäksi, kuitenkin enintään 300 arkipäivältä.

Huomaa, että jos asiakkaalle myönnetään vanhuuseläke takautuvasti siten, että sairauspäivärahaan oikeuttanut työkyvyttömyys on alkanut vasta vanhuuseläkkeen alkamisajankohdan jälkeen, asiakkaalla voi yhä olla oikeus myönnettyyn sairauspäivärahaan. Tällöin kuitenkin edellytetään, että asiakas on vanhuuseläkkeen myöntämisaikajankohdan jälkeen ollut eläkkeellä ollessaan työssä välittömästi ennen työkyvyttömyyden alkamista ja tullut tähän työhön työkyvyttömäksi. Päivärahan määrä saattaa kuitenkin tulla oikaistavaksi, sillä sen tulee perustua eläkkeellä oloajan vuosituloon.

Määrä

Vanhuuseläkkeellä, varhennetulla vanhuuseläkkeellä, kansanedustajan sopeutumiseläkkeellä tai sopeutumisrahalla olevalla asiakkaalla päivärahan vuositulo määräytyy vain eläkkeellä olon aikaisen palkka- ja yrittäjätulon (YEL/MYEL-työtulo) perusteella noudattaen soveltuvin osin SVL 11 luvun säännöksiä. Tässä kappaleessa mainittua eläkettä tai sopeutumisrahaa saavan eläkeajan vuosituloon ei huomioida palkka- ja YEL- sekä MYEL-työtulojen lisäksi muita tarkastelujakson aikaisia tuloja.

Huomaa, että eläkeajan vuosituloon huomioitavalla palkkatulolla tarkoitetaan palkkaa, joka on eläkkeelle siirtymisen jälkeen tehdystä työstä saatua palkkaa ja joka on maksettu tarkastelujaksolla. Jos asiakas on jäänyt eläkkeelle tai sopeutumisrahalle ennen tarkastelujakson alkamista, voidaan vuosituloon huomioida kaikki palkka- ja YEL- sekä MYEL-työtulot 12 kalenterikuukauden tarkastelujakson ajalta. Jos asiakas on jäänyt eläkkeelle tai sopeutumisrahalle 12 kalenterikuukauden tarkastelujakson aikana, huomioidaan vuosituloon palkka- ja YEL- sekä MYEL-työtulot vain tarkastelujakson aikaiselta eläkkeellä oloajalta.

Jos eläkkeellä olevan asiakkaan oikeus sairauspäivärahaetuuteen katkeaa, mutta hän tulee uudelleen oikeutetuksi sairauspäivärahaetuuteen viimeistään 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jolta viimeksi maksettiin eläkeajan vuosituloon perustuvaa sairaus- tai osasairauspäivärahaa, määräytyy uusi sairauspäivärahaetus (sairaus- ja osasairauspäiväraha) vähintään saman eläkeajan vuositulon perusteella kuin edellisellä sairauspäivärahaetusjaksolla. Vertailu tehdään edeltävän sairauspäivärahaetusjakson viimeisen maksupäivän perusteena olleen eläkeajan vuositulon ja uuden työkyvyttömyyshetken mukaisen tarkastelujakson ajalta lasketun eläkeajan vuositulon kesken. Edellä mainitussa tilanteessa päivärahan määrä perustuu aina vähintään edeltävän sairauspäivärahaetusjakson eläkeajan vuosituloon.

Vanhuuseläkkeellä, varhennetulla vanhuuseläkkeellä, kansanedustajan sopeutumiseläkkeellä tai sopeutumisrahalla olevalle asiakkaalle, jolle työskentelyn perusteella syntyy oikeus sairauspäivärahaan, maksetaan päiväraha vähimmäismääräisenä, jos se muutoin vuositulon perusteella jäisi vähimmäismääräistä pienemmäksi tai eläkkeellä oloajan palkka- ja YEL- sekä MYEL-työtulon perusteella laskettua eläkeajan vuosituloa ei ole lainkaan.

Sairauspäivärahan kanssa samalta ajalta saman työkyvyttömyyden perusteella maksetut muiden lakien mukaiset korvaukset vähennetään päivarahasta. Sairauspäiväraha voi näin ollen jäädä tosiasiallisesti laissa säädettyä vähimmäismäärää pienemmäksi silloin, kun sairauspäivarahasta vähennetään muu samalta ajalta saman työkyvyttömyyden perusteella maksettava etuus.

Tässä kappaleessa mainittua eläkettä tai sopeutumisrahaa ei vähennetä päivarahasta.

Lakisääteistä eläketurvaa voi täydentää vapaaehtoisilla eläkevakuutuksilla. Vapaaehtoiset vanhuuseläkkeet eivät kuitenkaan vaikuta sairauspäivärahaan.

Tallenna eläkeajan vuositulo etuusjärjestelmään poikkeuksellisenä vuositulona. Ks. Tekninen ohje - Poikkeuksellinen vuositulo.

Lue lisää Vanhuuseläke-, varhennettu vanhuuseläke, osa-aikaeläke.

1.3.6 Osittainen varhennettu vanhuuseläke

Työeläkelakien mukainen osittainen varhennettu vanhuuseläke voidaan myöntää aikaisintaan

syntymävuoden mukaan määräytyvän eläkkeen alaikärajan täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ei voi saada kansaneläkkeenä.

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja on vuonna 1963 ja sitä ennen syntyneellä 61 vuotta ja vuonna 1964 syntyneellä 62 vuotta. Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneellä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen.

Osittainen varhennettu vanhuuseläke on 25 tai 50 % koko siitä vanhuuseläkkeestä, joka on kertynyt eläkkeen alkamista edeltävän vuoden loppuun mennessä kaikkien työeläkelakien mukaan.

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen saaja voi jatkaa työskentelyä täysipäiväisesti tai osa-aikaisesti eikä se vaikuta eläkkeen määrään. Eläkkeen saajalla on oikeus työttömyyspäivärahaan, jos hän jää työttömäksi. Hän voi saada myös työkyvyttömyyseläkkeen, jos hän tulee työkyvyttömäksi.

Sairausvakuutuslaissa ei ole säännöstä sairauspäivärahan ja osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen suhteesta. Sen vuoksi osittainen varhennettu vanhuuseläke ei ole sairauspäivärahan saamisen estävä etuus eikä sitä vähennetä sairauspäivärahasta.

Jos sairauspäivärahan saajalle myönnetään osittainen varhennettu vanhuuseläke, sairauspäivärahan maksaminen jatkuu normaalisti. Jos osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen saaja hakee sairauspäivärahaa, hänellä on siihen oikeus, jos hän on sairauden vuoksi kykenemätön tekemään tavallista työtään. Sairauspäiväraha määräytyy normaalisti verovuoden tuloilla, 6 kuukauden tuloilla tai edeltävän etuuden perusteella.

Määrä 1.1.2020 lukien

Jos sairauspäivärahan saajalle myönnetään osittainen varhennettu vanhuuseläke, sairauspäivärahan maksaminen jatkuu normaalisti, eikä myönnetty eläke vaikuta sairauspäivärahan perusteena olevan vuositulon määrään. Jos osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen saaja hakee sairauspäivärahaa, hänellä on siihen oikeus, jos hän on sairauden vuoksi kykenemätön tekemään tavallista työtään. Sairauspäiväraha määräytyy normaalisti tarkastelujakson ajalta lasketun vuositulon perusteella.

1.3.7 Osa-aikaeläke

Osa-aikaeläke eläkemuotona lakkaa 1.1.2017 lukien ja sen tilalle tulee osittainen varhennettu vanhuuseläke. Maksussa olevat osa-aikaeläkkeet jatkuvat kuitenkin normaalisti (v. 2023 saakka).

Osa-aikatyöhön siirtyneellä 61–67-vuotiaalla työntekijällä ja yrittäjällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen. Osa-aikaeläkkeen saaminen edellyttää, että ansiot vähenevät 35–70 prosenttiin kokoaikatyön vakiintuneesta ansiosta ja työajassa tapahtuu vastaava muutos. Eläkelaitos voi lakkauttaa osa-aikaeläkkeen, jos eläkkeen saamisen edellytykset eivät täyty. Lakkauttamisperusteena voi olla esim. ansiorajan ylittyminen tai yhtäjaksoinen yli 6 viikon työstä poissaolo.

Vakuutetulla ei ole oikeutta sairauspäivärahaan, jos hän saa työeläkelakien mukaista osa-aikaeläkettä (SVL 1224/2004 8 luku 6 § 1 mom. 6 kohta).

Takautuvan työeläkelakien mukaisen osa-aikaeläkkeen osalta ei ole regressisäännöstä, joten mahdolliseen liikamaksuun sovelletaan normaalia takaisinperintämenettelyä.

Jos osa-aikaeläkkeelle siirtynyt vakuutettu eläkkeelle siirtymisensä jälkeen on työssä ja tulee työkyvyttömäksi työhön, jota hän eläkkeellä ollessaan välittömästi ennen työkyvyttömyyden alkamista on tehnyt, hänellä on oikeus sairauspäivärahaan (SVL 1224/2004 8 luku 6 § 3 mom.). Vakuutetun tavallisena työnä pidetään sitä työtä, jota hän on tehnyt eläkkeellä ollessaan. Päivärahan myöntäminen edellyttää, että vakuutettu on tosiasiallisesti tehnyt työtä eläkkeellä ollessaan välittömästi ennen työkyvyttömyyden alkamista. Päivärahaa voidaan myöntää niin kauan kuin vakuutettu katsotaan sairausvakuutuslain tarkoittamalla tavalla työkyvyttömäksi, kuitenkin enintään 300 arkipäivältä.

Päivärahan määrä lasketaan eläkkeelläoloaikana ansaittujen työtulojen perusteella noudattaen soveltuvin osin SVL 11 luvun säännöksiä. Osa-aikaeläkkeelle siirtyminen rinnastetaan ammatinvaihtumiseen. Päivärahan perusteena käytettävät työtulot voidaan arvioida vuosituloksi, jos tuloja on vain osalta kuuden kuukauden aikaa.

Sairauspäivärahan kanssa samalta ajalta ja saman työkyvyttömyyden perusteella maksetut muiden lakien mukaiset korvaukset vähennetään päivärahasta (SVL 1224/2004 12 luku 2 §).

Osa-aikaeläkkeen lakkaaminen

Jos osa-aikaeläke lakkaa, tarkista sairauspäivärahan määrä.

Osa-aikaeläke täydeksi työkyvyttömyyseläkkeeksi

Jos osa-aikaeläkkeellä olevalle on myönnetty sairauspäiväraha ja hän hakee työkyvyttömyyseläkettä, päivärahahan ensisijaisuusaika vahvistetaan yleensä normaalisti. Työkyvyttömyyseläke alkaa tällöin ensisijaisuusajan päätyttyä. Jos sairauspäivärahan maksaminen jatkuu vielä ensisijaisuusajan jälkeen, tarkista päiväraha työkyvyttömyyseläkkeen alkamisajankohdasta siten, että päivärahasta vähennetään täyden työkyvyttömyyseläkkeen ja osa-aikaeläkkeen erotus. Työeläkelaitos maksaa Kelalle regressinä täyden työkyvyttömyyseläkkeen ja osa-aikaeläkkeen erotuksen eläkkeen takautuvalta ajalta päivärahaa vastaavalta osalta.

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään ensisijaisuusaikaa soveltamatta, eläkelaitos maksaa eläkkeensaajalle työkyvyttömyyseläkkeestä johtuvasta eläkkeen takautuvasta korotuksesta sairauspäivärahan ylittävän osan. Ilmoita työeläkelaitokselle eläkkeen takautuvalta ajalta maksetun sairauspäivärahan määrä (asiakaskirje PRV03). Jos päivärahahan maksaminen jatkuu vielä työkyvyttömyyseläkkeen säännöllisen maksun alkamisen jälkeen, tarkista päiväraha siten, että päivärahasta vähennetään työkyvyttömyyseläkkeen ja osa-aikaeläkkeen erotus työkyvyttömyyseläkkeen säännöllisen maksun alkamisajankohdasta lukien.

Osa-aikaeläke vanhuuseläkkeeksi

Jos osa-aikaeläkettä saavalle myönnetään vanhuuseläke kesken sairauspäivärahakauden, lakkautaa päiväraha vanhuuseläkkeen myöntämisaikajankohdasta. Kelalla on regressioikeus takautuvalta ajalta vanhuuseläkkeen ja osa-aikaeläkkeen erotuksena maksettavaan eläkkeen korotukseen.

Määrä 1.1.2020 lukien

Osa-aikaeläkkeellä olevalla päivärahahan vuositulo määräytyy vain eläkkeellä oloaikaisen palkka- ja YEL/MYEL-työtulon perusteella noudattaen soveltuvin osin SVL 11 luvun säännöksiä. Osa-aikaeläkettä saavan eläkeajan vuosituloon ei huomioida palkka- ja YEL- sekä MYEL-työtulon lisäksi muita tarkastelujakson aikaisia tuloja. Huomaa, että eläkeajan vuosituloon huomioitavalla palkkatulolla tarkoitetaan palkkaa, joka on eläkkeelle siirtymisen jälkeen tehdystä työstä saatua palkkaa ja joka on maksettu tarkastelujaksolla. Jos asiakas on jäänyt eläkkeelle ennen tarkastelujakson alkamista, voidaan vuosituloon huomioida kaikki palkka- ja YEL- sekä MYEL-työtulot 12 kalenterikuukauden tarkastelujakson ajalta. Jos asiakas on jäänyt eläkkeelle 12 kalenterikuukauden tarkastelujakson aikana, huomioidaan vuosituloon palkka- ja YEL- sekä MYEL-työtulot vain tarkastelujakson aikaiselta eläkkeellä oloajalta.

Jos eläkkeellä olevan asiakkaan oikeus sairauspäivärahaetuuteen katkeaa, mutta hän tulee uudelleen oikeutetuksi sairauspäivärahaetuuteen viimeistään 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jolta viimeksi maksettiin eläkeajan vuosituloon perustuvaa

sairaus- tai osasairauspäivärahaa, määräytyy uusi sairauspäivärahaetus (sairaus- ja osasairauspäiväraha) vähintään saman eläkeajan vuositulon perusteella kuin edellisellä sairauspäivärahaetusjaksolla. Vertailu tehdään edeltävän sairauspäivärahaetusjakson viimeisen maksupäivän perusteena olleen eläkeajan vuositulon ja uuden työkyvyttömyyshetken mukaisen tarkastelujakson ajalta lasketun eläkeajan vuositulon kesken. Edellä mainitussa tilanteessa päivärahan määrä perustuu aina vähintään edeltävän sairauspäivärahaetusjakson eläkeajan vuosituloon.

Osa-aikaeläkkeellä olevalle, jolle syntyy työskentelyn perusteella oikeus sairauspäivärahaan, maksetaan päiväraha vähimmäismääräisenä, jos se muutoin vuositulon perusteella jäisi vähimmäismääräistä pienemmäksi tai eläkkeellä oloajan palkka- ja YEL- sekä MYEL-työtulon perusteella laskettua eläkeajan vuosituloa ei ole lainkaan.

Sairauspäiväraha voi kuitenkin jäädä tosiasiallisesti laissa säädettyä vähimmäismäärää pienemmäksi silloin, kun sairauspäivärahasta vähennetään muu samalta ajalta saman työkyvyttömyyden perusteella maksettava etuus.

Osa-aikaeläkettä ei vähennetä päivärahasta.

Tallenna eläkeajan vuositulo etuusjärjestelmään poikkeuksellisenä vuositulona. Ks. Tekninen ohje - Poikkeuksellinen vuositulo.

Lue lisää vanhuuseläkkeestä, varhennetusta vanhuuseläkkeestä ja osa-aikaeläkkeestä.

1.3.8 Takuueläke

Takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) mukaista takuueläkettä maksetaan muun eläkkeen tai korvauksen lisänä. Lisäksi takuueläkettä maksetaan 65 vuotta täyttäneelle maahanmuuttajalle sekä 16 vuotta täyttäneelle työkyvyttömälle maahanmuuttajalle.

Takuueläke on sairauspäivärahan estävä eläke (SVL 1224/2004 8 luku 6 § 1 mom. 6 kohta), jos se on myönnetty

- vanhuuseläkkeen tai
- varhennetun vanhuuseläkkeen lisänä tai
- 65 vuotta täyttäneelle maahanmuuttajalle.

Takuueläke ei estä sairauspäivärahan myöntämistä, jos se on myönnetty

- KEL:n 12 §:n 1 momentin mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen
- työeläkelakien mukaisen täyden työkyvyttömyyseläkkeen tai
- muun lain mukaisen täyteen työkyvyttömyyteen perustuvan ansionmenetyskorvauksen lisäksi
- maahanmuuttajalle työkyvyttömyyden perusteella tai
- luopumistuen lisänä.

Jos vakuutetulle myönnetään takuueläke samalle ajalle, jolta sairauspäivärahaa on maksettu, takautuvasti myönnetty takuueläke peritään Kelalle sairauspäivärahaa vastaavalta osalta (laki takuueläkkeestä 703/2010 19 §).

Jos takuueläkettä saava 68 vuotta nuorempi vakuutettu on eläkkeelle siirtymisen jälkeen työssä ja tulee työkyvyttömäksi työhön, jota hän eläkkeellä ollessaan välittömästi ennen työkyvyttömyyden alkamista on tehnyt, hänellä on oikeus sairauspäivärahaan (SVL 1224/2004 8 luku 6 § 3 mom). Vakuutetun tavallisena työnä pidetään sitä työtä, jota hän on tehnyt eläkkeellä ollessaan. Päivärahan

myöntäminen edellyttää, että vakuutettu on tosiasiallisesti tehnyt työtä eläkkeellä ollessaan välittömästi ennen työkyvyttömyyden alkamista. Jos työsuhte on päätynyt ennen kuin työkyvyttömyys alkaa, vakuutetun ei voida katsoa tulleen työkyvyttömäksi tekemäänsä työhön. Kyse on silloin muusta sairastumisesta.

Päivärahaa voidaan myöntää niin kauan kuin vakuutettu katsotaan sairausvakuutuslain tarkoittamalla tavalla työkyvyttömäksi, kuitenkin enintään 300 arkipäivältä. Päivärahan määrä lasketaan eläkkeelläoloaikana ansaittujen tulojen perusteella noudattaen soveltuvin osin SVL 11 luvun säännöksiä. Esimerkiksi ammatinvaihtumista koskevia säännöksiä tai SVL 11 luvun 4 §:n 5 momentin säännöksiä ei sovelleta eläkkeensaajan tulojen arviointiin. Sairauspäivärahan kanssa samalta ajalta saman työkyvyttömyyden perusteella maksetut muiden lakien mukaiset korvaukset vähennetään päivärahasta.

Määrä 1.1.2020 lukien

Takuueläkkeellä olevalla päivärahan vuositulo määräytyy vain eläkkeellä oloaikaisen palkka- ja yrittäjätulon (YEL/MYEL-työtulo) perusteella noudattaen soveltuvin osin SVL 11 luvun säännöksiä. Takuueläkettä saavan eläkeajan vuosituloon ei huomioida palkka- ja yrittäjätulon (YEL/MYEL-työtulo) lisäksi muita tarkastelujakson aikaisia eläkeajan tuloja. Huomaa, että eläkeajan vuosituloon huomioitavalla palkkatulolla tarkoitetaan palkkaa, joka on eläkkeelle siirtymisen jälkeen tehdystä työstä saatua palkkaa ja joka on maksettu tarkastelujaksolla. Jos asiakas on jäänyt takuueläkkeelle ennen tarkastelujakson alkamista, voidaan vuosituloon huomioida kaikki palkka- ja yrittäjätulot 12 kalenterikuukauden tarkastelujakson ajalta. Jos asiakas on jäänyt eläkkeelle 12 kalenterikuukauden tarkastelujakson aikana, huomioidaan vuosituloon palkka- ja yrittäjätulot vain tarkastelujakson aikaiselta eläkkeellä oloajalta.

Jos eläkkeellä olevan asiakkaan oikeus sairauspäivärahaetuuteen katkeaa, mutta hän tulee uudelleen oikeutetuksi sairauspäivärahaetuuteen viimeistään 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jolta viimeksi maksettiin eläkeajan vuosituloon perustuvaa sairaus- tai osasairauspäivärahaa, määräytyy uusi sairauspäivärahaetus (sairaus- ja osasairauspäiväraha) vähintään saman eläkeajan vuositulon perusteella kuin edellisellä sairauspäivärahaetusjaksolla. Vertailu tehdään edeltävän sairauspäivärahaetusjakson viimeisen maksupäivän perusteena olleen eläkeajan vuositulon ja uuden työkyvyttömyyshetken mukaisen tarkastelujakson ajalta lasketun eläkeajan vuositulon kesken. Edellä mainitussa tilanteessa päivärahan määrä perustuu aina vähintään edeltävän sairauspäivärahaetusjakson eläkeajan vuosituloon.

Takuueläkkeellä olevalle, jolle syntyy työskentelyn perusteella oikeus sairauspäivärahaan, maksetaan päiväraha vähimmäismääräisenä, jos se muutoin vuositulon perusteella jäisi vähimmäismääräistä pienemmäksi tai eläkkeellä oloajan palkka- ja YEL- sekä MYEL-työtulon perusteella laskettua eläkeajan vuosituloa ei ole lainkaan.

Sairauspäiväraha voi kuitenkin jäädä tosiasiallisesti laissa säädettyä vähimmäismäärää pienemmäksi silloin, kun sairauspäivärahasta vähennetään muu, samalta ajalta saman työkyvyttömyyden perusteella maksettava etuus. Takuueläkettä ei vähennetä päivärahasta.

Tallenna eläkeajan vuositulo etuusjärjestelmään poikkeuksellisenä vuositulona. Ks. Tekninen ohje - Poikkeuksellinen vuositulo.

Lue lisää takuueläkkeestä teknisestä ohjeesta.

1.3.9 Eläketuki

Eläketukilaki on tullut voimaan 1.6.2017. Eläketuki on kertaluonteinen järjestely, jolla turvataan ikääntyneiden pitkäaikaistyöttömien toimeentulo ennen vanhuuseläkeikää. Se voidaan myöntää henkilölle, joka on ollut lähes yhtäjaksoisesti työttömänä 5 vuotta. Eläketuki on täyden takuueläkkeen suuruinen eli 784,52 e/kk (vuonna 2019). Eläketuen toimeenpanosta vastaa Kela.

Eläketukea voi saada henkilö, joka

- asuu Suomessa
- on syntynyt ennen 1.9.1956
- on ollut oikeutettu työmarkkinatukeen 31.8.2016 ja
- on saanut 1.9.2010–31.8.2016
  - työmarkkinatukea vähintään 1 250 päivää tai
  - enimmäisajan työttömyyspäivärahaa ja lisäksi työmarkkinatukea vähintään 750 päivää.
- 1.10.2019 alkaen eläketuki voidaan myöntää myös Suomessa asuvalle henkilölle, joka
  - on syntynyt 1.10.1954-31.8.1958 välisenä aikana ja
  - on ollut oikeutettu työmarkkinatukeen 31.8.2018 ja
  - on saanut ajalla 1.9.2012-31.8.2018 työmarkkinatukea vähintään 1250 päivää tai enimmäisajan työttömyyspäivärahaa ja lisäksi työmarkkinatukea vähintään 750 päivää (ETL 2a §).

Eläketuki myönnetään sen kuukauden alusta, jona oikeus siihen on syntynyt ja se lakkaa viimeistään 65 vuoden iässä tai sen kuukauden alusta lukien, josta eläketuen saajalle on myönnetty sen maksamisen estävä työ- tai kansaneläke.

Eläketuen ajalta vakuutetulle ei voida pääsääntöisesti maksaa sairauspäivärahaa. Jos vakuutetulle on myönnetty eläketuki, sairauspäiväraha voidaan myöntää enintään eläketuen alkamiseen saakka. Sairauspäiväraha hylätään eläketuen alkamisesta lukien poikkeuksellisenä hylkäyksenä syykoodilla 99. Päätökseen voi käyttää perustelukoodia PRB66, jota muokataan tilanteen mukaan. Sairauspäiväraha on eläketuen estävä etuus, eikä eläketukea myönnetä takautuvasti sairauspäivärahan kanssa samalle ajalle.

Eläketuen saajaan sovelletaan eläkkeensaajan päivärahaa koskevia säännöksiä. (SVL 1224/2004 8 luku 6 § 3 mom.). Jos eläketukea saava vakuutettu on eläkkeelle siirtymisen jälkeen työssä ja tulee työkyvyttömäksi työhön, jota hän eläkkeellä ollessaan välittömästi ennen työkyvyttömyyden alkamista on tehnyt, hänellä on oikeus sairauspäivärahaan (SVL 1224/2004 8 luku 6 § 3 mom.). Vakuutetun tavallisena työnä pidetään sitä työtä, jota hän on tehnyt eläketuella ollessaan. Päivärahan myöntäminen edellyttää, että vakuutettu on tosiasiallisesti tehnyt työtä välittömästi ennen työkyvyttömyyden alkamista. Jos työsuhde on päättynyt ennen kuin työkyvyttömyys alkaa, vakuutetun ei voida katsoa tulleen työkyvyttömäksi tekemäänsä työhön. Kyse on silloin muusta sairastumisesta.

Päivärahaa voidaan maksaa eläketukea saavalle niin kauan kuin vakuutettu katsotaan sairausvakuutuslain tarkoittamalla tavalla työkyvyttömäksi, kuitenkin enintään 300 arkipäivältä. Päivärahan määrä lasketaan eläketuella oloaikana ansaittujen tulojen perusteella noudattaen soveltuvin osin SVL 11 luvun säännöksiä. Esimerkiksi ammatinvaihtumista koskevia säännöksiä tai SVL 11 luvun 4 §:n 5 momentin säännöksiä ei sovelleta tulojen arviointiin. Sairauspäivärahan kanssa samalta ajalta saman työkyvyttömyyden perusteella maksetut muiden lakien mukaiset korvaukset

vähennetään päivärahasta. Eläketukea ei vähennetä päivärahasta niin kauan kuin sen maksaminen jatkuu.

Jos eläketukea saava vakuutettu tulee työkyvyttömäksi ja hänelle myönnetään työkyvyttömyyseläke, sairauspäiväraha ja eläketuki lakkautetaan työkyvyttömyyseläkkeen alkamisajankohdasta lukien. Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään kuntoutustukena, voidaan eläketuen maksamista jatkaa kuntoutustuen päättymistä seuraavan kuukauden alusta ja vakuutetulle voi syntyä uudelleen oikeus eläkkeellä olevan päivärahaan, jos hän työskentelee eläketuella ollessaan.

Määrä 1.1.2020

Eläketuella olevalla päivärahan vuositulo määräytyy vain eläkkeellä oloaikaisen palkka- ja yrittäjätulon (YEL/MYEL-työtulo) perusteella noudattaen soveltuvin osin SVL 11 luvun säännöksiä. Eläketukea saavan vuosituloon ei huomioida palkka- ja yrittäjätulon lisäksi muita tarkastelujakson aikaisia eläkeajan tuloja. Huomaa, että eläkeajan vuosituloon huomioitavalla palkkatulolla tarkoitetaan palkkaa, joka on eläkkeelle siirtymisen jälkeen tehdystä työstä saatua palkkaa ja joka on maksettu tarkastelujaksolla. Jos asiakas on jäänyt eläketuelle ennen tarkastelujakson alkamista, voidaan vuosituloon huomioida kaikki palkka- ja yrittäjätulot 12 kalenterikuukauden tarkastelujakson ajalta. Jos asiakas on jäänyt eläkkeelle 12 kalenterikuukauden tarkastelujakson aikana, huomioidaan vuosituloon palkka- ja yrittäjätulot vain tarkastelujakson aikaiselta eläkkeellä oloajalta.

Jos eläkkeellä olevan asiakkaan oikeus sairauspäivärahaetuuteen katkeaa, mutta hän tulee uudelleen oikeutetuksi sairauspäivärahaetuuteen viimeistään 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jolta viimeksi maksettiin eläkeajan vuosituloon perustuvaa sairaus- tai osasairauspäivärahaa, määräytyy uusi sairauspäivärahaetus (sairaus- ja osasairauspäiväraha) vähintään saman eläkeajan vuositulon perusteella kuin edellisellä sairauspäivärahaetusjaksolla. Vertailu tehdään edeltävän sairauspäivärahaetusjakson viimeisen maksupäivän perusteena olleen eläkeajan vuositulon ja uuden työkyvyttömyyshetken mukaisen tarkastelujakson ajalta lasketun eläkeajan vuositulon kesken. Edellä mainitussa tilanteessa päivärahan määrä perustuu aina vähintään edeltävän sairauspäivärahaetusjakson eläkeajan vuosituloon.

Eläketuella olevalle, jolle syntyy työskentelyn perusteella oikeus sairauspäivärahaan, maksetaan päiväraha vähimmäismääräisenä, jos se muutoin vuositulon perusteella jäisi vähimmäismääräistä pienemmäksi tai eläkkeellä oloajan palkka- ja YEL- sekä MYEL-työtulon perusteella laskettua eläkeajan vuosituloa ei ole lainkaan.

Sairauspäiväraha voi kuitenkin jäädä tosiasiallisesti laissa säädettyä vähimmäismäärää pienemmäksi silloin, kun sairauspäivärahasta vähennetään muu, samalta ajalta saman työkyvyttömyyden perusteella maksettava etuus.

Eläketukea ei vähennetä päivärahasta.

Tallenna eläkeajan vuositulo etuusjärjestelmään poikkeuksellisenä vuositulona. Ks. Tekninen ohje - Poikkeuksellinen vuositulo.

Lue lisää eläketuesta

1.3.10 Vanhempainpäivärahat

Sairausvakuutuslain mukaisia vanhempainpäivärahoja ovat

- äitiysraha
- isyysraha
- vanhempainraha
- erityisäitiysraha
- osittainen vanhempainraha.

Vanhempainpäivärahat uudistuvat ja niitä koskeva uusi laki on tullut voimaan 1.8.2022. Uuden lain mukaisia vanhempainpäivärahoja voi saada, kun lapsen laskettu syntymäaika on aikaisintaan 4.9.2022 tai adoptiolapsi otetaan hoitoon 31.7.2022 tai sen jälkeen.

1.8.2022 lukien vanhempainpäivärahoja ovat

- erityisraskausraha,
- raskausraha ja
- vanhempainraha.

Asiakkaalle maksetaan kerralla vain yhtä sairausvakuutuslain mukaista päivärahaetuutta (SVL 1224/2004 12 luku 1 §). Asiakkaalle ei siten makseta samalta ajalta vanhempainpäivärahaa ja sairauspäivärahaa, vaikka hänellä voisi olla oikeus molempiin. Lue lisää vanhempainpäivärahan ja sairauspäivärahan suhteesta: Sairauspäiväraha.

Sairauspäivärahan enimmäisaikaa laskettaessa otetaan huomioon päivät, joilta päivärahaa ei ole maksettu sen vuoksi, että asiakkaalle on suoritettu samalta ajalta vanhempainpäivärahaa (SVL 1224/2004 8 luku 8 § 3 mom.).

Asiakas voi hakea äitiysrahaa varhennettuna 31–50 arkipäivältä ennen laskettua synnytysaikaa ja uuden lain mukaista raskausrahaa 14 - 30 arkipäivää ennen laskettua synnytysaikaa. Raskausrahaa voi edeltää asiakkaalle myönnetty erityisraskausraha ja sitä voi seurata vanhempainraha. Voit lukea lisää sairauspäivärahan ja vanhempainpäivärahan suhteesta vanhempainrahaan laaditusta prosessiohjeesta Sairauspäivärahan ja vanhempainpäivärahan prosessi.

Jos asiakkaan äitiysraha on alkanut aikaisemmin kuin 30 arkipäivää ennen laskettua synnytysaikaa, hänellä ei ole oikeutta sairauspäivärahaan tältä ajalta (SVL 1224/2004 8 luku 6 § 2 mom.).

1.1.2020 lukien

Jos asiakas on saanut vanhempainpäivärahaa työkyvyttömyyden alkamishetken mukaan määräytyvällä tarkastelujaksolla, se huomioidaan asiakkaan vuositulon etuusperusteisessa tulossa.

Ks. Sairauspäivärahaetuuden vuositulo muun päivärahaetuuden jälkeen ja [Vuosituloon huomioitavat tulot](#) - etuusperusteinen tulo.

1.3.11 Tartuntatautipäiväraha

Jos asiakas on työkyvytön tartuntataudin vuoksi, hänellä voi olla oikeus sekä tartuntatautipäivärahaan että sairauspäivärahaan. Asiakkaalle voidaan kuitenkin maksaa samalta ajalta vain yhtä sairausvakuutuslain mukaista päivärahaetuutta (SVL 1224/2004 12 luku 1 §). Asiakas voi tällaisessa tilanteessa valita kumpaa etuutta hakee. Kerro tarvittaessa asiakkaalle tartuntatautipäivärahan ja sairauspäivärahan määräytymisestä, jotta hän voi itse tehdä edullisuusvertailun ja päättää, kumpaa

etuutta hakee. Sairauspäivärahan omavastuu-aika voi kulua kokonaan tai osittain jo tartuntatautipäivärahan kanssa.

1.3.12 Osasairauspäiväraha

Vakuutetulle maksetaan samanaikaisesti vain yhtä sairausvakuutuslain mukaista etuutta (SVL 1224/2004 12 luku 1 §). Työkyvyttömyyden perusteella maksetaan joko sairauspäivärahaa tai osasairauspäivärahaa.

Jos sairauspäivärahan saaja hakee sairauspäiväraha-ajan kestäessä osasairauspäivärahaa ja osasairauspäivärahan myöntämisedellytykset täyttyvät, sairauspäivärahan maksaminen lakkaa samasta ajankohdasta, josta lukien myönnetään osasairauspäiväraha. Jos osasairauspäivärahan saaja sairastuu kesken osasairauspäiväraha-ajan eikä kykene jatkamaan osa-aikatyössä, osasairauspäivärahan maksaminen päättyy ja vakuutetulle myönnetään sairauspäiväraha, jos sairauspäivärahan saamisen edellytykset muutoin täyttyvät.

Jos osa-aikatyö keskeytyy ennen aikaisesti ja sairaus jatkuu, pyydä vakuutetulta tai työnantajalta tarvittavat tiedot sairauspäivärahan myöntämiseksi jäljellä olevalle osasairauspäivärahaa vastaavalle ajalle. Voit myöntää sairauspäivärahan tälle ajalle osasairauspäivärahaa varten esitetyn B-lausunnon perusteella. Tarvittaessa voit pyytää terveydenhuollosta tai vakuutetulta kopion potilaskertomuksesta, jos vakuutettu on käynyt lääkärin vastaanotolla osa-aikatyön keskeytyessä.

Jos hylkää osasairauspäiväraha-hakemuksen, selvitä, olisiko vakuutetulla oikeus sairauspäivärahaan. Oikeus sairauspäivärahaan on selvitettävä myös, jos myönnetään osasairauspäivärahaa vain osalle haettua aikaa. Ota yhteyttä vakuutettuun tilanteen selvittämiseksi.

Lue lisää osa-aikatyösopimuksen muuttamisesta ja osa-aikatyön keskeyttämisestä.

1.1.2020 lukien

Ks. [Yhdenjaksoinen työkyvyttömyys ja sairauspäivärahaetuuden uusiutuminen 30 päivän kuluessa](#).

1.3.13 Opintoraha

Opintotukilain mukaista opintotukea ei myönnetä sille, joka saa sairauspäivärahaa (opintotukilaki 65/1994 6 § 1 mom.). Jos vakuutettu saa opintorahaa, opintoraha vähennetään hänelle samalta ajalta maksettavasta sairauspäivärahasta (SVL 1224/2004 12 luku 11 §).

Jos opintotukea saava opiskelija sairastuu, hän voi hakea sairauspäivärahaa ja jatkaa opintotuen nostamista sairauspäivärahan myöntämiseen saakka. Jos sairauspäiväraha myönnetään samalle ajalle, jolta opintotukea on maksettu, opintoraha vähennetään sairauspäivärahasta sellaiselta kalenterikuukaudelta, jolta opintotukioikeus säilyy. Oikeus sen kalenterikuukauden opintotukeen säilyy, jossa vakuutetulle itselle maksettavia sairauspäivärahan kalenteripäiviä on kuukaudessa yhdessä tai useammassa jaksossa enintään 17 päivää. Kalenteripäiviin luetaan myös sunnuntait ja arkipyhät. Omavastuu-aikaa ei oteta huomioon. Opintotuki lakkautetaan sellaiselta

kalenterikuukaudelta, jolta sairauspäivärahaa maksetaan vakuutetulle itselle vähintään 18 kalenteripäivälle. Jos sairauspäiväraha maksetaan kokonaan työnantajalle, se ei estä vakuutetun opintotuen maksamisen jatkumista. Opintotuki lakkautetaan vasta sen kuukauden alusta lukien, jolta vakuutettu itse saa sairauspäivärahaa kokonaan tai palkanmaksun ylittävältä osalta vähintään 18 kalenteripäivältä.

Huomaa, että jos sairauspäivärahaa ratkaistaessa käy ilmi, että opintotukeen syntyy liikamaksua, tulee liikaa maksettu opintotuki ensi sijassa kuitata samalle ajalle takautuvasti myönnettävästä sairauspäivärahasta. Teknisenä toteutuksena käytetään maksuvaatimus Kelan toimistolle ja Regressi.

Lue lisää opintotuen lakkauttamisesta ja takaisinperinnästä, regressiprosessi.

Koska opintoraha on kuukausikohtainen etuus ja sairauspäiväraha päiväkohtainen etuus, yhteensovituksessa opintoraha muutetaan päiväkohtaiseksi etuudeksi siten, että kuukauteen katsotaan sisältyvän 25 päivää. Esim. jos opintoraha on 250,28 e/kk, se on päivää kohden 25. osa eli 10,01 e.

Sairauspäivärahan päättyessä opiskelijan on haettava opintotukea uudelleen. Oikeus opintotukeen uudelleen on sen kalenterikuukauden alusta, johon ensimmäisen kerran sisältyy 18 opiskelupäivää. Jos opintorahaa myönnetään ajalle, jolta sairauspäivärahaa on maksettu, päivärahapäätös on oikaistava ja opintoraha tulee vähentää sairauspäivärahasta.

Jos opiskelija on työssä ja työnantaja maksaa sairausajan palkkaa, työnantajalla on oikeus päivärahaan maksamansa sairausajan palkan osalta. Työnantajalle maksettavan päivärahan määrä voi olla normaalia pienempi sen vuoksi, että opintoraha vähennetään päivärahasta, jos etuuksia maksetaan samalta ajalta.

Määrä 1.1.2020 lukien

Jos vakuutettu on saanut opintorahaa työkyvyttömyyden alkamishetken mukaan määräytyvällä tarkastelujaksolla, opintoraha huomioidaan vakuutetun etuusperusteisessa tulossa. Jos vakuutettu on tarkastelujaksolla saanut opintorahaa samanaikaisesti sairauspäivärahan kanssa, huomioidaan molemmat etuudet vuositulon etuusperusteisessa tulossa myönnetyn suuruisina.

Ks. [Vuosituloon huomioitavat tulot - etuusperusteinen tulo](#)

Lue lisää opintotuesta.

1.3.14 Muun lain mukainen korvaus

Sairauspäivärahasta vähennetään samalta ajalta ja saman työkyvyttömyyden vuoksi muun lain nojalla maksettavat ensisijaiset etuudet (SVL 1224/2004 12 luku 2 § 1 mom.).

Lakiin perustuvia sairauspäivärahasta vähennettäviä ensisijaisia etuuksia ovat

- työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen päiväraha ja tapaturmaeläke sekä aiemman tapaturmavakuutuslain mukainen päiväraha, tapaturmaeläke ja elinkorko
  - Huomaa kuitenkin, että valtion henkilöstölle etätyöstä johtuvissa olosuhteissa sattuneiden tapaturmien korvaamisesta annetun lain perusteella maksettua korvausta ei vähennetä sairauspäivärahasta, vaikka se huomioidaan vuositulon.

- maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen päiväraha ja tapaturmaeläke sekä aiemman maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukainen päiväraha ja tapaturmaeläke
- opiskeluun liittyvässä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetun lain mukainen päiväraha ja tapaturmaeläke
- urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain mukainen tapaturmaeläke
- sotilastapaturman ja palvelussairaudesta annetun lain, tapaturman ja palvelussairaudesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain sekä aiemman sotilastapaturmalain mukainen päiväraha ja tapaturmaeläke
- sotilasvammalain mukainen elinkorko
- liikennevakuutuslain mukainen ansionmenetykskorvaus ja työkyvyttömyyseläke.

Työeläkelakien mukaiset työkyvyttömyyseläkkeet ja kansaneläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke ovat myös sairauspäivärahaan nähden muun lain mukaisia etuuksia, joita myönnetään saman työkyvyttömyyden vuoksi samalle ajalle kuin sairauspäivärahaa. Näiden eläkkeiden suhteesta sairauspäivärahaan on ohjeistettu erikseen.

Jos vakuutetun työkyvyttömyys on alkanut 1.1.2015 tai sen jälkeen, sairauspäivärahasta vähennetään myös yrittäjän ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen vapaaehtoiseen työntekijän vakuutukseen perustuva päiväraha ja tapaturmaeläke.

Vahingonkorvauslakiin perustuvia korvauksia ei vähennetä sairauspäivärahasta, jos vakuutetun työkyvyttömyys on alkanut 1.1.2015 tai sen jälkeen.

Työtapaturma- ja ammattitautilainsäädännön mukaisia vapaaehtoisia vapaa-ajan vakuutukseen tai yksityistapaturmavakuutukseen perustuvia etuuksia ei vähennetä sairauspäivärahasta. Sairauspäivärahasta ei myöskään vähennetä toissijaisia etuuksia kuten esim. valtion henkilöstölle etätyöstä johtuvissa olosuhteissa sattuneiden tapaturmien korvaamisesta annetun lain perusteella maksettua korvausta.

Jos vakuutusyhtiö on hylännyt muun lain mukaista etuutta koskevan hakemuksen tai jatkohakemuksen ja vakuutettu hakee sairauspäivärahaa samalle ajalle, voit myöntää sairauspäivärahan, jos sen saamisen edellytykset täyttyvät. Pyydä tarvittaessa korvauspäätös ja siihen liittyvät lääkärinlausunnot vakuutusyhtiöstä.

Kela saa tietoja muun lain mukaisista etuuksista sekä sähköisesti että paperipäätöksinä. Yhteisten järjestelmien yksikkö tallentaa tiedot Kelan tietojärjestelmään. Jos etuuskäsittelyssä ilmenee, että asiakas saa muun lain mukaista etuutta, mutta korvaustietoja ei näy HEKY-kyselyssä tai OIWA:ssa, tee Yhteisten järjestelmien yksikölle toimeksiantotyö korvaustietojen selvittämiseksi OIWA-työjonot -ohjeen mukaisesti. Selvitä ennen Toimeksianto-työn tekemistä vakuutetulta, mistä vakuutusyhtiöstä etuutta maksetaan ja kirjoita vakuutusyhtiön nimi Toimeksianto-työn kommenttikenttään. Ota kuitenkin yhteyttä suoraan vakuutusyhtiöön, jos tapaturman perusteella maksettavaa päivärahaa ei ole lainkaan Kelan tietokannassa ja pyydä korvaustiedot vakuutusyhtiöltä.

1.1.2020 lukien ei muutoksia.

1.3.14.1 Muun korvauksen viivästyminen

Jos muun lain mukaisen etuuden saaminen viivästyy vakuutetusta riippumattomasta syystä, päiväraha voidaan myöntää ja maksaa täysimääräisenä vakuutetun toimeentulon turvaamiseksi. Kelalla on oikeus periä muun lain mukaisesta etuudesta

maksettua sairauspäivärahaa vastaava osuus etuuden maksajalta. (SVL 1224/2004 12 luvun 2 § 2 mom.)

Jos työnantaja on hakenut sairauspäivärahaa, sitä ei viivästymistilanteessa makseta työnantajalle. (SVL 1224/2004 12 luvun 2 § 3 mom.) Ilmoita työnantajan päätöksessä, että päivärahan maksaminen työnantajalle ratkaistaan vasta sitten, kun oikeus muun lain mukaiseen etuuteen on selvitetty. Varmista, että vakuutusyhtiön korvauspäätös saadaan Kelaan, jotta voit antaa työnantajalle lopullisen päätöksen päivärahasta, vaikka sitä ei jäisikään maksettavaksi.

Jos vakuutettu on jo hakenut muun lain mukaista etuutta ja sairauspäiväraha hakemuksesta ilmenee, missä vakuutusyhtiössä asia on vireillä, tiedustele vakuutusyhtiöstä, missä vaiheessa asian käsittely on. Jos vakuutusyhtiön korvaus viivästyy, pyydä vakuutusyhtiöltä viivästymistodistus, jotta voit ratkaista sairauspäiväraha hakemuksen.

Jos vakuutettu ei vielä ole hakenut muun lain mukaista etuutta, mutta hänellä saattaisi olla siihen oikeus, kehoita häntä hakemaan etuutta ja pyydä ilmoittamaan hakemuksen vireillepanosta Kelaan. Muun lain perusteella korvataan ansionmenetykskorvauksen lisäksi esim. sairaanhoitokustannuksia tai maksetaan korvausta kivusta ja särystä.

Jos on ilmeistä, että vakuutetulla on oikeus muun lain mukaiseen etuuteen, mutta hän ei hae sitä, hylkää päiväraha hakemus.

Päiväraha viivästymistodistuksen perusteella

Voit myöntää sairauspäivärahan viivästymistodistuksen perusteella yhtäjaksoisen työkyvyttömyyden ajalta, jos viivästymistodistus on annettu ilman päättymispäivää. Jos todistus on annettu määräajaksi, myönnä päiväraha määräajaksi ja pyydä jatkoa varten uusi viivästymistodistus.

Kun päiväraha myönnetään viivästymisen perusteella, vakuutusyhtiölle lähetetään ohjelmallisesti ilmoitus myönnetystä päivärahasta päätöksen yhteydessä. Vakuutetun päätöksessä ilmoitetaan, että päivärahaa maksetaan muun korvauksen viivästymisen johdosta ja että Kelalla on oikeus periä samalta ajalta myöhemmin myönnettävästä muun lain mukaisesta etuudesta maksettua sairauspäivärahaa vastaava osuus.

Kun tieto muun etuuden myöntämisestä tulee Kelaan, oikaise päivärahapäätös. Vakuutusyhtiö maksaa perintäkirjeen perusteella takautuvasti myöntämänsä etuuden Kelalle maksetun sairauspäivärahan määrään saakka. Jos vakuutusyhtiö maksaa muun lain mukaisen etuuden vakuutetulle viivästymistodistuksesta huolimatta, sen on maksettava sairauspäiväraha kuitenkin Kelalle.

Jos oikeus sairauspäivärahaan jatkuu vielä sen jälkeen, kun vakuutusyhtiö on antanut korvauspäätöksen, sairauspäivärahaa maksetaan vain muun lain mukaisen etuuden ylittävältä osalta.

Lue lisää Vakuutuslaitoksen korvaus

Ulkomailta maksettava korvaus

Ulkomailta maksettaviin korvauksiin ei sovelleta viivästymistodistusmenettelyä. Viivästymistodistus annetaan vain silloin, kun kyse on Suomen lainsäädännön piiriin kuuluvasta muun lain mukaisesta etuudesta.

Voit myöntää sairauspäivärahan ilman viivästymistodistusta. Lisää päätökseen huomautus siitä, että vakuutetun on itse ilmoitettava Kelalle, jos hän myöhemmin saa

ulkomaan laitoksesta korvausta samalta ajalta, jolta sairauspäivärahaa on myönnetty. Mainitse ilmoituksessa myös, että Kelalla on oikeus periä ulkomaan korvausta vastaava osuus sairauspäivärahasta.

Ulkomaan lainsäädännön mukaan voi olla myös niin, että ulkomainen laitos vähentää Suomesta maksettava sairauspäivärahan maksamastaan korvauksesta. Tällöin sairauspäiväraha jää vakuutetun ensisijaiseksi ansionmenetyskorvaukseksi.

Ulkomailla sattuneen liikennevahingon selvittelyssä voit ohjata vakuutettua ottamaan yhteyttä Liikennevakuutuskeskuksen yhteydessä toimivaan [Suomen Tietokeskukseen](#).

1.1.2020 lukien ei muutoksia.

1.3.14.2 Korvauksen vähentäminen päivärahasta

Jos muun lain mukaista etuutta (täysimääräistä tai osakorvausta) on myönnetty samasta ajankohdasta, josta sairauspäiväraha on myönnetty, vähennä päivärahasta etuuden määrä. Jos täysimääräinen muun lain mukainen etuus muuttuu myöhemmin osakorvaukseksi ja sairauspäivärahan maksaminen edelleen jatkuu, vähennä päivärahasta osakorvauksen määrä.

Esimerkki

Vakuutetulle on sattunut työtapaturma, jonka seurauksena hänelle maksetaan täysimääräistä työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista päivärahaa (100 %). Myöhemmin työkyvyn alenemaksi arvioidaan 50 %, jolloin päiväraha pienenee. Vakuutettu on edelleen sairausvakuutuslain tarkoittamalla tavalla työkyvytön ja hänellä on oikeus sairauspäivärahaan. Vähennä sairauspäivärahasta ensin täysimääräinen (100 %) työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen päiväraha ja siitä alkaen, kun se muuttuu pienemmäksi (50 %), vähennetty määrä.

Jos vakuutettu on saanut muun lain mukaista etuutta osittaisen työkyvyttömyyden perusteella, sitä voidaan myöhemmin korottaa vamman tai sairauden pahenemisen johdosta. Jos sairauspäivärahaa myönnetään samalle ajalle, vähennä päivärahasta etuuden korotuksen osuus. Jos vakuutusyhtiö hylkää vakuutetun korotushakemuksen, mutta vakuutettu on kuitenkin sairausvakuutuslain tarkoittamalla tavalla työkyvytön, sairauspäivärahasta ei vähennetä maksussa olevaa osakorvausta.

Esimerkki

Vakuutetulle on sattunut tapaturma, josta aiheutunut vamma ei parane täysin. Aluksi hänelle maksetaan täyttä (100 %) tapaturmaeläkettä, mutta myöhemmin se alenee jatkuvasti maksettavaksi osittaiseksi tapaturmaeläkkeeksi (45 %). Hän jatkaa työntekoa eikä hän enää ole sairausvakuutuslain tarkoittamalla tavalla työkyvytön. Myöhemmin vamma pahenee tai tulee korjausleikkaus. Vakuutetulle myönnetään täysi (100 %) tapaturmaeläke kuukauden ajaksi. Vakuutetulle myönnetään samalle ajalle myös sairauspäiväraha. Päivärahasta vähennetään kuukauden ajalta maksettava tapaturmaeläkkeen korotus eli täyden tapaturmaeläkkeen (100 %) ja pysyvän tapaturmaeläkkeen (45 %) erotus.

1.1.2020 lukien

Jos muun lain mukaista etuutta (täysimääräistä tai osakorvausta) maksetaan sairauspäivärahan kanssa samanaikaisesti, myönnetyn muun lain mukaisen etuuden määrä vähennetään pääsääntöisesti päivärahasta. Jos sairauspäivärahasta vähennetty täysimääräinen muun lain mukainen etuus muuttuu myöhemmin osakorvaukseksi ja sairauspäivärahan maksaminen edelleen jatkuu, vähennetään osakorvaukseksi muuttuneen etuuden määrä.

Edellä olevasta poiketen sellaista sairauspäivärahan kanssa samanaikaisesti maksettavaa muun lain mukaista osittaista etuutta ei vähennetä asiakkaan sairauspäivärahasta, jota hän on saanut jo vuositulon tarkastelujaksolla ja jota ei tästä syystä huomioida hänen vuosituloonsa.

Ks. Vuosituloon huomioitava tulot - [Ansionmenetyskorvaukset](#).

Esimerkki

Vakuutettu on sairastunut vatsakalvon tulehdukseen, joka aiheuttaa hänelle SVL:n mukaisen työkyvyttömyyden 1.3.-31.5.2020. Vakuutetulle on aiemmin sattunut työtapaturma, jonka perusteella hänelle on myönnetty tarkastelujaksolle 2 kuukauden ajan täysimääräistä (100%) työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista päivärahaa, 1 kuukauden ajan työkyvyn aleneman johdosta osittaista korvausta (50 %) sekä työkyvyn aleneman johdosta osittaista korvausta (30 %). Osittaisen (30 %) ansionmenetyskorvauksen maksaminen jatkuu edelleen sairauspäivärahan kanssa samanaikaisesti. Tarkastelujaksolle myönnetty täysimääräinen ansionmenetyskorvaus huomioidaan, mutta osittaista ansionmenetyskorvausta (50 % ja 30 %) ei huomioida asiakkaan vuosituloon. Osittaista 30 %:n ansionmenetyskorvausta ei myöskään vähennetä sairauspäivärahasta.

Osittaista muun lain mukaista korvausta voidaan myös korottaa vamman tai sairauden pahenemisen johdosta täydeksi sairauspäivärahan kanssa samasta ajankohdasta lukien tai myöhemmin. Näissä tilanteissa, osittaisen ansionmenetyskorvauksen maksaminen katsotaan päättyneeksi siitä ajankohdasta lukien, kun se korottuu täydeksi ja osittainen muun lain mukainen ansionmenetyskorvaus huomioidaan vakuutetun vuosituloon kyseisestä ajankohdasta lukien. Samasta ajankohdasta lukien täysimääräinen muun lain mukainen korvaus vähennetään sairauspäivärahasta.

Jos korottuminen täydeksi tapahtuu takautuvasti, päiväraha tulee tarkistaa takautuvasti siten, että täyden korvauksen myöntämisaikankohdasta lukien sairauspäivärahasta vähennetään täysimääräinen muun lain mukainen korvaus ja aiemmin vuositulossa huomioimatta ollut osittainen ansionmenetyskorvaus huomioidaan kyseisestä ajankohdasta lukien vakuutetun vuosituloon.

Esimerkki

Vakuutetulle on aiemmin sattunut työtapaturma, jonka seurauksena hänelle on myönnetty tarkastelujaksolle 2 kuukauden ajan täysimääräistä (100 %) työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista päivärahaa ja lisäksi 3 kuukauden ajan työkyvyn aleneman johdosta osittaista korvausta (50 %) ja sen maksaminen jatkuu sairauden pahenemiseen saakka. Työtapaturmasta aiheutuneen sairauden pahenemisen johdosta vakuutetun muun lain mukainen korvaus korottuu täydeksi (100 %) ja vakuutettu on hakenut samalta ajalta myös sairauspäivärahaa. Tarkastelujaksolle myönnetty

täysi ja osittainen ansionmenetykskorvaus huomioidaan vakuutetun vuosituloon ja saman työkyvyttömyyden johdosta ja samasta ajankohdasta lukien täysimääräiseksi korottunut ansionmenetykskorvaus vähennetään sairauspäivärahasta.

1.3.14.3 Työtapaturma

Työtapaturmia ja ammattitauteja korvataan työsuhteessa oleville sekä yrittäjille työtapaturma- ja ammattitautilain perusteella (TyTAL 459/2015). Maatalousyrittäjän ja apurahan saajan oikeus korvaukseen perustuu maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin (MATAL 873/2015). Työtapaturma- ja ammattitautilain säännöksiä sovelletaan myös opiskelijoihin, joiden oikeudesta korvaukseen säädetään opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetussa laissa 460/2015. Lisäksi eräiden erityisryhmien, kuten perhe- ja omaishoitajien, oikeudesta korvaukseen työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesti säädetään näitä koskevissa erityislaeissa.

Työtapaturmia ja ammattitauteja koskeva lainsäädäntö on uudistettu 1.1.2016 alkaen. Lakeja sovelletaan tapaturmiin ja ammattitauteihin, jotka ovat sattuneet 1.1.2016 tai sen jälkeen. Jos tapaturma on sattunut tai ammattitauti ilmennyt tätä aikaisemmin, siihen sovelletaan vanhan tapaturma- ja ammattitautilain (608/1948 ja 1343/1988) tai maatalousyrittäjän tapaturmavakuutuslain (1026/1981) säännöksiä.

Työntekijät ja heihin rinnastettavat

Työnantaja on velvollinen vakuuttamaan työsopimuslain mukaisessa työsuhteessa tai julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa työskentelevän työntekijänsä työtapaturman ja ammattitaudin varalta. Myös työnantajan kanssa samassa taloudessa asuva perheenjäsen kuuluu vakuutukseen, jos hän tekee työtä työsuhteessa. Perheenjäsenet kuuluivat aikaisemmin vapaaehtoisen vakuutuksen piiriin.

Yksityisten työnantajien lisäksi myös julkisyhteisöjen, kuten kuntien, kuntayhtymien ja seurakuntien on vakuutettava työntekijänsä työtapaturman tai ammattitaudin varalta. Valtiolla ei kuitenkaan ole vakuuttamisvelvollisuutta. Korvaus valtion työssä aiheutuneesta työtapaturmasta tai ammattitaudista maksetaan valtion varoista työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesti. Valtion työntekijöiden työtapaturma- ja ammattitautikorvauksista vastaa Valtiokonttori.

Vakuutuksen myöntämiseen oikeutetut vakuutusyhtiöt myöntävät työnantajille vakuutukset työtapaturma- ja ammattitaudin korvaamiseksi ja maksavat vakuutuksen perusteella työntekijöille korvaukset.

Työnantajalla ei ole vakuuttamisvelvollisuutta, jos työnantajan kalenterivuoden aikana teettämästä työstä maksetut tai maksettavaksi sovitut palkat ovat yhteensä enintään 1200 euroa. Vaikka työnantajalla ei ole vakuuttamisvelvollisuutta, työntekijällä on silti oikeus korvaukseen työtapaturman ja ammattitaudin johdosta. Korvausasian käsittelee ja korvaukset maksaa Tapaturmavakuutuskeskus (TVK), joka toimii Kelaan päin samalla tavoin kuin vakuutusyhtiö ja antaa tarvittaessa viivästytmistodistuksen.

Työntekijään rinnastettava henkilö

Työntekijään rinnastetaan henkilö, joka tekee työtä vastiketta vastaan osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa, vaikka hän ei ole työsuhteessa osakeyhtiöön tai muuhun yhteisöön, jos:

1. osakeyhtiössä johtavassa asemassa työskentelevä osakas omistaa yksin yhtiön osakkeista enintään 30 prosenttia tai hän ja hänen perheenjäsenensä yhdessä omistavat enintään 50 prosenttia yhtiön osakkeista ja tästä hänen oma omistusosuutensa on enintään 30 prosenttia taikka hänellä on yksin enintään 30 prosenttia tai hänellä ja hänen perheenjäsenillään on yhdessä enintään 50 prosenttia yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä ja tästä hänen oma äänimääränsä on enintään 30 prosenttia; tai
2. muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevällä henkilöllä yksin tai hänellä ja hänen perheenjäsenillään yhdessä on enintään 1 kohdassa tarkoitettua vastaava määräämisvalta yhteisössä.

Johtavalla asemalla tarkoitetaan toimitusjohtajuutta, hallituksen jäsenyyttä sekä muuta vastaavaa asemaa tai vastaavaa tosiasiallista määräämisvaltaa osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä. Omistusosuutta arvioitaessa myös välillinen omistus otetaan huomioon.

Avoimen yhtiön yhtiömiestä, kommandiittiyhtiön vastuunalaista yhtiömiestä tai muun yhteisön tai yhtymän sellaista osakasta tai yhtiömiestä, joka on henkilökohtaisesti vastuussa yhteisön tai yhtymän velvoitteista ja sitoumuksista, ei rinnasteta työntekijään.

Perheenjäsenellä tarkoitetaan aviopuolisoa ja avopuolisoa sekä henkilöä, joka on 1 tai 2 kohdassa tarkoitetulle henkilölle sukua suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa ja asuu tämän kanssa samassa taloudessa. Avopuolisolla tarkoitetaan yrityksessä johtavassa asemassa työskentelevän kanssa yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa asuvaa henkilöä.

Yrittäjät

YEL-vakuutettu yrittäjä voi vakuuttaa itsensä työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesti vapaaehtoisella työajan vakuutuksella yrittäjätyössä sattuvien vahinkojen varalta. Vakuutusturva on sama kuin työntekijällä. Yrittäjän työajan tapaturmavakuutus päättyy, jos YEL-vakuutus päättyy. Poikkeuksellisesti alle 18-vuotiaat ja 68 vuotta täyttäneet yrittäjät voivat ottaa vapaaehtoisen työajan vakuutuksen, vaikka he eivät kuulu YEL-vakuutuksen piiriin, jos he harjoittavat yrittäjätoimintaa.

Työtapaturma- ja ammattitautilain mukaiseen ja sitä edeltävän tapaturmavakuutuslain mukaiseen vapaaehtoiseen vakuutukseen perustuva yrittäjän työajan tapaturmakorvaus vähennetään sairauspäivärahasta, jos työkyvyttömyys on alkanut 1.1.2015 tai sen jälkeen.

Jotkut yrittäjät käyttävät lakisääteisen vapaaehtoisen tapaturmavakuutuksen sijaan sellaisia yksityisiä vakuutuksia, joiden ehtoihin kuuluu myös työajan kattava tapaturmakorvaus. Järjestelmässä Työeläkkeet ja korvaukset -tiedoissa näkyvät vain lakisääteiset korvaukset. Jos näitä tietoja ei ole ja hakemuksessa on kuitenkin saatu tieto tai päätös vakuutusyhtiön korvauksesta, tarkista onko vakuutusyhtiö TVK:n jäsen. Vain TVK:n jäsenyhtiöt voivat harjoittaa lakisääteistä työtapaturma- ja ammattitautivakuuttamista. Jos yhtiö on jäsen, selvitä tarvittaessa onko kyse yksityisluontoisesta vakuutusehtoihin vai lakiin perustuvasta korvauksesta. Viivästymistodistus tarvitaan vain jos kyse on lakiin perustuvasta vähennettävästä korvauksesta. Sairauspäivärahasta ei vähennetä yksityistapaturmavakuutukseen perustuvia etuuksia.

Työ- tai virkasuhteen ulkopuolella toimeksianto- ja konsulttisopimuksien perusteella tai freelancerina tehty työ ei kuulu pakollisen työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen piiriin. Toimeksianto- ja konsulttisopimuksen perusteella tai freelancerina tehdyn työn

voi vakuuttaa vapaaehtoisella työajan vakuutuksella, jos henkilöllä on YEL-vakuutus. Toimeksianto- ja konsulttisopimuksien perusteella tai freelancerina tehdyn työn on voinut aikaisemmin vakuuttaa vapaaehtoisella TVL 57 §:n 1 momentin mukaisella työajan vakuutuksella, vaikka henkilöllä ei ole ollut YEL-vakuutusta.

Maatalousyrittäjät ja apurahansaajat

Maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaki (MATAL) koskee maatalousyrittäjien, kalastajien, poronhoitajien sekä MYEL-vakuutettujen tieteen ja taiteen apurahansaajien työtapaturma- ja ammattitautiturvaa.

Maatalousyrittäjät ja apurahansaajat, jotka ovat MYEL-vakuutettuja, kuuluvat lakisääteisen työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisen vakuutuksen piiriin samalla tavoin kuin työntekijät. Jos maatalousyrittäjä ei kuulu pakollisen vakuutuksen piiriin, hän voi ottaa vapaaehtoisen työajan työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen. Tapaturmavakuutus päättyy, kun työeläkevakuutus päättyy. Vapaaehtoinen vakuutus päättyy vakuutetun maatalousyrittäjätyön päättyessä.

Maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaiseen ja sitä edeltävän maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaiseen vapaaehtoiseen vakuutukseen perustuva maatalousyrittäjän työajan tapaturmakorvaus vähennetään sairauspäivärahasta, jos työkyvyttömyys on alkanut 1.1.2015 tai sen jälkeen.

Opiskelijat

Opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta on säädetty tätä koskevassa laissa (460/2015). Lain mukaan korvataan vahinkotapahtuma, jota ei korvata työtapaturma- ja ammattitautilain mukaan ja joka on aiheuttanut vamman tai sairauden henkilölle, joka on osallistunut seuraavaan koulutukseen:

- ammatillinen peruskoulutus
- ammatillinen aikuiskoulutus
- ammattikorkeakoulu
- yliopisto
- lukio
- perusopetus lukuun ottamatta esiopetusta, perusopetukseen valmentavaa opetusta ja vuosiluokkia 1–6 eli lähinnä 7-9 vuosiluokat

Korvauksen piiriin kuuluvat myös Poliisiammattikorkeakoulussa, Pelastusopistossa ja Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksessa annettavassa koulutuksessa olevat sekä muussa näihin rinnastettavassa koulutuksessa olevat.

Korvattavia ovat opiskelulle ominaisissa olosuhteissa sattuneet vahinkotapahtumat henkilön osallistuessa opetussuunnitelman tai tutkinnon perusteiden mukaiseen työhön rinnastettavaan käytännön opetukseen, työssä oppimisjaksoon, työharjoitteluun, näyttötutkintoon tai perusopetuksessa työelämään tutustuttamiseen oppilaitoksessa taikka muussa koulutuksen tai opetuksen järjestäjän tai oppilaitoksen ylläpitäjän osoittamassa paikassa.

Korvauksen piiriin kuuluu myös vahinkotapahtuma, joka on sattunut siirryttäessä välittömästi oppilaitoksesta tai asunnosta edellä tarkoitettuun koulutuksen tai opetuksen järjestäjän tai oppilaitoksen ylläpitäjän osoittamaan työharjoittelupaikkaan, työssä oppimispaikkaan, työelämään tutustuttamispaikkaan tai näyttötutkinnon suorittamispaikkaan oppilaitoksen ulkopuolelle tai päinvastoin.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 5 luvussa tarkoitetussa työvoimakoulutuksessa oleva henkilö rinnastetaan työtapaturma- ja ammattitautilain mukaiseen työntekijään siltä osin kuin on kysymys vakuutusturvan laajuudesta. Työharjoittelun lisäksi myös työvoimakoulutuksen teoriatunnit, muu koulutyöaika ja koulumatkat kuuluvat vakuutuksen piiriin.

Koulutuksen tai opetuksen järjestäjä ja oppilaitoksen ylläpitäjä rinnastetaan työtapaturma- ja ammattitautilaissa tarkoitettuun työnantajaan.

Erityisryhmät

Perhehoitajille, omaishoitajille, vammaisten ja kehitysvammaisten henkilöiden työtoimintaan osallistuville sekä kuntouttavaan työtoimintaan osallistuville henkilöille tulee asianomaista toimintaa koskevan lainsäädännön mukaan ottaa vakuutus työtapaturman ja ammattitaudin varalta siten kuin työtapaturma- ja ammattitautilaissa säädetään. Perhehoitajaan, omaishoitajaan sekä työtoimintaan osallistuviin henkilöihin sovelletaan, mitä työtapaturma- ja ammattitautilaissa säädetään työntekijästä. Omais- tai perhehoidosta sopimuksen tehnyt ja työtoimintaa järjestävä kunta rinnastetaan työnantajaan.

Säännökset sisältyvät seuraaviin lakeihin:

- perhehoitolaki 263/2015 20 §
- laki omaishoidon tuesta 937/2005 10 §
- laki kuntouttavasta työtoiminnasta 189/2001 23 §
- sosiaalihuoltolaki 710/1982 27 e §
- laki kehitysvammaisten erityishuollosta 519/1977 71 §.

Ammatillisessa kuntoutuksessa olevat

Työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesta vakuutuksesta vastaavan vakuutusyhtiön tulee vakuuttaa ammatillisessa kuntoutuksessa oleva henkilö kuntoutukseen sisältyvässä työ- tai koulutuskokeilussa, työhön valmennuksessa tai työharjoittelussa sattuvan vahinkotapahtuman varalta.

Työeläkelaitoksella on velvollisuus ottaa työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen vakuutus ammatillisessa kuntoutuksessa olevalle kuntoutujalle työ- tai koulutuskokeilussa, työhönvalmennuksessa tai työharjoittelussa sattuvan vahinkotapahtuman varalle.

Vähennettävät etuudet

Sairauspäivärahasta vähennettäviä etuuksia ovat:

- 1.1.2016 voimaan tulleen työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain sekä opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetun lain mukainen päiväraha ja tapaturmaeläke,
- 31.12.2015 saakka voimassa olleen tapaturmavakuutuslain ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain sekä opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetun lain mukainen päiväraha ja tapaturmaeläke sekä

- ennen 1.1.1982 sattuneen tapaturman tai ilmenneen ammattitaudin perusteella maksettava päiväraha ja elinkorko, edellyttäen, että elinkorkoon sisältyy peruskoron lisäksi täydennyskorkoa.

Työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista päivärahaa maksetaan enintään vuoden ajalta. Sitä voidaan maksaa myös osakorvauksena, jos työkyvyttömyys ja ansioiden aleneminen on osittaista. Työkyvyn alentuman tulee olla kuitenkin vähintään 10 prosenttia.

Jos työkyvyttömyys jatkuu vielä vuoden kuluttua tapaturmasta, maksetaan etuus tapaturmaeläkkeenä. Myös tapaturmaeläke voidaan maksaa osittaisena, jos työkyvyttömyys ja ansioiden aleneminen on osittaista. Työkyvyn alentuman tulee olla vähintään 10 prosenttia. Täysi tapaturmaeläke työikäisellä on 85 prosenttia vuosityöansiosta.

Jos henkilöllä on oikeus korvaukseen sekä työtapaturmavakuutuksen että liikennevakuutuksen perusteella, korvaus myönnetään ensisijaisesti työtapaturmavakuutuksesta. Tällainen on yleensä työssä tai työmatkalla sattunut liikennevahinko. Korvausta maksetaan liikennevakuutuksesta vain, jos korvaus on työtapaturmakorvausta suurempi.

Lue lisää [työtapaturma- ja ammattitautikorvauksista Tapaturmavakuutuskeskuksen internetsivuilta](#).

1.3.14.4 Liikennevahinko

Liikennevakuutuslain (460/2016) perusteella korvataan moottoriajoneuvon liikenteeseen käyttämisestä aiheutuvat henkilö- ja omaisuusvahingot. Moottoriajoneuvo on liikenteessä myös silloin, kun sitä käytetään tai siirretään teiden ulkopuolella kuten piha-alueilla, pelloilla, metsässä tai jäällä. Liikennevakuutus koskee Suomessa pysyvän kotipaikan omaavia ajoneuvoja. Ajoneuvon omistaja ja rekisteriin merkitty ajoneuvon haltija ovat velvollisia vakuuttamaan ajoneuvon.

Vakuutusyhtiö vastaa liikennevahingosta, joka on sattunut ajoneuvoa koskevan vakuutuksen voimassaoloaikana. Valtiokonttori vastaa liikennevahingosta silloin, kun ajoneuvon omistaja tai haltija on vahingon sattuessa Suomen valtio eikä ajoneuvolle ole otettu liikennevakuutusta.

Liikennevakuutuskeskus korvaa liikennevahinkoja erilaisissa erityistilanteissa, jossa vahingon aiheuttaa

- vakuuttamisvelvollisuudesta vapautettu ajoneuvo
- tuntemattomaksi jäänyt ajoneuvo
- ajoneuvo, jolla ei vahingon sattuessa ole voimassaolevaa vakuutusta, vaikka se olisi pitänyt vakuuttaa
- ajoneuvo, jonka omistaja tai haltija on irtisanonut liikennevakuutuksen ajoneuvon anastuksen johdosta
- ulkomaalainen ajoneuvo ja vahinko sattuu Suomessa.

Liikennevahingon korvaamisessa noudatetaan vahingonkorvauslain säännöksiä ja täyden korvauksen periaatetta. Liikennevakuutus on ensisijainen muihin lakisääteisiin vakuutusjärjestelmiin nähden. Poikkeuksena tästä on tilanne, jossa ajoneuvon omistajalla, haltijalla tai kuljettajalla on oikeus saada omistamansa tai kuljettamansa ajoneuvon liikenteeseen käyttämisestä aiheutuneesta henkilövahingosta korvausta työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain tai urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain perusteella.

Tällöin liikennevakuutuksesta korvataan vain se osa, jota ei korvata edellä mainittujen lakien mukaan.

Liikennevakuutus ei korvaa ajoneuvon omistajalle, kuljettajalle tai muulle työtä suorittavalle henkilölle vahinkoa, joka on aiheutunut kuormauksen, kuorman purkamisen tai muun työsuorituksen aikana ajoneuvon ollessa liikkumattomana. Tällainen vahinko kuuluu yleensä lakisääteinen tapaturmavakuutuksen piiriin.

Lue lisää [ansionmenetykskorvauksesta ja korvauksen määrittelemisestä Liikennevahinkolautakunnan nettisivuilta](#).

Suhde sairauspäivärahaan

Liikennevakuutuskorvaus on ensisijainen suhteessa sairauspäivärahaan. Sairauspäivärahasta vähennetään seuraavat liikennevakuutuslain perusteella maksettavat ansionmenetykskorvaukset

- korvaus työansion menetyksestä ja ansiotulojen myöhentymisestä
- työkyvyttömyyseläke
- työttömyyspäivärahaa vastaava ansionmenetykskorvaus, kun vakuutettu ollut työttömänä ennen liikennevahingon sattumista.

Päivärahasta ei vähennetä korvausta kivusta ja särystä tai pysyvistä haitasta. Päivärahasta ei myöskään vähennetä sijaisen palkan muodossa maksettavaa korvausta, jonka vakuutusyhtiö maksaa vahinkoa kärsineen sijasta suoraan yritykselle. Sen sijaan, jos sijaisen palkkana maksettava korvaus maksetaan yrittäjälle itselleen, korvaus vähennetään päivärahasta.

Jos vakuutettu saa liikennevakuutuslain kuntoutusta koskevien säännösten perusteella ansionmenetykskorvausta ammatillisen kuntoutuksen johdosta, hänellä ei ole oikeutta sairauspäivärahaan samalta ajalta.

Vakuutettavia ajoneuvoja ovat

- autot
- moottori- ja motocrosspyörät
- mopot
- moottorilla varustetut polkupyörät (teho yli 250 W)
- moottorikelkat
- mönkijät
- traktorit
- moottorityökoneet
- puoli- ja varsinaiset perävaunut
- matkailuperävaunut ja
- kevyet perävaunut.

Vakuuttamisvelvollisuutta ei ole, jos kyseessä on

- moottorityökone tai traktori, jota ei tarvitse rekisteröidä ja jonka suurin rakenteellinen nopeus on enintään 15 km/h
- leikkuupuimuri tai muu sadonkorjuuseen tarkoitettu maatilatalouden moottorityökone, jota ei tarvitse rekisteröidä
- perävaunu, jota ei tarvitse rekisteröidä
- yksinomaan lapsen kuljettavaksi tarkoitettu ajoneuvo, jota ei tarvitse rekisteröidä
- yksinomaan vammaisten käyttöön tarkoitettu sähköpyörätuoli tai muu vastaava kevytrakenteinen ajoneuvo, jota ei tarvitse rekisteröidä.

Jos edellä mainittujen ajoneuvojen liikenteeseen käyttämisestä aiheutuu liikennevahinko, sen korvaa Liikennevakuutuskeskus.

Liikennevakuutus ei korvaa vahinkoa silloin, kun moottoriajoneuvo ei ole liikennevakuutuslaissa tarkoitettussa liikenteessä. Tällaisia tilanteita ovat:

- moottoriajoneuvoa käytetään liikenneväylistä erillään olevassa paikassa olennaisesti muuhun tarkoitukseen kuin henkilöiden tai tavaran kuljettamiseen
- esimerkiksi ajoneuvon käyttö voimanlähteenä tai matkailuauton käyttö asumiseen leirintäalueella
- moottoriajoneuvo on säilytettävänä, korjattavana, huolettavana tai pestävänä liikenneväylistä erillään olevassa paikassa
- esimerkiksi ajoneuvoa liikutetaan korjauksen, huollon tai pesun yhteydessä liikenneväylän ulkopuolella, kuten korjaushallissa tai pesuhallissa
- moottoriajoneuvoa käytetään liikenteestä eristetyllä alueella kilpailu- tai testaustarkoituksiin taikka kilpailuun välittömästi liittyvään harjoitteluun
- liikenteestä eristetyllä alueella tarkoitetaan selkeästi eristetyksi merkittyä aluetta, johon kenenkään ei ole mahdollista joutua huomaamattaan; esimerkiksi viranomaisten luvalla toimiva moottorirata tai sisätiloihin rakennettu karting-rata
- muu kuin kilpailuun liittyvä harjoittelu, kuten ajo-opetukseen liittyvä ajoharjoittelu suljetullakin radalla kuuluu liikennevakuutuksen piiriin.

Liikennevakuutuskeskus toimii Kelaan päin samalla tavoin kuin vakuutusyhtiö. Liikennevakuutuskeskus antaa tarvittaessa viivästydistä.

Korvauksen rajoitus laiminlyöntitapauksessa

Liikennevakuutuskeskus vastaa vahingosta, jos vahingon aiheuttaneen ajoneuvon vakuuttamisvelvollisuus on vahingon sattumishetkellä laiminlyöty. Vahinkoa ei kuitenkaan korvata, jos vahinkoa kärsinyt on ajoneuvossa matkustajana ollut ajoneuvon omistaja tai haltija taikka ajoneuvon kuljettaja ja Liikennevakuutuskeskus voi osoittaa heidän tienneen ajoneuvon olleen vakuuttamaton.

Pääsääntöisesti liikennevakuutus on ensisijainen korvaus, mutta jos Liikennevakuutuskeskus ei laiminlyönnistä johtuen myönnä korvausta ajoneuvon omistajalle, haltijalle tai kuljettajalle, hänellä voi olla oikeus sairauspäivärahaan.

Muut korvaamisen rajoitukset

Liikennevakuutus ei korvaa vahinkoa, jonka henkilö on tahallisesti aiheuttanut itselleen. Korvausta maksetaan ainoastaan siltä osin kuin muut olosuhteet ovat vaikuttaneet vahingon syntymiseen. Liikennevakuutuskorvausta voidaan alentaa tai se voidaan evätä kokonaan silloin, jos henkilö itse myötävaikuttaa vahingon syntymiseen törkeällä huolimattomuudellaan.

Liikennevakuutuskorvaus voidaan evätä kokonaan tai korvausta voidaan alentaa, jos vahinkoa kärsinyt on vahinkotapahtuman sattuessa kuljettanut ajoneuvoa alkoholin tai muun huumausaineen vaikutuksen alaisena.

Jos liikennevahinko on aiheutunut vahinkoa kärsineen ollessa luvattomasti käyttöön otetussa ajoneuvossa ja vakuutusyhtiö voi osoittaa hänen tienneen ajoneuvon käyttönoton luvattomuudesta, hänelle suoritetaan korvausta ajoneuvon vakuutuksesta vain erityisestä syystä.

Jos vakuutettu on työkyvytön, mutta liikennevakuutuskorvaus on evätty kokonaan liikennevakuutuslain säännösten johdosta, voit myöntää hänelle sairauspäivärahan.

Jos vakuutettu on työkyvytön, mutta liikennevakuutuskorvausta on alennettu vakuutetun oman myötävaikutuksen johdosta, hänellä on oikeus sairauspäivärahaan siltä osin kuin se on suurempi kuin liikennevakuutuskorvaus.

Lue lisää liikennevakuutuslain mukaisista korvauksista ja esimerkiksi ulkomailla tapahtuvien liikennevahinkojen korvaamisesta [Liikennevakuutuskeskuksen verkkosivuilta](#).

Erityistapaus sairauspäiväraha – liikennevakuutuslaki – tapaturmavakuutuslaki 57 §

Alla oleva ohje koskee tilanteita joissa työkyvyttömyys on alkanut ennen 1.1.2015.

Yrittäjä voi ottaa itselleen ja yrityksessä työskenteleville perheenjäsenilleen sekä muille sellaisille henkilöille, jotka eivät sisälly pakolliseen tapaturmavakuutukseen, vapaaehtoisen vakuutuksen työtapaturman varalta tapaturmavakuutuslain 57 §:n 1 momentin nojalla. Jos yrittäjälle tai muulle TVL 57 §:n mukaisen vakuutuksen piiriin kuuluvalla sattuu liikennevahinko työssä tai työmatkalla, tapaturmakorvaus on liikennevakuutuslain mukaiseen korvaukseen nähden ensisijainen. Liikennevakuutuksessa tapaturmavakuutuslain 57 §:n 1 momentin mukainen korvaus rinnastetaan lakisääteisiin korvauksiin. Sairauspäivärahassa taas TVL 57 §:n mukainen tapaturmakorvaus rinnastetaan vapaaehtoisen vakuutukseen, eikä sitä vähennetä päivärahasta, jos tapaturma on sattunut ennen 1.1.2015.

Jos liikennevakuutuslain mukaisesta ansionmenetykskorvauksesta on vähennetty TVL 57 §:n mukaiseen vapaaehtoiseen vakuutukseen perustuva korvaus ja liikennevakuutuslain mukainen ansionmenetykskorvaus on vähentämisen vuoksi pienempi kuin se muutoin olisi tai sitä ei ole jäänyt maksettavaksi, sairauspäivärahasta vähennetään kuitenkin liikennevakuutuslain mukaisen ansionmenetykskorvauksen täysi määrä.

Jos sairauspäivärahaa on maksettu viivästymistodistuksen perusteella vakuutetulle ja hänelle myönnetään tapaturmavakuutuslain 57 §:n mukainen korvaus sekä liikennevakuutuslain mukainen ansionmenetykskorvaus, josta on vähennetty tapaturmavakuutuslain mukainen korvaus, Kela voi periä viivästymistodistuksen perusteella maksetun sairauspäivärahan liikennevakuutuslain mukaisen korvauksen vähentämättömään määrään saakka. Pyydä liikennevakuutusyhtiöltä sellainen päätös tai ilmoitus, josta ilmenee liikennevakuutuslain mukaisen ansionmenetykskorvauksen täysi määrä.

Jos sama vakuutusyhtiö maksaa sekä tapaturma- että liikennevakuutuslain mukaisen korvauksen, vakuutusyhtiö ei välttämättä anna erikseen päätöstä liikennevakuutuslain mukaisesta korvauksesta, jos siitä ei jää maksettavaa. Pyydä kuitenkin vakuutusyhtiöstä selvitys, paljonko liikennevakuutuslain mukaista korvausta olisi maksettu vakuutetulle, jotta voit oikaista sairauspäivärahapäätöksen.

Esimerkki

Vakuutetulle on maksettu sairauspäivärahaa viivästymistodistuksen perusteella 800 €. Vakuutetulla on oikeus sekä liikennevakuutuslain mukaiseen ansionmenetykskorvaukseen 1 000 € että tapaturmavakuutuslain 57 §:n mukaiseen korvaukseen 1 000 €. Liikennevakuutuslain näkökulmasta tapaturmavakuutuslain 57 §:n mukainen korvaus on lakisääteinen ja se on vähennetty liikennevakuutuslain mukaan maksettavaksi tulevasta korvauksesta. Vakuutetulle on maksettu tapaturmavakuutuslain 57 §:n

mukaisena korvauksena 1 000 € ja liikennevakuutuslain mukaisena korvauksena ei ole maksettu mitään (1 000 € – 1 000 € = 0 €). Kela saa periä liikennevakuutuksesta vastuussa olevalta vakuutusyhtiöltä viivästymistodistuksen perusteella maksamansa päivärahan 800 €.

1.3.14.5 Sotilastapaturma

Asepalveluksessa ja kriisinhallintatehtävissä vahingoittuneiden henkilöiden tapaturma- ja palvelussairauksien korvaamista koskeva lainsäädäntö on uudistettu 1.1.2017 lukien. Sotilastapaturmalaki on korvattu uudella lailla sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta. Lisäksi on tullut voimaan laki tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä.

Uusia lakeja sovelletaan vahinkotapahtumiin, jotka sattuvat lain voimassa ollessa. Aiemmin sattuneisiin sotilastapaturmiin ja palvelussairauksiin sovelletaan sotilastapaturmalakia (1211/90). Sen perusteella korvataan tapaturmat ja palvelussairaudet, jotka ovat sattuneet 1.1.1991 – 31.12.2016. Ennen 1.1.1991 sattuneet sotilastapaturmat ja palvelussairaudet korvataan sotilasvammalain perusteella. Siviilikriisinhallintatehtävissä sattuneet tapaturmat ja palvelussairaudet on aiemmin korvattu työtapaturma- ja ammattitautilainsäädännön mukaisesti.

Sotilastapaturma ja palvelussairaus

Sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annettua lakia sovelletaan varusmiehiin, reserviläisiin, siviilipalvelusmiehiin, vapaaehtoista asepalvelusta suorittaviin naisiin, sotilasvirkaan tai rajavartiolaitoksen virkaan johtavassa koulutuksessa oleviin sekä eräisiin vapaaehtoisen maanpuolustuksen toimintoihin osallistuviin henkilöihin.

Sotilastapaturman ja palvelussairauden johdosta maksettavat korvaukset määräytyvät pääosin työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesti. Tapaturmaeläkkeen perusteena käytettävän vuosityöansion vähimmäismäärä on kuitenkin kolminkertainen verrattuna työtapaturma- ja ammattitautilain mukaiseen vähimmäis-vuosityöansioon. Korvaukset maksaa Valtiokonttori.

Sairauspäivärahasta vähennettäviä sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain ja sotilastapaturmalain mukaisia korvauksia ovat

- päiväraha ja
- tapaturmaeläke.

Sairauspäivärahasta ei vähennetä haittaraahaa, haittalisää eikä hoitotukea.

Sairauspäivärahasta vähennettävä sotilasvammalain mukainen korvaus on

- elinkorko omaiskorotuksineen.

Päivärahasta ei vähennetä sotilasvammalain mukaista

- täydennyskorkoa eikä
- elinkoron lisäysosia.

Tapaturma ja palvelussairaus kriisinhallintatehtävissä

Tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annettua lakia sovelletaan henkilöihin, jotka osallistuvat sotilaalliseen

kriisinhallintaan tai siviilikriisinhallintaan tai niihin liittyvään koulutukseen taikka EU:n rajaturvallisuusviraston toimintaan.

Uudella lailla on yhtenäistetty kaikkien kriisinhallintaan osallistuvien tapaturma- ja palvelussairausturva. Korvaamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisessa. Vahinkotapahtumasta maksettavat korvaukset määräytyvät pääosin työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesti. Päiväraha maksetaan kuitenkin alkuperäisen palvelusajan loppuun saakka todellisen työansion menetyksen suuruisena, vaikka palvelus päättyisi ennen määrättyä päättymisaikaa. Lisäksi tapaturmaeläkkeen perusteena käytettävän vuosityöansion vähimmäismäärä on kolminkertainen verrattuna työtapaturma- ja ammattitautilain mukaiseen vähimmäisvuosityöansioon. Korvaukset maksaa Valtiokonttori.

Sairauspäivärahasta vähennettäviä tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain mukaisia korvauksia ovat

- päiväraha ja
- tapaturmaeläke.

Sairauspäivärahasta ei vähennetä haittaraaha eikä hoitotukea.

Lue lisää korvauksista [Valtiokonttorin verkkosivuilta Sotilastapaturmat](#).

1.3.14.6 Urheilijan tapaturma

Urheilijan tapaturma- ja eläketurvaa koskeva laki (276/2009) on ollut voimassa 1.5.2009 alkaen. Urheilijalle maksettava tapaturmaeläke on sairauspäivärahaan nähden ensisijainen, mutta urheilijalla on kuitenkin työkyvyttömyyden alkaessa oikeus sairauspäivärahaan, koska urheilijan tapaturmavakuutuksen perusteella ei makseta päivärahaetuutta.

Jos urheilijan ja Suomessa urheilutoimintaa harjoittavan urheiluseuran tai muun urheilutoimintaa

harjoittavan yhteisön välillä on sovittu, että urheilija saa pääasiallisesti Suomessa harjoitetusta urheilemisesta veronalaista palkkaa pelikaudessa tai muutoin vuoden pituisen ajanjakson aikana vähintään 11 410 euroa (2019), urheiluseuran tai muun urheilutoimintaa harjoittavan yhteisön on järjestettävä urheilijalle vakuutusturva tapaturman varalta siihen asti, kun urheilija täyttää 65 vuotta.

Jos urheilijalla ei ole sopimusta, mutta hän saa pääasiallisesti Suomessa harjoittamastaan urheilemisesta vuodessa veronalaista tuloa vähintään 11 410 euroa (2019), hänellä on oikeus saada itselleen vakuutusturva tapaturman varalta siihen asti kunnes hän täyttää 65 vuotta. Urheilija tekee tällöin itse vakuutusyhtiön kanssa sopimuksen tapaturmavakuutuksesta.

Urheilijalla on oikeus sairauspäivärahaan urheilussa sattuneen tapaturman johdosta, jos hänet katsotaan työkyvyttömäksi. Sairauspäivärahaan on oikeus riippumatta siitä, onko kyse urheiluseuran ottamasta lakisääteisestä tapaturmavakuutuksesta vai onko urheilija itse ottanut vapaaehtoisen vakuutuksen, sillä urheilijalla on oikeus tapaturmaeläkkeeseen vasta siitä lukien, kun sairauspäivärahan enimmäisaika on täyttynyt. Jos sairauspäivärahan enimmäisaika on jäänyt täyttymättä, tapaturmaeläkettä maksetaan aikaisintaan vuoden kuluttua tapaturman sattumisesta.

Tapaturmaeläkettä voidaan maksaa myös ammatillisen kuntoutuksen ajalta.

Lakisääteinen urheilijavakuutus kattaa vanhuuden turvan siitä alkaen, kun urheilija täyttää työeläkelain 11 §:ssä hänen ikäluokalleen säädetyn vanhuuseläkkeen alaikärajan. Ennen vuotta 1965 syntyneelle urheilijalle vanhuuseläkettä maksetaan kuitenkin siitä päivästä, jolloin urheilija täyttää 65 vuotta.

Sairauspäiväraha maksetaan hakemuksesta myös työnantajalle, esim. urheiluseuralle, jos tämä on maksanut sairausajan palkkaa ja työehto- tai muussa sopimuksessa on sovittu työnantajan oikeudesta päivärahaan.

Lue lisää [Urheilijan tapaturma L 276/2009](#)

1.3.14.7 Vahingonkorvauslain mukainen korvaus

Vahingonkorvauslakiin perustuvia korvauksia ei vähennetä sairauspäivärahasta, jos vakuutetun työkyvyttömyys on alkanut 1.1.2015 tai sen jälkeen. Alla oleva ohje koskee vain ennen 1.1.2015 alkaneita työkyvyttömyysjaksoja.

Vahingonkorvauslaki (412/1974) on yleislaki, jonka perusteella henkilövahingon kärsineellä on oikeus korvaukseen tarpeellisista sairaanhoitokuluista, ansionmenetyksestä, kivusta ja särystä sekä pysyvästä haitasta. Korvausvastuussa voi olla yksityinen henkilö, työntekijä, työnantaja tai julkisyhteisö. Vahingon aiheuttajan korvausvastuu voi perustua tahalliseen tai tuottamukselliseen tekoon tai ankaraan vastuuseen. Tuottamus tarkoittaa vahingon aiheuttamista moitittavalla menettelyllä esim. laiminlyömällä velvollisuus toimia tietyllä tavalla.

Ankaran vastuun tapauksissa vaarallisen toiminnan (esim. rautatie, ilmailu, ydinvoima) harjoittaja on korvausvelvollinen, vaikka sen toiminnassa ei ole tapahtunut mitään moitittavaa. Ankara vastuu perustuu yleensä erityislakiin. Näissä tapauksissa päiväraha voidaan myöntää vain, jos korvauksen saaminen viivästyy vakuutetusta riippumattomasta syystä. Korvausvelvolliselta on pyydettävä viivästystodistus.

Vahingonkorvauslain mukaan (412/1974 5 luku 2 a §) ansionmenetyksestä määrätään korvaus ottamalla lähtökohdaksi arvio ansiotulosta, jonka vahinkoa kärsinyt olisi ilman vahinkotapahtumaa saanut. Tästä vähennetään ansiotulo, jonka vahinkoa kärsinyt on vahingosta huolimatta saanut tai hän olisi voinut saada.

Vahingonkorvausta voidaan sovittaa, jos korvausvelvollisuus harkitaan liian raskaaksi osapuolten varallisuusolot ja muut olosuhteet huomioon ottaen. Myös vahingon aiheuttajan ikä ja terveydentila otetaan huomioon.

1.3.14.7.1 Vastuuvakuutus

Vahingonkorvauslakiin perustuvia korvauksia ei vähennetä sairauspäivärahasta, jos vakuutetun työkyvyttömyys on alkanut 1.1.2015 tai sen jälkeen.

1.3.14.7.2 Liukastumisesta johtuva työkyvyttömyys

Vahingonkorvauslakiin perustuvia korvauksia ei vähennetä sairauspäivärahasta, jos vakuutetun työkyvyttömyys on alkanut 1.1.2015 tai sen jälkeen. Alla oleva ohje koskee vain ennen 1.1.2015 alkaneita työkyvyttömyysjaksoja.

Liukastumistapaturmat ovat yleisin vahingonkorvauksen hakemisen syy. Vahingonkorvausvastuu voi syntyä, jos esim. kadun kunnossapidosta vastuussa oleva taho on laiminlyönyt velvollisuutensa pitää katu liikenteen tarpeiden edellyttämässä kunnossa. Vastuu määritellään laissa kadun ja eräiden alueiden kunnossa ja puhtaanapidosta (669/1978). Lähtökohtana liukastumistapauksissa on, että kunnossapitovelvollinen on vastuussa vahingosta, ellei se voi osoittaa hoitaneensa liukkauden torjuntaa asianmukaisesti.

Korvausvastuun syntyminen edellyttää tuottamusta eli sitä, että kunnossapitovelvollinen, esim. taloyhtiö tai kunta, on laiminlyönyt liukastumispaikan kunnossapidon. Katujen ja yleisten alueiden kunnossapidosta vastaa kunta ja jalkakäytävien kunnossapidosta se kiinteistön omistaja, jonka kohdalla jalkakäytävä on. Jotkut kunnat ovat ottaneet kadunhoitotehtävät itselleen. Yleisten teiden kunnossapidosta vastaa valtio (maantielaki 503/2005). Myös kiinteistöjen piha-alueet tulee pitää kunnossa vastaavalla tavalla, esim. taloyhtiöiden ja liikekiinteistöjen pihojen kulkuväylät.

Jos päivärahaa hakevan vakuutetun antamasta tapaturmaselvityksestä ilmenee, että hän on ollut liukastumisvahingon vuoksi yhteydessä tapahtumapaikan kunnossapidosta vastaavaan tahoon, selvitä tarkemmin, missä vaiheessa asian käsittely on. Jos kunnossapitovelvollinen (kunta tai taloyhtiö) on tehnyt vahinkoilmoituksen vakuutusyhtiölle, voit pyytää viivästymistodistuksen ja myöntää päivärahan. Jos korvausvelvollisella kunnalla ei ole vastuuvakuutusta, korvausasia käsitellään kunnan omassa toimielimessä. Tässä tapauksessa viivästymistodistuksen antaa kunta.

Sairauspäivärahaa hakevalla voi olla ongelmia korvauksen saamisessa esim. silloin, jos vahinko on sattunut sellaisessa paikassa tai sellaisena aikana, ettei tapahtumalle ole todistajia tai vastuuvastuu on epäselvä. Vahinkoon on voinut vaikuttaa myös jokin vahingoittuneesta itsestä johtuva tai muu syy, minkä vuoksi hän ei ole tehnyt korvausvaatimusta. Tässä tapauksessa voit myöntää päivärahan ilman viivästymistodistusta. Lisää päätökseen huomautus hakijan ilmoitusvelvollisuudesta (PRF53), jos hän myöhemmin saa korvausta vakuutusyhtiöstä.

Liukastuminen voi olla myös työtapaturmana korvattava vahinko, jos se on sattunut työmatkalla tai muutoin työssä johtuvissa olosuhteissa.

1.3.15 Rikoksella aiheutettu työkyvyttömyys

Sairauspäiväraha on rikoksen uhrin perusturvaa, johon hänellä on oikeus tultuaan rikoksen johdosta työkyvyttömäksi. Asiakkaalla on näin ollen oikeus sairauspäivärahaan, vaikka hänen työkyvyttömyytensä on aiheutettu rikoksella ja hänellä on oikeus saada korvausta työkyvyttömyyden aiheuttamasta ansionmenetyksestä vahingonkorvauslain tai rikosvahinkolain perusteella (SVL 1224/2004 12 luku 7 § 1 mom.). Asiakas voi vaatia oikeudessa rikosentekijältä vahingonkorvauslain mukaista ansionmenetykskorvausta. Tästä huolimatta hänellä on oikeus sairauspäivärahaan. Sairauspäiväraha on ensisijainen korvaus suhteessa Valtiokonttorin maksamaan rikosvahinkolain (1204/2005) mukaiseen ansionmenetykskorvaukseen, jota maksetaan vain, jos se on suurempi kuin Kelan maksama päiväraha. Rikosvahinkolain perusteella voidaan maksaa korvausta myös esim. sairaanhoitokuluista ja kivusta ja särystä. Lue lisää [Rikosvahingot](#).

Kelalla on oikeus vaatia rikoksesta tuomitulta korvausvelvolliselta vahingonkorvauslain mukainen korvaus enintään maksettua sairauspäivärahaa vastaavalta osalta. Kela voi luopua korvauksen vaatimisesta korvausvelvolliselta, jos korvauksen

periminen olisi ilmeisen kohtuutonta. Kelalla on oikeus periä maksamansa päiväraha takaisin asiakkaalta itseltään, jos hän on jo saanut ansionmenetykskorvauksen korvausvelvolliselta. (SVL 1224/2004 12 luku 7 § 2 mom.)

Voit myöntää rikoksen uhriksi joutuneelle asiakkaalle sairauspäivärahan, jos päivärahan saamisen yleiset edellytykset täyttyvät. Sairauspäivärahan ratkaiseminen ei edellytä rikosilmoituksen tekemistä tai selvitystä muun lain mukaisen korvauksen viivästyemisestä. Sairauspäiväraha maksetaan näissä tilanteissa myös työnantajalle. Lisää päätökseen perusteluteksti (PRF62), jossa kerrotaan, että Kelalla on oikeus periä itselleen vahingonkorvauslain mukainen korvaus päivärahaa vastaavalta osalta, jos rikoksesta epäilty määrätään oikeudessa maksamaan ansionmenetykskorvausta.

Sairauspäivärahaa koskevan erityissäännöksen lähtökohtana on, että asiakkaan työkyvyttömyys aiheutuu toisen henkilön tekemästä rikoksesta kuten pahoinpitelystä. Syyllistyminen rikokseen todetaan yleensä tuomioistuimessa. Asiakkaan työkyvyttömyyteen voi vaikuttaa myös jokin muu sairaus tai vamma kuin pelkästään rikoksesta aiheutunut vamma. Jos vakuutetun asiakirjoista käy ilmi, että hän olisi työkyvytön ilman rikostakin, päivärahan voi myöntää normaalisti, eikä mahdolliseen rikokseen liittyvän perintäoikeuden selvittely ole tarpeen.

1.3.15.1 Sairauspäivärahan ja vahingonkorvauksen suhde

Sairauspäivärahaa myönnetään asiakkaalle, jos hän on sairausvakuutuslain tarkoittamalla tavalla työkyvytön. Päivärahan suuruus määräytyy sairausvakuutuslain säännösten mukaisesti vuositulon perusteella. Päiväraha voi olla myös vähimmäismääräinen.

Rikoksen uhriksi joutunut henkilö voi saada vahingonkorvauslain mukaista korvausta rikoksesta johtuvan ansionmenetyksen johdosta. Vahingonkorvauslaissa (412/1974) lähtökohtana on täyden korvauksen periaate. Korvauksen määrää voidaan myös sovittaa esim. silloin, jos uhri on itse myötävaikuttanut vamman syntymiseen. Ansionmenetyksestä määrätään korvaus ottamalla lähtökohdaksi arvio ansiotulosta, jonka vahinkoa kärsinyt olisi ilman vahinkotapahtumaa saanut tai olisi voinut saada. Tästä vähennetään ansiotulo, jonka vahingon kärsinyt vahingosta huolimatta on saanut tai olisi voinut saada. Tällaisena vähennettävänä ansiotulona pidetään esim. sairauspäivärahaa ja työkyvyttömyyseläkkeitä. Ansiotulon menetys korvataan todellisuudessa saamatta jääneen tulon perusteella. Myös työttömyysturvalain mukaisen työttömyyspäivärahan menettäminen henkilövahingon aiheuttaman työkyvyttömyyden vuoksi on katsottu oikeuttavan ansionmenetykskorvaukseen.

Kelan oikeus saada vastinetta maksamalleen sairauspäivärahalle riippuu siitä, onko rikoksen uhriksi joutuneelle asiakkaalle tuomittu maksettavaksi korvausta ansionmenetyksestä. Jos ansionmenetystä ei tuomioistuimen päätöksen mukaan ole eikä sitä tästä syystä ole tuomittu maksettavaksi, Kela ei voi periä rikoksen tekijältä mitään.

Rikosvahingonlain perusteella voidaan maksaa korvausta pelkästään esim. sairaanhoitokuluista ja kivusta ja särystä. Tällöin Kelalla ei myöskään ole vaatimuksia asiassa.

Silloin, kun ansionmenetykskorvausta on tuomioissa määrätty maksettavaksi, Kelalla on oikeus saada enintään maksettua sairauspäivärahaa vastaava osuus

ansionmenetykskorvauksesta. Vahingon aiheuttaneelle maksettavaksi määrätty koko ansionmenetykskorvaus voi jakaantua jo tuomioistuimen päätöksessä maksettavaksi erikseen vahinkoa kärsineelle itselle ja Kelalle, jolloin nämä yhdessä kattavat rikosentekijälle maksettavaksi määrätyn ansionmenetykskorvauksen. Kela perii tällöin sille tuomioissa maksettavaksi määrätyn korvauksen rikoksen tekijältä. Jos tuomioistuimen päätöksellä Kelalle maksettavaksi määrätty ansionmenetykskorvaus on pienempi kuin Kelan päiväraha, Kelalla on oikeus periä päivärahaa enintään maksettavaksi määrätyn korvauksen määrään saakka.

Kelalla on myös oikeus periä maksamansa päiväraha takaisin asiakkaalta itseltään, jos hän on saanut tuomitun ansionmenetykskorvauksen korvausvelvolliselta.

Jos tuomioistuimen päätöksessä ei ole tuomittu ansionmenetykskorvausta maksettavaksi lainkaan, ei Kelalla ole vaatimuksia rikoksen tekijälle.

Lue lisää Rikosprosessi

1.3.15.2 Tarvittavat selvitykset

Sairauspäivärahan käsittelyssä tarvitaan hakemuksen ja lääkärinlausunnon lisäksi tapaturmaselvitys. Pyydä vakuutettua antamaan tarvittavat tiedot asiointipalvelussa tai hakemuksen liitteellä Selvitys tapaturmasta (SV 143), ellei hän ole antanut tietoja jo hakemuksessa.

Voit myöntää päivärahan, vaikka vakuutettu ei olisi tehnyt rikosilmoitusta. Sairauspäiväraha on rikoksen uhrin perusturvaa, johon hänellä on oikeus tultuaan rikoksen johdosta työkyvyttömäksi.

1.3.15.3 Periminen vakuutetulta

Jos Kelan korvausvaatimus ei ole ollut mukana rikosprosessissa, sairauspäivärahaa ei peritä regressimenettelyllä. Siviilikannetta ei kannata nostaa, koska Kelan oikeus on riippuvainen siitä, onko vakuutetulle aiheutunut ansionmenetystä ja onko hän itse sitä vaatinut. Oikeus vahingonkorvauslain mukaiseen korvaukseen ei siirry Kelalle suoraan lain perusteella.

Jos vakuutetulle on oikeudessa määrätty maksettavaksi korvausta ansionmenetyksestä ja hän on saanut korvausta, Kelalla on oikeus periä vakuutetun saama sairauspäiväraha takaisin enintään hänen saamansa ansionmenetykskorvauksen määrään saakka. Perinnässä noudatetaan normaalia oikaisu- ja takaisinperintämenettelyä. Vakuutetun tulee ilmoittaa saamastaan korvauksesta Kelalle.

1.3.15.4 Rikosasian sovittelumenettely

Rikosasia voidaan käsitellä sovittelumenettelyssä (laki rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelumenettelystä 1015/2005). Sovittelun tarkoituksena on järjestää rikoksesta epäillylle ja rikoksen uhrille mahdollisuus maksutta puolueettoman sovittelijan välityksellä sopia toimenpiteistä, joilla uhrille hyvitetään rikoksesta aiheutunut haitta ja

vahinko. Sovittelussa ovat läsnä rikoksen osapuolet ja kaksi sovittelijaa. Mukana ei ole yleisöä tai muita sivullisia. Kela ei ole osapuolena sovittelumenettelyssä.

Sovitteluneuvottelussa keskustellaan myös vahinkojen korvaamisen ja hyvittämisen muodoista. Vahingonkorvaukset voidaan suorittaa rahana tai työnä. Osapuolet voivat sopia myös muista korvaus- ja hyvitysmuodoista. Rikosasian yhteydessä tehty sovinto voidaan vahvistaa vahingonkorvauksen osalta, jos osapuolet siitä sopivat.

Koska Kela ei ole osapuolena sovittelumenettelyssä, siinä mahdollisesti sovitun vahingonkorvauksen sisältöä (esim. ansionmenetyksen korvaamista) ja kohdistumista ei selvitetä eikä perintätoimiin ryhdytä.

1.3.16 Potilasvahinko

Potilasvakuutuslain 948/2019, aikaisemmin potilasvahinkolain 585/1996, nojalla korvataan Suomessa annetun terveyden- ja sairaanhoidon yhteydessä potilaalle aiheutunut henkilövahinko. Uuden potilasvakuutuslain piiriin kuuluu myös ulkomailta annettu hoito, jos potilas on terveydentilan kannalta välttämättömästi syystä julkisesta terveydenhoidosta ja sen vastuulla lähetetty hoitoon ulkomaille. Tilanne voi tulla eteen esimerkiksi silloin, kun hoitoa tai hoitoon tarvittavaa lääketieteellistä laitetta ei ole Suomessa käytettävissä. Potilasvakuutuksesta voidaan uuden lain myötä korvata myös ammatillisen kuntoutuksen toimenpiteitä, mikäli potilaan työkyky tai ansiomahdollisuudet ovat potilasvahingon johdosta heikentyneet. Laajennukset koskevat potilasvahinkoja, jotka ovat sattuneet 1.1.2021 tai sen jälkeen. Jos potilasvahinko on aiheuttanut työkyvyn alenemisen, korvataan siitä seurannut tulojen vähentyminen tosiasiallisen menetyksen mukaan. Korvauksen määrän laskemisen lähtökohdanna on arvio siitä ansiotulosta, jonka vahingoittunut olisi saanut, jos potilasvahinkoa ei olisi sattunut.

Potilasvakuutuslain mukainen ansionmenetykskorvaus on toissijainen korvaus useimpiin lakisääteisiin etuuksiin nähden. Korvausta maksetaan siltä osin kuin muiden lakien perusteella maksettavat etuudet eivät kata vakuutetulle aiheutunutta ansionmenetystä.

Sairauspäiväraha on ensisijainen suhteessa potilasvakuutuslain mukaiseen ansionmenetykskorvaukseen. Vakuutetulla on oikeus sairauspäivärahaan sen estämättä, että hänellä on oikeus saada korvausta työkyvyttömyydestä aiheutuneesta ansionmenetyksestä potilasvakuutuslain perusteella. (SVL 1224/2004 12 luku 8 §)

Jos vakuutetulle on jo maksettu potilasvakuutuslain perusteella korvausta samalta ajalta, jolta hänellä on oikeus sairauspäivärahaan, sairauspäiväraha maksetaan enintään potilasvakuutuslain mukaisen ansionmenetykskorvauksen määrään saakka Potilasvakuutuskeskukselle. Sairauspäiväraha maksetaan Potilasvakuutuskeskukselle sen tekemän hakemuksen perusteella.

Potilasvakuutuksesta korvataan myös vahingon aiheuttamia sairaanhoitokuluja sekä korvausta tilapäisestä tai pysyvästä haitasta tai ansiotulojen myöhentymisestä. Jos sairauspäiväraha hakemuksesta ilmenee, että vakuutetulla saattaa olla oikeus potilasvahinkokorvaukseen, neuvo häntä hakemaan korvausta myös Potilasvakuutuskeskukselta.

Tapaturmavamman tai ammattitaudin hoidon yhteydessä voi sattua potilasvahinko. Usein muun lain mukainen korvaus on jo voitu maksaa tapaturmavamman tai ammattitaudin perustella, kun jälkikäteen käy ilmi, että työkyvyttömyys on aiheutunut osalta aikaa yksinomaan potilasvahingosta. Jos tapaturmavamman tai ammattitaudin hoidon yhteydessä on sattunut potilasvahinko, korvausta maksaneella

vakuutuslaitoksella voi olla takautumisoikeus potilasvahingosta maksettaviin korvauksiin. Takautumisoikeutta ei kuitenkaan ole, jos tapaturmavamma jo yksinään riittää aiheuttamaan työkyvyttömyyden, vaikka vahingoittuneelle olisikin hoidon aikana sattunut potilasvahinko. Potilasvakuutuskeskus ratkaisee ensivaiheessa sen, onko kyseessä potilasvakuutuslain tarkoittama potilasvahinko.

Kun Potilasvakuutuskeskus on todennut, että kysymyksessä on korvaukseen oikeuttava potilasvahinko ja korvausta maksaneella vakuutuslaitoksella on takautumisoikeus potilasvahingosta maksettavaan korvaukseen, käsittele sairauspäiväraha koko yhtäjaksoisen työkyvyttömyyden ajalta ja huomioi vakuutuslaitoksen korvauksen määrä vähentävänä muulta ajalta kuin potilasvahinkoajalta. Sairauspäiväraha maksetaan potilasvahingon ajalta Potilasvakuutuskeskukselle vähentämättä sairauspäivärahasta vakuutuslaitoksen korvausta.

Lue lisää [potilasvahingon korvaamisesta Potilasvakuutuskeskuksen verkkosivuilta](#).

1.3.17 Luopumistuki

Maatalousyrittäjä tai poronhoitaja, joka pysyvästi lopettaa maataloustuotannon tai porotalouden harjoittamisen ennen varsinaista eläkeikää, voi saada Melasta luopumistukea. Luopumistuki turvaa maatalousyrittäjän ja poronhoitajan toimeentuloa ennen vanhuuseläkeikää silloin, kun yrittäjä toteuttaa sukupolvenvaihdon. Myös sukupolvenvaihdon kaltainen peltojen myynti lisämaaksi lähisukulaiselle voi mahdollistaa luopumistuen saamisen.

Luopumistukijärjestelmä perustuu 1.1.2007 voimaan tulleeseen luopumistukilakiin (612/2006) ja sitä edeltävään maatalousyrittäjien luopumistuesta annettuun lakiin (1293/1994), jonka perusteella luopumistukia myönnettiin vuosina 2000—2006. Luopumistukijärjestelmän soveltaminen päättyy siten, että järjestelmä koskee luopumisia, jotka tapahtuvat viimeistään 31.12.2018.

Luopumistukilain mukaisen luopumistuen perusmäärä muuttuu MYEL - vanhuuseläkkeeksi 63 vuoden iässä ja maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain mukainen luopumistuki muuttuu MYEL-vanhuuseläkkeeksi 65 vuoden iässä. Työeläkelainsäädännön 1.1.2017 voimaan tulevat muutokset eivät vaikuta luopumistuen ikärajiin.

Luopumistuella jäädessään luopuja sitoutuu lopettamaan pysyvästi yrittäjänä harjoittamansa kaupallisen maa- ja porotalouden sekä metsätalouden hankintatyöt. Luopuja voi kuitenkin tehdä eräitä metsän käyttöä ja hoitoa edistäviä töitä.

Luopumistuella oleva voi tehdä rajoitetusti palkkatöitä tai harjoittaa muuta pienimuotoista yrittäjätoimintaa. Näistä ansiotöistä saatavat tulot eivät kuitenkaan saa ylittää tulorajaa, joka vuonna 2019 on 741,00 euroa kuukaudessa.

Luopumistuen ja sairauspäivärahan suhteesta ei ole laissa säädetty. Luopumistuki ei estä sairauspäivärahan maksamista eikä sitä vähennetä sairauspäivärahasta.

Selvitä, mitä töitä luopumistuella oleva on tehnyt, jos se ei selvästi hakemuksesta ilmene. Luopumistuen saajan tavallisena työnä ei voida pitää maa-, poro- tai metsätalouden maatalouden harjoittamista, eikä hänen työkykyään arvioida maatalousyrittäjän työhön. Jos hän työskentelee muussa työssä ja tulee tähän työhön kykenemättömäksi, työkykyä ja oikeutta päivärahaan arvioidaan suhteessa tähän

työhön. Huomaa, että luopumistuella olevan tavallisena työnä voi olla myös oman talouden hoitaminen, jos hän ei työskentele kodin ulkopuolella.

Luopumistukea saavan sairauspäivärahan määrä lasketaan normaalisti. Perusteena ei käytetä luopumistuella ollessa ansaittuja työtuloja.

1.1.2020 lukien

Luopumistukea saavan vuosituloon huomioidaan tulot tarkastelujaksolta normaalisti.

1.3.18 Työttömyysetuudet

Vakuutetulla, joka saa sairauspäivärahaa, ei ole oikeutta

- työttömyyspäivärahaan
- työmarkkinatukeen
- vuorottelukorvaukseen.

Jos vakuutettu on saanut työttömyyspäivärahaa, työmarkkinatukea tai vuorottelukorvausta ja hänelle myönnetään samalle ajalle sairauspäivärahaa, samalta ajalta myönnettävä sairauspäiväraha pidätetään muun etuuden määrään saakka ja maksetaan regressisuorituksena työttömyyskassalle tai Kelalle (SVL 1224/2004 15 luku 11 §).

Sama koskee työttömälle henkilölle maksettavaa liikkuvuusavustusta. Sairauspäivärahan saaminen estää liikkuvuusavustuksen maksamisen. Liikkuvuusavustus voidaan periä regressinä työttömyyskassalle tai Kelalle samalta ajalta takautuvasti maksettavasta sairauspäivärahasta.

Liikkuvuusavustus voidaan myöntää työttömyysetuuteen oikeutetulle henkilölle, joka vastaanottaa vähintään kaksi kuukautta kestävästä työsuhteesta tehtävän työn, jossa työmatkan kesto kokoaikatyössä olisi keskimäärin yhteensä yli kolme tuntia päivässä. Liikkuvuusavustus on peruspäivärahan suuruinen ilman korotusosia. Sitä maksetaan enintään 60 päivän ajalta työsuhteen alkamisesta lukien.

1.1.2020 lukien

Jos vakuutettu on saanut yllä mainittua työttömyysetuutta alkamishetken mukaan määräytyvällä tarkastelujaksolla, se huomioidaan vakuutetun vuosituloon etuusperusteisessa tulossa.

Ks. Vuosituloon huomioitavat tulot - [etusperusteinen tulo](#)

1.3.19 Ulkomailta maksettavat etuudet

Päivärahaetuutta myönnettäessä otetaan huomioon samaa etuutta tai muuta sairausvakuutuslain mukaan huomioon otettavaa etuutta vastaava ulkomailta maksettava etuus. Etuuteen voidaan rinnastaa myös ulkomaiselta työnantajalta tai kansainväliseltä järjestöltä saatu etuutta vastaava palkka. (SVL 1224/2004 12 luku 10 §)

Muusta valtiosta maksettava etuus otetaan huomioon kuten Suomesta maksettava muun lain mukainen etuus, jos se rinnastetaan muihin työkyvyttömyyden perusteella SVL 1224/2004 12 luvun 2 §:n mukaisesti maksettaviin lakisääteisiin korvauksiin.

Ulkomailta maksettava etuus tai korvaus otetaan huomioon sairauspäivärahan estävänä etuutena kuten vastaava Suomen etuus. Jos henkilölle on esim. myönnetty muusta maasta vanhuuseläke ja hän hakee sairauspäivärahaa, vanhuuseläkkeen saajana hänellä ei ole oikeutta sairauspäivärahaan, ellei hän tule työkyvyttömäksi työhön, jota hän eläkkeellä ollessaan on tehnyt.

Ulkomailta maksettava etuus tai korvaus vähennetään päivärahasta siltä osin kuin sitä maksetaan päivärahan kanssa samalta ajalta ja saman työkyvyttömyyden vuoksi, esim. tapaturmakorvaus.

Ulkomailla kertyneet sairauspäivärahapäivät otetaan huomioon sairauspäivärahan enimmäisajassa. Ensisijaisuusaikaa ei sovelleta ulkomaan työkyvyttömyyseläkkeeseen, joten ulkomaan työkyvyttömyyseläke vähennetään sairauspäivärahasta yleensä myös ensisijaisuusajana.

Jos muussa maassa tai kansainvälisessä järjestössä työnantaja maksaa työntekijälle sairausajan toimeentuloa palkkana tai muuna etuutena, se voidaan yhteensovittaa päivärahan kanssa ja vähentää sairauspäivärahasta. Yhteensovituksesta ei kuitenkaan ole kysymys silloin, kun ulkomainen työnantaja rinnastetaan suomalaiseen työnantajaan ja päiväraha maksetaan sairausajan palkkaan maksavalle työnantajalle seuraavissa tapauksissa

- EY-lainsäädäntöä soveltavassa maassa tai sosiaaliturvasopimusmaassa kotipaikan omaava työnantaja on maksanut palkkaa ja hakee päivärahaa
- jos muun ulkomaisen työnantajan ja Suomessa vakuutetun henkilön työsuhteeseen sovelletaan Suomen työlainsäädäntöä ja työ- tai työehtosopimuksessa on määräys päivärahan maksamisesta työnantajalle.

Jos ulkomainen laitos vähentää oman lainsäädäntönsä perusteella Suomen maksaman sairauspäivärahan omasta korvauksestaan kuten esimerkiksi liikennevahinkokorvauksissa, sairauspäiväraha voidaan myöntää ottamatta huomioon ulkomaista korvausta.

EU-asetuksen mukaisten sosiaaliturvatietojen sähköinen tietojenvaihto (EESSI) on otettu perinnän osalta käyttöön joulukuussa 2020. Sähköisen tietojenvaihdon käyttöönotto vaikutti kansalliseen työnjakoon perintäasioissa siten, että Eläketurvakeskus (ETK) ei enää hoida keskitetysti liikaa maksettujen etuuksien takaisinperintää niiden jäsenvaltioista myönnettäväksi tulevien eläkkeiden kohdalla, joissa tietojenvaihto eri maiden laitosten välillä on mahdollista sähköisesti. Takaisinperinnän valmistelussa (perintätapa/regressiperintä/maksava laitos) rekisteröidään näin ollen regressin maksajaksi joko ulkomaan laitos tai ETK jäsenvaltiosta riippuen.

Ruotsin eläkkeisiin ei sovelleta regressimenettelyä, koska regressiperintä ei ole Ruotsin lainsäädännön mukaan mahdollista. Jos Ruotsi maksaa takautuvasti eläkettä sairauspäivärahan kanssa samalta ajalta, sairauspäivärahan liikamaksuun sovelletaan normaalia takaisinperintämenettelyä.

Lue lisää Ruotsin eläkkeestä.

1.3.20 Perustulo

Vuosina 2017 – 2018 toteutettavassa perustulokokeilussa mukana olevat henkilöt saavat perustuloa 560 euroa kuukaudessa ajalla 1.1.2017 – 31.12.2018.

Perustulo on saajalleen verotonta tuloa eivätkä perustulon saajan työtulot vaikuta sen määrään. Jos perustulon saaja saa sairauspäivärahaa, sen nettomäärästä vähennetään perustuloa vastaava määrä. Sairauspäiväraha määritetään normaalisti työtulojen, edeltävän etuuden tai vähimmäismäärän mukaisesti. Sairauspäivärahasta tehdään ennakonpidätys, jonka jälkeen nettomääräisestä sairauspäivärahasta vähennetään perustulon osuus.

Perustulo vähennetään vain vakuutetulle maksettavasta sairauspäivärahasta. Työnantajalle maksettavasta sairauspäivärahasta perustuloa ei vähennetä.

1.4 Hakeminen

Sairauspäivärahaa on haettava kirjallisesti (SVL 1224/2004 15 luku 2 §). Asiakkaan hakemus voidaan ottaa vastaan myös suullisesti asiakaspalvelun palvelutilanteessa tai ratkaisuasiantuntijan soittaessa asiakkaalle. Suullinen hakemus tehdään, jos se on asiakkaan ja kokonaisprosessin sujuvuuden kannalta järkevää.

Sairauspäivärahaa voivat hakea asiakkaan lisäksi myös työnantaja, edunvalvoja, edunvalvontavaltuutettu, asiamies, lähiomainen, muu vakuutetusta pääasiallisesti huolehtiva henkilö, kunta, hyvinvointialue ja Potilasvakuutuskeskus.

Sairauspäivärahaan on oikeus 16-vuotiaalla asiakkaalla ja hänellä on myös oikeus hakea päivärahaa.

Jos asiakas on kuollut ja sairauspäivärahahakemus on jäänyt tekemättä, kuolinpesällä on oikeus hakea päivärahaa.

Asiakas voi hakea sairauspäivärahaa [asiointipalvelussa](#), käyttämällä [SV 8](#)-hakemuslomaketta tai tietyissä tilanteissa suullisesti.

Osasairauspäivärahaa, tartuntatautipäivärahaa, luovutuspäivärahaa ja YEL-päivärahaa haetaan samalla tavoin kuin sairauspäivärahaa.

Jos sairauspäivärahan jatkoksi haetaan osasairauspäivärahaa, riittää työnantajan hakemus lisätiedoilla täydennettynä. Uuden hakemuksen pyytäminen asiakkaalta ei ole välttämätöntä, jos kaikki muut tarvittavat tiedot on jo saatu aiemmin.

Etuusjärjestelmään rekisteröity tieto Mela-sairauspäivärahan hakemisesta välittyy ohjelmallisesti Melaan.

Jos yrittäjä on unohtanut rastittaa hakevansa sairauspäivärahan ohella myös YEL-päivärahaa omavastuuajalta, voit myöntää YEL-päivärahan, jos yrittäjällä on voimassa oleva YEL-vakuutus ja oikeus YEL-päivärahaan on ilmeinen.

Työnantajan hakemus

Työnantaja voi hakea päivärahaa ilmoittamalla sairausajan palkkatiedot päivärahan ajalta [asiointipalvelussa](#) tai tulorekisterin palkkatietoilmoituksella lähetetyllä hakemuksella tai lomakkeella Ilmoitus työnantajan maksamasta palkasta [Y 17](#). Sairausajan palkanmaksun päättymisen ei edellytä asiakkaalta uutta hakemusta, jos sille ei ole muuta erityistä tarvetta.

Työnantajan hakiessa päivärahaa vuositulo lasketaan pääsääntöisesti 12 kalenterikuukauden tulojen perusteella. Työnantajan on mahdollista hakea päivärahaa haettavaksi myös tarkastelujakson 3 viimeisen kalenterikuukauden tulojen perusteella. Tällöin työnantaja esittää tiedossaan olevan selvityksen tarkastelujaksolla olevasta erityistilanteesta. Kela ei voi ilmaista työnantajalle mahdollisesti tiedossaan olevaa erityistilannetta. Mahdolliset erityistilanteeseen liittyvät lisäselvitykset pyydetään työntekijäasiakkaalta.

Jos työnantaja hakee päivärahaa, ja tarvitet työnantajaan liittyvässä asiassa lisätietoa, pyydä lisätietoa ensisijaisesti puhelimitse tai ohjaa asiakasta (työntekijää) täydentämään tietoja asiointipalvelussa. Niiltä osin kuin et voi ottaa tietoja vastaan puhelimitse, pyydä asiakasta antamaan tiedot asiointipalvelussa tai täyttämään hakemus, jolloin saat kerralla asian ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot. Huomaa, että lisätietojen pyytäminen asiakkaalta työnantajan hakemuksen täydentämiseksi ei edellytä työnantajan kuulemistä tai ilmoituskirjeen lähettämistä työnantajalle kesken käsittelyprosessin.

Jos työnantajan palkkatiedot puuttuvat ja päivärahaa on haettu takautuvalta ajalta, pyydä työnantajan hakemus asiakkaan hakemuksen saavuttua. Jos haettu aika on tulevaa aikaa eikä palkkaa ole vielä maksettu, siirrä hakemus odottamaan palkanmaksuajan perusteella. Pyydä palkkatiedot työnantajalta odotusajan päätyttyä, jos niitä ei ole siihen mennessä saatu.

Liitteet

- lääkärintodistus A tai lääkärinlausunto B
  - lääkärintodistus tai -lausunto toimitetaan Kelaan paperisena tai asiakas voi toimittaa sen liitteenä asiointipalvelussa
  - terveydenhuolto voi toimittaa sähköisesti lääkärintodistuksia ja -lausuntoja Kanta-palvelun kautta
  - erikseen sovitut työnantajat voivat lähettää suojatun sähköpostin liitetiedostona lääkärintodistuksia ja -lausuntoja Kelan skannauskeskukseen.
- asiakkaan selvitys tapaturmasta, jos kyseessä on tapaturma
  - asiakas voi antaa tapaturmaselvityksen etuutta hakiessa tai myöhemmin puhelimitse, asiointipalvelussa tai [lomakkeella SV 143](#).

Sairauspäivärahan vireilletulo

Sairauspäiväraha-asia tulee vireille myös:

- lääkärintodistuksella tai -lausunnolla
- työnantajan sairausajan poissaoloilmoituksella asiointipalvelussa tai asiakirjalla
- muulla asiakirjalla, josta ilmenee lähettäjän tiedot ja että sillä haetaan sairauspäivärahaa

Jos päiväraha-asia on tullut vireille jollakin edellä mainituista tavoista, kehota asiakasta toimittamaan päiväraihakemus määräajassa (asiakaskirje PRH02). Jos hän ei toimita hakemusta määräajassa, hylkää päiväraha sillä perusteella, ettei oikeutta päivärahaan voida selvittää ilman hakemusta (SVL 1224/2004 15 luku 2 §). Jos asiakas toimittaa myöhemmin hakemuksen, käsittele asia uudelleen alkuperäisen vireilletulon mukaisesti.

Huomaa, että päivärahan hakeminen on eri asia kuin päiväraha-asian vireilletulo. Pelkkä vireilletulo edellä mainituilla asiakirjoilla ei riitä päivärahan myöntämiseen, vaan vireilletulon jälkeen on tarvittaessa selvitettävä myös päivärahan hakeminen.

Jos sairauspäiväraha-asia on tullut vireille esim. työnantajan sairausajan poissaoloilmoituksella eikä työnantaja ei maksa poissaolon ajalta sairausajan palkkaa, päiväraha-asiassa ei ole hakemusta. Kehota asiakasta toimittamaan päiväraha-hakemus määräajassa.

Esimerkki

Sairauspäiväraha-asia on tullut vireille työnantajan ilmoituksella sairausajan poissaolosta. Työnantaja ei maksa poissaolon ajalta sairausajan palkkaa, jolloin päiväraha-asiassa ei ole hakemusta. Kehota vakuutettua toimittamaan päiväraha-hakemus määräajassa.

Sairauspäivärahan jatkohakemukseksi riittää lääkärintodistus tai -lausunto. Uutta hakemusta ei tarvitse pyytää myöskään silloin, kun sama työkyvyttömyys jatkuu 30 kalenteripäivän kuluessa, ellei ole erityistä syytä.

Hakemuksen peruuttaminen ennen kuin päätös on annettu

Asiakas tai työnantaja voi peruuttaa hakemuksen ennen kuin päätös on annettu. Peruutuksen voi tehdä suullisesti tai kirjallisesti. Aina kun työnantaja on ilmoittanut maksaneensa sairausajalta palkkaa, sekä asiakkaan että työnantajan on suostuttava hakemuksen peruuttamiseen. Voit pyytää suostumuksen puhelimitse. Jos molemmat eivät suostu hakemuksen peruuttamiseen, hakemus on ratkaistava ja päätös annettava.

Ilmoita asiakkaalle kirjeellä YHI39, että hakemus on pyynnöstä peruutettu. Poista järjestelmästä vireilläolotieto.

Hakemuksen peruuttaminen päätöksen antamisen jälkeen

Asiakas tai työnantaja voi peruuttaa hakemuksen päätöksen antamisen jälkeen siihen saakka, kun päätös on tullut lainvoimaiseksi. Peruutus on tehtävä kirjallisesti.

Anna itseoikaisupäätös, jossa toteat, ettei etuusoikeutta ole ja ilmoita perusteluksi hakemuksen peruuttaminen. Jos työnantaja on saanut päätöksen, pyydä myös toiselta osapuolelta suostumus itseoikaisuun. Jos suostumusta ei saada, ei päätöstä voida itseoikaista vaan asia lähetetään valituksena Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakuntaan.

Lue lisää:

- Muutoksenhaku > Oikaisumahdollisuuden tutkiminen > Itseoikaisu
- Muutoksenhaku > Lähettäminen muutoksenhakuelimelle

Huomaa, että hakemuksen peruuttamisesta ei ole kyse silloin, kun hakija ilmoittaa jonkin myöntämiseen tai maksamiseen liittyvän tiedon olevan virheellinen. Esimerkiksi työnantaja korjaa ilmoittamia palkanmaksutietoja tai vakuutettu ilmoittaa menneensä töihin. Tällöin kyse on päätöksen tarkistamisesta tai oikaisusta.

Sen jälkeen, kun päätös on tullut lainvoimaiseksi, ei hakemusta pääsääntöisesti enää voi peruuttaa.

1.4.1 Vireilletulo

Etuuksille yhteinen Hallintolain soveltaminen ja asiointi toisen puolesta Kelassa - ohje, Asian vireillepanotavat.

1.4.2 Kuka voi hakea etuutta?

Etuuksille yhteinen Hallintolain soveltaminen ja asiointi toisen puolesta Kelassa - ohje, Kuka voi hakea etuutta.

1.4.2.1 Työnantaja

Työnantajan hakiessa päivärahaa vuositulo lasketaan pääsääntöisesti 12 kalenterikuukauden tulojen perusteella. Työnantajan on mahdollista hakea päivärahaa laskettavaksi myös tarkastelujakson 3 viimeisen kalenterikuukauden tulojen perusteella. Tällöin työnantaja esittää tiedossaan olevan selvityksen tarkastelujaksolla olevasta erityistilanteesta. Kela ei voi ilmaista työnantajalle mahdollisesti tiedossaan olevaa erityistilannetta. Mahdolliset erityistilanteeseen liittyvät lisäselvitykset pyydetään työntekijäasiakkaalta.

Jos työnantaja maksaa palkkaa sairausajalta, työnantaja voi hakea sairauspäivärahaa [asiointipalvelussa](#), tulorekisterin palkkatietoilmoituksen yhteydessä tehdyllä hakemuksella tai lomakkeella Ilmoitus työnantajan maksamasta palkasta Y 17 tai tulorekisterin palkkatietoilmoituksen yhteydessä tehdyllä hakemuksella.

Jos työnantaja hakee päivärahaa, ja tarvitsen lisätietoa, pyydä lisätietoa ensisijaisesti puhelimitse tai ohjaa vakuutettua täydentämään tietoja asiointipalvelussa. Niiltä osin kuin et voi ottaa tietoja vastaan puhelimitse, pyydä vakuutettua antamaan tiedot asiointipalvelussa tai täyttämään hakemus, jolloin saat kerralla asian ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot. Huomaa, että lisätietojen pyytäminen vakuutetulta työnantajan hakemuksen täydentämiseksi ei edellytä työnantajan kuulemistä tai ilmoituskirjeen lähettämistä työnantajalle kesken käsittelyprosessin.

1.4.2.2 Potilasvakuutuskeskus

Potilasvakuutuskeskuksen on haettava päivärahaa pääsääntöisesti säädettyä kahden kuukauden takautuvaa hakuaikaa noudattaen. Hakuaika lasketaan Potilasvakuutuskeskuksen korvauspäätöksen antopäivästä.

Potilasvakuutuskeskus hakee sairauspäivärahaa hakemuslomakkeella SV 8 ja liittää siihen

- selvityksen työkyvyttömyydestä esim. jäljennöksen hoitavan lääkärin antamasta todistuksesta tai lausunnosta, josta ilmenee työkyvyttömyysaika
- selostuksen potilasvahingon syntymisestä sekä
- korvauspäätös jäljennöksen.

1.4.3 Hakuaika

Sairauspäivärahaa ja sen omavastuuajalta maksettavaa YEL-päivärahaa on haettava kahden kuukauden kuluessa työkyvyttömyyden alkamisesta.

Jos määräpäivä tai määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä tai arkilauantai, hakemuksen saa jättää ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen. Sama koskee itsenäisyyspäivää, vapunpäivää sekä joulu- ja juhannusaattoja.

Jos vakuutetulla on oikeus saada saman työkyvyttömyyden perusteella samalta ajalta muuta lakisääteistä etuutta, kahden kuukauden hakuaika alkaa siitä päivästä, jona päätös muun lain mukaisesta korvauksesta on annettu.

Jatkohakemus on tehtävä kahden kuukauden kuluessa sairauspäivärahan maksamisen päättymisestä. Jatkohakemukseksi riittää lääkärintodistus tai -lausunto.

Päiväraha voidaan myöntää, vaikka etuutta ei olisi haettu määräajassa, jos etuuden epääminen myöhästymisen vuoksi olisi kohtuutonta. Etuus voidaan myöntää, jos muut myöntämisen edellytykset täyttyvät silloin, kun myöhästymisen on johtunut hakijasta riippumattomista syistä tai muista pätevästä perusteista. Jos etuushakemus on myöhästynyt, pyydä hakijalta selvitys myöhästymisen syystä (asiakaskirjeet PRL11 ja PRL12).

Erityisenä syynä etuuden myöntämiseen myöhästymisestä huolimatta ei yleensä pidetä esim. tiedon puutetta tai unohtamista. Kohtuusharkinta on kuitenkin lain perusteella tapauskohtaisesti mahdollista.

1.4.4 Lisäselvitysten pyytäminen

Etuuksille yhteinen Lisäselvitysten pyytäminen -ohje.

1.4.4.1 Lisäselvitykset sairauspäivärahassa

Kelan tehtävänä on huolehtia asian selvittämisestä. Etuusratkaisua ei saa tehdä puutteellisin selvityksin. Sairauspäivärahan hakija on velvollinen antamaan Kelalle päivärahan myöntämiseksi ja maksamiseksi tarvittavat tiedot. Jos hakemus on puutteellinen, pyydä hakijalta lisäselvitys suullisesti tai kirjallisesti. Selvitä ennen lisäselvityksen pyytämistä, onko tieto jo Kelassa ja voitko sitä käyttää. Voit pyytää lisäselvitystä myös suoraan esim. muilta viranomaisilta, eläke- tai vakuutuslaitoksilta. Jos muualta saatu lisäselvitys johtaisi etuuden hylkäämiseen, hakijaa on ennen ratkaisun tekemistä kuultava.

Lue lisää [lääketieteellisten lisäselvitysten pyytamisestä](#).

1.5 Määrä

Sairauspäivärahan, vanhempainpäivärahan ja erityishoitorahan, luovutuspäivärahan sekä kuntoutusrahan määrä lasketaan vuositulon perusteella.

Vuositulon määrää koskeva ohje on yhteinen kaikille edellä mainituille päivärahoille. Yhteisen ohjeen lisäksi jokaisella päivärahalla on omia, etuuskohtaisia ohjeita määräytymisestä. Ohjeita sovelletaan rinnakkain.

Etuuskohtaiset ohjeet:

- [Sairauspäiväraha](#)
- Vanhempainpäivärahat
- Vanhempainpäivärahat 1.8.2022 lainmuutos
- Erityishoitoraha
- Kuntoutusraha

Jos etuus oikeus tai työkyvyttömyys alkaa ennen vuotta 2020, noudatetaan vanhoja määräytymisen ohjeita. Vanhat määräytymisen ohjeet löytyvät Etuusohjearkistosta.

1.5.1 Vuositulo

Päiväraha määräytyy vuositulon perusteella. Vuositulo lasketaan [12 kalenterikuukauden tarkastelujaksolta](#), joka edeltää työkyvyttömyyden tai etuus oikeuden alkamista edeltävää kalenterikuukautta. Asiakkaan vuositulo voi muodostua yhdestä tai useasta eri tulosta (SVL 1224/2004 11. luku 2. § 1. mom.). Vuosituloon huomioidaan [laissa määrätty tarkastelujakson aikaiset tulot](#). [Erityistilanteessa](#) vuositulo voidaan laskea myös tarkastelujakson 3 viimeisen kalenterikuukauden tulojen perusteella (SVL 1224/2004 11. luku 2. § 3. mom.).

Tarkastelujakson ja etuuden alkamisajankohdan väliin jää 1 kalenterikuukausi, jonka aikana saatuja tuloja ei oteta huomioon.

Huomautus

Tammikuussa 2020 alkavissa päivärahoissa vuositulon tarkastelujakso on poikkeuksellisesti työkyvyttömyyttä tai etuus oikeutta välittömästi edeltävät 12 kalenterikuukautta (1.1. - 31.12.2019).

1.5.1.1 Vuositulon tarkastelujakso

Tarkastelujaksolla tarkoitetaan työkyvyttömyyden tai etuusoikeuden alkamista edeltävää kalenterikuukautta edeltävää 12 kalenterikuukauden aikaa. Työkyvyttömyyttä tai etuusoikeuden alkamista välittömästi edeltävä kalenterikuukausi ei siis kuulu vuositulon tarkastelujaksoon eikä sen aikaisia tuloja huomioida vuositulon laskennassa. Vuositulon tarkastelujakso on aina 12 kalenterikuukautta eikä sitä voi liu'uttaa, laventaa tai muuttaa. Päivärahaetuudelta toiselle siirryttäessä määritellään alkavalle etuudelle aina itsenäinen tarkastelujakso. Järjestelmä määrittelee tarkastelujakson automaattisesti.

Asiakkaan hakemuksesta vuositulo voidaan tietyissä laissa määrätyissä [erityistilanteissa](#) laskea myös tarkastelujakson kolmen viimeisen kalenterikuukauden tulojen perusteella.

Esimerkki

Asiakas on hakenut päivärahaa 4.10.2020-15.12.2020 väliselle ajalle. Vuositulon tarkastelujakso on 1.9.2019-31.8.2020. Etuusoikeuden alkamista edeltävä syyskuu ei kuulu vuositulon tarkastelujaksoon.

1.5.1.2 Erityistilanne tarkastelujaksolla

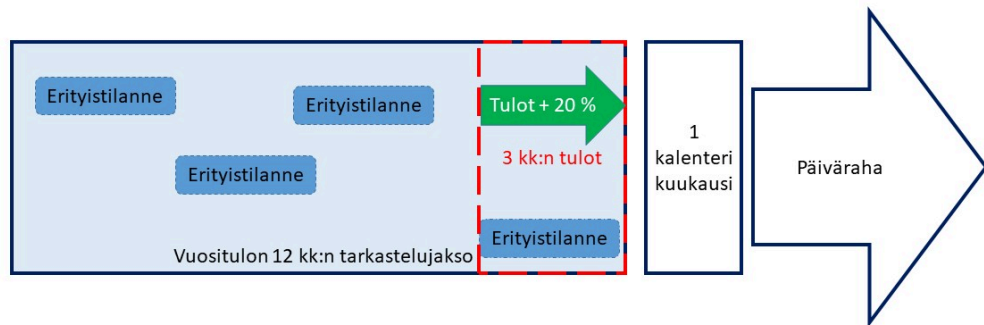
Vuositulon voi laskea myös 12 kalenterikuukauden tarkastelujakson 3 viimeisen kalenterikuukauden tulojen perusteella (SVL 1224/2004 11. luku 2. § 3. mom.), kun seuraavat ehdot täyttyvät:

1. asiakas **hakee** päivärahaa 3 kalenterikuukauden tuloilla,
2. **vähintään 1** alla kuvatuista **erityistilanteista on toteutunut 12** kalenterikuukauden tarkastelujakson aikana ja
3. tarkastelujakson **3** viimeisen kalenterikuukauden tulot ovat 4:llä kerrottuna ja vuosituloksi muutettuna vähintään **20 prosenttia suuremmat** kuin tarkastelujakson vuositulo.

Myös 3 kalenterikuukauden tulo voi koostua useista vuosituloon huomioitavista tulolajeista. Tuloa ei tarvitse olla koko 3 kalenterikuukauden ajalta.

Päivärahan määräytymistä 3 kalenterikuukauden tulojen perusteella tutkitaan vain, jos asiakas hakee päivärahaa näillä tuloilla. Hakemuksen käsittelyssä ei ole velvollisuutta tutkia, olisiko asiakkaalla vuositulon tarkastelujaksolla erityistilannetta.

Asiakas voi hakea oikaisua päivärahaansa määräytymiseen 3 kalenterikuukauden tuloilla ilman määräaikaa.

Erityistilanteet

Erityistilanteesta on kyse, jos asiakas on 12 kalenterikuukauden tarkastelujakson aikana

- valmistunut ammattiin ja suorittanut tutkinnon
- ollut ase- tai siviilipalveluksessa
- ollut vanhempainpäivärahakauden jälkeen osittain tai kokonaan poissa työelämästä alle 3-vuotiaan lapsensa kotihoitoon vuoksi
- ollut vanhempainpäivärahakauden jälkeen osittain tai kokonaan poissa työelämästä adoptiolapsensa kotihoitoon vuoksi
- ollut poissa työstä alle 16-vuotiaan sairaan tai vammaisen lapsensa sairaanhoitoon osallistumisen vuoksi
- muuttanut ulkomailta Suomeen, eikä ole ulkomailloissa ollessaan ollut Suomessa sairausvakuutettu.

Jos mikään yllä mainituista erityistilanteista ei ole toteutunut tarkastelujaksolla, ei päivärahan määrää voida laskea poikkeussäännön perusteella. Esimerkiksi työttömyys tai pitkä sairausloma eivät ole erityistilanteita. Myöskään asiakkaan tulojen nousu ilman erityistilannetta ei riitä perusteeksi käyttää poikkeussääntöä.

Selvitä erityistilanne ensisijaisesti Kelassa olevista tiedoista. Jos asia ei selviä Kelan tiedoista, selvitä se tarkemmin asiakkaalta. Silloin kun näet, että 3kk tulot eivät ole 20% suuremmat kuin 12kk vuositulo, sinun ei tarvitse selvittää erityistilannetta. Muista lisätä päätökseen perustelufraksi (KRCDE, ERCDE, PRCDE tai 1000006377). Kts. myös tekninen ohje.

Huomaa, että erityistilanne on voinut tapahtua milloin tahansa 12 kalenterikuukauden tarkastelujakson aikana. Jos erityistilanne ajoittuu vasta tarkastelujakson jälkeiselle kuukaudelle, ei sitä huomioida.

Esimerkki

Merin äitiysvapaa/työkyvyttömyys alkaa 2.4.2020. Merin vuositulon tarkastelujakso on siten 1.3.2019 – 29.2.2020. Meri on vuositulon

tarkastelujakson aikana ollut suorittamassa asepalvelusta 1.- 20.3.2019 ja tämän jälkeen hän on ollut työttömänä ajan 21.3.2019 – 30.11.2019 ja aloittanut vakituisessa työssä 1.12.2019. Koska Merillä on ollut tarkastelujakson alussa erityistilanne, voi hän hakea päivärahan laskemista 3 kalenterikuukauden tulojen 1.12.2019 – 29.2.2020 mukaan. Pelkkä työllistyminen työttömyyden jälkeen ei olisi yksinään riittävä peruste laskea päivärahan määrää 3 kalenterikuukauden tulojen perusteella.

Esimerkki

Sinin työkyvyttömyys alkaa 15.12.2020. Sinin vuositulon tarkastelujakso on siten 1.11.2019 – 31.10.2020. Sini oli ollut kokoaikatyössä koko syksyn, koska opinnot olivat loppusuoralla. Opintorekisteriin ilmoitettu valmistuspäivä on 20.11.2020. Sinin kohdalla ei täyty edellytys laskea vuositulo poikkeuksellisesti 3 kalenterikuukauden tulojen perusteella, koska erityistilanne ei kohdistu vuositulon tarkastelujaksoon.

Erityistilanteen muutos

Erityistilanne voi poistua, jos vuositulon tarkastelujakso muuttuu. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi äitiysrahassa, jos lapsi syntyy ennenaikaisesti, tai kuntoutusrahassa, jos kuntoutuksen aloitus siirtyy seuraavalle kuukaudelle. Tutki tällöin päätöksen oikaisutarve.

1.5.1.2.1 Ammattiin valmistuminen ja tutkinnon suorittaminen

Ammattiin valmistumisesta on kysymys silloin, kun opiskelija on suorittanut opintoihin kuuluvan tutkinnon Suomessa tai ulkomailla (SVL 1224/2004 11. luku 2. § 4. mom.) Kyseessä voi olla esimerkiksi

- ammatillinen perustutkinto
- ammattitutkinto
- erikoisammattitutkinto
- alempi korkeakoulututkinto
- ylempi korkeakoulututkinto
- jatkotutkinto: lisensiaatin ja tohtorin tutkinto

Edellytyksenä on, että tutkinto on kokonaan suoritettu ja asiakas on saanut todistuksen suoritetusta tutkinnosta. Säännöstä ei voida soveltaa, jos opiskelija ei ole saanut tutkinnosta todistusta, vaikka tutkintoon liittyvät opintosuoritukset olisivat jo koossa. Tiedossa tulee olla tutkinnon suorituspäivä, mikä on merkittynä asiakkaan tutkintotodistukseen ja jonka oppilaitos ilmoittaa rekistereihin opiskelijan valmistuspäiväksi. Tämän valmistuspäivän tulee kohdistua vuositulon 12 kalenterikuukauden tarkastelujaksolle.

Säännöksen soveltamiseksi ei edellytetä, että opiskelija olisi tutkinnon suoritettuaan siirtynyt kokonaan työelämään.

Esimerkki

Isä hakee vanhempainpäivärahaa 1.9.2022 syntyneestä lapsesta 1.11.2022 alkaen. Vuositulon tarkastelujakso on siten 1.10.2021 - 30.9.2022. Isä on suorittanut oikeusnotaarin tutkinnon 15.5.2022 ja ollut asianajotoimistossa

harjoittelijana 2.5.- 31.8.2022. Isä voi hakea vuositulon laskemista tarkastelujakson 3 viimeisimmän kalenterikuukauden eli 1.7.-30.9.2022 tulojen perusteella, vaikka tuloa ei olisi koko 3 kuukaudelta tai osa tuloista on muuta kuin palkkatuloa.

Tutkinnon suorittamisena ei pidetä

- ylioppilastutkintoa
- ammatilliseen perustutkintoon valmentavaa koulutusta (VALMA)
- työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus (TELMA)
- työpaikkakoulutusta
- vapaan sivistystyön koulutusta
- ammatillista lisä- tai täydennyskoulutusta
- korkeakoulututkinnon jo suorittaneille järjestettyä ammatilliseen tai virkakelpoisuuteen tähtäävää koulutusta (esim. opettajan pedagogiset opinnot, erikoistumisopinnot terveydenhoitoalalla)
- osatutkinnon suorittamista

Huomautus

Jos et ole aivan varma, onko koulutus ollut tutkinto-opiskelua vai ei, voit pyytää lisätietoa opintotuen neuvontaringistä (yhteystiedot koosteessa). Voit käyttää apunasi myös yksityiskohtaisempaa koostetta siitä, miten selvität ammattiin valmistumista ja tutkinnon suorittamista.

Korkeakoulututkinto

Korkeakouluopintojen valmistumistiedot näkyvät Kelassa aina järjestelmässä HEKY > Opintotukeen liittyvät tiedot. Valmistumistiedoista näkyy, onko kyseessä korkeakoulututkinto vai muu tutkintoon johtava koulutus. Korkeakouluissa järjestetään myös muita kuin tutkintoon tähtääviä koulutuksia. Jos olet epävarma, onko asiakkaan kohdalla ollut kyse tutkintoon johtavasta koulutuksesta, voit pyytää lisätietoa opintotuen neuvontaringistä.

Toisen asteen opinnot

Toisen asteen ammatillisesta koulutuksesta valmistumistiedot saadaan Kelaan vain, jos asiakkaalla on ollut maksussa opintotuki tai koulumatkatuki. Vaikka tuki olisi ollut maksussa, ei valmistumistietoa saada, jos koulutus on muun viranomaisen kuin opetusviranomaisen valvomaan ammatillista opetusta (ks. lista) tai muuta kuin julkisen valvonnan alaista koulutusta (ks. lista). Pyydä tutkintotodistus asiakkaalta, ellei tutkinto ilmene Kelan tiedoista.

Järjestelmän valmistumistiedoista ei aina voi myöskään päätellä, onko suoritettu koulutus ollut tutkintokoulutusta vai muuta koulutusta. Tutki tällöin opintotuen edellisen myönnön Valmistelutietojen kyselystä, mihin opintoihin opintotuki on ollut maksussa. Voit pyytää tarvittaessa apua opintotuen neuvontaringistä.

Ammatilliset opinnot yksityisessä oppilaitoksessa

Jos asiakas on suorittanut ammatilliset opinnot yksityisessä oppilaitoksessa, ei niitä lähtökohtaisesti pidetä ammatillisena koulutuksena, vaikka koulutus olisi nimeltään tutkintokoulutusta. Poikkeuksena on kuitenkin tilanne, jossa opiskelija

on opintojen jälkeen suorittanut näyttötutkinnon ja saanut osaamisestaan virallisen tutkintotodistuksen.

Jos ammatilliset opinnot on suoritettu näyttötutkintona, tutkintotieto löytyy KOSKI-tietovarannosta. Jos sinulla ei ole omassa etuudessasi käyttöoikeuksia KOSKI-tietovarantoon tai et ole käytettävissä olevien tietojen perusteella varma, onko kyse ammatillisen tutkinnon suorittamisesta, voit pyytää lisätietoa opintotuen neuvontaringistä.

Muut viranomaisen valvomat tutkintokoulutukset

Tutkintokoulutusta järjestetään lisäksi oppilaitoksissa, jotka ovat oman alansa viranomaisen valvomia. Tällaisia oppilaitoksia ovat

- Rikosseuraamusalan koulutuskeskus
- Raja- ja merivartiokoulu
- Pelastusopisto
- Helsingin kaupungin pelastuskoulu
- Ålands Yrkesgymnasium

Pyydä näiden tutkintojen osalta tutkintotodistus opiskelijalta itseltään. Opintotuen edellisen myönnön Valmistelutietojen kyselystä saatat nähdä, onko opintotuki ollut maksussa tutkintokoulutukseen.

Vapaan sivistystyön koulutus

Vapaan sivistystyön koulutus ei ole milloinkaan ammatillista tutkintokoulutusta. Tällaista on esimerkiksi kansanopistoissa tai työväenopistoissa annettava koulutus.

Ulkomailla suoritettu tutkinto

Kun koko tutkinto on suoritettu ulkomailla ja opiskelija on saanut siihen opintotukea, häneltä pyydetään aina valmistumisen jälkeen tutkintotodistus ja tutkintotieto kirjataan Kelassa. Samoin tutkintotodistus pyydetään ja tutkinto kirjataan, jos opiskelija hakee opintotukea Suomessa suoritettaviin korkeakouluopintoihin ja hän ilmoittaa opintotukihakemuksessa, että hän on aiemmin suorittanut tutkinnon ulkomailla. Jos tietoja ei ole kirjattu rekisteriin ja asiakas toimittaa kopion tutkintotodistuksesta päivärahaa varten, ilmoita siitä myös opintotukeen tekemällä Toimeksiantotyö, jonka liitteenä on tutkintotodistus. Valitse etuudeksi Opintotuki ja työtyypiksi Maksuedellytysten selvittäminen. Ohjaa työ manuaalisesti käsiteltäväksi työhön Ot Ulkom.oppilaitos 31100.

Jos asiakas ei ole saanut opintotukea opintoihin ja kyseessä on ulkomailla suoritettu tutkinto, pyydä asiakasta toimittamaan kopio tutkintotodistuksesta. Ole yhteydessä opintotukiratkaisijaan neuvontaringin kautta sen arvioimiseksi, onko kyse ammattiin valmistumiseen liittyvästä tutkinnosta. Tällaisessa tilanteessa saattaa tulla erityisperusteena kyseeseen myös ulkomailta muutto Suomeen, jos asiakas ei ulkomailla opiskelunsa aikana ole ollut Suomessa sairausvakuutettu.

Muut opinnot ulkomailla

Opiskelija on voinut suorittaa ulkomailla myös muita kuin tutkinto-opintoja, kuten:

- Vapaata sivistystyötä vastaavia kansanopisto-opintoja
- Ammatillista lisäkoulutusta toisella asteella ja korkeakouluissa

- Korkeakoulututkintoja, jotka eivät ole suoraan verrattavissa suomalaiseen tutkintorakenteeseen

Näiden opintojen suorittamista ei katsota erityistilanteeksi tarkastelujaksolla.

1.5.1.2.2 Oman lapsen hoitaminen

Oman lapsen hoitamisella (SVL 1224/2004 11. luku 2. § 4. mom.) tarkoitetaan jotain seuraavista tarkastelujakson aikaisista tilanteista.

Alle 3-vuotiaan lapsen kotihoito vanhempainpäivärahakauden jälkeen

- työsuhteessa oleva vanhempi on vanhempainpäivärahakauden tai vanhempainrahajakson jälkeen jäänyt työstään hoitovapaalle tai osittaiselle hoitovapaalle alle 3-vuotiaan lapsen kotihoidon vuoksi
- vanhempi, joka ei ole työsuhteessa, hoitaa päätoimisesti lastaan eikä ole samanaikaisesti esimerkiksi työtön kokoaikatyönhakija tai päätoiminen opiskelija
- vanhempi, joka on osa-aikatyössä alle 3-vuotiaan lapsen kotihoidon vuoksi, eikä hän ole ollut samanaikaisesti esimerkiksi työtön kokoaikatyönhakija tai päätoiminen opiskelija
- yrittäjänä toimiva vanhempi, jos hän on ollut alle 3-vuotiaan lapsensa kotihoidon vuoksi kokonaan tai osittain pois yritystoimintaan liittyvästä työskentelystään.

Jotta erityistilanteena voi olla oman lapsen hoitaminen, tulee asiakkaan perhetiedoissa tai asukastiedoissa olla tarkastelujaksolla alle 3-vuotias lapsi. Jos lasta ei näy asiakkaan tiedoissa, selvitä, onko asiakkaalla ulkomailta asuva lapsi. Ulkomailta asuvat lapset eivät näy Kelan tiedoissa.

Erytistilanteen voi todeta, jos asiakkaalle on tarkastelujakson aikana ollut myönnettynä lasten kotihoidon tuki, jossa hoitajatietona on Vanhempi. Voit tarkistaa tämän etuuden valmistelutietojen kautta. Valitse perhetiedot ja etuuteen vaikuttavista henkilöistä lapsen tiedot. Tieto näkyy lapsen hoitojaksoissa. Myös asiakkaalle myönnetty joustava hoitoraha kertoo erityistilanteesta.

Jos vanhempi on kuitenkin ollut lasten kotihoidon tuen tai joustavan hoitorahan kanssa koko ajan samanaikaisesti työttömänä kokoaikatyön hakijana tai päätoimisena opiskelijana, pidetään työstä poissaolon syynä ensisijaisesti työttömyyttä tai opiskelua, ei lapsen hoitamista.

Opiskelijan tilanteen arvioiminen voi olla hankalaa, koska opiskelun päätoimisuutta ei voida arvioida pelkän opintotukioikeuden perusteella. Jos opiskelija esim. kesäkuukausien aikana ei opiskele tai työskentele, voi työelämästä poissaolon syy olla tosiasiaa oman lapsen hoitaminen, eikä päätoiminen opiskelu. Jos opiskelija kuitenkin työskentelee myös opintojen ohella, voidaan lapsen hoidon vuoksi työskentelyn vähenemistä arvioida kuten muidenkin työskentelevien vanhempien kohdalla.

Jos asiakkaalla ei ole ollut maksussa lasten kotihoidon tukea tai joustavaa hoitorahaa, tarkista onko tulorekisterin palvelussuhdetiedoissa tieto työskentelyn vähentämisestä kotihoidon ajalla. Jos et saa tietoa tulorekisteristä, pyydä asiakkaalta selvitys työn vähentämisestä lapsen kotihoidon vuoksi tarkastelujaksolla.

Yrittäjällä riittää oma selvitys työstä poissaolosta tai työajan lyhentämisestä.

Adoptiolapsen kotihoito

Jotta erityistilanteena voi olla oman lapsen hoitaminen, tulee asiakkaan perhetiedoissa tai asukastiedoissa olla tarkastelujaksolla adoptiolapsi tai adoptiotarkoituksessa otettu lapsi. Adoptiolapsen iällä ei ole merkitystä, mutta yleensä adoptiovanhempi on oikeutettu hoitovapaaseen siihen saakka, kun lapseksi ottamisesta on kulunut 2 vuotta tai enintään siihen saakka, kun lapsi aloittaa koulun.

Adoptiolapsen kohdalla sovelletaan samaa mitä on edellä kirjoitettu alle 3-vuotiaan lapsen kotihoidosta.

Alle 16-vuotiaan sairaan tai vammaisen lapsen sairaanhoito (kotihoito tai sairaalahoito, johon vanhempi osallistuu)

- työsuhteessa oleva vanhempi on jäänyt työstään vapaalle alle 16-vuotiaan sairaan tai vammaisen lapsen hoidon vuoksi
- vanhempi, joka ei ole työsuhteessa, on estynyt työmarkkinoilta tai opinnoistaan sairaan tai vammaisen lapsensa hoidon vuoksi

Jotta erityistilanteena voi olla oman lapsen hoitaminen, tulee asiakkaan perhetiedoissa tai asukastiedoissa olla ollut tarkastelujaksolla alle 16-vuotias lapsi. Jos lasta ei näy asiakkaan tiedoissa, selvitä, onko asiakkaalla ulkomailta asuva lapsi. Ulkomailta asuvat lapset eivät näy Kelan tiedoissa.

Lapsen hoitamisesta on kyse silloin, kun työelämässä oleva vanhempi on joutunut jäämään pois työstään hoitaakseen alle 16-vuotiasta sairasta tai vammaista lastaan kotona tai sairaalassa. Työstä poissaolon pituutta ei ole määritelty, kyseessä on voinut olla esim. tilapäinen palkallinen poissaolo sairaan lapsen vuoksi. Yrittäjällä riittää oma selvitys työstä poissaolosta tai työajan lyhentämisestä.

Jos vanhempi on kuitenkin saanut koko ajan työttömyysetuutta, ei työelämästä poissaolon syy ole ollut sairaan tai vammaisen lapsen hoitaminen, vaan työttömyys.

Esimerkki

Asiakkaan vuositulon tarkastelujakso on 1.5.2019 – 30.4.2020. Tästä ajasta asiakas on saanut ansiosidonnaista työttömyysetuutta ajalla 1.5.2019 – 31.12.2019 ja aloittanut työssä 1.1.2020. Asiakkaan alakouluikäinen lapsi on tarkastelujaksolla ollut elokuussa sairaalahoidossa viikon ja asiakas on osallistunut lapsen hoitoon. Asiakkaan kohdalla ei täyty edellytys laskea vuosituloa 3 kalenterikuukauden tuloilla, koska asiakas on ollut poissa työstä työttömyyden vuoksi.

Jos lapsi olisi joutunut sairaalahoitoon helmikuussa ja asiakas olisi ollut pois työstään, voitaisiin vuositulo laskea 3 kalenterikuukauden tuloilla.

1.5.1.2.3 Ase- tai siviilipalveluksen suorittaminen

Ase- tai siviilipalveluksessa olostä on kyse, kun asiakkaalla on tarkoituksena suorittaa asevelvollisuus tai täyttää siviilipalvelusvelvollisuus. Asepalveluksessa oloon lasketaan mukaan myös naisten vapaaehtoinen asepalvelus (SVL 1224/2004 11. luku 2. § 5. mom.).

Säännöksen soveltaminen ei edellytä, että palvelus olisi suoritettu kokonaan. Palvelus on voitu keskeyttää tai se voi olla vielä kesken. Riittää, että asiakas on tarkastelujaksolla ollut palveluksessa.

Erytistilanteesta kertoo, jos tarkastelujaksolle on kohdistunut sotilasavustusta tai asiakkaan tiedoissa on nähtävissä asevelvollisen palvelutietoja. Myös asiakkaan puoliso on voinut saada sotilasavustusta. Ase- tai siviilipalveluksessa olosta voi näkyä tieto esimerkiksi työvoimapolitiittisesta lausunnosta. Jos tietoa palveluksesta olosta ei ole nähtävissä Kelan tiedoista, pyydä asiakkaalta selvitys palveluksessa olosta. Jos palvelus on suoritettu kokonaan, asiakas voi toimittaa kopion sotilaspassista. Jos palvelus on keskeytynyt, ei asiakas ole välttämättä saanut palveluksen keskeyttämisestä päätöstä. Asiakkaan selvitykseksi käy myös kopio tiliotteesta, josta käy ilmi, että palveluksen ajalla on maksettu päivärahaa.

1.5.1.2.4 Suomeen muutto

Suomeen muutosta on kyse silloin, kun asiakas on tarkastelujakson aikana muuttanut Suomeen ja tullut Suomessa sairausvakuutetuksi (SVL 1224/2004 11. luku 2. § 6. mom.). Säännöksen soveltaminen edellyttää, että sekä muutto että sairausvakuutetuksi tuleminen ovat tapahtuneet tarkastelujakson aikana. Säännöstä ei voida soveltaa, jos asiakas on tullut sairausvakuutetuksi, mutta ei ole muuttanut Suomeen.

Jos asiakas on asunut Suomessa jo pidempään, mutta on tullut vasta tarkastelujaksolla sairausvakuutetuksi, erityistilanteen ehdot eivät täyty. Jos asiakas on tarkastelujaksolla tullut työskentelyn perusteella sairausvakuutetuksi Suomessa, mutta ei ole muuttanut tarkastelujaksolla Suomeen, säännöstä ei voida soveltaa. Erytistilanteen ehdot voivat kuitenkin täytyä myös työskentelyn perusteella vakuutetulla.

Suomeen muuton ei tarvitse olla vakinainen eikä asiakkaalla tarvitse olla kotikuntaa Suomessa.

Tarkista asiakkaan vakuuttamistiedoista, onko asiakas tullut Suomeen vakuutetuksi tarkastelujaksolla. Selvitä, onko asiakkaalle kirjattu osoite Suomeen tarkastelujakson aikana.

1.5.2 Vuosituloon huomioitavat tulot

Asiakkaan vuositulo voi muodostua yhdestä tai useasta eri tulosta (SVL 11. luku 2. § 1. mom.). Vuosituloon huomioidaan laissa määrätyt tarkastelujakson

- aikaiset [palkkatulot](#) maksupäivän mukaan
- aikaan kohdistuva [vakuutuslasku](#)
- aikana voimassa ollut
  - [yrittäjän eläkevakuutuksen mukainen työtulo](#) (YEL)
  - [maatalousyrittäjän eläkevakuutuksen mukainen työtulo](#) (MYEL)
- ajalle myönnetty tietyt
  - [ansionmenetykskorvaukset](#)
  - [etuudet](#)

Järjestelmä hakee tulot automaattisesti eri rekistereistä vuositulon laskentaan. Selvitä tulot ja muokkaa vuosituloa vain poikkeustilanteissa, jotka on kerrottu tulokohtaisissa ohjeissa.

1.5.2.1 Palkkatulot

Vuositulossa huomioidaan asiakkaan saamat sairausvakuutuslain mukaiset palkkatulot, joiden **maksupäivä** on 12 kalenterikuukauden tarkastelujaksolla (SVL 1224/2004 11. luku 3. §). Vuositulon laskenta-tapahtuma huomioi tulorekisteristä palkkatuloksi vain sellaiset tulot, jotka on määritelty sairausvakuutuslain mukaisiksi palkkatuloiksi. Jos palkkatuloja pitää poikkeuksellisesti poistaa tai lisätä vuosituloon, lue tulojen muokkaamisesta teknisestä ohjeesta.

SVL:n mukaisena palkkatulona pidetään

- **palkkaa**, joka on maksettu työ- tai virkasuhteen perusteella
- **vakuutuspalkkaa**, joka kohdistuu tarkastelujaksolle
- ennakonpidätyksenalaista **palkkaa, palkkiota tai korvausta** (Ennakkoperintälaki (1118/1996) 13. §)
- työpanokseen perustuvaa osinkoa
- urheilijan palkkiota
- palkkaa, joka on rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain (627/1978) 4. §:ssä tarkoitettua palkkaa
- esiintyvän taiteilijan sekä urheilijan henkilökohtaista korvausta (rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 3. §:ssä tarkoitettu palkka)
- tuloverolain 77. §:ssä tarkoitettua ulkomaantyöskentelystä saatua ennakkoperintälain 13. §:ssä tarkoitettua ennakonpidätyksen alaista palkkaa
- vakuutuskassalaissa (1164/1992) tarkoitettua sairauskassan maksamaa täydennyspäivärahaa
- työsuhteessa saatuja palvelurahoja
- palkkaa, joka maksettu virtuaalivaluuttana
  - jos tulo on saatu työsuhteessa
  - jos tulo on ennakonpidätyksen alaista.

Vuositulon laskennassa hyödynnetään tulorekisteristä saatavia tulotietoja ja niiden tietosisältöjä. Vuositulossa SVL:n mukaiseksi palkaksi määritellyt tulorekisterin tulolajit löytyvät palkkatuloliitteestä. Liitteessä on maininta, jos kyseisen tulolajin palkkatuloksi huomioimiseen liittyy jokin erityisehto, jonka tulee täyttyä. Palkkatuloon huomioimisessa erityisehtona on joidenkin tulolajien kohdalla esim. mainittu se, että tulosta on maksettu työeläkevakuutusmaksut.

- Alle 17 -vuotiaalle asiakkaalle tarkastelujaksolla maksettu palkkatulo huomioidaan ilman työeläkevakuutusmaksua.

Huomaa, että Kelan vuosituloon huomioimat SVL:n mukaiset palkkatulot saattavat edellä mainitusta syystä poiketa kansallisessa tulorekisterissä asiakkaalle näkyvistä palkkatulotiedoista.

Voit tehdä etuuspäätöksen vuositulolaskelman mukaisilla palkkatulotiedoilla. Jos asiakkaan antamat tiedot ovat ristiriidassa vuositulolaskelmalle saatujen tulotietojen kanssa, niin selvitä asiaa ensin tulorekisteritiedoista. Sairausvakuutuslain mukaiset palkkatulotiedot saat näkyviin käyttötarkoituksella SV-Vuositulo. Jos palkkatuloja pitää poikkeuksellisesti poistaa tai lisätä vuosituloon, lue tulojen muokkaamisesta teknisestä ohjeesta.

Huomaa, että vuositulon laskenta -tapahtuma ei tutki, onko asiakas ollut tarkastelujakson aikana Suomessa sairausvakuutettuna. Tarkista tarvittaessa onko vuositulon laskennassa huomioitu tuloa ajalta, jolloin asiakas ei vielä ole ollut Suomessa vakuutettuna ja poista tulo tarpeen mukaan.

Jos asiakas ottaa yhteyttä etuuspäätöksen saatuaan ja ilmoittaa, että vuositulon määrässä ei ole huomioitu jotain hänelle maksettua palkkatuloa, niin tutustu ko. tapaukseen ja selvitä asiakkaan kanssa, mikä tulo hänen vuositulolaskelmastaan puuttuu. Tässä kohtaa kannattaa hyödyntää etuusohjeen palkkatuloliitettä vuosituloon huomioitavista tulolajeista. Jos tulorekisteristä puuttuu työnantajan tarkastelujaksolla maksamia palkkatulotietoja, niin pyydä asiakasta ottamaan yhteyttä työnantajaansa, jotta työnantaja korjaisi tai täydentäisi tulorekisterin palkkatulotietoja puuttuvien tietojen osalta. Jos työnantaja ei pyynnöistä huolimatta korjaa tai täydennä palkkatulotietoja tulorekisteriin, voit hyväksyä muun luotettavan selvityksen palkkatuloista.

Esimerkkejä vuosituloon huomioitavista palkkatulolajeista:

- aikapalkka (201) (esim. tunti- tai kuukausipalkka) ja siihen liittyvät lisät
- urakkapalkka (227)
- vakuutuspalkka (352)
- omaishoitajan palkkio (319)
- perhehoitajan palkkio (328)
- tulospalkkio (223)
- urheilijarahastosta maksettu palkka (351)

Esimerkkejä tuloista, jotka eivät ole palkkatuloksi huomioitavia:

- vahingonkorvaus työsuhteen päättämisen- ja lomautustilanteessa (229)
- ateriakorvaus (303)
- urheilijarahastoon siirretty palkka (350)
- veronalainen kustannusten korvaus (353)
- kaupanvahvistajan palkkio
- verovapaat palkkatulot

Listaus tulolajeista, jotka eivät ole palkkatuloa tai joiden huomioimiseen liittyy ehtoja.

Esimerkkejä tuloista, jotka voidaan huomioida palkkatulona, jos niistä on maksettu TyEL-maksut:

- Kokouspalkkio (210)
- Luentopalkkio (214)
- Luottamustoimipalkkio (215)
- Voittopalkkio (233)
- Hallintoelimen jäsenyydestä maksettu palkkio (308)
- Henkilöstölle annettu rahalahja (310)
- Osakepalkkio (319)

Kansainvälisten järjestöjen maksamia verovapaita palkkatuloja ei voida ottaa huomioon vuositulossa. Koska palkasta ei ole tehty ennakonpidätystä eikä maksettu sairausvakuutusmaksua, ei palkkaa voida pitää sairausvakuutuslain 11. luvun 3. §:n 2. momentin mukaisena palkkatulona. Kansainvälisiä järjestöjä, joiden maksama palkka voi olla verovapaata, ovat esimerkiksi:

- Itämeren suojelukomissio HELCOM
- Taloudellisen kehitystutkimuksen kansainvälinen instituutti (UNU-WIDER)
- Kansainvälinen siirtolaisuusjärjestö IOM
- Yhdistyneiden kansakuntien innovaatio- ja teknologialaboratorio (UNTIL)

Lisätietoa kansainvälisten järjestöjen maksamien palkkatulojen verotuksesta www.vero.fi – Ulkomaan edustustot ja kansainväliset järjestöt.

Vähennykset

Vuosituloon huomioidusta palkkatulosta ja vakuutuspalkasta tehdään vakuutusmaksuvähennys, jonka suuruus on sairausvakuutuksen päivärahamaksun, työntekijän työeläkevakuutusmaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun yhteismäärä 8,95% v. 2024 (10,01 v. 2023, 9,83% v. 2022). Vakuutusmaksuvähennys tehdään etuusoikeuden alkamisen tai työkyvyttömyyden alkamisajankohdan mukaisesti (SVL 1224/2004 11. luku 7. §).

Omaishoitajan tai perhehoitajan palkkio vuositulossa

Omaishoidon palkkio ja perhehoitajan palkkio ovat vakuutetun vuosituloissa huomioitavia palkkatuloja, jos niitä on maksettu asiakkaalle itselleen tarkastelujakson aikana. Kunnan, kuntayhtymän, hyvinvointialueen tai niiden hankkiman yksityisen perhehoidon tuottajan kanssa hoitosopimuksen tehnyt omaishoitaja tai toimeksiantosopimuksen tehnyt perhehoitaja kuuluvat kunnallisen eläketurvan piiriin, vaikka he eivät ole työsuhteessa ja maksettu palkkio on TyEL:n alaiseen palkkatuloon rinnastettavaa tuloa. Palkkatulona huomioidaan tarkastelujakson ajalle tulorekisteriin ilmoitetut omaishoidon - ja perhehoitajan palkkiot maksuajankohdan mukaisesti.

Jos asiakas on jo tarkastelujaksolla alkanut saada omaishoidon palkkiota tai perhehoitajan palkkiota ja sen maksaminen edelleen **jatkuu** päivärahaetuuden kanssa samanaikaisesti, ei kyseisen lain perusteella myönnettyä palkkiota huomioida asiakkaan vuositulossa (SVL 1224/2004 11. luku 3. § 6. mom.) . Maksamisen katsotaan jatkuneen päivärahaetuuden kanssa samanaikaisesti silloin, kun palkkion maksupäivä on päivärahajaksolla. Palkkio jätetään vuositulossa huomioimatta maksupäiväkuukaudelta sen määrästä ja ansainta-ajasta riippumatta. Jos asiakkaan palkkion maksaminen on kuukausittain säännöllistä, ei palkkiota huomioida vuosituloon lainkaan. Lue tekninen ohje – Asiakkaalla on omaishoidon tai perhehoitajan palkkiota .

Jos oikeus vuositulossa huomioimatta jätettyyn omaishoidon palkkioon tai perhehoitajan palkkioon **päättyy** päivärahaikaudella, päivärahaetuuden määrän perusteena oleva vuositulo tarkistetaan sen päättymisajankohdasta lukien ja myös kyseinen palkkio huomioidaan alkuperäisen tarkastelujakson ajalta laskettuun vuosituloon. Lue tekninen ohje – Asiakkaalla on omaishoidon tai perhehoitajan palkkiota.

Esimerkki

Asiakkaalle ollaan myöntämässä **kuntoutusrahaa ajalle 23.7.2021 – 31.7.2021**. Vuosituloon nousee palkkatulojen (pankkitoimihenkilö) lisäksi asiakkaan saamat omaishoitajan palkkiot. Asiakas toimii ajoittain isänsä omaishoitajana. Ratkaisun yhteydessä huomataan, että asiakkaalle on tulorekisterin mukaan maksettu **heinäkuussa 2021 omaishoitajan palkkiota yhteensä 550,76 € ajalta 1.7.2021 – 31.7.2021 tehdystä työstä. Palkkion maksupäivä on 15.7.2021**. Asiakas on toiminut isänsä varsinaisen omaishoitajan lomasijaisena. Asiakas ilmoittaa, että palkkion maksaminen jatkuu.

Maksupäivän mukaan ei ole jatkunut, mutta asiakkaan ilmoituksen mukaan on jatkunut. **Palkkio huomioidaan vuosituloon**. Maksupäivä ei ole myönnettävällä kuntoutusrahaikaudella.

Esimerkki

Asiakkaalle ollaan myöntämässä **kuntoutusrahaa ajalle 23.7.2021 – 31.7.2021**. Vuosituloon nousee palkkatulojen (pankkitoimihenkilö) lisäksi asiakkaan saamat omaishoitajan palkkiot. Asiakas on isänsä omaishoitaja. Ratkaisun yhteydessä huomataan, että asiakkaalle on tulorekisterin mukaan maksettu **heinäkuussa 2021 omaishoitajan palkkiota yhteensä 450,76 € ajalta 1.7.2021 – 22.7.2021 tehdystä työstä. Palkkion maksupäivä on 31.7.2021.**

Asiakas ilmoittaa, että palkkion maksaminen ei jatku kuntoutusrahan aikana, mutta se on maksettu 31.7. **Omaishoidon palkkiota ei huomioida vuosituloon.** Maksupäivä on myönnettävällä kuntoutusrahakaudella ja sen vaikutus ulottuu koko kuntoutusrahauteen.

Esimerkki

Asiakkaalle on myönnetty **sairauspäivärahaa ajalle 23.5.2021 – 31.7.2021**. Vuosituloon on huomioitu palkkatulojen (pankkitoimihenkilö) lisäksi asiakkaan saamat omaishoidon palkkiot. Asiakas on ajoittain isänsä omaishoitajana. Jatkoratkaisun (ajalle 1.8.2021-31.8.2021) yhteydessä huomataan, että asiakkaalle on tulorekisterin mukaan maksettu **heinäkuussa 2021 omaishoitajan palkkiota yhteensä 550,76 € ajalta 1.7.2021 – 31.7.2021 tehdystä työstä. Palkkion maksupäivä on 15.8.2021.**

Jatkoratkaisussa ajalle 1.8.-31.8.2021 perhehoitajan palkkio jätetään huomioimatta vuositulosta.

Kunnaneläinlääkärin vuositulo

Kunnaneläinlääkärin tulona huomioidaan vuosituloon maksetun palkan lisäksi kunnan tai hyvinvointialueen eläinlääkärille vuosittain vahvistettu laskennallinen toimenpidepalkkion määrä (SVL 1224/2004 11. luku 3. § 5. mom.). Kunta tai hyvinvointialue ilmoittaa eläkelaitokselle laskennallisen toimenpidepalkkion määrän, joka huomioidaan kunnaneläinlääkärin eläkkeen karttumisessa. Eläinlääkärille palkkaa maksava kunta määrittää laskennallisen toimenpidepalkkion määrän vuosittain ja ilmoittaa sen myös tulorekisteriin.

Huomaa, että jos kunnaneläinlääkäri toimii kunnaneläinlääkärin toimen ohella lisäksi myös yrittäjänä yksityisvastaanotolla, yrittäjätulot huomioidaan tästä työstä kuten muillakin yrittäjillä eli tarkastelujaksolla voimassa olleen yrittäjän eläkelain mukaan vahvistetun YEL-työtulon mukaan.

Järjestelmä hakee kunnaneläinlääkärin tulot tulorekisteristä automaattisesti.

Urheilijan palkka ja palkkio

Jos urheiluseuran ja urheilijan välillä on työsuhde, niin urheiluseuran maksama palkka ilmoitetaan tulorekisteriin. Urheilijalle maksettu palkka ilmoitetaan tulolajilla **Aikapalkka (201)**. Tämän lisäksi ilmoitetaan tulonsaajan lisätieto **Urheilija**. Urheilijoille maksetusta Aikapalkasta ei makseta TyEL-maksua, koska urheilijoiden eläketurva on järjestetty muulla tavalla.

Urheilijan urheilijarahastosta nostama palkka huomioidaan vuositulossa palkkatulona. Urheilijarahastosta nostettu palkka on usein joukkueurheilijalle pelaajasopimuksen perusteella maksettua rahastoon siirrettyä palkkaa. Vuositulossa huomioidaan myös

urheilurahastosta nostettu palkkio, jos palkkio on ilmoitettu tulorekisteriin tulolajilla Työkorvaus ja tulonsaajasta on ilmoitettu lisätieto Urheilija.

Sijaismaksajan maksama palkka

Palkan tai muun suorituksen maksajana voi näkyä myös sijaismaksaja, joka hoitaa lain perusteella tai sopimuksesta tietojen ilmoittamisen tulorekisteriin työnantajan puolesta. Yleensä sijaismaksaja maksaa palkat ja toimittaa ennakonpidätyksen, mutta varsinainen työnantaja maksaa työnantajan sosiaalivakuutusmaksut. Sijaismaksajina toimivat yleensä ulosottolaitos, kunnat, hyvinvointialueet, kaupungit ja Kela sekä Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY-keskukset) ja konkurssipesät, jotka voivat maksaa sijaismaksajana asiakkaan palkkasaatavia palkkaturvana.

Vuositulon laskenta -tapahtuma huomauttaa, jos vuosituloon nousee sekä sijaismaksajan että varsinaisen työnantajan maksamaa palkkaa samalta ajalta. Huomioi tällöin palkkatulo vain yhden maksajan ilmoituksen perusteella. Joudut tällaisessa tilanteessa käyttämään poikkeuksellista vuosituloa. Kun molempien ilmoittajan palkkasummatiedot vastaavat toisiaan, voit poistaa vuositulosta toisen ilmoittajan (sijaismaksajan tai varsinaisen työnantajan) ilmoittamat palkat. Jos palkkasummat eroavat toisistaan, selvitä miksi ne eroavat toisistaan ja poista väärä summa.

Esimerkki

Käsittelet sairauspäiväraha hakemusta ja saat vuositulon laskentaruudulle huomautustekstin: Asiakkaalla on sijaismaksajan maksamaa palkkaa ja muuta palkkaa samalta ajalta. Tarkista tilanne ja laske tarvittaessa poikkeuksellinen vuositulo. Tulorekisteristä näet, että asiakas on saanut Kelan maksamaa yksityisen hoidon tukea (palkkaa) 634,72 € ajalla 1.12.2021 – 31.12.2021. Samalla ajalla 1.12.2021 – 31.12.2021 on myös varsinaisen työnantajan XX maksama palkka 634,72 €. Käytä poikkeuksellista vuosituloa ja poista vuositulosta varsinaisen työnantajan maksama palkka. Näin palkka ei tule asiakkaan vuosituloon kahteen kertaan.

Esimerkki

Käsittelet sairauspäiväraha hakemusta ja saat vuositulon laskentaruudulle huomautustekstin: Asiakkaalla on sijaismaksajan maksamaa palkkaa ja muuta palkkaa samalta ajalta. Tarkista tilanne ja laske tarvittaessa poikkeuksellinen vuositulo. Tulorekisteristä näet, että asiakas on saanut Kelan maksamaa yksityisen hoidon tukea (palkkaa) 546,15 € ajalla 1.12.2021 – 31.12.2021. Samalla ajalla 1.12.2021 – 31.12.2021 on myös varsinaisen työnantajan XX maksama palkka 894,72 €, joka on suurempi kuin Kelan maksama yksityisen hoidon tuki. Varsinainen työnantaja maksaa siis enemmän palkkaa kuin mikä Kelan korvauksen suuruus on. Tämän esimerkin tilanteessa sovittu palkan määrän tulisi käydä ilmi lastenhoidon tuen asiakirjoista. Käytä poikkeuksellista vuosituloa ja poista vuositulosta sijaismaksajan eli Kelan palkka. Näin asiakkaan vuosituloon tulee huomioiduksi todellinen palkan määrä.

Ulkomaantulo

Vuosituloon otetaan huomioon tulot ajalta, jona asiakas on ollut sairausvakuutuslain mukaisesti Suomessa vakuutettu (SVL 1224/2004 11. luku 2. § 2. mom.). Jos asiakkaalle on määritetty [vakuutus palkka](#), ei ulkomaantuloa oteta huomioon

vuositulossa. Jos vakuutuspalkkaa ei ole määritetty, vuosituloon huomioidaan ulkomaan työskentelystä maksettu ennakonpidätyksenalainen palkka tai rajoitetusti verovelvolliselle maksettu palkka.

Kun asiakas on Suomessa vakuutettu, lähtökohtaisesti myös ulkomaan tulot saadaan tulorekisteristä. Tällöin järjestelmä hakee palkkatiedot tulorekisteristä automaattisesti.

Jos tulot eivät poikkeuksellisesti ole tulorekisteristä saatavissa, voidaan hyväksyä muu selvitys tulosta.

Asiakas voi poikkeuksellisesti esittää tarkastelujaksolla ulkomailta maksettua palkkatuloa ajalta, jolloin hän ei ole ollut Suomessa vakuutettuna, jos hän on ollut aikaisemmin Suomessa vakuutettuna ja ansainnut tulon työskennellessään toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai valtiossa, jossa sovelletaan Euroopan unionin lainsäädäntöä, ja on tullut uudelleen Suomessa vakuutetuksi. Edellytyksenä on myös, että asiakkaalla ei ole Suomesta lainkaan vuosituloa (= 0 e). Jos tällaisessa tilanteessa ulkomailla ansaitut palkkatulot ovat huomattavasti matalammat tai korkeammat kuin Suomessa vastaavassa työssä ansaittavat tulot, päivärahaetuuden perusteena käytettävät tulot voidaan arvioida vastaavasta työstä Suomessa ansaittavien palkkatulojen mukaan ottaen huomioon sellaisen henkilön tulot, joka työskentelee Suomessa vastaavissa tehtävissä ja jolla on vakuutettuun verrattava kokemus ja pätevyys (SVL 1224/2004 11. luku 3. § 7. mom.).

Jos palkka on maksettu muuna valuuttana kuin euroina, palkkatulo muunnetaan euroiksi käyttäen vuositulon tarkastelujakson viimeisenä päivänä julkaistua muuntokurssia (hallintotoimikunnan päätös H3, 15.10.2009). Valuuttakurssien muuntamisessa käytetään Euroopan Keskuspankin päivittäin julkaisemia muuntokursseja. Valuutan muuntaminen voidaan suorittaa [EKP:n internetsivuilla](#).

1.5.2.2 Vakuutuspalkka

Vakuutuspalkka on ulkomaan työkomennuksen ajalle määritelty laskennallinen palkka. Vakuutuspalkka vastaa palkkaa, joka olisi maksettava, jos ulkomailla tehtyä työtä vastaava työ tehtäisiin Suomessa. Vakuutuspalkka huomioidaan vuosituloon siltä osin, kun ulkomailla työskentely on tapahtunut vuositulon tarkastelujakson aikana (SVL 1224/2004 11. luku 2. § 1. mom.).

Kela saa tiedot vakuutuspalkasta tulorekisteristä ja järjestelmä hakee tiedot laskentaan automaattisesti. Työnantaja ilmoittaa tulorekisteriin vakuutuspalkan määrän kalenterikuukautta kohden. Jos ulkomaan työskentely on alkanut tai päätynyt kesken kalenterikuukauden, työnantaja ilmoittaa tulorekisteriin kyseisen kalenterikuukauden vakuutuspalkan määräksi vajaalta kuukaudelta kertyneen vakuutuspalkan määrän.

Vuosituloon sisältyvästä vakuutuspalkasta tehdään vakuutusmaksuvähennys.

1.5.2.3 YEL- ja MYEL-työtulot

Yrittäjätulona vuosituloon huomioidaan tarkastelujaksolla voimassa olleen yrittäjän eläkelain ja maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vahvistettu työtulo (SVL 1224/2004 11. luku 4. § 1. mom.). Vakuutuksen voimassaolo voi perustua joko pakolliseen tai vapaaehtoiseen vakuutukseen. Muita tuloja omasta yritystoiminnasta ei huomioida asiakkaan vuosituloon.

Jos asiakkaalle on YEL/MYEL-vakuutuksen voimassaolon aikana maksettu tarkastelujakson aikana työsuhteeseen perustuvaa palkkaa, myönnetty etuusperusteiseen tuloon huomioitavaa etuutta tai ansionmenetyskorvausta, kyseiset tarkastelujakson tulot huomioidaan YEL/MYEL-työtulon lisäksi asiakkaan vuosituloon.

YEL- ja MYEL-työtulo otetaan vuositulossa huomioon siltä ajalta, kun se on ollut tarkastelujakson aikana voimassa. Jos YEL/MYEL-vakuutuksen mukaista työtuloa on sen voimassaolon aikana muutettu, YEL/MYEL-työtulona huomioidaan tarkastelujakson aikainen keskimääräinen työtulo (SVL 1224/2004 11. luku 4. § 2. mom.).

Jos asiakkaalla on tarkastelujaksolla ollut samanaikaisesti voimassa sekä YEL- että MYEL-vakuutus, yrittäjätuloa huomioidaan molemmista vakuutuksista niiden voimassaolon mukaisesti.

Koska yrittäjätulojen osalta sairausvakuutuksen päivärahamaksun perusteena (SVL 1224/2004 18. luku 15. §) on 1.1.2020 lukien vahvistettu YEL- tai MYEL-vakuutuksen työtulo, ei yrittäjä tai esim. kevytyrittäjä, freelancer tai bloggaaja voi enää esittää päivärahan perusteeksi elinkeinotoiminnan ansiotuloa, omasta yrityksestä saatua palkkatuloa, työkorvausta tai virtuaalivaluuttana maksettua tuloa, vaikka hän ei ole YEL- tai MYEL-vakuuttamisvelvollinen. Myös apuraha huomioidaan vuosituloon vain asiakkaan MYEL-vakuutuksen mukaisen työtulon perusteella.

Esimerkiksi silloin, kun pienyrittäjä käyttää laskutuspalveluyrityksen palveluja solmimatta työsuhdetta, on pienyrittäjälle laskutuspalveluyrityksen tulorekisteriin ilmoittama työstä maksettu suoritus työkorvausta, eikä työkorvausta huomioida pienyrittäjän yrittäjätulona. Myöskään yrittäjän ja laskutuspalveluyrityksen kesken vain verotuksellisista syistä tehdyn työsuhteen perusteella maksettua palkkaa ei huomioida asiakkaan vuositulossa, jos maksetusta palkasta ei ole peritty Tyel-maksua.

Kela saa tiedot YEL- ja MYEL-työtuloista vakuutuslaitoksista. Jos asiakas ilmoittaa hakemuksessa tarkastelujaksolla voimassa olleesta YEL/MYEL-vakuutuksesta, varmista, että työtulojen tiedot näkyvät laskennassa. Hae tulot järjestelmään, jos ne puuttuvat.

Kela ei enää selvitä yrittäjän vakuuttamisvelvollisuutta. Vakuuttamisvelvollisuuden arviointi perustuu eläkevakuutusyhtiön ja yrittäjän yhdessä tekemään arvioon.

1.5.2.4 Ansiomenetyskorvaukset

Ansionmenetyskorvauksena vuosituloon huomioidaan vakuutetun työtapaturman tai ammattitaudin perusteella saama työtapaturmaa koskevien eri lakien mukainen ansionmenetyskorvaus, liikennevakuutuslakiin, potilasvakuutuslakiin tai sotilastapaturmaa koskeviin eri lakeihin perustuva ansionmenetyskorvaus sekä tartuntatautilain mukainen tartuntatautipäiväraha. Ansionmenetyskorvaus huomioidaan vuositulossa myöntöajankohdan mukaisesti. Maksupäivällä ei ole merkitystä (SVL 1224/2004 11. luku 5. § 1. mom.).

Koska myönnetty ansionmenetyskorvaus vastaa määrältään täysin tai suurelta osin asiakkaalle tapaturmasta tai vahingosta aiheutunutta täyttä tai osittaista ansionmenetystä, se huomioidaan vuositulossa myönnetyn suuruisena (täytenä tai osittaisena) palkkatulon tapaan. Järjestelmä hakee tiedot ansionmenetyskorvauksista laskentaan automaattisesti. Jos korvaustietoja pitää poikkeuksellisesti poistaa tai lisätä vuosituloon, muokkaa tietoja teknisen ohjeen mukaisesti.

Ansionmenetykskorvauksina vuosituloon huomioidaan tarkastelujakson ajalle myönnetty päiväraha, kuntoutusraha, elinkorko ja tapaturmaeläke, kun myönnetyn korvauksen perusteena on:

- työtapaturma- ja ammattitautilaki (liittyen työtapaturmaan tai ammattitautiin)
  - Huom. etätyössä tapahtuneen tapaturman perusteella myönnetty korvaus huomioidaan vuosituloon vain, jos korvaus on myönnetty työtapaturma- ja ammattitautilain tai valtion henkilöstölle etätyöstä johtuvissa olosuhteissa sattuneiden tapaturmien korvaamisesta annetun lain perusteella. Vakuutus sopimukseen perustuvia etätyön perusteella maksettavia tapaturmakorvauksia ei huomioida vuosituloon.
- liikennevakuutuslaki
- potilasvahinkolaki
- maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaki
- laki opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta
- laki urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta
- laki sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta
- laki tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä
- laki valtion henkilöstölle etätyöstä johtuvissa olosuhteissa sattuneiden tapaturmien korvaamisesta
- tartuntatautilaki.

Tarkastelujakson ajalle myönnetty täysi ansionmenetykskorvaus huomioidaan aina asiakkaan vuosituloon, jos se on maksettu hänelle itselleen (tai esim. edunvalvojalle, kunnalle, ulosottolaitokselle). Jos korvaus on asiakkaan sijaan maksettu hänen työnantajalleen tai palkkaturvan maksajalle, sitä ei huomioida asiakkaan vuositulossa. Kyseiseltä ajalta vuosituloon huomioidaan asiakkaalle maksettu palkkatulo. Jos asiakkaalla on tarkastelujaksolla maksettua palkkatuloa ja ansionmenetykskorvausta samalta ajalta, järjestelmä antaa asiasta huomautuksen. Selvitä maksunsaaja ohjeen mukaan ja muokkaa tarvittaessa vuosituloa teknisen ohjeen mukaisesti.

Jos asiakkaalle on tarkastelujaksolla myönnetty ansionmenetykskorvauksen kanssa samalle ajalle muuta vuosituloon huomioitavaa etuutta tai korvausta, johon nähden ansionmenetykskorvaus on ensisijainen, asiakkaan vuosituloon huomioidaan ensisijainen ansionmenetykskorvaus ja muusta etuudesta tai korvauksesta ansionmenetykskorvauksen vähentämisen jälkeen jäljelle jäänyt etuuden määrä. Järjestelmä tekee tämän automaattisesti.

Osittainen ansiomenetykskorvaus tarkastelujaksolla

Jos asiakas on tarkastelujaksolla tai sitä ennen alkanut saamaan osittaista ansionmenetykskorvausta muun kuin täyden työkyvyttömyyden perusteella ja sen maksaminen edelleen **jatkuu** päivärahaetuuden kanssa samanaikaisesti, ei kyseisen lain perusteella myönnettyä osittaista korvausta huomioida asiakkaan vuosituloon (SVL 1224/2004 11. luku 5. § 2. mom.). Osittainen ansionmenetykskorvaus jätetään huomioimatta vuosituloon tarkastelujakson aikaisesta korvaustasosta riippumatta. Lue tekninen ohje - Osittainen ansionmenetykskorvaus jatkuu päivärahan kanssa samanaikaisesti.

Jos oikeus vuositulossa huomioimatta jätettyyn osittaiseen ansionmenetykskorvaukseen **päättyy** päivärahaudella, päivärahaetuuden määrän perusteena oleva vuositulo tarkistetaan osittaisen ansionmenetykskorvauksen päättymisajankohdasta lukien ja myös kyseinen ansionmenetykskorvaus huomioidaan alkuperäisen tarkastelujakson ajalta

laskettuun vuosituloon. Lue tekninen ohje - Osittainen ansionmenetykskorvaus päättyy päivärahakaudella.

1.5.2.5 Etuusperusteinen tulo

[Etuusperusteisen tulon muodostuminen](#)

[Huomioitavat etuudet](#)

[Etuuden huomioiminen vuosituloon](#)

[Rajoitukset etuuksien huomioimisessa](#)

[Osatyökyvyttömyyseläke tarkastelujaksolla](#)

[Tietojen saaminen eri etuuksista](#)

[Muutokset vuositulossa](#)

Vuosituloon huomioidaan tiettyjen, laissa määrättyjen etuuksien perusteella laskettu etuusperusteinen tulo. Etuudet huomioidaan vuosituloon myöntöajan perusteella. Maksupäivällä ei ole merkitystä etuuden huomioimiseen.

Etuusperusteisen tulon on tarkoitus vastata asiakkaan tarkastelujakson aikaisten etuuksien keskimääräistä tulotasoa Kelan päivärahalle siirryttäessä. Asiakkaan vuositulossa huomioitu etuusperusteinen tulo on aina laskennallinen tulo, joka perustuu tarkastelujakson ajalle myönnettyjen etuuksien yhteismäärän ja päivärahapäivien lukumäärän perusteella laskettuun etuuksien keskimääräiseen päiväkohtaiseen määrään (Ks. etuusperusteisen tulon muodostuminen).

Tarkastelujakson ajalle myönnettyjen etuuksien yhteismäärä ja vuositulossa huomioitava etuusperusteinen tulo poikkeavat aina toisistaan. Asiakkaan vuositulossa huomioituun etuusperusteiseen tuloon vaikuttavat tarkastelujaksolta huomioitujen etuuksien yhteismäärä ja myöntöjaksoihin sisältyvien päivärahapäivien lukumäärä sekä näiden perusteella laskettu etuuksien keskimääräinen päiväkohtainen määrä. Asiakkaan etuuksista laskettu laskennallinen eli teoreettinen etuusperusteinen vuositulo määräytyy aina etuuksien keskimääräisen päiväkohtaisen määrän perusteella ja käsiteltävän etuuden tuloajat ja laskentakaava huomioiden.

Etuusperusteisen tulon muodostuminen

Koska tarkastelujakson ajalta huomioitavat etuudet voivat olla tulotasoiltaan vaihtelevia, edellyttää etuusperusteisen tulon määrittäminen alla lueteltujen asioiden laskemista. Huomaa, että etuusjaksot voivat olla osittain päällekkäisiä, peräkkäisiä tai toisistaan irrallisia jaksoja. Päällekkäisissä tilanteissa etuussummat lasketaan yhteen, mutta etuusjaksoon sisältyvät arkipäivät (sairausvakuutuslain mukaiset suorituspäivät) lasketaan myöntöjakson mukaan.

Etuusperusteinen tulo (SVL 1224/2004 11. luku 6. §) muodostuu seuraavasti:

1. tarkastelujakson ajalle myönnettyjen etuuksien yhteissumma (e/brutto).
2. tarkastelujakson aikaisten etuusjaksoihin sisältyvien sairausvakuutuslain mukaisten arkipäivien yhteismäärä
3. etuuksien keskimääräinen päiväkohtainen määrä, joka on tarkastelujaksolle myönnettyjen etuuksien yhteissumma (e/brutto) jaettuna etuuksien myöntöajalle sisältyvien arkipäivien lukumäärällä.

4. laskennallinen etuusperusteinen vuositulo, joka turvaa asiakkaalle yhtä suuren päivärahan kuin etuuksien perusteella laskettu keskimääräinen päiväkohtainen määrä (3).
5. lasketusta etuusperusteisesta vuositulosta (4) huomioidaan asiakkaan vuosituloon osuus, joka on sama kuin tarkastelujaksolla olevien sairausvakuutuslain mukaisten arkipäivien osuus koko vuoden arkipäivien (300 pv) määrästä. Saatu etuusperusteisen tulon rahamäärä pyöristetään lähimpään senttiin.

Esimerkki etuusperusteisen tulon laskennasta:

Asiakas hakee sairauspäivärahaa. Asiakkaalle on tarkastelujaksolle myönnetty kolmessa eri jaksossa ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa. Ansiopäivärahan määrä on 58,00 e/pv.

1. Tarkastelujakson ajalle myönnetyn työttömyysturvan yhteissumma on 9 396,00 e.
2. Kolmeen etuusjaksoon sisältyy yhteensä 187 sairausvakuutuslain mukaista arkipäivää.
3. Tarkastelujakson ajalle myönnettyjen etuuksien keskimääräinen päiväkohtainen määrä saadaan jakamalla etuuksien yhteissumma 9 396 e sairausvakuutuslain mukaisten arkipäivien lukumäärällä 187, jolloin keskimääräinen päiväkohtainen määrä on 50,25e/pv.
4. Keskimääräisen päiväkohtaisen määrän 50,25 e/pv perusteella lasketaan etuusperusteinen vuositulo. Päivärahan määräytymisperusteet ja tuloajat huomioiden etuusperusteisen vuositulon määräksi saadaan 21 535,71e (50,25e x 300:0,7). Vuotuisella 21 535,71 euron tulolla asiakas saa saman suuruisen sairauspäivärahan kuin mitä edellä laskettu keskimääräinen päiväkohtainen määrä on eli 50,25 e/pv.
5. Asiakkaalle laskettu etuusperusteinen vuositulo on 21 535,71 e. Etuusperusteista vuosituloa ei voida huomioida kokonaisuudessaan asiakkaan vuosituloon, koska kyse on laskennallisesta koko vuoden tulosta. Etuusperusteinen vuositulo huomioidaan asiakkaan vuositulossa asiakkaan saamien sairausvakuutuslain mukaisten arkipäivien lukumäärän suhteessa. Lasketusta etuusperusteisesta vuositulosta huomioidaan sen kolmassadasosa tarkastelujakson arkipäivillä kerrottuna eli $21\,535,71:300 \times 187 = 13\,429,93$ euroa.

Huomio! Koska päivärahojen laskukaavat poikkeavat toisistaan, myös laskennallinen etuusperusteinen tulo on poikkeava eri päivärahaetuuksilla. Näin on, vaikka etuuksien keskimääräinen päiväkohtainen määrä on tarkastelujaksolta saman suuruisen. Laskukaavan vaikutus on esitetty esimerkin kohdassa 4.

Etuusperusteisen vuositulon laskukaava:

$$x = 300 \cdot y/a + (a-b)/b \cdot \max(300 \cdot y/a - x1; 0) + (b-c)/c \cdot \max(300 \cdot y/a + (a-b)/b \cdot \max(300 \cdot y/a - x1; 0) - x2; 0)$$

Esimerkki

Pekan oikeus päivärahaan alkaa 14.2.2020. Tarkastelujakso on 1.1.–31.12.2019. Pekka on saanut tältä ajalta ansiosidonnaista työttömyyskorvausta noin 60 e/päivä, 5 päivänä viikossa. Pekka on saanut työttömyyskorvausta noin 1 290 e/kk.

Keskimääräisen ansiosidonnaisen työttömyyskorvauksen perusteella päivärahan määrä on n. 52 e/päivä. Kelan päivärahaa maksetaan 6 päivältä viikossa. Pekka saa Kelan päivärahaa noin 1 300 e/kk.

Esimerkki

Sirpan oikeus päivärahaan alkaa 20.1.2020, jolloin tarkastelujakso on 1.1.–31.12.2019. Sirpa on saanut koko tarkastelujakson ajan kuntoutusrahaa 87,63 e/pv, yhteensä 26 551,89 euroa. Vuositulossa huomioitavan etuusperusteisen tulon määrä nousee 52 982,08 euroon, jonka perusteella Sirpan päivärahan määrä on 87,98 e/pv. Sirpan tulotaso säilyy suurin piirtein samana kuin edeltävän vuoden aikana.

Järjestelmä on muodostanut etuusperusteisen tulon oikein, kun asiakkaalle myönnetty etuudet ovat laskennassa oikealta ajalta ja oikean suuruisina. Tarkista päätösesitys ja vuositulolaskelma aina päätöstä tehdessäsi.

Vuositulon laskentaa varten tarvittavat etuusperusteisen tulon tiedot haetaan järjestelmästä automaattisesti. Katso poikkeukset kohdasta [Tietojen saaminen eri etuuksista](#).

Huomioitavat etuudet

Alle on lueteltu etuusperusteiseen tuloon huomioitavat etuudet sekä niiden korotukset (SVL 1224/2004 11. luku 6. § 1. mom.). Listan ulkopuolisia etuuksia tai etuuksien osia ei ole mahdollista huomioida vuosituloon edes poikkeustilanteissa.

Kelan etuudet

- peruspäiväraha ja työmarkkinatuki
  - lapsikorotus
  - korotusosa
- vuorottelukorvaus
- opintoraha
  - huoltajakorotus
  - oppimateriaalilisä
- vanhempainpäivärahat
  - erityisraskausraha
  - erityisäitiysraha
  - isyysraha
  - osittainen vanhempainraha
  - raskausraha
  - vanhempainraha
  - äitiysraha
- erityishoitoraha
- kuntoutusraha, osakuntoutusraha
- kuntoutusavustus
- sairauspäiväraha
- osasairauspäiväraha
- YEL-päiväraha
- luovutuspäiväraha
- työkyvyttömyyseläke ja kuntoutustuki
- takuueläke, kun se on myönnetty täydentämään työkyvyttömyyseläkettä tai kuntoutustukea

Työttömyyskassojen etuudet

- ansiopäiväraha
  - lapsikorotus
  - perusosa, ansio-osa ja korotettu ansio-osa
- vuorottelukorvaus

Työeläkelaitosten etuudet

- Mela-sairauspäiväraha
- kuntoutusraha
- kuntoutuskorotus
- kuntoutusavustus
- työkyvyttömyyseläke, osatyökyvyttömyyseläke
- kansanedustajan sopeutumiseläke ja sopeutumisraha

Muiden laitosten etuudet

- aikuiskoulutustuki

Ahvenanmaan etuudet

- Peruspäiväraha
  - Peruspäivärahan korotusosa
  - Peruspäivärahan lapsikorotus
- Työmarkkinatuki
  - Työmarkkinatuen korotusosa
  - Työmarkkinatuen lapsikorotus
- Opintoraha
  - Opintorahan huoltajakorotus

Etuuden huomioiminen vuosituloon

Etuudet tai niiden osat huomioidaan etuusperusteisena tulona asiakkaan vuosituloon, jos:

- kysymyksessä on laissa määritelty etuus (SVL 1224/2004 11. luku 6. § 1. mom.)
- etuus on myönnetty tarkastelujaksolle
- etuus on maksettu asiakkaalle itselleen (tai esim. edunvalvojalle, kunnalle, ulosottolaitokselle)
  - ei työnantajalle tai palkkaturvan maksajalle

Etuusperusteiseen tuloon huomioidaan etuuden bruttomäärä. Esimerkiksi työttömyysturvaetus, johon on kohdistunut aktiivimallin mukainen vähennys tai se on maksettu soviteltuna, huomioidaan vähennetyn suuruisena.

Jos asiakkaalle on myönnetty samalle ajalle kahta etuusperusteiseen tuloon huomioitavaa etuutta, joista toinen on ensisijainen, vuositulossa huomioidaan ensisijainen etuus maksetun suuruisena. Toinen etuus huomioidaan vähennettynä ensisijaisella etuudella. Jos samalle ajalle myönnettyissä etuuksissa ei ole ensisijaisuusjärjestystä, vuosituloon huomioidaan molemmat etuudet. Vähimmäismääräisenä maksettu vanhempainpäiväraha huomioidaan aina etuusperusteiseen tuloon.

Järjestelmä huomioi mahdolliset vähennykset ja ensisijaiset etuudet automaattisesti.

Esimerkki

Sirpa on saanut vuositulon tarkastelujaksolla työttömyysetuutta, josta on vähennetty kotihoidontuki. Sirpan etuusperusteiseen tuloon huomioidaan työttömyysetuus vähennetyn suuruisena. Kotihoidontuki on etuus, jota ei huomioida etuusperusteisessa tulossa.

Esimerkki

Pekka on saanut vuositulon tarkastelujakson alussa samanaikaisesti sekä kuntoutusrahaa että osatyökyvyttömyyseläkettä. Kuntoutusrahasta on tällöin vähennetty osatyökyvyttömyyseläke. Etuusperusteiseen tuloon huomioidaan tarkastelujaksolla päätynyt osatyökyvyttömyyseläke ja se osa kuntoutusrahasta, joka on jäänyt vähennyksen jälkeen maksettavaksi.

Esimerkki

Maija on saanut vuositulon tarkastelujaksolla samanaikaisesti opintorahaa ja vähimmäismääristä vanhempainpäivärahaa. Molemmat etuudet huomioidaan Maijan etuusperusteiseen tuloon.

Rajoitukset etuuskien huomioimisessa

Asiakkaan etuusperusteiseen tuloon ei huomioida sitä osaa etuudesta, joka on maksettu työnantajalle tai palkkaturvan maksajalle. Jos asiakkaalle on palkan lisäksi maksettu osa etuudesta, niin asiakkaalle maksettu etuuden määrä huomioidaan etuusperusteisessa tulossa.

Etuuksiin liittyviä verottomia kulu- tai ylläpitokorvauksia ei huomioida etuusperusteiseen tuloon.

Jos takautuvasti myönnetystä eläkkeestä on vähennetty samalta ajalta maksettua päivärahaa, niin etuusperusteisessa tulossa huomioidaan vain asiakkaalle maksettu päivärahalla vähennetty eläkkeen määrä. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi takautuvan täyden kuntoutustuen ja sairauspäivärahan kohdalla. Etuusperusteisen tulon laskennassa huomioidaan tällöin vähennetyn eläkkeen määrä ja samalta ajalta maksettu sairauspäiväraha. Järjestelmä antaa huomautuksen, kun vuositulon tarkastelujaksolla on eläkkeen kanssa samalle ajalle toista etuutta.

Osatyökyvyttömyyseläke tarkastelujaksolla

Jos asiakkaalle on myönnetty työeläkelakien mukainen osatyökyvyttömyyseläke tarkastelujaksolle ja sen maksaminen edelleen **jatkuu** päivärahaetuuden kanssa samanaikaisesti, ei myönnettyä osatyökyvyttömyyseläkettä huomioida asiakkaan vuositulossa (SVL 1224/2004 11. luku 6. § 5. mom.). Lue tekninen ohje - Osatyökyvyttömyyseläke jatkuu päivärahan kanssa samalta ajalta.

Osatyökyvyttömyyseläke huomioidaan asiakkaan etuusperusteiseen tuloon, jos se on alkanut ennen tarkastelujakson alkamista tai tarkastelujaksolla ja sen saaminen on päätynyt ennen etuusosoikeuden alkamista. Jos oikeus vuositulossa huomioimatta jätettyyn osatyökyvyttömyyseläkkeeseen **päätyy** päivärahaudella, päivärahaetuuden määrän perusteena oleva vuositulo muutetaan tai tarkistetaan sen päättymisajankohdasta lukien ja myös osatyökyvyttömyyseläke huomioidaan alkuperäisen tarkastelujakson ajalta laskettuun vuosituloon. Lue tekninen ohje - Osatyökyvyttömyyseläke päättyy päivärahaudella.

Jos osatyökyvyttömyyseläkkeen maksaminen on osalta tarkastelujakson aikaa ollut työskentelyn johdosta tilapäisesti keskeytyksissä tai korottunut kuntoutuksen ajalta täydeksi, osatyökyvyttömyyseläkkeen ei katsota päättyneen tarkastelujaksolla. Eläkkeen maksaminen katsotaan näissä tilanteissa vain keskeytyneen tai korottuneen tilapäisesti eikä tarkastelujakson aikaista osatyökyvyttömyyseläkettä edelleenkään huomioida asiakkaan vuosituloon. Vuosituloon huomioidaan kuitenkin

tarkastelujaksolla oleva kuntoutuksen ajalle täydeksi korottunut kuntoutustuki kuntoutuskorotuksineen ja eläkkeen aikaisen työskentelyn ajalta maksettu palkka maksupäivän mukaisesti.

Tietojen saaminen eri etuuksista

Etuusperusteiseen tuloon huomioitavat etuudet sekä niiden myöntöjaksot ja -määrät saadaan vuositulon laskentaa varten eri järjestelmistä. Päivärahojen käsittelyjärjestelmät hakevat etuustuloon hyväksyttävät tiedot laskelmalle automaattisesti. Etuustiedot on ilmoitettu tulorekisteriin vuodesta 2021 lukien. Jos käsittelet hakemusta, jossa vuositulon tarkastelujakso on tätä aiemmalla ajalla, voit joutua pyytämään asiakkaalta lisätietoja. Lue lisää vuositulon teknisestä ohjeesta.

Eläkelaitosten myöntämistä kuntoutusrahoista Kela saa tiedot järjestelmään, mutta maksunsaajatiieto puuttuu. Selvitä eläkelaitoksesta, kenelle kuntoutusraha on maksettu. Jos maksunsaaja on työnantaja tai palkkaturvan maksaja, poista niille maksettu osuus eläkelaitoksen maksamasta kuntoutusrahasta vuositulon laskelmalta.

1.5.2.6 Muutokset vuositulossa

Päivärahaetus tulee oikaista pääsääntöisesti aina, kun myöhemmin käy ilmi, että tarkastelujakson aikaisissa, vuosituloon huomioitavissa tuloissa on tapahtunut päivärahan määrään vaikuttava muutos. Kun vuositulossa on tapahtunut muutos, jonka perusteella asiakkaan päiväraha korottuu, asian voi oikaista asiakasta kuulematta. Päivärahan vahingoksi oikaiseminen edellyttää sen sijaan aina asiakkaan suostumusta.

Tarkastelujaksolla tapahtuneista muutoksista ei muodosteta automaattisia ilmoituksia. Vuosituloon vaikuttava muutos voi tulla ilmi esim. asiakkaan aloitteesta, myöhemmässä etuusratkaisutyössä tai asiakaspalvelussa.

Kun asiakas itse ilmoittaa vuositulon määrään vaikuttavasta tulomuutoksesta, varmista, että asiakkaan esittämä muutostieto vastaa järjestelmän tietoja. Jos tiedoissa on ristiriitaa, selvitä asiaa vielä tarkemmin asiakkaalta tai tulon maksajalta.

Huomaa, että aina, kun asiakkaan päätöstä oikaistaan työkyvyttömyyden tai etuus oikeuden alkamisesta lukien, Vuositulon laskenta -tapahtuma tunnistaa muuttuneet tulotiedot ja laskee vuositulon ajantasaisilla tiedoilla. Kun päätöstä joudutaan muun syyn johdosta oikaisemaan ja tarkastelujakson tuloissa on tapahtunut myös päivärahan määrään vaikuttava muutos, joudutaan päätös vuositulonkin osalta oikaisemaan.

Esimerkkejä vuositulossa myöhemmin tapahtuneista muutoksista:

Palkkatulojen johdosta vuositulo muuttuu, jos esim. työnantaja korjaa aiemmin tulorekisteriin tekemäänsä palkkailmoitusta tai asiakas tai työnantaja toimittaa selvityksen ulkomaantulosta. Vuosituloon huomioitavan palkkatulon määrä voi muuttua myös tilanteessa, jossa hoitopalkkion maksaminen jatkuu päivärahaudella, vaikka aiemmin sen on ilmoitettu päättyneen.

YEL/MYEL-työtulon johdosta vuositulo muuttuu, jos esim. asiakas myöhemmin lakkauttaa YEL- tai MYEL-vakuutuksensa takautuvasti. Lakkautus voi vaikuttaa päivärahaetuuden määrään, päivärahan jakamiseen työnantajan ja yrittäjän kesken tai YEL-päiväraha-oikeuteen.

Ansionmenetykskorvauksen johdosta vuositulo muuttuu, jos esim. uuden myöhemmin tehdyn päätöksen seurauksena vuositulossa huomioidun osittaisen ansionmenetykskorvauksen maksaminen jatkuukin päivärahaudelle.

Etuuden johdosta vuositulo muuttuu esim. erilaisissa muutoksenhakutilanteessa tai jonkin myöhemmin tarkastelujaksolle myönnetyn etuuden johdosta. Etuuden johdosta vuositulo voi muuttua myös silloin, kun asiakkaalle takautuvasti myönnetty muun lain mukainen korvaus vähentää aiemmin vuositulossa huomioidun etuuden määrää. Vuositulo voi myös muuttua, jos asiakkaan opintotukipäätöstä on vuositulovalvonnan seurauksena tarkistettu tai asiakas on vapaaehtoisesti palauttanut opintotukea, eikä opintotukioikeutta ole enää tietyiltä tarkastelujakson kuukausilta.

Esimerkki

Pekalla on ollut oikeus päivärahaan ajalla 14.2.-28.2.2020 ja tarkastelujakso on 1.1.-31.12.2019. Vuositulon laskennassa on tarkastelujaksolta huomioitu palkkaa ajalta 1.1.-31.5.2019 yhteensä 11 329,63 euroa (vakuutusmaksuvähennys huomioiden) ja Kelan työmarkkinatukea 32,40 e/pv, ajalla 1.6.-31.12.2019. Vuositulon määrä on ollut 18 365,71 euroa ja päiväraha 42,82 e/pv. Myöhemmin asiakkaan tarkastelujakson aikainen työmarkkinatuki evätään TE-toimiston lausunnon perusteella. Asiakas on katsottu yrittäjäksi, eikä oikeutta työmarkkinatukeen ole.

Kun työmarkkinatuki poistuu tarkastelujaksolta, jää asiakkaan vuosituloksi ainoastaan palkkatulo 11 329,63 euroa, josta päivärahan määräksi tulee 28,94 e/pv.

Kun Pekan päivärahapäätöstä joudutaan myöhemmin oikaisemaan muun syyn vuoksi, huomataan samalla, että päivärahan perusteena olleessa vuositulossa on tapahtunut muutos. Asiakkaalta pyydetään suostumus oikaisuun myös vuositulon osalta.

Ei muutosta vuositulossa

Huomaa, että tarkastelujakson aikaisesta tulomuutoksesta ei vielä ole kyse silloin, kun esim.

- tarkastelujakson aikaiseen etuuspäätökseen on vasta haettu poistoa Samusta,
- tarkastelujakson ajalle myönnettyä opintotukea saatetaan joutua palkkatulojen takia myöhemmin palauttamaan tai
- asiakkaalla on ansiosidonnaisen työttömyyskorvauksen ajalta myös palkkatuloa, jota ei kuitenkaan ole soviteltu työttömyyskassan maksaman työttömyyskorvauksen kanssa.

Edellä mainituissa tilanteissa etuustulot tulee huomioida vuosituloon myöntöajankohdan mukaisesti. Näin ollen vasta tarkastelujakson aikaisen etuustiedon tosiasiallisesti muututtua, voi vuositulon oikaista muuttuneita etuustietoja vastaavaksi. Näissä tilanteissa ratkaistu asia tulee asettaa seurantaan odottamaan mahdollista vuosituloon vaikuttavan etuuden muutosta.

Virhe vuositulossa

Jos vuositulon laskennassa on tapahtunut käsittely- tai tekninen virhe, jonka johdosta vuositulo on muodostunut asiakkaalle virheellisesti, kyseinen päätös tulee oikaista normaalimenettelyin joko asiakkaan suostumuksella tai hakemalla päätöksen

poistamista. Kyseisen päätöksen jälkeen annettavasta suorasta jatkopäätöksestä tai esim. saman sairauden johdosta 30 päivän sisällä jatkuneesta työkyvyttömyydestä voidaan antaa itsenäinen päätös oikealla vuositulolla lopullisena heti sen jälkeen, kun edeltäneen päätöksen oikaisuun liittyvän suostumuspyynnön määräaika on kulunut.

Huomaa, että jos asiakas ei anna suostumusta edeltäneen päätöksen vuositulon oikaisemiselle, joudutaan jatkoa koskeva itsenäinen lopullinen päätös antamaan Onni-järjestelmässä käyttämällä poikkeuksellisen vuositulon vaihtoehtoa työkohtainen vuositulo, joka mahdollistaa näissä tilanteissa oikean vuositulon käytön.

Esimerkki

Saaralle on myönnetty päivärahaetus 8.2.-31.3.2020. Hänen vuosituloonsa on huomioitu palkkatulot ajalta 1.1.-31.12.2019. Vuositulon laskenta - tapahtumaan on noussut virheellisesti tieto myönnetystä ansiopäivärahasta ajalta 1.1.-31.12.2019. Todellisuudessa Saaralle ei ole palkan lisäksi maksettu ansiopäivärahaa ko. ajalta. Virhettä ei ole huomattu etuuden valmistelussa, vaan päivärahan vuositulossa on huomioitu sekä palkkatulo että ansiopäiväraha. Virhe on huomattu vasta myöhemmin ja etuus on ehditty jo maksaa. Jos Saara ei anna suostumustaan virheellisen etuuspäätöksen oikaisemiseen, on virheellinen päätös poistettava muutoksenhakuelimessä ennen uuden päätöksen antamista.

[

1.5.3 Sairauspäivärahaetuuksiin liittyvät muut määrät

- Sairauspäivärahan laskukaava
- Vähimmäismäärä
- Vuodenvaihteen 2019 - 2020 jälkeiset etuusjaksot
- YEL-päivärahan määräytyminen
- Kahta tai useampaa työtä tekevän vuositulo
- Yhdenjaksoinen työkyvyttömyys ja sairauspäivärahan uusiutuminen 30 päivän kuluessa
- Suhde muihin etuuksiin ja vuositulo

1.5.3.1 Sairauspäivärahan laskukaava

Sairauspäivärahan määrä on 70 prosenttia vakuutetun vuositulojen kolmassadasosasta, jos vuositulot eivät ylitä 35 769 euroa. Tämän ylittävästä osasta sairauspäivärahan määrä on 20 prosenttia vuositulon kolmassadasosasta.

Vuosituloon perustuvan sairauspäivärahan laskemisessa käytetään seuraavaa laskentakaavaa vuonna 2024.

Sairauspäivärahan laskukaava

Vuositulo, josta on tehty mahdolliset vähennykset (euroa / vuosi)	Sairauspäiväraha (euroa / arkipäivä)
enintään 1 679	ei vuosituloon perustuvaa päivärahaa (päiväraha on vähimmäismääräinen)

Vuositulo, josta on tehty mahdolliset vähennykset (euroa / vuosi)	Sairauspäiväraha (euroa / arkipäivä)
1 680 - 13 712	13 712 euron vuosituloihin asti päiväraha maksetaan vähimmäismääräisenä
13 713 - 35 769	0,7 x (vuositulo:300)
yli 35 769	0,7 x (vuositulo / 300) - 0,5 x ((vuositulo - 35 769) / 300)

Päivärahaetuuksien laskukaavat 2023

Päivärahaetuuksien laskukaavat 2022

Päivärahaetuuksien laskukaavat 2021

Päivärahaetuuden määrä päivää kohti lasketaan vähintään neljän desimaalin tarkkuudella laskutoimitusten ajan. Lopputulos muutetaan senteiksi siten, että 01/100-50/100 senttiä pyöristetään lähimpään alempaan senttiin ja 51/100-99/100 senttiä lähempään ylempään senttiin.

Vuositulorajat ovat laissa vuoden 2010 tasolla ja ne tarkistetaan vuosittain päivärahan maksuvuoden ja edellisen vuoden palkkakertoimen suhteessa. Jos tulorajat nousevat tarkistuksen yhteydessä yli täysien eurojen, jätetään yli menevä osa lukuun ottamatta.

Taulukossa olevat euromäärät ovat vuoden 2024 tasossa. Ne on tarkistettu vuoden 2024 palkkakertoimella (1,637).

1.5.3.2 Vuodenvaihteen 2019-2020 jälkeiset etuusjaksot

Sairauspäivärahaetuus jatkuu keskeytyksettä 1.1.2020 jälkeiselle ajalle

Jos vakuutetun työkyvyttömyys jatkuu keskeytyksettä 1.1.2020 jälkeiselle ajalle, päivärahan määrän perusteena on vuodenvaihteen jälkeen edelleen SVL:n mukainen työtulo. Päivärahan määrä perustuu näissä tilanteissa edelleen aiemman sairauspäivärahaetuuden mukaisesti joko verotuksessa todettuun työtuloon, esitettyyn työtuloon tai edeltävän etuuden määrään. Käytännössä tämä tarkoittaa myös sitä tilannetta, jossa osasairauspäivärahaoikeus jatkuu yhdenjaksoisesti sitä edeltäneen sairauspäivärahan jälkeen tai että asiakas osasairauspäivärahaoikeuden päätyttyä siirtyy ilman työkyvyttömyyden katkeamista sairauspäivärahalle.

Vähimmäismäärä kuitenkin muuttuu indeksitarkistuksen johdosta.

Sairauspäivärahaetuus katkeaa 31.12.2019 tai myöhemmin

Jos 31.12.2019 saakka myönnettyyn tai vuodenvaihteen yli jatkuneeseen sairauspäivärahaetuuteen tulee vähintään yhden päivän katkos ja vaikka vakuutettu tulee sen jälkeen uudelleen työkyvyttömäksi 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jolta viimeksi maksettiin sairauspäivärahaa tai osasairauspäivärahaa, ei katkon jälkeisen sairauspäivärahaetuuden määrän perusteena voi enää käyttää aiemman

sairauspäivärahaetuusjakson mukaista verotuksessa todettua työtuloa, esitettyä työtuloa tai edeltävän etuuden määrää. Näissä tilanteissa 2.1.2020 tai sen jälkeen alkaneen työkyvyttömyyden perusteella myönnettävän sairauspäivärahaetuuden määrä perustuu aina uuden työkyvyttömyyden alkamishetken mukaisen tarkastelujakson ajalta laskettuun vuosituloon. Tarkastelujakson ajalta laskettuun vuosituloon voi sisältyä myös aiempien etuusjaksojen perusteella laskettua etuusperusteista tuloa.

Sairauspäivärahaetuus muun päivärahaetuuden jälkeen 1.1.2020 lukien tai myöhemmin

Jos vakuutettu on tullut työkyvyttömäksi 1.1.2020 tai sen jälkeen ja vaikka sairauspäivärahaetuus jatkuu keskeytyksettä muun päivärahaetuuden jälkeen (esim. kuntoutusraha), ei sairauspäivärahan määrän perusteena voi enää käyttää edeltävän päivärahan mukaista verotuksessa todettua työtuloa, esitettyä työtuloa tai edeltävän etuuden määrää. Näissä tilanteissa 1.1.2020 lukien sairauspäivärahaetuuden määrä perustuu aina vain työkyvyttömyyden alkamishetken mukaisen tarkastelujakson ajalta laskettuun vuosituloon. Tarkastelujakson ajalta laskettuun vuosituloon voi sisältyä myös aiempien etuusjaksojen perusteella laskettua etuusperusteista tuloa.

1.5.3.3 Vähimmäismäärä

Sairauspäivärahaa maksetaan vähintään vähimmäismääräisenä omavastuuajan (1+9 arkipäivää) jälkeen, jos palkkakertoimella korotettu vuositulo on 13 712 euroa tai pienempi. Sairauspäivärahan vähimmäismäärä on vuonna 2024 edelleen 31,99 euroa (v. 2023 31,99e) päivässä. Päivärahan vähimmäismäärää ei tarkisteta kansaneläkeindeksillä vuonna 2024.

Vähimmäismääräistä sairauspäivärahaa maksetaan, jos asiakkaalla ei ole vuosituloa lainkaan tai jos päiväraha jää vuositulon perusteella vähimmäismääräistä päivärahaa pienemmäksi. Sairauspäiväraha voi kuitenkin jäädä tosiasiallisesti laissa säädettyä vähimmäismäärää pienemmäksi silloin, kun sairauspäivärahasta vähennetään muu, samalta ajalta saman työkyvyttömyyden perusteella maksettava etuus tai osatyökyvyttömyyseläke.

Sairauspäivärahaetuus maksetaan myös vähimmäismäärää pienempänä kahden tai useamman työn tilanteessa lasketun työkohtaisen vuositulon perusteella.

1.5.3.4 YEL-päivärahan määräytyminen

Asiakkaalle, jolla on työkyvyttömyyden alkaessa voimassa yrittäjän eläkelaiassa tarkoitettua eläketurvaa koskeva vakuutus, maksetaan omavastuuajan korvauksena YEL-päivärahaa työkyvyttömyyden ajalta, omavastuuajan päättymiseen asti lukuunottamatta työkyvyttömyyden alkamispäivää. YEL päivärahan määrä perustuu tarkastelujakson ajalla voimassa olleen YEL-vakuutuksen mukaiseen työtulon määrään.

Asiakkaan YEL-päivärahan perusteena oleva YEL-työtulo on näin ollen saman suuruinen kuin se on asiakkaan vuositulossa. Jos YEL-vakuutuksen työtuloa on tarkastelujakson aikana muutettu, YEL-työtulona huomioidaan tarkastelujakson aikainen keskimääräinen työtulo. Jos YEL-vakuutus on ollut tarkastelujaksolla voimassa vain osan aikaa, YEL-työtuloa huomioidaan vain siltä ajalta, kun YEL-vakuutus on ollut

tarkastelujakson aikana voimassa. YEL-päiväraha ei korotu vähimmäismääräiseksi. Jos YEL-vakuutus on tullut voimaan vasta tarkastelujakson jälkeen, mutta ollut voimassa työkyvyttömyyden alkaessa, on asiakkaalla oikeus YEL-päivärahaan, mutta sen määrä on 0,00 e/pv.

Esimerkki

Asiakas on aloittanut yritystoiminnan ja ottanut itselleen YEL-vakuutuksen siten, että se on ollut tarkastelujaksolla voimassa 7 kuukauden ajan. Vakuutuksen YEL-työtuloksi on vahvistettu 25 000 euroa vuodessa. YEL-päiväraha määräytyy 14 583 euron suuruisen YEL-työtulon perusteella (25 000:12 x 7 kk). Myös sairauspäivärahan määrän perusteena olevassa vuositulossa asiakkaan YEL-työtulon perusteella laskettu yrittäjätulo on vastaavan suuruinen.

Esimerkki

Asiakas on sairauden johdosta työkyvytön 2.4.2020 – 31.5.2020 välisen ajan. Asiakkaalla on ollut yritystoimintaa jo tarkastelujaksolla, mutta hän on ottanut itselleen YEL-vakuutuksen siten, että se on tullut voimaan vasta 1.3.2020 lukien. Koska YEL-vakuutus ei ole ollut tarkastelujaksolla voimassa, ei asiakkaalle ole vuosituloon eikä YEL-päivärahan perusteeksi huomioitavaa YEL-työtuloa lainkaan. Asiakkaan YEL-päivärahan määrä on näin ollen 0,00 e/pv.

1.5.3.5 Kahta tai useampaa työtä tekevän vuositulo

Jos asiakas työkyvyttömäksi tullessaan työskentelee samanaikaisesti kahdessa tai useammassa työsuhteessa tai työllistyy omassa työssään ja joutuu työkyvyttömyyden vuoksi jäämään vain jostakin näistä töistään pois, hänen sairauspäivärahansa määräytyy vain tästä kyseisestä työstä aiheutuneen ansionmenetyksen perusteella. Asiakkaan työkohtaiseen vuosituloon huomioidaan näin ollen tarkastelujakson ajalta vain palkka- tai YEL/MYEL-työtuloa siitä tai niistä töistä, joihin hän on tullut työkyvyttömäksi. Työkohtaiseen vuosituloon ei huomioida muita tuloja (esim. etuusperusteista tuloa) tarkastelujakson ajalta.

Työkohtaiseen vuosituloon huomioidaan tarkastelujaksolta palkkatuloja työ- ja tehtäväkohtaisesti. Työkohtaiseen vuosituloon huomioidaan tarkastelujakson tuloista palkkatulot siitä työstä, josta asiakas on jäänyt pois työkyvyttömyyden johdosta. Työkohtaiseen vuosituloon huomioidaan myös palkkatulot, jotka asiakkaan aikaisemmat työnantajat ovat maksaneet työtehtäviltään samoista töistä. Huomioitavasta palkkatulosta tehdään vakuutusmaksuvähennys.

Yrittäjätulona asiakkaan työkohtaiseen vuosituloon huomioidaan tarkastelujaksolla voimassa olleen YEL/MYEL-vakuutuksen mukaan laskettu työtulo siten kuin vuositulossa. Työkohtaiseen vuosituloon huomioitava YEL- tai MYEL-työtulo on näin ollen saman suuruinen kuin se on asiakkaan vuositulossa kuitenkin niin, että työkohtaiseen vuosituloon huomioidaan YEL- tai MYEL-työtuloa vain siitä yritystoiminnasta, josta on joutunut työkyvyttömyyden johdosta jäämään pois.

Esimerkki

Asiakkaalla on kaksi työtä. Hän on hankintaesimies sekä toimii YEL-vakuutettuna metsäkoneyrittäjänä. Hän on loukannut jalkansa vapaa-

aikana lenkkipolulla ja hakeutuu lääkärin vastaanotolle nilkkakivun takia. Lääkärin mukaan asiakas ei voi tehdä metsäkoneyrittäjän työtä ja jää sairauslomalle tästä työstä 1.2.2020 alkaen. Työsuhteista hankintaesimiehen työtä hän jatkaa edelleen koko yrittäjätystä poissaolon ajan. Asiakkaan sairauspäivärahan perusteena olevaan työkohtaiseen vuosituloon huomioidaan vain tarkastelujakson aikana voimassa olleen YEL-vakuutuksen työtulon määrää. Muita tuloja asiakkaan työkohtaiseen vuosituloon ei huomioida.

Esimerkki

Asiakas on kanttori sekä MYEL-vakuutettu yrittäjä. Asiakas sairastuu ja tulee työkyvyttömäksi kanttorin työhönsä. Yrittäjän työtään hän pystyy jatkamaan. Ennen työkyvyttömäksi tuloa asiakkaan työnantajana toiminut seurakunta on vaihtunut. Asiakkaan sairauspäivärahan perusteena olevaan työkohtaiseen vuosituloon huomioidaan nykyisen seurakunnan maksamat palkat kanttorin työstä sekä edellisen seurakunnan samasta työstä maksamat palkat. MYEL-työtuloa ei huomioida.

Sairauspäivärahan perusteena käytettävä työkohtainen vuositulo voidaan laskea joko 12 kalenterikuukauden tarkastelujakson tai tarkastelujakson 3 viimeisen kalenterikuukauden ajalta, jos edellytykset sen käyttämiselle täyttyvät.

Kahden tai useamman työn tilanteessa lasketun työkohtaisen vuositulon mukainen päiväraha ei korotu vähimmäismääräiseksi, vaan se maksetaan vain siitä työstä lasketun vuositulon mukaan, johon asiakas on tullut työkyvyttömäksi, vaikka päiväraha jäisi vähimmäismäärää pienemmäksi.

Jos asiakas jää ensin pois yhdestä työstään ja myöhemmin muista töistä, sairauspäiväraha määräytyy aluksi yhdestä työstä aiheutuneen ansionmenetyksen perusteella (työkohtainen vuositulo). Myöhemmin, kun asiakas on työkyvyttömyyden alkamista edeltäneen tarkastelujakson koko vuositulon perusteella.

Esimerkki

Asiakkaalla on kaksi työtä. Hän on postinjakaja sekä puhelinmyyjä. Hän on loukannut jalkansa vapaa-aikana lenkkipolulla ja hakeutuu lääkärin vastaanotolle nilkkakivun takia. Lääkärin mukaan asiakas ei voi tehdä postinjakajan työtä, joten hän jää sairauslomalle tästä työstä 1.2.2020 alkaen. Puhelinmyyjän työtä hän tekee edelleen.

Sairauspäivärahan perusteena olevaan työkohtaiseen vuosituloon huomioidaan vain asiakkaalle tarkastelujakson aikana maksetut palkkatulot postinjakotyöstä. Muita tuloja asiakkaan työkohtaiseen vuosituloon ei huomioida. Palkkatulosta vähennetään vakuutusmaksuvähennys. Sairausloman aikana nilkan vammaa tutkitaan ja nilkka on leikattava. Leikkaus tehdään 1.3.2020 ja tämän jälkeen asiakas on työkyvyttömyyden molempiin töihinsä, josta ajankohdasta lukien sairauspäivärahan suuruus määräytyy yhdenjaksoista työkyvyttömyyttä edeltäneen tarkastelujakson 1.1.-31.12.2019 ajalta lasketun normaalin vuositulon perusteella.

Esimerkki

Asiakkaalla on kaksi työtä. Hän on opiskelija ja postinjakaja. Hän on loukannut jalkansa vapaa-aikana lenkkipolulla ja hakeutuu lääkärin vastaanotolle nilkkakivun takia. Lääkärin mukaan asiakas ei voi tehdä postinjakajan työtä ja hän jää sairauslomalle tästä työstä 1.2.2020 alkaen. Opiskelijaan hän jatkaa edelleen normaaliin tapaan. Asiakkaan sairauspäivärahan perusteena olevaan työkohtaiseen vuosituloon huomioidaan vain asiakkaalle tarkastelujakson aikana maksetut palkkatulot postinjakotyöstä. Muita tuloja asiakkaan työkohtaiseen vuosituloon ei huomioida. Palkkatulosta vähennetään vakuutusmaksuvähennys. Sairausloman aikana nilkan vammaa tutkitaan ja nilkka on leikattava. Leikkaus tehdään 1.3.2020 ja tämän jälkeen asiakas on poissa myös opiskelustaan. Tästä ajankohdasta lukien vuositulo määräytyy normaalisti yhdenjaksoista työkyvyttömyyttä edeltäneen tarkastelujakson 1.1.-31.12.2019 ajalta kaikkien huomioitavien tulojen perusteella. Huomaa myös sairauspäivärahan suhde mahdolliseen opintotukeen.

Esimerkki

Asiakkaalla on kaksi työtä. Hän on opiskelija ja postinjakaja. Hänellä on todettu toistuva masennus ajalle 1.2.-31.3.2020. Asiantuntijalääkärin arvion mukaan hän on työkyvytön opiskeluihinsa. Postinjakotyötään hän kykenee jatkamaan edelleen normaaliin tapaan. Koska sairauspäivärahan perusteena olevaan työkohtaiseen vuosituloon huomioidaan vain palkka- tai YEL/ MYEL-työtuloa siitä tai niistä töistä, joista hän on jäänyt pois, asiakkaalle ei muodostu vuosituloa tilanteessa, jossa hän jää pois vain opiskelustaan ja samanaikaisesti jatkaa edelleen postinjakajan työtään. Päivärahan määrä on tässä tilanteessa 0,00e/pv. Työkohtaisen vuositulon mukainen päiväraha ei myöskään korotu vähimmäismääräiseksi. Sairausloman aikana asiakkaan sairaudentila kuitenkin pahenee 1.3.2020 lukien siinä määrin, että hän tulee työkyvyttömäksi myös postinjakajan työhönsä. Tästä ajankohdasta lukien sairauspäivärahan suuruus määräytyy yhdenjaksoista työkyvyttömyyttä edeltäneen tarkastelujakson 1.1.-31.12.2019 ajalta lasketun normaalin vuositulon perusteella.

Jos opiskelija on työkyvyttömäksi tullessaan myös muussa työssä (ns. kahden tai useamman työn tilanne) ja on työkyvytön vain opiskeluun jatkaen muussa työssään (palkansaajana tai yrittäjänä), ei hänelle synny maksettavaa sairauspäivärahaa, sillä työkohtaiseen vuosituloon huomioidaan tarkastelujakson ajalta vain palkka- tai YEL/ MYEL-työtuloa siitä tai niistä töistä, joista hän on jäänyt pois.

Kahden tai useamman työn vuositulosääntöä ei sovelleta, jos kysymyksessä on hyvin vähäinen työskentely toisessa työssä (ks. vähäinen työskentely) tai jos kyseessä on tilanne, jossa hoitopalkkion saajalla on hoitotyön rinnalla muu päätyöksi katsottava tavallinen työ (ks. myös [työkyvyn arviointi](#)).

Tallenna työkohtainen vuositulo etuusjärjestelmään poikkeuksellisenä vuositulona (ks. Tekninen ohje - Poikkeuksellinen vuositulo).

1.5.3.6 Yhdenjaksoinen työkyvyttömyys ja sairauspäivärahaetuuden uusiutuminen 30 päivän kuluessa

---

Vuositulo ja yhdenjaksoinen työkyvyttömyys

Jos asiakkaan uusi sairauspäivärahaetus (sairaus- tai osasairauspäiväraha) jatkuu välittömästi edellisen vuositulon perustuvan sairauspäivärahaetuuden jälkeen, päivärahan suuruus määräytyy edelleen yhdenjaksoisen työkyvyttömyyden alkamishetken mukaan lasketun vuositulon perusteella. Työkyvyttömyys on yhdenjaksoista myös silloin, kun vakuutettu siirtyy toiselta sairauspäivärahaetuudelta toiselle (esim. sairauspäivärahalla osasairauspäivärahalle) ilman työkyvyttömyyden katkeamista.

Vuositulo ja viimeistään 30 päivän kuluessa jatkuva työkyvyttömyys

Jos asiakkaan oikeus sairauspäivärahaetuuteen katkeaa, mutta hän tulee uudelleen työkyvyttömäksi viimeistään 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jolta viimeksi myönnettiin vuositulon perustuvaa sairaus- tai osasairauspäivärahaa, määräytyy uusi sairauspäivärahaetus (sairaus- ja osasairauspäiväraha) vähintään saman vuositulon perusteella kuin edellisellä sairauspäivärahaetuusjaksolla. Vertailu tehdään edeltävän sairauspäivärahaetuusjakson viimeisen myöntöpäivän perusteena olleen vuositulon ja uuden työkyvyttömyyshetken mukaisen tarkastelujakson ajalta lasketun vuositulon kesken. Edellä mainitussa tilanteessa päivärahan määrä perustuu aina vähintään edeltävän sairauspäivärahaetuusjakson (sairaus- tai osasairauspäiväraha) vuositulon, huolimatta siitä, että uuden päivärahaetuusjakson vuositulo perustuu joko 12 kalenterikuukauden tai kolmen kalenterikuukauden ajalta laskettuun vuositulon tai poikkeukselliseen vuositulon työkohtainen ja eläkkeellä oloajan vuositulo pois lukien. Päivärahan määrä perustuu aina laskettuun työkohtaiseen tai eläkkeellä oloajan vuositulon, vaikka edeltävän sairauspäivärahaetuusjakson vuositulo olisi tätä suurempi.

Huomaa, että uuden työkyvyttömyyshetken johdosta, joka alkaa viimeistään 30 päivän kuluessa edellisen sairauspäivärahaetuuden päättymisestä, uudelle etuusjaksolle muodostuu uusi itsenäinen tarkastelujakso. Uuden tarkastelujakson ajalta laskettuun vuositulon voi sisältyä myös aiempien etuusjaksojen perusteella laskettua etuusperusteista tuloa.

Esimerkki

Asiakkaalle on myönnetty ja maksettu omavastuuajan jälkeen sairauspäivärahaa 28.1.-31.3.2020. Työkyvyttömyyden mukainen tarkastelujakso on 1.1.-31.12.2019 ja sairauspäivärahan määrä on perustunut 25 600 euron vuositulon. Asiakas hakee sairauspäivärahaa sairastuttuaan uudelleen 18.4.2020 lukien. Uuden työkyvyttömyyshetken mukainen tarkastelujakso on 1.3.2019-29.2.2020. Tarkastelujaksolta vuositulon etuusperusteisessa tulossa huomioidaan asiakkaalle itselle maksettu

sairauspäiväraha 28.1.-29.2.2020. Uuden sairauspäiväraajakson päivärahan määrän tulee perustua vähintään 25 600 euron vuosituloon.

Huomaa, että jos asiakkaalle on sairauspäiväraajaksojen väliselle 30 päivän ajalle myönnetty myös muu kuin sairauspäivärahaetuus (esim. kuntoutusraha), uuden sairauspäivärahaetuusjakson vuosituloa vertaillaan vain edeltävän sairauspäivärahaetuuden vuosituloon, eikä edeltäneen muun päivärahaetuuden vuosituloon.

Esimerkki

Asiakkaalle on myönnetty sairauspäivärahaa 28.1-31.3.2020. Päivärahan määrä on perustunut 25 600 euron vuosituloon. Asiakas on saanut Kelan kuntoutusrahaa 1.4.-17.4.2020 ja kuntoutusrahan määrän perusteena oleva vuositulo on 26 300 euroa. Asiakkaan työkyvyttömyys jatkuu kuntoutusrahan jälkeen uudelleen 18.4.2020 lukien. Uuden työkyvyttömyyshetken mukainen tarkastelujakso on 1.3.2019-29.2.2020. Tarkastelujaksola vuositulon etuusperustaisessa tulossa huomioidaan asiakkaalle itselleen maksettu sairauspäiväraha 28.1.-29.2.2020. Uuden sairauspäiväraajakson päivärahan määrän tulee perustua vähintään edeltäneen sairauspäivärahan 25 600 euron vuosituloon.

1.5.3.7 Sairauspäivärahaetuuden vuositulo muun päivärahaetuuden jälkeen

---

Sairauspäivärahaetuutta edeltävän muun päivärahaetuuden vuosituloa ei vertailla sairauspäiväraha etuuden määrän perusteena olevaan vuosituloon, vaikka vakuutettu tulee välittömästi työkyvyttömäksi edeltävän muun päivärahaetuuden jälkeen tai viimeistään 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jolta viimeksi maksettiin muuta kuin sairauspäivärahaetuutta.

Sairauspäivärahaetuus määräytyy näissä tilanteissa itsenäisesti työkyvyttömyyden alkamishetken mukaisen tarkastelujakson ajalta laskettuun vuosituloon ja siihen voi sisältyä aiempien päivärahaetuusjaksojen perusteella laskettua etuusperusteista tuloa.

Esimerkki

Asiakkaalle on myönnetty kuntoutusrahaa ajalta 23.3.-31.3.2020. Kuntoutusrahan määrä on perustunut 1.2.2019-31.1.2020 välisen tarkastelujakson ajalta laskettuun vuosituloon 25 600 euroa. Asiakkaan työkyvyttömyys on alkanut välittömästi kuntoutusrahan jälkeen 1.4.2020. Sairauspäivärahan työkyvyttömyyshetken mukaisen tarkastelujakson (1.3.2019-29.2.2020) ajalta laskettu vuositulo on 24 800 euroa. Sairauspäivärahaa välittömästi edeltäneen kuntoutusrahan vuosituloa ei vertailla sairauspäivärahan perusteeksi tulleen vuositulon kanssa.

1.5.3.8 Suhde muihin etuuksiin ja vuositulo

Vakuutetun tarkastelujakson aikaiset muut etuudet ja korvaukset vaikuttavat sairauspäivärahaetuuden vuosituloon eri tavoin. Katso tarkemmin voimaan tulleen lainmuutoksen vaikutukset eri etuuksien osalta Etuusohje - Suhde muihin etuuksiin.

1.6 Ratkaiseminen

Käsittele sairauspäiväraha hakemus ilman aiheetonta viivytystä ja anna hakijalle kirjallinen päätös. Käsittele ja ratkaise hakemus sairauspäivärahan tai sairauspäivärahan kv-tilanteiden OIWA-prosessin mukaisesti. Lue lisää prosesseista. Huolehdi, että käytettävissäsi on kaikki hakemuksen ratkaisemisessa tarvittavat tiedot ennen kuin ratkaiset asian.

1.6.1 Esteellisyydestä

Etuuksille yhteinen Hallintolain soveltaminen ja asiointi toisen puolesta Kelassa - ohje, Esteellisyys.

1.6.2 Kuuleminen

Etuuksille yhteinen Hallintolain soveltaminen ja asiointi toisen puolesta Kelassa - ohje, Kuuleminen.

1.6.3 Päätöksen antaminen

Etuuksille yhteinen Hallintolain soveltaminen ja asiointi toisen puolesta Kelassa - ohje, Päätöksen antaminen.

1.6.3.1 Päätöksensajaajat

Sairauspäiväraha päätös annetaan

- henkilöasiakkaalle
- työnantajalle, jos työnantaja on maksanut sairausajan palkkaa päivärahan ajalta ja ilmoittanut palkkatiedot asiointipalvelussa, Y17-lomakkeella tai tulorekisterissä tehdyllä hakemuksella
- edunvalvojalle, jos henkilölle on määrätty edunvalvoja, jonka tehtäviin kuuluu taloudellisten asioiden, kuten etuusasioiden hoitaminen
- edunvalvontavaltuutetulle, jos edunvalvontavaltuutus on vahvistettu ja se kattaa etuusasioiden hoitamisen
- Potilasvakuutuskeskukselle, jos se on hakenut päivärahaa
- Hyvinvointialueelle, jos se on hakenut sairauspäivärahaa vakuutetun elämäntapojen perusteella (SVL 15 luku 12 § 3 mom.)

Päätökseen liitetään ohjelmallisesti valitusosoitus.

Jos työnantaja on maksanut palkkaa päivärahan ajalta, anna päätös sekä vakuutetulle että työnantajalle. Huomaa, että tilanteessa, jossa henkilöasiakas on jo saanut sairauspäivärahaa koskevan hylkäyspäätöksen ja työnantaja toimittaa päätöksen antamisen jälkeen ko. ajalle palkanmaksutietoja, tulee myös työnantajan saada päätös asiassa. Yksistään työnantajan päätöstä ei kuitenkaan voi antaa Onni-järjestelmässä. Näissä tilanteissa joudutaan poikkeuksellisesti antamaan työnantajalle ns. kirjepäätös,

koska henkilöasiakkaan ei kuulu saada samasta asiasta uutta valituskelpoista päätöstä. (ks. tekninen ohje).

Työnantajan päätös lähetetään työnantajan hakemuksessa ilmoitetulle päätöksensaaajalle, joka voi olla ulkopuolinen taho, esim. palkanlaskentayritys tai tilitoimisto. Työnantaja voi sopia palkanlaskennasta ulkopuolisen yrityksen kanssa ja valtuuttaa tämän hoitamaan sairauspäivärahan hakemiseen ja toimimaan päätöksensaaajana. Etuus maksetaan kuitenkin aina työnantajalle. Työnantajalle voidaan suostumuksella antaa pelkästään sähköinen päätös.

Jos työnantajan hakemus on saatu tulorekisterin kautta, ei päätöksen postitusosoitetta ole mahdollista ilmoittaa. Tulorekisterin kautta hakeminen edellyttää, että työnantaja on antanut suostumuksensa sähköisiin päätöksiin. Jos suostumus ei ole voimassa, pyydetään sitä työnantajalta. Suostumuksen voi antaa ainoastaan työnantajan asiointipalvelussa. Jos suostumusta ei saada, pyydetään yhteystiedot päätöksen postittamiseksi. Jos niitäkään ei saada, käytetään työnantajan Asiakastietojärjestelmän mukaista postiosoitetta ja viedään Palkkahallinto asiaa hoitavaksi tahoksi.

Jos sairauspäivärahaa maksetaan hyvinvointialueen toimielimelle käytettäväksi vakuutetun ja hänen perheensä huoltoon, anna päätös sekä vakuutetulle että hyvinvointialueen toimielimelle. (SVL 1224/2004, 15 luku 12 § 3 mom.)

Jos sairauspäiväraha maksetaan hyvinvointialueen toimielimelle sen vuoksi, että vakuutetulle on maksettu toimeentulotukea ennakkona odotettavissa olevaa päivärahaetuutta vastaan tai jos kysymys on maksuvaatimuksesta vakuutetun laitostai perhehoidon ajalta, hyvinvointialueen toimielimelle ei anneta päätöstä. Tiedot välitetään viite- tai viestitietona tiliotteella. (SVL 1224/2004 15 luku 12 § 2 mom., Laki toimeentulotuesta 1412/1997 23 §, Asiakasmaksulaki 734/1992 14 §)

1.6.3.2 Päätöksen perusteleminen

Sairauspäiväraha-asiassa on annettava kirjallinen päätös. Päätös on myös perusteltava. Sairauspäivärahan käsittelyjärjestelmä tuottaa päätösehdotuksen, jonka pohjalta tulee muokata selkeä ja ymmärrettävä päätös, jossa on huomioitu kaikki hakemuksessa ja lisäselvityksissä esitetyt vaatimukset ja tosiseikat. Hyvin perustellusta päätöksestä asiakas näkee, miten hänen hakemuksensa on ratkaistu.

Jos myönnät päivärahan hakemuksen mukaisesti, lue silloinkin päätösehdotus läpi ja tarkista, että olet ottanut huomioon kaikki hakijan esittämät vaatimukset. Lisää tarvittaessa yksilöllinen tilanteeseen sopiva lisäperustelu ja varmista, että päätös on selkeä ja looginen.

Perustele hylkäävä tai osittain hylkäävä sairauspäivärahapäätös aina yksilöllisesti. Käytä kohteliasta ilmaisua ja asiakasta kunnioittavaa sävyä perusteluissa.

Jos hylkää hakemuksen sillä perusteella, ettei vakuutettua voida pitää työkyvyttömänä, hyödynnä perusteluissa asiantuntijalääkärin arviota. Asiantuntijalääkärin arvio on osa etuusasian kokonaisharkintaa ja sen tulisi käydä ilmi perustellusta päätöksestä. Kun päätös perustuu lääketieteellisiin seikkoihin, kirjaa osittain tai kokonaan hylkäävän päätöksen perusteluihin asian arviointiin pääasiallisesti vaikuttaneet seikat ja niiden seikkojen pohjalta tehdyt johtopäätökset (Laki Kansaneläkelaitoksesta 870/2014, 22 ja 22 a §). Ota lisäksi huomioon vakuutetun kokonaistilanne. Perusteluista tulee näkyä, mihin työtehtävään olet arvioinut vakuutetun työkykyä ja mitkä lääkärinlausunnossa esitetyt vakuutetun toimintakykyä kuvaavat seikat ovat vaikuttaneet lopputulokseen

Työnantajalle annettavaan hylkäävään päivärahopäätökseen ei ole tietosuojasyistä kirjoitettu yksilöllisiä perusteluja. Menettely on perustunut eduskunnan oikeusasiamiehen kannanottoon. Vakuutusoikeus on 25.2.2014 antamassaan päätöksessä [VakO 6172:2011](#) todennut, että myös työnantajan päätöksessä tulee näkyä Kelan käsitys työntekijällä todetuista sairauksista ja siitä, aiheuttavatko ne sairausvakuutuslain mukaisen työkyvyttömyyden.

Vakuutusoikeus on katsonut, että työnantaja on sairauspäiväraha-asiassa asianosainen, jolla on oikeus saada perusteltu päätös. Päätös tulee perustella niin, että myös työnantaja pystyy käyttämään muutoksenhakuoikeuttaan. Asianosaisjulkisuus ulottuu asiassa esitettyihin salassa pidettäviin vakuutetun terveydentilaa kuvaaviin tietoihin. Vakuutusoikeus on katsonut, että jos Kela päätyy harkinnassaan työnantajan asianosaisjulkisuuden rajaamiseen, työnantajan tulisi saada rajaamisesta perusteltu päätös. Asiassa on kyse toisaalta työntekijän yksityisyyden ja terveydentilaa koskevien tietojen suojaamisesta ja toisaalta työnantajan oikeudesta saada tietoa siitä, mihin hylkäävä päätös on perustunut. Vakuutusoikeuden päätöksen mukaan päätöstä perusteltaessa yksityiselämän suoja on otettava huomioon siten, että henkilön terveydentilaan liittyviä, salassa pidettäviä tietoja ei kirjoiteta päätöksen perusteluihin enempää kuin perusteluvollisuuden täyttäminen edellyttää, mutta ei myöskään vähempää. Myös työnantajan päätös on perusteltava hallintolain (HL 434/2003 45 §) edellyttämällä tavalla.

Jos työnantaja on maksanut palkkaa sairauspäivärahan ajalta ja hakee sairauspäivärahaa, anna samanlainen päätös vakuutetulle ja työnantajalle. Lisää päätökseen tarvittavat yksilölliset perustelut. Totea perusteluissa, miten olet arvioinut esitetystä lääketieteellisestä selvityksestä kuvatus sairauden vaikutusta vakuutetun työ- ja toimintakykyyn ja miksi olet päättänyt pitämään vakuutettua tavalliseen työhönsä kykenevänä. Kun valitset Työkykyarvio-näytöltä hylkäyksen syyksi ”työkykyinen”, muodostuu vakuutetun ja työnantajan päätösesityksiin samansisältöinen perusteluteksti. Vakuutetun päätökseen kirjoitettavat yksilölliset perustelut siirtyvät sellaisenaan myös työnantajan päätökseen.

Jos pyydät sairauspäivärahaa varten vakuutetulta erikoislääkärin lausunnon, kirjoita lääkärin erikoisala näkyviin vain työntekijän päätökseen. Työnantajan päätöksessä sitä ei tarvitse mainita.

Myös muissa tilanteissa hylkäävä tai osittain hylkäävä päätös on perusteltava yksilöllisesti. Jos myönnät päivärahan lyhyemmäksi ajaksi kuin sitä on haettu, eri ajankohdasta tai määrältään pienempänä kuin vakuutettu on vaatinut, perustele päätös hylätyltä osin.

1.7 Maksaminen

Sairauspäiväraha maksetaan jokaiselta arkipäivältä. Arkipäivällä tarkoitetaan muita päiviä kuin sunnuntai-, pyhä- tai arkipyhäpäiviä (SVL 1 luku 4§, SVL 7 luku 5§). Sairauspäiväraha maksetaan saajalle maksukausittain jälkikäteen. Ensimmäinen maksukausi on kuusi ensimmäistä arkipäivää maksettavan ajan alusta ja seuraavat kukin 25 arkipäivää. Jos työkyvyttömyys on lyhyempi kuin maksukausi, maksetaan päiväraha työkyvyttömyysajan viimeisenä pankkipäivänä.

Ensimmäinen maksukausi on aina omavastuuajan jälkeinen kausi. Päivärahan jatkotarkoituksissa täydennetään edellisen erän vajaa kausi täydeksi (6 tai 25 päivää) ja sen jälkeen jatketaan 25 päivän erillä. Vaikka jatkopäätöstä tehtäessä vajaata

maksuerää ei ole vielä maksettu, edellisessä päätöksessä ilmoitettu maksupäivä ei uudessa Onni-etuusjärjestelmässä muutu jatkopäätöstä tehtäessä.

Jos sairauspäivärahan maksaminen edellyttää työterveyshuollon lausuntoa työssä jatkamismahdollisuuksista, maksetaan päiväraha 90. suorituspäivään asti. Maksujakson loppuosasta, 91. päivästä alkaen, muodostetaan oma maksuerä, joka maksetaan asiakkaalle, kun lausunto on saatu Kelaan. Työterveyshuollon lausunnon toimittamatta jättäminen 150 tai 230 suorituspäivän kohdalla ei sitä vastoin koskaan johda sairauspäivärahan maksun keskeytymiseen. Lue lisää kohdasta [Suorituspäivät](#).

Jos sairauspäivärahan maksukausi jakautuu siten, että työnantajalle maksetaan kauden alusta esimerkiksi 10 päivää ja asiakkaalle loppuaika, määräytyy työnantajalle maksettavan sairauspäivärahan maksupäivä asiakkaan maksukauden mukaisesti.

Työpaikkakassa voi kassankokouksen päätöksen perusteella maksaa päivärahoja palkanmaksukausittain.

Sairauspäivärahassa ei makseta viivästymiskorotusta.

1.7.1 Maksuosoite

Etuus maksetaan etuuden saajan ilmoittamalle Euroopan unionissa sijaitsevalle tilille.

Tilinumeromuutokset tehdään etuuden saajan ilmoituksen perusteella. Asiakas voi ilmoittaa tilinumeromuutoksen lomakkeella Y 121, verkkoasioinnissa tai tietyissä tilanteissa suullisesti. Tilinumeromuutoksia ei oteta vastaan sähköpostitse. Jos asiakas ilmoittaa tilinumerotietonsa ollessasi yhteydessä häneen etuusasiansa hoitamiseksi, ota tilinumerotieto vastaan tunnistettuasi asiakkaan. Tee tilinumeromuutos niihin etuusjärjestelmiin, joihin osaat. Jos asiakkaalla on etuuksia muissa järjestelmissä (esim. Onni, RAKE), tee Oiwaan Perustetietojen muutos -työ, tarkenteella tilinumeromuutos.

Työnantajan tilinumero ja etuuden maksaminen työnantajalle

Etuus maksetaan työnantajan ilmoittamalle pankkitilille. Y-tunnuksellisen työnantajan tilinumeron voi ilmoittaa Työnantajan asiointipalvelussa tai paperilomakkeella Y122. Tilinumero on työnantajakohtainen ja sen ilmoittaa Y-tunnuksen nimenkirjoitusoikeudellinen henkilö. Henkilötyönantajan on ilmoitettava tilinumero aina paperilomakkeella.

Työnantajan asiointipalvelussa ilmoitettu kotimaan tilinumero tallentuu järjestelmään automaattisesti. Muulla tavoin tulleet työnantajan tilinumerotiedot sekä tilinumerotietojen muutokset tallennetaan Maksujenhallintaryhmässä 1-2 päivän kuluessa. Esimerkiksi ulkomaan tilinumerotiedot sekä paperilomakkeilla ilmoitetut tilinumerotiedot tallennetaan käsin. Tilinumeromuutokset tulee ohjata Maksujenhallintaryhmän Etuusmaksut 23410 työjonoon.

Jos työnantajan tilinumero puuttuu, pyydä sitä puhelimitse, sähköpostitse ryhmäpostilaatikosta tai kirjeitse (YHL02). Älä ota tilinumeroa vastaan puhelimesta vaan ohjaa sen ilmoittaminen edellä kuvatuilla vaihtoehdoilla. Käyttäessäsi sähköpostia, lähetä pyyntö ryhmäpostilaatikosta valmiilla viestipohjalla. Ohjeet ryhmäpostilaatikon käytöstä löydät täältä.

Etuuden maksaminen, kun asiakkaalla ei ole pankkitiliä tai tilinumeroa ei saada

Jos asiakkaalla ei ole pankkitiliä tai hän ei ilmoita tilinumeroa pyynnöstä huolimatta, päiväraha maksetaan prepaid-kortille.

Huomautus

Kuntoutusrahajärjestelmä ei vaadi asiakkaan tilinumeroa, jos maksuvaatimus näytölle on viety asiakasmaksulain mukainen maksuvaatimus ja kuntoutusraha maksetaan kokonaan hyvinvointialueelle. (AML 734/1992 14 §).

1.7.1.1 Ulkomaan maksuosoite

Jos etuuden saaja haluaa hänelle maksettavan etuuden ulkomaan maksuosoitteeseen, etuus maksetaan ulkomaille kansainvälisiä pankkiyhteystietoja käyttäen kirjoittamalla maksuosoitteeksi

- ulkomaan IBAN-tilinumero ja BIC-koodi tai
- ulkomaan BBAN-tilinumero ja BIC/SWIFT-koodi tai
- ulkomaan BBAN-tilinumero, pankin nimi ja maakoodi.

Etuus voidaan maksaa ulkomaille myös vakuutetun postiosoitteen perusteella edellyttäen, että hänellä on voimassa oleva ulkomaan osoite.

Lisätietoja etuuksien maksamisesta löydät teknisistä ohjeista.

1.7.2 Maksunsaajat

Sairauspäiväraha voidaan maksaa

- asiakkaalle;
- työnantajalle;
- Potilasvakuutuskeskukselle (PotVL 9 §);
- edunvalvojalle (HolhTL 4 §);
- edunvalvontavaltuutetulle (L edunvalvontavaltuutetusta 2 §)
- kunnalle tai hyvinvointialueelle (TOTUL 23 §, AML 14 § ja SVL 15 luku 12 § 3 mom.);
- työttömyyskassalle (TTL 11 luku 14 §);
- Kelalle (TTL 11 luku 14 §, TOTUL 23 §, Laki perustulokokeilusta 7 §);
- ulosottoviranomaiselle (UL 4 luku 7 §)

1.7.2.1 Asiakas

Päiväraha maksetaan asiakkaalle itselleen, jos hän ei saa palkkaa sairausloman ajalta.

Sairauspäivärahaan on oikeus 16 vuotta täyttäneellä asiakkaalla. Hänellä on myös oikeus hakea ja nostaa hänelle myönnettävä etuus.

1.7.2.2 Työnantaja

Päivärahaetuus maksetaan työnantajalle, jos työnantaja maksaa työ- tai virkasuhteen perusteella palkkaa tai sitä vastaavaa korvausta työstä poissaolon ajalta.

Työnantajana toimiva henkilö (henkilötyönantaja), joka on palkannut itselleen henkilökohtaisen avustajan, voi sopia hyvinvointialueen kanssa, että hyvinvointialue toimii ns. sijaismaksajana, jolloin se hoitaa henkilötyönantajan puolesta avustajan palkanmaksun sekä muut työnantajalle asiaan kuuluvat velvoitteet.

Hyvinvointialue voi myös ulkoistaa palkkahallinnon hoitamisen toiselle taholle, joka tällöin hoitaa palkanmaksuun liittyvät velvoitteet hyvinvointialueen puolesta ja voi näin hoitaa henkilötyönantajan edustajana avustajan sairauspäiväraha-asiaa.

Erillistä valtakirjaa ei tällaisessa sijaismaksajatilanteessa tarvita Kelalle. Katso ohjeet asian käsittelyyn teknisestä ohjeesta:

- sairauspäivärahan tekninen ohje
- kuntoutusrahan tekninen ohje

Lue lisää myös työnantajan oikeudesta päivärahaan erilaisissa tilanteissa kohdasta [Oikeus ja edellytykset > Työnantajan oikeus](#).

1.7.2.3 Palkkaturvan maksaja

Palkkaturvana maksettavat saatavat siirtyvät kaikkine oikeuksineen valtiolle palkkaturvapäätöksen antopäivänä (palkkaturvalaki 16 §) Työstäpoissaolon ajalta maksettua palkkaa vastaava päivärahaetuus maksetaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (ELY-keskus) palkkaturvapäätöksen tai ilmoituksen perusteella. Maksamista varten tarvitaan henkilötiedot vakuutetusta, tiedot työstäpoissaoloajalta maksetun palkan määrästä ja maksuajasta, maksuvaikeuksiin joutuneen työnantajan nimi sekä maksunsaajan maksuosoitetiedot.

1.7.2.4 Potilasvakuutuskeskus

Jos potilasvakuutuskeskus on maksanut ansionmenetykskorvausta asiakkaalle samalta ajalta, jolta hänellä on oikeus sairauspäivärahaan, maksetaan sairauspäiväraha Potilasvakuutuskeskukselle.

1.7.2.5 Edunvalvoja ja edunvalvontavaltuutettu

Päiväraha maksetaan edunvalvojalle tai hänen määräämälleen asiakkaan tilille, jos asiakkaalle on määrätty edunvalvoja hoitamaan hänen taloudellisia asioitaan.

Jos asiakkaan antama edunvalvontavaltuus on vahvistettu ja se kattaa etuusasioiden hoidon, maksetaan päiväraha edunvalvontavaltuutetun ilmoittamalle tilille.

Selvitä tilinumero edunvalvojalta suojatulla sähköpostilla tai puhelimitse tai kirjeellä kirjeellä YHL13. Anna vastaamiselle kahden viikon määräaika. Jos tietoa ei saada, etuus voidaan ratkaista edunvalvojalle etuudensaajan vanhalla tilinumerolla.

1.7.2.6 Hyvinvointialue

Sairauspäiväraha voidaan maksaa osittain tai kokonaan hyvinvointialueelle

- jos hyvinvointialue on maksanut asiakkaalle toimeentulotukea ennakkona odotettavissa olevaa päivärahaetuutta vastaan
- asiakasmaksun korvaamiseen, kun asiakas on hyvinvointialueen järjestämässä laitos- tai perhehoidossa
- jos sairauspäivärahan maksamista asiakkaalle itselleen ei voida pitää tarkoitustaan vastaavana hänen elämäntapojensa vuoksi.

Työnantajalle maksettavaa sairauspäivärahaa ei makseta hyvinvointialueelle.

Täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki

Hyvinvointialue voi periä ja nostaa vakuutetulle maksettavan sairauspäivärahan samalta ajalta, jolta se on maksanut hänelle toimeentulotukea ennakkona odotettavissa olevaa etuutta vastaan (Laki toimeentulotuesta 1412/1997 23 §).

Hyvinvointialueella on oikeus saada sairauspäiväraha siitä päivästä alkaen, jolta se olisi voitu maksaa asiakkaalle itselleen edellyttäen, että se on maksanut toimeentulotukea samalta ajalta. Hyvinvointialueella on oikeus saada sairauspäivärahaa siihen päivään asti, johon se on maksanut toimeentulotukea sairauspäivärahapäätöksen antamishetkellä.

Sairauspäiväraha voidaan maksaa hyvinvointialueelle, jos se on ilmoittanut vaatimuksensa vähintään kaksi viikkoa ennen etuuden maksupäivää. Hyvinvointialueen on ilmoitettava vaatimuksesta kirjallisesti tai sähköisesti Kelalle. Ilmoituksessa on mainittava ajat, joilta toimeentulotukea on maksettu.

Jos samaan päivärahaan kohdistuu sekä Kelan että hyvinvointialueen maksuvaatimus, päiväraha maksetaan ensin Kelalle. Kela maksaa päivärahan Kelan maksuvaatimuksen ylittävältä osalta hyvinvointialueelle.

Esimerkki

A on hakenut 3.11.2016 sairauspäivärahaa ajalta 1.–30.11.2016. Hyvinvointialue on 5.11.2016 antamallaan päätöksellä myöntänyt ja maksanut A:lle toimeentulotukea ajalta 1.–30.11.2016 odotettavissa olevaa sairauspäivärahaa vastaan ja osoittanut Kelalle maksuvaatimuksen vastaavalta ajalta. Kela myöntää A:lle sairauspäivärahan 23.11.2016 antamallaan päätöksellä omavastuuajan jälkeen ajalle 13.–30.11.2016. A:n päiväraha maksetaan hyvinvointialueelle ajalta 13.–30.11.2016.

Sairauspäivärahapäätöksen antamisen jälkeen myönnetty tai maksuunpantu toimeentulotuki ei ole odotettavissa olevaa etuutta vastaan maksettua toimeentulotukea, eikä tällainen toimeentulotuki oikeuta hyvinvointialuetta päivärahan saamiseen. Koska Kela ei saamansa maksuvaatimuksen perusteella tiedä, kuinka pitkältä ajalta toimeentulotukea on päivärahapäätöksen antamishetkellä ehditty maksaa, Kela maksaa päivärahan hyvinvointialueelle maksuvaatimuksen loppuun asti, ellei vaatimusta sitä ennen poisteta. Hyvinvointialueen tehtävänä on huolehtia siitä, että se poistaa tarvittaessa maksuvaatimuksen siitä päivästä alkaen, josta lukien päivärahan maksamiselle ei enää ole edellytyksiä.

Esimerkki

A on hakenut 3.11.2016 sairauspäivärahaa ajalta 1.11.–31.12.2016. Hyvinvointialue on 5.11.2016 antamallaan päätöksellä myöntänyt A:lle toimeentulotukea 1.11.–31.12.2016 odotettavissa olevaa päivärahaa vastaan ja osoittanut Kelalle maksuvaatimuksen vastaavalta ajalta. Kela myöntää A:lle päivärahan 23.11.2016 antamallaan päätöksellä omavastuuajan jälkeen ajalle 13.11.–31.12.2016. Saatuaan tiedon päätöksen antamisesta, kunta poistaa maksuvaatimuksen 1.12.2016 alkaen. Päiväraha maksetaan hyvinvointialueelle ajalta 13.–30.11.2016 ja 1.12.2016 lukien A:lle itselleen.

Jos hyvinvointialue ei ole poistanut maksuvaatimusta 1.12.2016 lukien, sairauspäiväraha maksetaan sille maksuvaatimuksen loppuun asti eli ajalta 13.11.–31.12.2016. Jos hyvinvointialue ei ole enää joulukuulta 2016 maksanut vakuutetulle ennakkona toimeentulotukea odotettavissa olevaa etuutta vastaan, sen on suoritettava aiheettomasti saamansa päiväraha viipymättä vakuutetulle.

Laitos- tai perhehoito

Jos hyvinvointialue on järjestänyt asiakkaalle laitoshoidon tai -huoltoa tai perhehoitoa, se voi periä ja nostaa samalta ajalta maksettavan sairauspäivärahan siltä ajalta, jonka laitoshoidon tai perhehoidon kesto (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 734/1992 14 §).

Sairauspäiväraha voidaan maksaa hyvinvointialueelle, jos se on ilmoittanut vaatimuksensa Kelalle vähintään kaksi viikkoa ennen etuuden maksupäivää.

Elämäntapojen vuoksi

Sairauspäiväraha voidaan maksaa hyvinvointialueen toimielimelle osittain tai kokonaan sen pyynnöstä käytettäväksi asiakkaan ja hänen perheensä huoltoon, jos sairauspäivärahan maksaminen asiakkaalle itselleen vaarantaisi hänen itsensä ja perheensä tai hänen huollettavanaan olevien lasten toimeentulon vakuutetun elämäntapojen vuoksi (SVL 1224/2004 15 luku 12 § 3 mom.).

Esitys etuuden maksamisesta hyvinvointialueelle tulee tehdä kirjallisesti. Maksuesitys on perusteltava. Pelkästään asiakkaan suostumus ei voi olla peruste hyvinvointialueelle maksamiselle.

Ennen etuuden maksamista hyvinvointialueelle sinun on yleensä kuultava etuudensaajaa. Arvioi maksamisen peruste aina ensin ja mieti kuulemisen tarve vasta tämän jälkeen.

Jos hyvinvointialueen maksuvaatimuksen yhteydessä toimitetaan asiakkaan suostumus hyvinvointialueelle maksamiseen, Kelassa voidaan arvioida suostumuksen merkitystä asiakkaan kuulemisen kannalta. Tapauskohtaisen arvioinnin perusteella voit joko:

- Kuulla asiakasta puhelimitse: Tarkenna suostumuksen tiedot puhelimitse. Varmista, että asiakas ymmärtää, mistä on kyse ja kirjaa kuulemisen sisältö tarkasti yhteydenottoon.
- Kuulla asiakasta kirjallisesti: Jos suullinen kuuleminen ei ole asiakkaan kohdalla tarkoituksenmukaista tai asia jää suullisessa kuulemisessa epäselväksi tai et saa asiakkaaseen yhteyttä, kuule asiakasta maksuesityksen johdosta kirjeitse. Käytä kuulemisessa kirjepohjaa YHL18.
- Jättää kuulemisen ilmeisen tarpeettomana suorittamatta. Kuuleminen on ilmeisen tarpeetonta ainakin tilanteissa, joissa suostumus on uusi ja sisällöltään niin yksiselitteinen, ettei erillisen kuulemisen voida olettaa tuottavan asiaan mitään lisätietoa. Jos päätät jättää kuulemisen suorittamatta, kirjaa työn kommenttiin, että asiakasta ei ole kuultu ja perustelut kuulematta jättämiselle.

1.7.2.7 Työttömyyskassa

Jos asiakas on saanut työttömyyspäivärahaa tai vuorottelukorvausta samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti sairauspäivärahaa, työttömyyskassa saa periä tältä ajalta perusteettomasti maksetun muun etuuden määrän takautuvasti suoritettavasta päivärahasta. Sairauspäiväraha maksetaan työttömyyskassalle sen maksuvaatimuksen perusteella. Pyydä työttömyyskassalta tiedot maksetusta työttömyyspäivärahasta (asiakaskirje PRV15). (TTL 1290/2002 11 luku 14 §)

Työttömyysetuuden saajalle maksettava kulukorvaus ja liikkuvuusavustus voidaan myös periä regressinä samalta ajalta maksetusta sairauspäivärahasta.

1.7.2.8 Kela

Sairauspäiväraha maksetaan regressinä Kelalle, kun sitä myönnetään takautuvasti ajalle, jolta Kela on maksanut sairauspäivärahaan nähden toissijaista etuutta.

Työttömyysetuus

Kelan maksama työttömyysetuus peritään sairauspäivärahasta regressikuittauksena Kelalle (TTL 1290/2002 11 luku 14 §). Myös kulukorvaus ja liikkuvuusavustus voidaan periä regressikuittauksena sairauspäivärahasta.

Toimeentulotuki

Kela voi 1.1.2017 alkaen periä ja nostaa henkilölle maksettavan sairauspäivärahan ajalta, jolta se on maksanut perustoimeentulotukea ennakkona odotettavissa olevaa sairauspäivärahaa vastaan. Sairauspäiväraha maksetaan ensin Kelalle, jos siihen kohdistuu sekä Kelan että kunnan maksuvaatimus. Yli jäänyt osa maksetaan kunnalle.

1.7.2.9 Valtakirja

Valtakirja/muu laitos -menettelyä käytetään poikkeuksellisesti vain, jos ulosoton maksukielloa ei voida muutoin toteuttaa maksukiellon mukaisesti.

1.7.2.10 Ulosottoviranomainen

Sairauspäiväraha voidaan ulosmitata. Ulosmittaukseen sovelletaan ulosottolain 4 luvun palkan ulosmittausta koskevia säännöksiä (Ulosottokaari 705/2007).

Maksukiello

Ulosottomies ilmoittaa ulosmittauksesta maksukiellolla, jonka voimassa ollessa etuutta ei saa maksaa muulle kuin ulosottomiehelle. Maksukiellossa määrätään, miten ulosottoon menevä määrä lasketaan ja siinä ilmoitetaan muiden tulopohjaan vaikuttavien tulojen ja etuuksien määrä, velallisen suojaosuus ja muut tarpeelliset tiedot.

Maksukielloa on noudatettava heti, kun se on saapunut Kelaan. Maksukiello on voimassa määräajan tai toistaiseksi, kunnes ulosottomies kirjallisesti ilmoittaa maksukiellon päättymisestä. Jos maksukiellon perusteena olevat olosuhteet muuttuvat, ulosottomies muuttaa maksukielloa uudella maksukiellolla. Uusi maksukiello korvaa aiemman maksukiellon.

Ulosmittaus voi keskeytyä velalliselle annettavien vapaakuukausien johdosta. Ulosottomies voi ilmoittaa annetuista vapaakuukausista maksukiellossa tai erikseen antamalla uutta maksukielloa. Tällöin aiempaa maksukielloa noudatetaan keskeytyksen jälkeen.

Ulosottoviranomainen vastaa ulosottomenettelyn oikeellisuudesta eikä Kelassa tarvitse tutkia maksukiellon lainmukaisuutta. Kela ei voi oma-aloitteisesti poiketa maksukiellosta. Epäselvässä tilanteessa ulosottoviranomaiselta voi kuitenkin tarkistaa maksukiellon tietojen oikeellisuuden. Ulosottomiehen on myös pyynnöstä tai tarvittaessa annettava neuvoja maksukiellon noudattamisessa.

Maksukiellossa voi olla muita ulosottopidätystä koskevia määräyksiä, joita on noudatettava.

Jos ulosmittattavaksi vaadittu määrä on ilmoitettu vakiomääräisenä, ulosmitataan tämä määrä, enintään kuitenkin suojaosuuden ylittävä määrä.

Suojaosuus

Asiakkaan ja hänen perheensä toimeentuloa varten ulosmittaamatta jätetään aina suojaosuus. Suojaosuutta laskettaessa otetaan huomioon asiakkaan elatuksen varassa oleva avio- ja avopuoliso ja samassa taloudessa asuvat omat ja puolison alaikäiset lapset ja ottolapset. Puolisona otetaan huomioon aviopuoliso, toista sukupuolta oleva avopuoliso ja rekisteröidyn parisuhteen osapuolet.

Ulosottovelalliselle jätettävä suojaosuus on vuoden 2024 alusta 32,56 euroa (v. 2023 29,52e) päivässä velallisen itsensä osalta ja 9,52 euroa (v. 2023 8,34e) päivässä velallisen elatuksen varassa olevan henkilön osalta. Suojaosuus lasketaan kuukaudessa 30 päivältä. Suojaosuudet tarkistetaan vuosittain kansaneläkeindeksillä.

(Ulosottoakaari 705/2007 4 luku 48 §) Yksinäisen velallisen suojaosuus on vuoden 2024 alusta 976,80 euroa (v. 2023 885,60e) kuukaudessa. Jos velallisella on yksi huollettava, on suojaosuus v. 2024 1262,40 euroa (v. 2023 1135

80e) kuukaudessa.

Ulosmitattava määrä

Ulosmitattava määrä lasketaan velallisen tulojen ja toimeentuloetuuksien yhteenlasketusta nettomäärästä (*tulopohja*). Tulopohjaan kuuluvat myös eläkkeet, sairauspäiväraha ja muut palkan sijasta maksettavat toimeentuloetudet riippumatta siitä, ovatko ne ulosmittauskelpoisia vai eivät. Määrättyyn tarkoitukseen myönnettyjä avustuksia ja kustannusten korvauksia (esimerkiksi asumistuki, vammaisetuus, lapsilisä) ei lasketa mukaan tulopohjaan.

Jos tulojen yhteenlaskettu nettomäärä ylittää suojaosuuden, mutta on enintään kaksi kertaa suojaosuuden määrä, ulosmitataan 2/3 suojaosuuden ylittävästä määrästä (tulorajaulosmittaus).

Jos tulojen yhteenlaskettu nettomäärä on suurempi kuin kaksi kertaa suojaosuuden määrä, mutta enintään neljä kertaa suojaosuuden määrä, ulosmitataan 1/3 tulojen yhteenlasketusta nettomäärästä.

Jos tulojen yhteenlaskettu nettomäärä on suurempi kuin neljä kertaa suojaosuuden määrä, ulosmitataan yksi kolmasosa neljä kertaa velallisen suojaosuuden määrää vastaavasta tulojen osasta ja lisäksi neljä viidesosaa sen ylittävästä tulojen osasta, kuitenkin enintään puolet tulojen yhteenlasketusta nettomäärästä.

Lue lisää [Oikeuslaitos - Ulosotto](#)

Maksukielto ja muut maksuvaatimukset

Jos sairauspäiväraha on maksettava työnantajalle, ulosottopidätys tehdään vain siltä osin kuin päivärahaa maksetaan asiakkaalle itselleen.

Jos kunta on vaatinut sairauspäivärahaa maksettavaksi sen vuoksi, että se on antanut toimeentulotukea ennakkona odotettavissa olevaa etuutta vastaan (TOTUL 23 §) tai sen vuoksi, että se on järjestänyt asiakkaalle laitoshoidon tai -huoltoa tai perhehoitoa (Asiakasmaksulaki 14 §), päiväraha maksetaan ensisijaisesti kunnalle.

Jos sairauspäiväraha on pyydetty maksettavaksi kunnan toimielimelle (SVL 1224/2004 15 luvun 12 § 3 mom.) käytettäväksi vakuutetun ja hänen perheensä elatukseen vakuutetun elämäntapojen perusteella, ja samanaikaisesti ulosottoviranomainen on esittänyt maksukiellon, päiväraha maksetaan ensisijaisesti maksukiellon mukaisesti.

Maksukiellon palauttaminen

Palauta maksukielto ulosottomiehelle, jos

- asiakas ei saa sairauspäivärahaa
- asiakkaan nettotulot eivät ylitä suojaosuutta tai
- siihen on muu laillinen syy.

Jos sairauspäivärahasta on tehty ulosottopidätys eikä jatkohakemusta ole tullut ennen viimeistä maksupäivää, älä palauta heti maksukieltoa. Jos myöhemmin tulee jatkohakemus, eikä maksukieltoa ole peruutettu tai sen määräaika ei ole päättynyt, tee ulosottopidätys jatkopäivärahasta maksukiellon mukaisesti. Jos kysymyksessä ei

ole suora jatko aikaisempaan päiväraajaksoon, tarkista onko maksukielto edelleen voimassa. Ole yhteydessä ulosottoviranomaiseen, jos on vähänkään epäselvyyttä, miten tulisi toimia.

1.7.2.11 Maksaminen regressinä

Regressitilanne syntyy, kun asiakkaalle myönnetään samalta ajalta takautuvasti toinen etuus, joka vaikuttaa asiakkaan oikeuteen saada ensiksi myönnettyä etuutta tai vaikuttaa sen määrään (estää tai vähentää).

Kun Kela perii maksamansa etuuden regressinä, se voidaan hoitaa kolmella eri tavalla:

1. Regressikuittauksena muusta Kelan etuudesta

- Regressikuittauksia käytetään niiden Kelan etuuksien välillä, joissa se on teknisesti mahdollista
- Huom.! Regressikuittaus ei ole mahdollinen Kelan toimiston ja työpaikkakassan maksamien etuuksien välillä. Kelan ja työpaikkakassan välillä käytetään regressiperintää ja maksuvaatimusta.
- Sairauspäivärahasta voidaan regressikuitata:
  - Kelan maksamaa työttömyyspäivärahaa ja työmarkkinatukea (SVL 1224/2004 15 luku 11 §)
  - Muita SVL:n mukaisia päivärahaetuuksia (SVL 1224/2004 15 luku 18 § 3 mom.)

2. Regressiperintänä Kelan maksamasta muusta etuudesta maksuvaatimuksen perusteella

- Sairauspäivärahasta maksetaan maksuvaatimuksen perusteella seuraaville maksunsaajille:
  - Työttömyyskassalle (SVL 1224/2004 15 luku 11 §)
  - Potilasvakuutuskeskukselle (SVL 1224/2004 12 luku 8 §).

3. Regressiperintänä muun laitoksen maksamasta etuudesta perintäkirjeellä

1.7.3 Ennakonpidätyksen yleiset periaatteet

Etuuksille yhteinen Ennakonpidätys-ohje.

1.7.4 Maksamisen rajoitukset

Sairauspäiväraha voidaan myöntää, mutta sitä ei makseta, jos asiakas on

- suorittamassa vankeusrangaistusta lukuun ottamatta sakon muuntorangaistusta
  - lue lisää Vankilassaolon vaikutus
- varusmiespalveluksessa, varusmiespalvelusta vastaavassa vapaaehtoisessa asepalveluksessa, aseettomana, reserviläisenä tai nostoväkeen kuuluvana puolustusvoimien palveluksessa tai siviilipalveluksessa (SVL 1224/2004 8 luku 5 §).

Aika, jolta vakuutetulle ei makseta sairauspäivärahaa yllä mainitusta syystä, lasketaan kuitenkin mukaan sairauspäivärahan enimmäisaikaan (SVL 1224/2004 8 luku 8 § 3 mom.).

1.7.5 Muut maksuusteet

Tarvittaessa voit poikkeustilanteessa asettaa myönnetylle päivärahalle maksusteen. Maksuste voi syntyä myös ohjelmallisesti päivärahaan vaikuttavan muun etuuden ratkaisun yhteydessä.

Lue lisää Maksuedellytykset

1.7.6 Etuusmaksujen peruutukset pankista

Maksuja ei voi enää peruuttaa pankista.

1.8 Keskeyttäminen

Työntekijän on toimitettava työterveyshuollon lausunto jäljellä olevasta työkyvystä ja työssä jatkamismahdollisuuksista viimeistään silloin, kun sairauspäivärahaa on maksettu enimmäisaikaan laskettavilta 90 arkipäivältä. Jos työntekijä ei toimita lausuntoa Kelaan, hänen sairauspäivärahansa maksaminen keskeytetään. Maksamista ei kuitenkaan keskeytetä, jos lausunnon toimittamatta jättäminen ei johdu työntekijästä tai jos keskeyttäminen olisi muutoin ilmeisen kohtuutonta (SVL 1224/2004 8 luku 5 a §). Työterveyshuollon lausunnon toimittamatta jättäminen 150 tai 230 suorituspäivän kohdalla ei sitä vastoin koskaan johda sairauspäivärahan maksun keskeytymiseen.

1.9 Liikamaksu

Liikamaksutilanne syntyy, kun etuutta on maksettu aiheettomasti tai määrältään liian suurena.

Liikamaksu voi olla etuudensaajan tai muun saajan liikamaksua. Sairauspäiväraha liikamaksu voidaan periä takaisin

- vakuutetulta
- vakuutuslaitokselta
- työnantajalta
- Potilasvakuutuskeskukselta
- työttömyyskassalta
- Kelalta.

Vakuutetun liikamaksu on ennakonpidätyksenalaista, mutta se voidaan periä nettomääräisenä takaisin maksuvuotta seuraavan huhtikuun loppuun saakka.

Työnantajalle, Potilasvakuutuskeskukselle, työttömyyskassalle, työpaikkakassalle ja Kelalle liikaa maksettu määrä ei ole ennakonpidätyksenalaista. Se peritään bruttomääräisenä.

Vakuutuslaitokselle syntyvä liikamaksu peritään bruttomääräisenä Kelalle.

Jos sairauspäivärahan saajana on ollut edunvalvoja tai sosiaalihuollon toimielin elämäntapojen perusteella, liikamaksu käsitellään vakuutetun liikamaksuna.

Jos vakuutettua ei ole kuultu aiemmin liikamaksusta, lähtee päätöksen liitteenä ohjelmallisesti liikamaksua koskeva kuulemiskirje. Kuulemiskirje lähetetään vakuutetulle, mahdolliselle edunvalvojalle ja työnantajalle, jos näille päätöksensaajille on syntynyt liikamaksua. Muita liikamaksunsaajia ei kuulla.

1.9.1 Takaisinperintä

Kaikille etuuksille yhteinen Takaisinperintä-ohje.

1.9.2 Regressiperintä

Sairauspäivärahaan syntyy liikamaksuun liittyvää regressisaatavaa, kun maksetulle ajalle myönnetään etuus, joka estää sairauspäivärahan maksamisen tai vähentää sen määrää. Lisäksi edellytetään, että etuuslainsäädännön perusteella samalta ajalta myönnettävä muu etuus voidaan maksaa regressisuorituksena liikaa maksettua sairauspäivärahaa vastaan Kelalle.

Regressisaatava voidaan hoitaa seuraavasti:

- Regressikuittauksena muusta Kelan etuudesta, kun se on YHTE-järjestelmässä mahdollista.
- Regressiperintänä Kelan maksamasta muusta etuudesta maksuvaatimuksen perusteella esim. KEL:n eläke.
- Regressiperintänä muun laitoksen maksamasta etuudesta perintäkirjeellä.

Regressiperinnän työnkulku

1. Tutki muun etuuden vaikutus sairauspäivärahaan (vähentää tai estää) [Suhde muihin etuuksiin](#) -sivuilta.
2. Selvitä onko sairauspäivärahapäätös tarkistettava vai oikaistava.
3. Ratkaisussa kannanotto perintään muodostuu ohjelmallisesti (regressikuittaus tai regressiperintä maksuvaatimuksella).
4. Jos liikamaksu aiheutuu toisen laitoksen maksamasta etuudesta, joka voidaan periä regressinä, lähetä saatavasta perintäkirje.

Regressiperintä Kelan etuuksien välillä

Työkyvyttömyyseläke, kuntoutustuki

Kansaneläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke on sairauspäivärahaan nähden vähennettävä etuus, jos se myönnetään työeläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen kanssa samasta ajankohdasta.

Lue lisää: tekninen ohje

Vanhuuseläke

Kansaneläkelain mukaiset vanhuuseläkkeet estävät sairauspäivärahan maksamisen.

Lue lisää: tekninen ohje

Takuueläke

Takuueläke on vähennettävä sairauspäivärahasta, jos se myönnetään KEL:n mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen tai työeläkelakien mukaisen täyden työkyvyttömyyseläkkeen tai muun lain mukaisen täyteen työkyvyttömyyteen perustuvan ansionmenetyskorvauksen lisäksi tai maahanmuuttajalle työkyvyttömyyden perusteella.

Lue lisää: tekninen ohje

Kelan kuntoutusraha

Kuntoutusraha estää sairauspäivärahan maksamisen.

Lue lisää: tekninen ohje

Regressiperintä Kelan ja muun laitoksen välillä

Seuraa Tarkistettavat asiat/Sairauspäivärahaan vaikuttavat muun yksikön ratkaisut -luetteloa päivittäin. Esim. työeläkelakien mukaan myönnetty vanhuuseläke tai täysi työkyvyttömyyseläke maksetaan Kelalle vain sillä edellytyksellä, että eläkkeen maksamista koskeva vaatimus on tehty eläkelaitokselle vähintään kaksi viikkoa ennen maksupäivää (TyEL 395/2006 121 §).

Kun tieto samalle ajalle myönnetystä muusta etuudesta tulee Kelaan, tee sairauspäivärahaan oikaisu- tai tarkistuspäätös. Sairauspäivärahasta syntyy takautuvalle ajalle liikamaksu. Jos liikamaksu voidaan periä regressinä toiselta laitokselta, lähetä saatavasta takautuvan suorituksen maksajalle perintäkirje.

Lue lisää Tekniset ohjeet, kohta [Muiden etuuksien vaikutus ja yhteensovitus](#).

Työeläkelaitos

Työkyvyttömyyseläke

Takautuvasti myönnetty työeläkelakien mukainen työkyvyttömyyseläke on sairauspäivärahasta vähennettävä etuus ensisijaisuusajan jälkeen. Jos ensisijaisuusajan ja enimmäisajan väliseltä ajalta on maksettu päivärahaa tee tarkistus-/oikaisuratkaisu sairauspäivärahaan työkyvyttömyyseläkkeen myöntämispäivästä lukien (=ensisijaisuusajan jälkeiseltä ajalta).

Lue lisää: tekninen ohje Ensisijaisuusaikaa soveltaen

Regressiperintää ei sovelleta jos työeläkelaitos myöntää työkyvyttömyyseläkkeen työkyvyttömyyttä seuraavan kuukauden alusta lukien soveltamatta ensisijaisuusaikaa. Myöskään takautuvasti maksettavaa osatyökyvyttömyyseläkettä ei peritä Kelalle. (TyEL 395/2006 43 § 3 mom.) Työeläkelaitos maksaa näissä tapauksissa takautuvaa eläkettä sairauspäivärahan ylittävältä osalta. Ilmoita maksetun päivärahan määrä eläkelaitokselle (asiakaskirje PRV03). Jos KEL-työkyvyttömyyseläkettä maksetaan

sairauspäivärahan kanssa samalle ajalle, työeläkelaitokselle on ilmoitettava KEL-työkyvyttömyyseläkkeellä vähennetty sairauspäivärahan määrä.

Lisäpäivätilanteissa regressioikeus on vain, jos työkyvyttömyyseläke alkaa välittömästi ensisijaisuusajan jälkeen. Tällöin työeläkelaitos katsoo työkokeiluksi ajan, jonka vakuutettu on työskennellyt ensisijaisuus- ja enimmäisajan jälkeen.

Lue lisää Työeläke ensisijaisuusaikaa soveltamatta.

Vanhuuseläkkeet

Työeläkelakien mukaiset vanhuuseläkkeet ovat sairauspäivärahan nähden estäviä etuuksia.

Lue lisää: tekninen ohje

Kuntoutusraha, osakuntoutusraha, kuntoutusavustus

Kuntoutusraha estää sairauspäivärahan maksamisen.

Lue lisää: tekninen ohje

Vakuutuslaitos

Samalta ajalta ja saman työkyvyttömyyden vuoksi muun lain mukaiset korvaukset ovat sairauspäivärahaan nähden vähentäviä etuuksia. (SVL 1224/2004 12 luvun 2 § 1 mom.).

Jos vakuutetulle myönnetään takautuvasti työtapaturma- ja ammattitautilainsäädäntöön perustuvaa ansionmenetykskorvausta (päiväraha, tapaturmaeläke, kuntoutusraha) samalle ajalle, jolta hän on saanut sairauspäivärahaa, vakuutusyhtiön on maksettava Kelan vaatimuksesta takautuva ansionmenetykskorvaus Kelalle sairauspäivärahaa vastaavalta osalta. (TyTAL 459/2015 142 §, MATAL 873/2015 97 §)

Jos vakuutetulla on oikeus tai saattaa olla oikeus lakisääteiseen muuhun korvaukseen (TVL, LVL, MATA, SOKR) käsittele sairauspäiväraha viivästymistodistuksella. Päiväraha maksetaan vain vakuutetulle itselleen silloin, kun se ratkaistaan viivästyy-vaikutuksella.

Viivästymistodistuksen perusteella vakuutetun päätökseen tulostuu perustelu korvausoikeuden siirtymisestä. Vakuutusyhtiölle muodostuu ohjelmallisesti ilmoitus viivästymistodistuksen perusteella myönnetystä päivärahasta. Ilmoituskirjeessä on aika, jolta päivärahaa maksetaan ja maksettavan päivärahan määrä.

Lue lisää: tekninen ohje

Vakuutuslaitoksen kuntoutusajan korvaus

Vakuutusyhtiön maksama kuntoutusajan korvaus näkyy 'ansionmenetykskorvaus (kuntoutus)' tietona. Vakuutusyhtiön maksama kuntoutusajan korvaus on sairauspäivärahan estävä etuus. Tällöin päätökseen tulee fraasi PRF37 tai PRF38, jos ratkaisun yhteydessä on jo tietona vakuutusyhtiön kuntoutusrahan maksaminen. Jos vakuutusyhtiö maksaa kuntoutusrahan takautuen, voit toimia kuten edellä perimällä regressinä aikaisemmin maksetun sairauspäivärahan vakuutuslaitokselta.

Ulkomaan eläke

Ulkomailta maksettava eläke vaikuttaa kuten Suomesta maksettava vastaava eläke.

Lue lisää: tekninen ohje

1.9.2.1 Vahingonkorvaukset

Vahingonkorvauslakiin perustuvia korvauksia ei vähennetä sairauspäivärahasta, jos vakuutetun työkyvyttömyys on alkanut 1.1.2015 tai sen jälkeen.

1.10 Ilmoitusvelvollisuus

Jos sairauspäivärahan saajan olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, joka vaikuttaa oikeuteen saada etuutta tai pienentää etuuden määrää, hänen tulee viipymättä ilmoittaa muutoksesta Kelalle. Tällaisia olosuhteiden muutoksia ovat:

- vakuutettu ryhtyy päivärahakaudella ansiotyöhön tai omaan työhön
- oikeus sairauspäivärahan saamisen estävään tai päivärahaa vähentävään muun lain perusteella maksettavaan etuuteen alkaa
- vakuutetun oikeus päivärahaan päättyy sairausvakuutuslain 8 luvun 5 §:ssä tarkoitetun rajoituksen vuoksi (vankilassa tai pakkolaitoksessa olo, varusmiespalvelus tai vastaava)
- vakuutettu muuttaa pois Suomesta
- opiskelija opiskelee vähäistä määrää enemmän. Lue lisää opiskelujen vaikutuksesta.
- YEL- tai MYEL-vakuutus lakkaa olemasta voimassa tai vakuutetun työtulon määrä muuttuu palkanmaksukaudella
- muu vastaava muutos olosuhteissa, joista vakuutetun on tullut ilmoittaa etuutta hakiessaan.

Jos Kela on saanut tietoonsa sellaisen etuuden saajan olosuhteissa tapahtuneen muutoksen, joka vaikuttaa tai voi vaikuttaa vakuutetulle myönnettävään tai maksettavaan etuuteen, Kela voi määrätä vakuutetun esittämään olosuhteiden muutoksista selvityksen (SVL 1224/2004 15 luku 20 §).

1.11 Päätöksen oikaisu ja poistaminen

Sairauspäivärahassa noudatetaan kaikille etuuksille yhteisiä Päätöksen oikaisu ja poistaminen -ohjetta ja Oikaisu- ja poistoprosessia.

Päivärahapäätöksen oikaiseminen eduksi

Jos hakija toimittaa Kelaan uutta selvitystä joka ulottuu takautuvalle ajalle, tulee aina tutkia, voidaanko aiemmin annettu etuuspäätös oikaista hakijan eduksi. Myös lainvoimainen etuuspäätös voidaan oikaista hakijan eduksi.

Oikaiseminen tulee kysymykseen esimerkiksi, kun ratkaisun tekemiseksi tarvittavia tietoja ei pyynnöstä huolimatta ole toimitettu (esimerkiksi hakemus tai lääkärinlausunto on puuttunut) ja hakemus on hylätty sillä perusteella. Asia käsitellään uudelleen alkuperäisen vireilletulon mukaisesti, jos hakija toimittaa myöhemmin puuttuvan selvityksen. Oikaisemisella ei ole määräaikaa.

1.11.1 Työnantaja asianosaisena

Sairauspäiväraha-asioissa myös asiakkaan työnantaja on asianosainen, jos työnantajalla on oikeus päivärahaan sairausajan palkanmaksun perusteella. Siltä osin

kuin päätös koskee aikaa, jolta palkkaa ei ole maksettu, työnantaja ei ole asianosainen. Työnantajaa tulee kohdella asianosaisena samoin kuin henkilöasiakastakin esimerkiksi kuulemisten tai päätöksen oikaisumenettelyn osalta.

Suostumus vahingoksi oikaisuun

Jos työnantaja on asianosainen ja päätöstä tulisi oikaista työnantajan vahingoksi, päätöksen oikaisuun täytyy saada työnantajan suostumus. Huomaa, että suostumuspyyntö täytyy tällöinkin tehdä kirjallisesti ja suostumus saada kirjallisesti.

Uusien palkkatietojen toimittamista ei voida katsoa suostumukseksi päätöksen oikaisemiseen. Jos työnantaja on kuitenkin uudessa palkkailmoituksessaan jo antanut ehdottoman suostumuksensa päätöksen oikaisulle työnantajan vahingoksi, voi oikaisuun tehdä pyytämättä erikseen uutta suostumusta

Jos oikaisu tapahtuu pelkästään asiakkaan (ei työnantajan) vahingoksi, työnantajan suostumusta ei pyydetä eikä tarvita. Tällainen tilanne on esimerkiksi silloin, kun sairauspäiväraha on joltakin ajalta maksettu virheellisesti asiakkaalle, vaikka olisi pitänyt maksaa työnantajalle. Jos taas oikaisu tapahtuu pelkästään työnantajan vahingoksi, pyydetään suostumus oikaisuun vain työnantajalta. Tällainen tilanne on esimerkiksi silloin, kun sairauspäiväraha on maksettu virheellisesti työnantajalle, vaikka olisi pitänyt maksaa asiakkaalle tai kun sairauspäiväraha on virheellisesti maksettu yhdelle työnantajalle, vaikka se olisi pitänyt jakaa kahden tai useamman työnantajan kesken.

Jos oikaisu tapahtuu sekä asiakkaan että työnantajan vahingoksi, suostumus oikaisuun pyydetään molemmilta. Tällöin on kyse tilanteesta, jossa oikeutta sairauspäivärahaan ei ole lainkaan tai oikeutta ei ole tietyltä ajalta, tai päivärahan määrä pienenee. Tällainen tilanne on esimerkiksi silloin, kun sairauspäivärahan perusteena olevat tulot on otettu huomioon liian suurina ja oikeilla tuloilla päivärahan määrä pienenee. Voi myös olla tilanne, että sairauspäiväraha on myönnetty ja maksettu työnantajalle koska työnantaja on maksanut sairausajan palkkaa. Myöhemmin tulee ilmi, että työkyvyttömyys onkin alkanut myöhemmästä ajankohdasta, jolloin alkamisajankohta myöhentyy. Vaikka sairauspäivärahaa ei olisi miltään ajalta maksettu asiakkaalle itselleen, on hän asianosainen, koska kyse on myös hänen päivärahoikeudestaan.

Kun päätöstä tulisi oikaista sekä asiakkaan että työnantajan vahingoksi, tulee suostumus saada molemmilta. Jos toinen ei anna suostumusta, haetaan virheellisen päätöksen poistoa.

Jos suostumus vahingoksi oikaisuun saadaan, annetaan oikaisupäätös. Huomaa, että oikaisu voi tapahtua työnantajan eduksi ja asiakkaan vahingoksi tai toisin päin.

Jos suostumusta vahingoksi oikaisuun ei saada, haetaan virheellisen päätöksen poistoa muutoksenhakuelimeltä. Jos oikaisu tapahtuu asiakkaan vahingoksi ja työnantajan eduksi (tai toisin päin), voidaan eduksi oikaisupäätös tai myöntöpäätös antaa samalla kun haetaan päätöksen poistoa. Päätös tulee antaa väliaikaisena.

Esimerkki

Sairauspäiväraha on myönnetty asiakkaalle itselleen, vaikka työnantaja maksaa sairausajan palkan. Asiakas ei anna suostumusta vahingoksi oikaisuun ja haetaan päätöksen poistoa. Työnantajalle voidaan antaa päätös ja maksaa sairauspäiväraha ennen kuin sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta (SAMU) on poistanut virheellisen päätöksen.

Teknisistä syistä myös eduksi oikaisupäätös tai myöntöpäätös on annettava väliaikaisena päätöksenä, joten muokkaa tarvittaessa päätöksen fraaseja.

Huomaa kuitenkin, että jos asia on jollakin tavalla epäselvä tai tulkinnanvarainen (esim. työnantajan oikeus päivärahaan ei ole varma), odotetaan kunnes sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta (SAMU) on käsitellyt poistoasian ja annetaan päätös vasta kun virheellinen päätös on poistettu.

Poistohakemus

Poistohakemus tehdään samalla tavoin kuin muissakin tilanteissa riippumatta siitä, onko työnantaja asianosainen vai ei. Poistohakemus on perusteltava eli siinä tulee kertoa, miksi poistettavaksi haettu päätös on virheellinen. Poistohakemus tulee liittää asiakirjat, jotka osoittavat, että poistettavaksi haettava päätös on ilmeisesti lainvastainen taikka perustuu puutteelliseen tai virheelliseen selvitykseen.

Vastuu asianosaisen kuulemisesta Kelan poistohakemuksesta kuuluu lain mukaan muutoksenhakuelimelle. Prosessin sujumuuden vuoksi on kuitenkin sovittu, että Kela hoitaa kuulemisen muutoksenhakuelimen puolesta eli Kela lähettää poistohakemuksen ja sen liitteet tiedoksi asianosaiselle tai asianosaisille.

Jos oikaisu tapahtuu asiakkaan (ei työnantajan) vahingoksi, poistohakemus liitteineen lähetetään tiedoksi asiakkaalle. Jos työnantaja on asianosainen, lähetetään työnantajalle tiedoksi poistohakemus (ei muita asiakirjoja) tai väliaikainen myöntöpäätös, jos sellainen on annettu. Huomaa, että jos työnantaja ei ole saanut päätöstä, ei se ole asianosainen poistoasiassa. Esimerkiksi jos sairauspäiväraha on myönnetty ja maksettu kokonaan asiakkaalle ja vasta myöhemmin tulee työnantajan hakemus (ilmoitus palkan maksusta) sairauspoissaolon ajalta, ei työnantaja ole asianosainen asiakkaan päätöksen poistoasiassa. Työnantajaa tulee kuulla poistohakemuksesta, vaikka työnantaja olisi itse toimittanut Kelaan oikaisuun johtavat tiedot (esim. uudet palkkatiedot). Liitä poistoasiakirjanippuun työnantajan kuulemiskirje tai väliaikainen päätös, jotta sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnassa tiedetään, että työnantajan kuuleminen on Kelan toimesta hoidettu.

Jos oikaisu tapahtuu työnantajan vahingoksi (ei henkilöasiakkaan), lähetetään poistohakemus liitteineen tiedoksi sekä työnantajalle että henkilöasiakkaalle. Näin toimitaan niissäkin tilanteissa, joissa henkilöasiakas on toimittanut Kelaan uuden selvityksen, jonka perusteella poistoa haetaan.

Jos oikaisu tapahtuu sekä asiakkaan että työnantajan vahingoksi, lähetetään poistohakemus liitteineen tiedoksi molemmille. Pääsääntöisesti lähetetään samat poistoasiakirjat molemmille.

1.11.2 Oikaisuvaatimukset

Annettu päätös voidaan oikaista hakijan eduksi tai vahingoksi. Eduksi oikaisuvaatimus voi tulla esille Kelan aloitteesta tai hakijan tekemällä oikaisuvaatimuksella. Eduksi oikaisuvaatimus ei ole aikarajaa. Hakija voi esimerkiksi esittää sairauspäivärahasääntönsä oikaistavaksi pitkänsä ajan päästä ja asia on tutkittava oikaisuvaatimuksena. Samoin esimerkiksi työnantaja voi esittää uusia sairausajan palkkatietoja.

Oikaisuvaatimuksen johdosta päätöstä oikaistaan eduksi eli oikaisuvaatimus hyväksytään, oikaisuvaatimus hylätään tai se jätetään tutkimatta.

Huomaa, että sairauspäivärahoissa päätöksen oikaisu voi olla asiakkaalle vahingoksi ja työnantajalle eduksi tai päinvastoin. Vahingoksi oikaisussa on noudatettava viiden vuoden määräaikaa, mutta eduksi oikaisu on tehtävä ilman määräaikaa. Tällöin voi tulla tilanne, että toisen asianosaisen päätöstä ei voida enää oikaista tai hakea poistoa, mutta toiselle asianosaiselle on annettava eduksi oikaisupäätös.

1.12 Tarkistaminen

Sairauspäivärahapäätös tarkistetaan, jos päivärahansa saajan olosuhteissa tapahtuu muutos, jolla on vaikutusta oikeuteen saada päivärahaa tai päivärahansa määrään. Päätöksen tarkistamisesta on kyse silloin, jos olosuhteiden muutos on tapahtunut päätöksen antamispäivän jälkeen eikä muutos ulota vaikutustaan etuuden alkamisajankohtaan. Päivärahansa määrä tarkistetaan olosuhteiden muutoksesta lukien. Tarkistamistilanteessa päivärahansa saajaa on yleensä kuultava.

Tarkistamistilanne voi olla kyseessä esimerkiksi, jos

- vakuutettu menee päivärahakaudella työhön tai jatkaa päätoimista opiskelua vähäistä määrää enemmän
- vakuutetulle myönnetään päivärahakaudella päivärahaan vaikuttava muu etuus
- alkuperäiseen työkyvyttömyysaikaan tulee muutos
- työnantaja ilmoittaa uudet tai muuttuneet palkanmaksutiedot
- vakuutettu muuttaa ulkomaille eikä etuuden maksua jatketa

Edellä mainituissa tilanteissa voi olla kyse myös päätöksen oikaisemisesta. Huomaa päätöksen oikaisemisen ja tarkistamisen ero. Päätös on oikaistava, jos annettu päätös myöhemmin osoittautuu alun perin virheelliseksi. Päätöksessä voi olla asia-, menettely-, kirjoitus- tai laskuvirhe, joka tulee oikaista alusta lukien vakuutetun ja/tai työnantajan eduksi tai vahingoksi. Päätöksessä voi olla asiavirhe esim. silloin, kun kaikki asiaan vaikuttavat seikat eivät ole olleet tiedossa päätöksentekohetkellä. Oikaisutilanteesta on kyse myös silloin, jos muutos koskee jatkopäivärahapäätöstä alusta alkaen.

Vahingoksi oikaiseminen edellyttää asianomaisen suostumusta tai poistohakemuksen tekemistä muutoksenhakulautakunnalle. Jos on kyse takautuvasti myönnetystä sairauspäivärahansa estävästä tai siitä vähennettävästä etuudesta, oikaisu- ja tarkistuspäätös voidaan tehdä ilman asianomaisen suostumusta tai kuulemista (SVL 1224/2004 17 luku 3 a §). Lue lisää kohdasta Päätöksen oikaisu ja poistaminen.

Päivärahansa saajalla on velvollisuus ilmoittaa Kelalle sellainen olosuhteissa tapahtunut muutos, joka vaikuttaa oikeuteen saada etuutta tai pienentää etuuden määrää (SVL 1224/2004 15 luku 20 §).

1.13 Lakkauttaminen

Sairauspäivärahansa maksaminen päättyy esim. silloin, kun vakuutettu

- aloittaa työnteen
- jatkaa päätoimista opiskelua vähäistä määrää enemmän
- muuttaa ulkomaille eikä päivärahansa maksamista jatketa
- kuolee.

Lakkauta päivärahan maksaminen tekemällä lakkautuspäätös. Jos päivärahaa on maksettu työnantajalle, myös työnantajalle muodostuu lakkautuspäätös. Jos lakkautuspäätöksen yhteydessä syntyy liikamaksua, muodostetaan ja käsitellään vakuutetun ja työnantajan liikamaksu kuten normaalisti.

Kuule tarvittaessa vakuutettua ja työnantajaa. Kuuleminen on tarpeen aina, kun muualta saatu uusi selvitys tai vaatimus voi johtaa etuuden hylkäämiseen (tai lakkauttamiseen) joko kokonaan tai osittain tai se muuten voi vaikuttaa vakuutetulle tai työnantajalle epäedullisesti.

Kuolemantapauksessa sairauspäiväraha hylätään tai lakkautetaan kuolinpäivää seuraavasta päivästä alkaen. Ratkaisusta annetaan kirjallinen päätös. Lue lisää päätöksen antamisesta kuolemantapauksessa teknisestä ohjeesta ja kuolinpesän liikamaksu- ja takaisinperintätilanteista Kuolinpesältä periminen.

1.14 Muutoksenhaku

Kaikille etuuksille yhteinen Muutoksenhaku-ohje.

1.15 Seuranta

Päivärahojen seurannoista, muutostiedoista ja estyneistä maksuista muodostetaan OIWA-töitä seuranta varten. Poimittuasi työn tutki asia ja selvitä, kuinka se vaikuttaa asiakkaan päivärahaan. Ota tarvittaessa yhteyttä asiakkaaseen. Muutos voi johtaa päivärahan tarkistamiseen.

Kirjaa aina työn kommenttiin tehdyt toimenpiteet. On tärkeää, että jälkikäteen pystytään tutkimaan etuuden myöntämiseen, hylkäämiseen tai maksamiseen liittyviä tietoja, jotka eivät käy ilmi hakemusasiakirjoista tai päätöksestä. Dokumentointi helpottaa muiden asiakaspalvelijoiden ja ratkaisijoiden työtä, kun he myöhemmin käsittelevät asiakkaan etuusasioita.

Seurantaan liittyvät työt ja mahdollinen tarkistusratkaisu on tehtävä OIWAn tavoiteaikojen puitteissa, aina mahdollisimman nopeasti. Nopea käsittely vähentää turhien liikamaksujen syntymistä ja helpottaa siten asiakkaan ja Kelan välistä asiointia.

Lue lisää: Sairauspäivärahan –prosessi

1.15.1 Seurannan OIWA-työt

Päiväraha-asioiden seuranta varten luodaan OIWAn ohjelmallisesti seuraavia töitä:

- Yleistietomuutos
- Maksaminen estynyt
- Tarkistettava asia
- Ensisijaisuusajan vahvistaminen
- Jatkopäätös antamatta
- Seuranta

Yleistietomuutokset

Yleistietomuutos -työt perustuvat Väestötietojärjestelmästä (VTJ) saatuihin tietoihin. Päivärahaan saadaan tiedot edunsaajan kuolemasta ja edunvalvonnan muutoksista.

Tutki edunvalvontatiedoissa tapahtuneen muutoksen vaikutus päivärahan maksamiseen ja päätöksenantoon. Lue lisää: Hakeminen > Kuka voi hakea > Edunvalvoja.

Jos etuudensaaja on kuollut, lakkauta päiväraha kuolinpäivää seuraavasta päivästä lukien. Jos kuolinpäivä on muuttunut, tutki tiedon vaikutus päivärahaan ja tee tarvittaessa tarkistusratkaisu. Huomioi etuuksien yhteiset ohjeet päätöksenannosta kuolemantapauksissa ja tee päätökseen tarvittavat muutokset.

Maksaminen estynyt

Maksaminen estynyt -työ muodostuu, kun päivärahaa ei ole voitu ohjelmallisesti maksaa eräpäivänä.

Maksueste

Päivärahan valmistelussa on tallennettu maksueste maksuerän ajalle. Selvitä maksusteen syy. Tarkista tai lakkauta päiväraha tarvittaessa tai poista maksueste.

Kun maksamisen estänyt syy on poistettu, maksu poimitaan pankkiin välitettäväksi ohjelmallisesti seuraavana yönä. Jos henkilön maksulla on kiire, voit maksaa sen yksittäismaksuna heti kun maksamisen estänyt syy on poistettu.

Postiosoite puuttuu

Asiakkaan yleistiedoista puuttuu postiosoite. Kehota asiakasta tekemään virallinen osoitteenmuutos. Jos asiakkaan puhelinnumero ei ole tiedossa etkä voi tarkistaa osoitetta, jätä työ odottamaan asiakkaan yhteydenottoa. Tarvittaessa voit maksaa päivärahan yksittäismaksuna ilman maksuilmoitusta.

Etuudensaaja kuollut

Päivärahaa ei ole lakkautettu kuolintiedon perusteella ennen maksupäivää. Lakkauta päiväraha kuolinpäivää seuraavasta päivästä lukien ja maksa päiväraha siihen asti. Lue lisää.

Työterveyshuollon lausunto puuttuu

Sairauspäivärahan maksu on estynyt, koska asiakas ei ole toimittanut Kelaan työterveyshuollon lausuntoa työssäjatkamismahdollisuuksista. Lausunto tarvitaan 90. päivärahapäivän jälkeen. Työ muodostuu neljän viikon kuluttua siitä, kun on tehty se ratkaisu, jossa lausuntoa on pyydetty. Soita asiakkaalle ja selvitä, miksi lausuntoa ei ole saatu. Jos et tavoita asiakasta, lähetä hänelle asiakaskirje PRL36.

Asuinkunta 200

Asiakkaan kotikunta on maksuerän ajalla 200 (ulkomailla) ja asiakas ei kuulu Suomen sosiaaliturvan piiriin (ei vakuutettu) tai sosiaaliturvan piiriin kuuluminen on selvittämättä (epäselvä). Työ ohjautuu Kansainvälisten asioiden keskuksen -työjonoon. Jos asiakas on muuttanut ulkomaille, eikä etuuden maksua voida jatkaa, anna lakkautuspäätös oikeasta ajankohdasta. Jos Sosiaaliturvan piiriin kuuluminen on selvittämättä, laita työ odottamaan vakuuttamisratkaisun tekemistä. Jos vakuuttamisasian selvittäminen ei

ole vielä vireillä, tee Toimeksianto-työ vakuuttamisasioihin asian selvittämiseksi ja laita tämä työ odottamaan ratkaisua.

Työnantaja ei voimassa

Työnantajan tiedot Kelan työnantajarekisterissä eivät ole voimassa. Selvitä työnantajan uudet tiedot. Jos työnantajan tunnus on muuttunut, tee päivärahaan tarkistus ja tallenna uusi tunnus Työnantaja-näytölle. Tee ratkaisu päätöksettömänä.

Maksuerässä regressikuittausta

Jos päivärahan maksuerässä on regressikuittausta, maksa erä yksittäismaksuna. Regressikuittaus tapahtuu automaattisesti yksittäismaksun yhteydessä. Työtä ei muodostu silloin, kun kuittaus tehdään päiväraharatkaisun yhteydessä takautuvasta maksuerästä.

Ei maksettu eräjossa, yksittäismaksu

Maksuerää ei ole voitu maksaa eräjossa. Tutki tapaus ja maksa tarvittaessa yksittäismaksuna.

Tarkistettava asia

Päivärahaan muodostetaan Tarkistettava asia –töitä, kun

- Muusta etuudesta on tehty ratkaisu, jolla voi olla vaikutusta päivärahaan
- Eräjolla muodostettavaa kirjettä ei ole voitu lähettää ohjelmallisesti

Muu etuus

Muusta etuudesta on tehty ratkaisu, jolla voi olla vaikutusta päivärahaan. Tarkistettavan asian tarkenteeksi kirjoittuvat sen etuuden tiedot, jonka vaikutus päivärahaan on tutkittava esim. Aikuiskoulutustuki tai Tt-kassa/TTA. Muun etuuden vuoksi tarkistettavia töitä muodostetaan sekä Kelassa että Kelan ulkopuolella ratkaistuista etuuksista, eläkkeistä ja korvauksista. Kelassa tehdyistä ratkaisuksista ei muodosteta Tarkistettava asia -töitä, jos päiväraha on ratkaistu samana päivänä muun etuuden kanssa.

Eräajokirjettä ei lähetetty

Jos eräjolla lähetettävää kirjettä ei ole voitu lähettää ohjelmallisesti, tarkista syy ja lähetä kirje asiakaskirjejärjestelmästä.

Maksettu 150 pv, eräajokirjettä ei lähetetty: Lähetä asiakkaalle ja edunvalvojalle kirje PRI02, jos asiakas tarvitsee tietoa kuntoutusmahdollisuuksista tai eläkkeen hakemisesta. Jos henkilö on jo Kelan työkykyneuvonnan asiakas, varmista onko hän saanut samat tiedot jo sieltä.

Jatkopäätös antamatta

Päivärahaa ei ole myönnetty haetun ajan loppuun asti, vaan asiakkaalta on pyydetty uusi lääkärinlausunto. Ratkaise päiväraha haetun ajan loppuun asti uuden lääkärinlausunnon perusteella. Jos lausuntoa ei ole tullut, pyydä se asiakkaalta. Sulje työ, kun päiväraha on ratkaistu koko haetulle ajalle.

Ensisijaisuusajan vahvistaminen

Uuden työkyvyttömyyden johdosta asiakkaan ensisijaisuusaika voi muuttua aiemmasta. Uusi ensisijaisuusaika voidaan vahvistaa, kun aiemman päättymisestä on kulunut

kuusi kuukautta. Myös uuden työkyvyttömyysjakson perusteella sairauspäivärahan enimmäisaikaan laskettavia päivärahopäiviä tulee olla vähintään 150 päivää. Jos asiakkaalle ei ole myönnetty työkyvyttömyyseläkettä tai kuntoutustukea, anna uudesta ensisijaisuusajasta erillinen kirjepäätös HERE:llä, asiakaskirjeellä PRP01. Täydennä kirjepäätöstä Onnissa näkyvän uuden ensisijaisuusaikatiedon mukaisesti. Lue tarkemmin tekninen ohje

Seuranta

Valmistelussa asetettu päivärahan seurantapäivä on ohitettu. Tutki, miksi seuranta on asetettu ja tee tarvittavat toimenpiteet. Poista seurantapäivä etuusjärjestelmästä tai aseta uusi seurantapäivä ennen kuin suljet työn.

Indeksitarkistus

Vähimmäismääräisen päivärahan indeksitarkistusta ei ole voitu tehdä ohjelmallisesti. Tarkista estymisen syy ja tee etuuden käsittelyssä tarkistusratkaisu päivärahan korottamiseksi. Anna tarvittaessa päätös. Tarkistusten tekemisestä annetaan tarkempia ohjeita aina indeksikorotusten yhteydessä.

1.15.2 Valvontaluettelot

Etuusasioiden valvontaa varten muodostetaan valvontaluetteloita (TOKY). Luettelot muodostetaan päivittäin eräajolla. Päivärahoissa on käytössä seuraavat valvontaluettelot:

- Oman vakuutuspiirin ratkaisut
- Muiden vakuutuspiirien ratkaisut
- ATK-ratkaisut
- Ratkaisussa on poikkeuksellinen tieto
- Muu etuus poistettu
- Maksupäivänä pankkeihin ja käteisellä maksetut maksut
- Maksuosoitteen muutokset
- Työnantajien maksuosoitteen muutokset
- Maksupalvelussa tehdyt korjaukset
- Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan antamat päätökset
- Vakuutusosoikeuden antamat päätökset
- Lähetetyt asiakaskirjeet
- YEL-vakuutus käyttäjän selvittämä
- Ratkaisemattomat hakemukset ja keskeneräiset lakkautusasiat.
- Maksuesteet
- Keskeneräiset muutoksenhakuasiat

Oman vakuutuspiirin ratkaisut

Luettelossa näytetään vakuutuspiirin vakuutettuja koskevat ratkaisut.

Muiden vakuutuspiirien ratkaisut

Luettelossa näytetään vakuutuspiirissä tehdyt muiden vakuutuspiirien vakuutettuja koskevat ratkaisut. Ratkaisut on ryhmitelty vakuutuspiirien numeroiden perusteella.

ATK-ratkaisut

Luettelossa näytetään ohjelmallisesti tehdyt ratkaisut.

Ratkaisussa on poikkeuksellinen tieto

Luettelossa näytetään tapaukset, joissa Erityisperusteet-näytöllä on tallennettu poikkeuksellinen alkamisaika tai määrä. Tieto ohittaa muut laskennan perusteet ja etuus määräytyy suoraan poikkeuksellisen tiedon mukaan.

Muu etuus poistettu

Luettelossa näytetään tapaukset, joissa käsittelijä on poistanut ohjelmallisesti tuodun päivärahaan vaikuttavan etuuden.

Maksupäivänä pankkeihin ja käteisellä maksetut maksut

Luettelossa näytetään maksupäivittäin kaikki päivärahan maksut. Lisäksi näytetään maksuihin liittyvät tiedot kuittauksesta muusta maksunsaajasta, käteismaksusta, yksittäismaksusta ja ennakonpidätyksen korjauksesta.

Maksuosoitteen muutokset

Luettelossa näytetään tapaukset, joissa päivärahan käsittelyssä on muutettu asiakkaan maksuosoitetta.

Työnantajien maksuosoitteen muutokset

Luettelossa näytetään tapaukset, joissa päivärahan käsittelyssä on muutettu työnantajan maksuosoitetta.

Maksupalvelussa tehdyt korjaukset

Maksupalvelu on tehnyt maksuerään liittyvän korjaustoimenpiteen, kuten maksun mitätöinti, maksuhistorian korjaus, maksuerän tietojen korjaaminen tai takaisinperinnän saldon korjaus.

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan antamat päätökset

Luettelossa näytetään tapaukset, joista sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta on antanut päätöksen. Tietojen perusteella viedään tiedot etuusratkaisun Muutoksenhakuasiat -näytölle.

Vakuutusoikeuden antamat päätökset

Luettelossa näytetään tapaukset, joista vakuutusoikeus on antanut päätöksen. Tietojen perusteella viedään tiedot etuusratkaisun Muutoksenhakuasiat –näytölle.

Lähetetyt asiakaskirjeet

Luettelo kaikista kyseltävänä aikana lähetetyistä asiakaskirjeistä.

YEL-vakuutus käyttäjän selvittämä

Luettelossa näytetään tapaukset, joissa etuuden käsittelyssä on tallennettu YEL-tulon määrä, vaikka henkilöllä ei ole ETK:n suorakyselyssä saatuja YEL-vakuutustietoja.

Ratkaisemattomat hakemukset ja keskeneräiset lakkautusasiat

Ratkaisemattomat hakemukset ja keskeneräiset lakkautusasiat -luettelossa ovat sekä uudet että tarkistushakemukset, joita ei ole ratkaistu. Lisätietona on hakemuksen saapumispäivä ja haetun ajan tai tarkistuksen alkamispäivä. Jos hakemuksesta on indeksoinnin yhteydessä muodostettu vireilläolotieto, haetun ajan alkupäivä puuttuu. Keskeneräisessä lakkautusasiassa on em. päivämäärien lisäksi lisätieto Lakkautus. Luetteloon poimitaan etuusasiat, jotka ovat Haettu-, Valmisteltu- tai Lakk. kesken – tilassa.

Maksuesteet

Maksuesteet -luettelossa on maksusteiden ja maksuedellytysten päivämäärä ja syy. Luetteloon tuodaan sekä käsittelijän rekisteröimät että ohjelman muodostamat maksuesteet. Luettelossa näytetään sekä ohitetut maksuesteet että tulevalle ajalle asetetut maksuesteet.

Jos maksuste on muodostettu ohjelmallisesti muun ratkaisun yhteydessä tai eräajossa, maksusteen syy on ATK sekä etuus, jonka käsittelyssä tieto on muodostettu.

Keskeneräiset muutoksenhakuasiat

Keskeneräiset muutoksenhakuasiat -luettelossa ovat tapaukset, joissa on valitus tai poistoasia vireillä.